

Tartu Ülikool
Uurali keelte õppetool

Mari Bogatkin

**Värvinimed ungari keeles
Põhinimed, nende struktuur ja kujunemine**

Magistritöö

Juhendajad
dots. Tõnu Seilenthal
dr. Urmas Sutrop

Tartu 2005

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Ungari värvinimede uurimisest	7
1. 1. Berliini ja Kay "Põhivärvinimed. Nende universaalsus ja evolutsioon"	7
1. 2. Monograafiad ungari värvinimedest	13
1. 2. 1. Ferenc Mátray "A magyar színelnevezésekről"	13
1. 2. 2. Katalin Bartha "Szókincstanulmány a magyar nyelv színelnevezéseiről"	13
1. 3. 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi alguse arutelu	15
1. 4. Pärast 1969. a ilmunud ungari värvisõnavara käsitlevad artiklid ja monograafiad	19
1. 5. Empiirilise-kognitiivsed ungari värvisõnade uurimused	22
1. 5. 1. Värvinimede võrdlus ungari ja (ameerika)inglise keeles	22
1. 5. 2. Ungari punased – <i>piros</i> ja <i>vörös</i>	25
1. 5. 3. Värvide nimetamine lapse- ja täiskasvanueas	27
1. 5. 4. <i>Piros</i> ja <i>vörös</i> kollokatsioonidest	29
1. 5. 5. Kakskeelsete ungarlaste värvitähistusest	30
2. Põhivärvinimed tänapäeva ungari keeles	33
2. 1. Uurimuse eesmärk	33
2. 2. Keelejuhid	33
2. 3. Värvipimeduse test	34
2. 4. Välimeetod	35
2. 4. 1. Meetodi kirjeldus ja põhjendus	35
2. 4. 2. Värvitahvlite täiendamiskriteeriumid	38
2. 4. 3. Loetelukatse/Nimetamiskatse	39
2. 4. 4. Nimeandmiskatse	39
2. 5. Tulemused	39
2. 5. 1. Loetelukatse	40
2. 5. 2. Nimeandmiskatse	44
2. 5. 3. Kombineeritud analüüs	54
2. 6. 2002. ja 2003. aasta tulemused kokku	57
2. 6. 1. Keelejuhid	57
2. 6. 2. Tulemused	58
2. 6. 2. 1. Loetelukatse	58
2. 6. 2. 2. Nimeandmiskatse	62
2. 6. 2. 3. Kombineeritud analüüs	69
2. 7. Empiirilise-kognitiivse uurimuse kokkuvõte	73
3. Ungari värvinimede vormist ja päritolust	75
3. 1. Värvinimede morfoloogiline analüüs	75
3. 1. 1. Liitsõnad	76
3. 1. 2. Liitsõnad	78
3. 1. 2. 1. Liitsõnade põhilised moodustusviisid	79
3. 1. 2. 2. Liitsõna esikomponentide semantilised rühmad	82
3. 1. 3. Värvisõnade grammatilisest potsentsiaalidest	92
3. 2. Ülevaade ungari värvinimede päritolust	95
3. 2. 1. Omasõnad	96
3. 2. 1. 1. <i>fekete</i>	96
3. 2. 1. 2. <i>fehér</i>	96

3. 2. 1. 3. <i>szürke</i>	97
3. 2. 1. 4. <i>piros</i> ja <i>vörös</i>	98
3. 2. 2. Laenud.....	99
3. 2. 2. 1. <i>kék</i>	99
3. 2. 2. 2. <i>zöld</i>	100
3. 2. 2. 3. <i>sárga</i>	101
3. 2. 2. 4. <i>barna</i>	101
3. 2. 2. 5. <i>lila</i>	102
3. 2. 2. 6. <i>rózsaszín(ű)</i>	102
3. 2. 2. 7. <i>narancs(sárga)</i>	102
3. 3. Kokkuvõte morfoloogiast ja päritolust	103
4. Arutelu	104
4. 1. Põhivärvinimed ungari keeles. Võrdlus kirjandusega.....	104
4. 2. Probleemsed värvisõnad ungari keeles	107
4. 2. 1. Punased <i>piros</i> ja <i>vörös</i>	107
4. 2. 2. Kollased <i>sárga</i> , <i>narancssárga</i> , <i>citromsárga</i>	112
4. 2. 3. Roosa <i>rózsaszín</i>	113
4. 3. Empiirilise-kognitiivsed värviuurimused teistes keeltes	114
Kokkuvõte.....	117
Kirjandus	120
Színelnevezések a magyar nyelvben. Alapszínnevek, szerkezetük és keletkezésük.....	128
Lisa 1. Kõik tõõs esinevad värvinimed koos nende esinemissagedusega	132
Lisa 2. Kõikidele värvitahvlitele antud nimed koos esinemissagedusega	158

Sissejuhatus

Brent Berlini ja Paul Kay teooria järgi on igas maailma keeles maksimaalselt 11 põhivärvinime. Ameerika lingvistid näitasid, et värvisõnade nomenklatuur keeles on üks leksikaalsetest keeleuniversaalidest. Põhinimede areng keeles sõltub kultuuride arengu astmest ja allub kõikjal ühtsele seaduspärasusele. Niisiis on kõikides maailma keeltes universaalne põhivärvinimede leksikon, mis täiustub universaalsel moel. Suures osas on Berlini ja Kay järeldused ajaproovile vastu pidanud. Enamik maailma keelte värvitermineid käsitlevatest uurimustest on alates nende 1969. aastal välja antud monograafiast kirjutatud põhivärvinimede traditsioonist lähtudes.

Värvide põhinimesid on välja selgitatud mitmel viisil, erinevaid välimeetodeid kasutades. 1994. aastal panid Ian Daviese ja Greville Corbett aluse välimeetodile, mis koosneb loetelu- ja nimeandmiskatsesest ning põhineb Ostwaldi värvisüsteemi 65 värvitahvile. Selle meetodiga uuritud keeli saab hiljem omavahel võrrelda. Berlini ja Kay teooriat ning Davise ja Corbett' välimeetodit ühendades ei ole ungari värvinimesid piisava katseisikute arvuga varem uuritud.

Käesoleva magistritöö eesmärgiks on empiirilis-kognitiivseid meetodeid kasutades välja selgitada ungari keele põhivärvinimede nomenklatuur, vaadelda nende struktuuri ja etümoloogiat.

Magistritöö autor intervjueris 19. oktoobrist kuni 5. novembrini 2003. aastal Budapestis, Derbrecenis, Győris, Pécsis, Ipolyveces, Balassagyarmatis, Budaörsis ja Dejtáris 85 meest ja naist vanuses 9-79. Informantide hulgas oli 41 meest vanuses 9-73 ja 44 naist vanuses 12-79. Keelejuhtide seas oli 9 õpilast, 11 üliõpilast ja 6 pensionäri, lisaks ajaloolasi, arste, ametnikke, firmajuhte, lihttöölisi, müüjaid, keeleteadlasi, loodusteadlasi, ülikooli professoreid ja dotsente, õpetajaid, mehaanikuid, kunstnikke, lihttöölisi jt. Mõned keelejuhid kõnelesid vanapäraseid kohamurdeid. Magistritöö autor rääkis keelejuhtidega ungari keeles.

Magistritöö autor kaitses 2003. aastal Tartu Ülikoolis bakalaureusetöö teemal "Põhivärvinimed tänapäeva ungari keeles", mis aga erineb oluliselt käesolevast tööst oma mahu ja sisu poolest. Küll aga kasutatakse käesolevas töös ungari 40-lt keelejuhilt saadud vastuseid, mis koguti bakalaureusetöö jaoks 2002. aastal need hiljemkogutud materjaliga ühendades.

Kõik keelejuhid sooritasid kaks katset: loetelukatse, kus neil paluti nimetada nii palju värve ungari keeles, kui nad teavad, ning nimeandmiskatse, kus keelejuhtidele

näidati järjestikku 65 (2003. aastal tegelikult 80) värvitahvlit ja paluti nimetada konkreetse tahvli värv ungari keeles.

Töö on struktureeritud neljaks osaks, mis koosnevad omakorda alapeatükkidest. Esimeses osas antakse põhjalik kirjanduse ülevaade ungari värvinimede senisest uurimisest. See on vajalik, kuna paljud allikad Eestis puuduvad. Alapeatükkides käsitletakse eraldi Berlini ja Kay põhivärvinimede teooriat ja selle edasiarendusi, monograafiaid ungari värvinimedest, 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi alguse arutelu värvinimede *piros* ja *vörös* üle, pärast Berlini ja Kay monograafiat avaldatd kirjutisi üldiselt ning eraldi empiirilise-kognitiivseid ungari värvuurimusi.

Teine peatükk moodustab magistr töö põhiosa. Selles on kirjeldatud katseid, mida magistr töö autor Ungaris läbi viis. Katsete tulemused arvutatakse suures osas välja matemaatiliste tehetege esmalt eraldi ning seejärel kombineeritult. Loetelukatses arvutatakse välja ka kognitiivse esiletuleku indeks. Esiteks vaadeldakse ainult 2003. aasta intervjuusid ja nende tulemusi, seejärel arvutatakse 2002. ja 2003. aastal saadud tulemused kokku (mõlema aasta katsetes osales kokku 125 ungari keelejuhti). 2002. aasta intervjuude põhjal on töö autorilt valminud bakalaureusetöö, seepärast neid tulemusi eraldi ei käsitleta. Katseisikute vastuste ja saadud arvutuste põhjal esitatakse ungari keele põhivärvinimede nomenklatuur.

Kolmas peatükk käsitleb ungari põhivärvinimede struktuuri ja päritolu. Põhivärvinimede struktuuri vaadeldakse Els Oksaare saksa värvinimede morfoloogiat ja semantikat käsitlevast tööst lähtudes. Kõigepealt vaadeldakse värvisõnu morfoloogilisest aspektist, seejärel antakse ülevaade liitsõnaosade semantilistest rühmadest. Lisaks antakse lühike ülevaade värvisõnade etümoloogiast suuremate ungari etümoloogiasõnaraamatute põhjal.

Neljas peatükk sisaldab diskussiooni magistr töös esitatud tulemuste üle nagu ungari põhivärvinimede nomenklatuur, mille sarnasusi ja erinevusi võrreldakse varasemas kirjanduses esitatud faktidega. Arutelupeatükis märgitakse ära ka ungari keele probleemsed värvisõnad. Sellele järgneb lühikokkuvõte teiste keelte empiirilise-kognitiivsete uurimuste kohta. Kohati kõrvutatakse uurimusi käesoleva töö tulemustega.

Töö lõpus paiknevates lisades on ära toodud kõik töös esinevad ungari värvinimed, mida oli kokku üle tuhande ning värvispektri jaotus ungari keeles ehk kõik Daviese ja Corbett' välimeetodis kasutatavatele värvitahvlitele antud nimed.

Põhivärvinimede nomenklatuuri välja selgitamisele aitas kaasa uue kognitiivse esiletuleku indeksi kasutamine loetelukatses. Ungari keelejuhtidega oli väga meeldiv

suhelda, kuna kõik olid nõus lahkel meelel uurimuses osalema, olgu suurlinnas või väikses piirikülas nagu Ipolyvece. Keelejuhid vastasid ääretult emotsionaalselt ja ka üsna kiiresti. Keskmiselt kulus ungarlastel kahe katse sooritamiseks 20-35 minutit, mitte keegi ei andnud vastuseid üle 60 minuti. Kõige meeldejäävamateks kohtadeks, kus magistritöö autor inimesi küsitles, olid kristlik gümnaasium Győri linnas ja Budapesti ELTE raamatukogu, kus kõik raamatukoguhoidjad (ja ühtlasi keelejuhid) olid mehed ning väikesed külad Slovakkia piiri ääres, kus kõneldi palootsi murret.

Magistritöö autor soovib tänada oma juhendajaid ja kolleege, kes selle töö valmimisele kaasa aitasid, samuti oma peret, kelle toetuseta see töö oleks jäänud kirjutamata.

1. Ungari värvinimede uurimisest

Ungari värvinimede uurimine on kestnud juba üle poolteise sajandi. Ungari värve on uurinud erinevate elualade esindajad: arstid, keemikud, etnograafid, hungaroloogid, hungarofiilid ja üldkeeleteadlased, kes füüsiliselt, kes keeleliselt, kes sotsiaalteaduste seisukohtadest lähtudes. Kõige rohkem on ungari keeles ilmselt läbi uuritud palju poleemikat tekitanud värvisõnad *piros* ja *vörös*. Teisi värvinimesid on uuritud valdavalt etimoloogilisest seisukohast. Enamik uurimustest põhineb filoloogilisel allikmaterjalil (sõnaraamatupõhisel materjalil), empiirilisi uurimusi on aga ungari värvinimede kohta vähe.

1. 1. Berliini ja Kay "Põhivärvinimed. Nende universaalsus ja evolutsioon"

1969. aastal avaldasid ameerika antropoloogid-lingvistid Brent Berlin ja Paul Kay oma kuulsa uurimuse "Basic Color Terms. Their Universality and Evolution" (BCT, ülevaatenähtena Collier 1973). Võttes vaatluse alla 98 erinevate keelkondade keelt, tõestasid Berlin ja Kay, et värvisõnade nomenklatuur keeles on üks leksikaalsetest keeleuniversaalidest. Keeles tuleks eristada värvi põhinimesid (põhikategooriaid, ingl *basic color terms*) ja mittepõhinimesid (mittepõhikategooriaid). Nad jõudsid järeldusele, et ühes keeles on enamalt 11 põhivärvinime *valge, must, punane, roheline, kollane, sinine, pruun, lilla, roosa, hall* ja *oranž* (BCT: 2). Nendest kuut esimest võib pidada esmasteks ning viit järgmist sekundaarseteks põhivärvinimedeks. Universaalsete põhinimede areng keeles sõltub kultuuride arengu astmest ning allub kõikjal ühtsele seaduspärasusele.

Berliini ja Kay poolt defineeritud värvisõnade esinemise reeglid keeles on järgmised¹:

1. Kõikides keeltes on olemas värvisõnad "must" ja "valge".
2. Kui keeles on kolm värvisõna, on olemas värvisõna "punane".
3. Kui keeles on neli värvisõna, siis sisaldab keel termineid "roheline" või "kollane" jaoks (kuid mitte neid kahte korraga).

¹ Jutumärgid näitavad värviterminite kasutamist metakeeleliselt, s.t kolmas värv ei ole meie süsteemi punane, vaid tähistab punast spektriala.

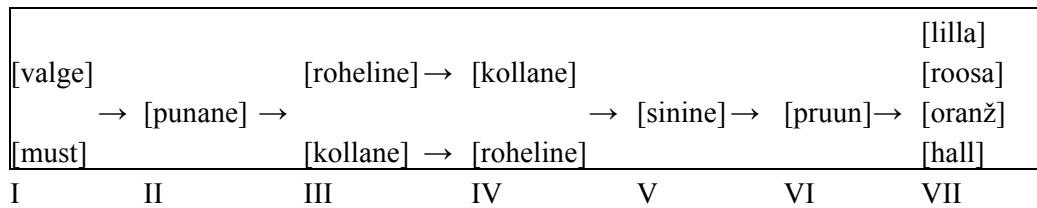
4. Kui keeles on viis värviterminid, siis on olemas värvisõnad, mis tähistavad nii “rohelist” kui “kollast” eraldi.
5. Kui keeles on kuus värvisõna, on olemas “sinine”.
6. Kui keeles on seitse värvisõna, kuulub nende hulka ka värvisõna “pruun”.
7. Kui keeles on olemas kaheksa või rohkem värviterminid, siis on olemas eraldi sõnad lilla, roosa, oranži ja halli tähistamiseks või nende kombinatsioonid (BCT: 2-3). Suurim põhivärviterminite arv keeles on 11.

On välja selgitatud, et põhivärvikategoriate (põhivärvinimede) kombinatsioone võib olla 22 eri tüüpi. Kõik võimalikud kombinatsioonid on esitatud tabelis 1.1 (BCT: 3).

Tabel 1. 1. Kakskümmend kaks võimalikku põhivärvileksikoni tüüpi

Tüüp	Põhivärvinimede arv	Värvikategoriad										
		Valge	Must	Punane	Roheline	Kollane	Sinine	Pruun	Roosa	Lilla	Oranž	Hall
1	2	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	3	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-
3	4	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
4	4	+	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-
5	5	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-
6	6	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-
7	7	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-
8	8	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-
9	8	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-
10	8	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-
11	8	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+
12	9	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
13	9	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-
14	9	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+
15	9	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-
16	9	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+
17	9	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+
18	10	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
19	10	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+
20	10	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+
21	10	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+
22	11	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Värvisõnad liituvad sõnavaraga fikseeritud järjekorras, milles võib eristada seitset staadiumit (BCT: 4, vt joonis 1.1).

Joonis 1. 1. Põhivärvinimedevolutsioon maailma keeltes

Reegel on lihtsalt jälgitav. Kui keeles on olemas põhivärvikategooriad, mis asuvad reeglis paremal, peavad olemas olema ka kategooriad, mis asuvad vasakul ehk kui keeles on olemas näiteks värvisõna sinise jaoks, peavad selles keeles olema ka sõnad valge, musta, punase, rohelse ja kollase tähistamiseks, kui aga keeles on olemas värvisõnad roosa, lilla ja halli jaoks (VII arengujärk), peavad keeles olema sõnad kõikide värvide tähistamiseks, mis asuvad reeglis vasakul (I-VI arengujärk).

Põhivärvinime (ingl *basic color term*) defineerivad Berlin ja Kay nelja põhikriteeriumiga (BCT: 6-7):

- (i) Värvipõhinimi peab olema monolekseemne, s.t, et tema tähendus ei tohi olla tuletatav nimetuse komponentidest.
- (ii) Põhinime tähendus ei tohi sisalduda ühegi teise värvitermini tähenduses. Põhivärvinimed on kõikehõlmavad, teised värvisõnad on põhivärvinimedevõõrutused või hüponüümid. Nt ungari värvisõnad *viola*, *orgona* ja *mályá* tähistavad kõik mingit liiki lillat värvust ning on seega põhivärvisõna *lila* hüponüümid.
- (iii) Põhivärvisõna peab saama kasutada kõikide objektide kirjeldamiseks. Sõnad, millega saab kirjeldada ainult suletud klassi objektide värvust (nahk, juuksed, erinevate loomade värvused), ei ole põhivärvinimed. Nt ungari värvisõna *szőke*, mis märgib juuste heledat tooni.
- (iv) Põhivärvinimi peab olema psühholoogiliselt esiletulev. Esiletulekut iseloomustavad muuhulgas järgmised näitajad: 1) kalduvus esineda loetelude alguses; 2) esinemisstabiilsus nii katseisikuti kui ka kontekstis; 3) kuulumine kõigi katseisikute idiolekti.

Värvipõhinime staatuse kahtlemise korral tuleb silmas pidada ka järgmisi kõrvalkriteeriume:

- (v) Kahtluse all olev värvisõna peab täitma kõik eespool nimetatud kriteeriumid.

- (vi) Värvinime korral, mis on mingi konkreetse objekti nimetuseks, tuleb värvinime pidada objektist lähtuvaks ja kahelda selles, et värvinimi kuulub põhivärvinimede hulka. Nt ungari värvinimi *narancs* 'apelsin'.
- (vii) Põhivärvinime staatuses tuleks kahelda, kui värvisõna puhul on tegemist hilise laenuga.
- (viii) Kui värvi põhinime staatuses kaheldakse, tuleb arvesse võtta ka värvisõna morfoloogilist komplitseeritust. Selle kriteeriumi kohaselt ei saa värvi põhinimedeks pidada liitsõnu ja tuletusliitega moodustatud värvinimesid.

Berlini ja Kay uurimus põhineb 98-l eri keelkondade keelel. Neist 78 keele kohta tehti kokkuvõtted kirjalike allikate põhjal. Vaid 20 keele puhul õnnestus lingvistidel kasutada emakeelseid informante. 20 keelt olid järgmised (esitatud koos riigi või piirkonnaga, kus neid kõneldakse Berlini-Kay järgi): araabia (Liibanon), bulgaaria (Bulgaaria), katalaani (ingl *Catalan*) (Hispaania), jüe e kantoni (ingl *Cantonese*) (Hiina), mandariinihiina (Hiina), inglise (USA), heebrea (Iisrael), ungari (Ungari), ibibio (ingl *Ibibio*) (Nigeeria), indoneesia (ingl *Indonesian*) (Indoneesia), jaapani (Jaapan), korea (Korea), pomo (California), hispaania (Mehhiko), suahiili (Ida-Aafrika), tagalogi e filipino e pilipino (Filipiinid), tai (Tai), tzeltali (ingl *Tzeltal*) (Lõuna-Mehhiko), urdu (India) ja vietnami (Vietnam) (BCT: 7).

Neid keeli uurisid Berlin ja Kay välimeetodiga, kuigi keelejuhtide arv oli paljudel juhtudel ebapiisav (1-3 informanti). Vaid tzeltali keelejuhte oli kokku 40. Kasutati kaheastmelist küsitlust (BCT: 7). Tegelikult sooritati kaks katset: põhivärvinimede loetlemise katse ja omakeelsetele põhivärvinimedele vastavate värvinäidiste määramise katse. Esmalt paluti kõigil informantidel nimetada (suuliselt) omakeelsed põhivärvide nimed. Seejärel pidid informandid Munselli² värvikaardil märkima ära 1) kõik ruudud, mida igasugustel tingimustel saaks nimetada põhivärvinimega x ning 2) ainult põhivärvinime x parima näite (fokaalpunkti) (BCT: 7).

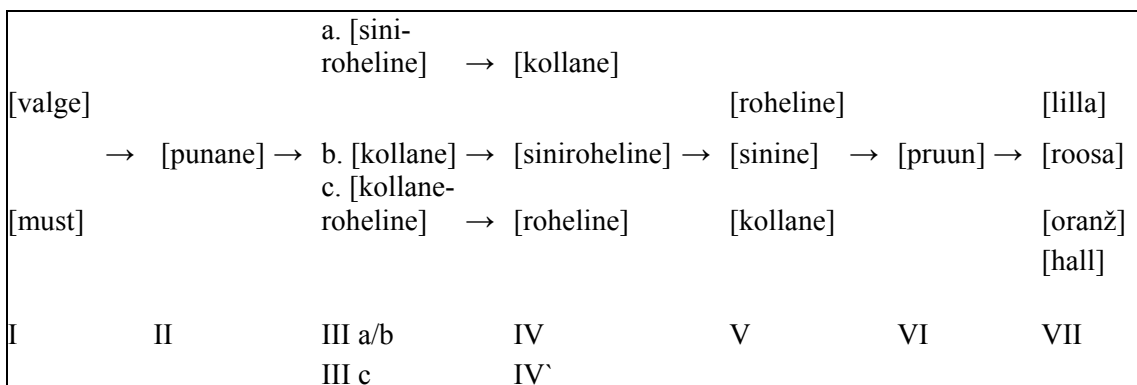
Informandid sooritasid testid Berkeleys (Californias, USAs), mitte oma emakeelses keskkonnas ning paljud neist kasutasid oma igapäevaelus emakeele asemel inglise keelt. Mõned informantidest olid oma emakeele unustanud, kuid neid kasutati

² Berlin ja Kay kasutasid oma uurimuses katsete jaoks Munselli värvikaarti või -atlast. Munselli värvikaart põhineb Albert Henry Munselli värvisüsteemil. Munselli värvisüsteemis on värvi põhikarakteristikuteks värvitoon (ingl *hue*), heledus (ing *brightness*) ja küllastus (ingl *saturation*). Värvikaart on jagatud 320 kromaatiliseks tooniks, mis erinevad üksteisest 40 värvitooni ja 8

siiski omakeelsete keelejuhtidena. Peale selle viidi katsed läbi kunstlikus, mitte päevavalguses. Hiljem on Berlin ja Kay ise oma informantide valikut ning aega ja kohta kritiseerinud (Kay et al. 1997: 22).

Ainsa soome-ugri keelena leiab teoses käsitlemist ungari keel, mille Berlin ja Kay ekslikult Altai keelkonna keeleks klassifitseerivad. Ungari keel kuulub nende keelte hulka (20), mille põhivärvinimede väljaselgitamiseks on kasutatud emakeelseid informante. Ungari põhivärvinimed selguvad ühe informandi vastusest. Need on koos ingliskeelsete vastetega järgmised (oma esinemise järjekorras): *fejér* [!] 'white', *fekete* 'black', *piros* 'red 1', *vörös* 'red 2', *zöld* 'green', *sárga* 'yellow', *kék* 'blue', *barna* 'brown', *lila* 'purple', *rózsaszín* 'pink', *narancs* 'orange', *szürke* 'grey' (BCT: 95). Berlin ja Kay märgivad, et ungari keel oma kaheteistkümne põhivärvinimega on unikaalne VII arengujärgu keel. Selles on kaks põhivärvisõna punase tähistamiseks: *piros* 'helepunane' ja *vörös* 'tumepunane'. Siiski pakuvad Berlin ja Kay välja teisegi võimaluse, mille järgi *vörös* on värvinime *piros* hüponüüm (BCT: 21, 35-36, 95). Berlini ja Kay hüpoteesi kohaselt on teine 12 värviterminiga keel vene keel, milles on kaks värvinime sinise jaoks: *sinij* 'tumesinine' ja *goluboj* 'helesinine' (BCT: 35-36).

Üldiselt on Berlini ja Kay järeldused ajaproovile vastu pidanud. Nende teooriale toetudes on uuritud mitmeid maailma keeli, täiendatud on eelkõige värvinimede evolutsiooniskeemi (vt joonis 1.2).

Joonis 1. 2. Põhivärvinimede evolutsioon maailma keeltes Paul Kay järgi (Kay 1975)

heledusastme poolest. Lisaks kasutasid Berlin ja Kay Munselli värvüsteemi kuuluvat valget, musta ja seitset erineva heledusastmega halli (BCT: 5).

Berlini-Kay süsteemis on III arengustaadiumil keeles värvinimi kollase või roheline tähistamiseks. Maailma keelte uurimine on näidanud, et tegelikult on III arengujärgu keeltes kolm erinevat võimalust: a) keeles on kollast tähistav värvinimi, b) keeles on värvinimed nii kollase kui ka roheline jaoks, c) keeles on värvinimi, mis tähendab nii rohelist kui sinist ja mida nimetatakse ingliskeelse terminiga *grue* (*green+blue*). IV staadiumil on keeles nii kollast kui rohelist tähistav sõna ning võib olla sõna, mis tähistab sinirohelist (ingl *grue*). V staadiumil on olemas juba värvisõnad “kollane”, “roheline” ja “sinine”, sest mõiste siniroheline (ingl *grue*) on jagunenud siniseks ja roheliseks.

Paul Kay, Brent Berlin, Luisa Maffi ja William Meffifield on teostanud suureulatusliku maailma värvinimede uurimuse *World Color Survey* (WCS), mille tulemused on siiani publitseerimata (1997: 21). Esmaste tulemuste põhjal on veelkord täiendatud ja uuendatud värvinimede evolutsioonimudelit, kus on välja toodud kõik võimalikud värviterminite arenguteed (Kay, Maffi 2000). Kay ja Maffi kirjutavad veel mõnest huvitavast aspektist, nt punase värvinime esinemine ja selle psühholoogiline esileulatuvus keeltes (Kay, Maffi 2000: 748). Berlini ja Kay 98 uuritud keele hulgas oli 23 sellist keelt, milles ainsaks värvinimeks peale “musta” ja “valge” oli “punane”. “Punane” on ka esimesi värvitermineid, mille lapsed oma emakeeles omandavad (Kay, Maffi 2000: 748).

Enamik maailma keelte värvitermineid käsitlevatest uurimustest on alates 1969. aastal ilmunud raamatust kirjutatud Berlini-Kay traditsioonist lähtuvalt. Leidub ka erandeid. Berlini ja Kay pärandist on tähtsamad kaks punkti: 1) kõikides maailma keeltes on universaalne põhivärvisõnavara leksikon; ja 2) põhivärvisõnavara täiustub kõikides keeltes universaalsel moel.

Berlini ja Kay teooria on loonud soodsa aluse kõikivõimalikeks spekulatsioonideks. Nii arvatakse näiteks, et on teisigi valdkondi, mille terminoloogia tekib keelde kindlas fikseeritud järjekorras (nt taime ja looma nimed). Nt kui mingis keeles on olemas sõna *põõsas*, peab selles keeles olema ka sõna tähistamaks puud ning kui keeles on olemas sõna *imetaja*, peavad olema olemas ka sõnad kala, linnu ja ussi tähistamiseks. Kindlasti pole värvitähistused ainsad sõnavara universaalid.

Peatükis 2 võetakse vaatluse alla Berlini-Kay ungari informandi öeldud põhivärvinimed. Kasutades alusmaterjalina esitatud värvinimesid ning toetudes empiirilistele uurimustele, tehakse kindlaks põhiliste värvinimede hulk ja nomenklatuur ungari keeles.

1. 2. Monograafiad ungari värvinimedest

Siiani on trükkis ilmunud kaks monograafiat ungari värvinimedest, mõlemad enne II maailmasõda. Monograafiad sisaldavad sõnastikku, mis on koostatud kirjalikele allikatele (nt sõnaraamatutele) toetudes, lisaks on neis suur osa pühendatud värvisõnade etümoloogiale. Mõlemad peegeldavad hästi omaaegset kirjalikku keelekasutust. Kahjuks ei toetu kumbki uurimus välimeetodile (nt murdekeele värvisõnade kogumine jne).

1. 2. 1. Ferenc Mátray “A magyar színnevezésekről”

Ferenc Mátray monograafia on välja antud Kalocsas 1910. aastal. Uurimus koosneb kahest osast: teooriaosa ning värvisõnastik. Iga märksõna juures on märgitud sõna tähendus, etümoloogia/päritolu ja esma- või ainuesinemine (juhul, kui on tegemist nt kirjaniku loodud sõnaga). Sõnastiku alguses on esitatud 6 värvinime – *fehér, fekete, vörös* (mitte *piros*), *zöld, kék* ja *sárga* – tähendus, etümoloogia, esmamainingud kirjalikes allikates, tähendused ladina ja/või saksa keeles ning sünonüümid. Edasi läheb sõnastik tähestikulises järjekorras alates värvinimest *acélzöld* ‘terasroheline’ ja lõpetades värvinimega *zsúfa* ‘kahvatukollane’. Enamasti on antud sõnade tähendus, mõnel juhul ka saksa- või ladinakeelne nimetus, sünonüümid ja etümoloogia (nt *barna, szürke*) ning allikas, milles värvinime kohta on tõenäoliselt rohkem informatsiooni. Kokku sisaldab sõnastik 234 erinevat värvinime.

1. 2. 2. Katalin Bartha “Szókinstanulmány a magyar nyelv színnevezéseiről”

Katalin Bartha monograafia on ilmunud Debrecenis 1937. aastal. See koosneb nagu Mátray monograafiagi kahest osast – teooriaosast ja sõnastikust. Teooriaosa on liigendatud järgmisteks alapeatükkideks: 1. “A színérzék fejlődésének kérdése” (Inimese värviaistingu arengu küsimus), 2. “Színnevezéseink keletkezése” (Värvinimede moodustamine/saamisluhu), 3. “A színnevek jelentéstana” (Värvisõnade semantika, sisaldab alapeatükke, mis käsitlevad värvisõnade esinemist isiku- ja kohanimedena ning loomade tähistamiseks kasutatavate värvinimetuste semantikat), 4. “Ősi színnevezéseink etimológiája” (Igivanade värvinimede etümoloogia).

Keeleteaduse seisukohast on neist huvipakkumamad peatükid 2–4. Teises peatükis käsitletakse värvinimede morfoloogilisi ja semantilisi küsimusi. Morfoloogilistest küsimustest vaadeldakse värvisõnade moodustamist selliste tuletusliidete abil nagu *-s*, *-ság/-ség*, *-ka/-ke*, *-csa/-cse*, *-ár/-ér*, *-ú/-ű* jt; samuti seda, milliseid komponente ühendades saadakse liitsõnu (nt värvinimi + *-szín*, *-színű* nagu *gesztenyeszínű* või (värvi täpsustav) nimisõna + värvinimi nagu *vérvörös*). Täheenduse seisukohast jagatakse värvivarjundit täpsustavad sõnad järgmistesse gruppidesse (nimisõna + värvinimi): 1) puuvilja nimetused + värvinimi nt *barackpiros* ‘virsikupunane’, 2) taimede õite, lehtede, juurte ja viljade/seemnete nimetused + värvinimi nt *violakék* ‘kannikesesinine’, 3) loomade ja lindude nimetused + värvinimi nt *hollófekete* ‘ronkmust’, 4) metallide, vääriskivide ja mineraalide nimetused + värvinimi nt *ezüstszürke* ‘hõbehall’, 5) nn segatüüp nt *borsólevélszínű* ‘hernelehe värv’. Lisaks vaadeldakse, mis tähendusvarjundi võivad värvinimele anda adjektiivid. Siia kuuluvad sellised näited nagu tumeduse ja heleduse aste, mida väljendatakse adjektiividega *sötét* ja *világos*, värvi küllastuse aste ehk värvi tugevus (väljendatakse omadussõnadega *halvány*, *sápadt*, *fakó*, *erős*, *tompá*, *gyenge*, *élénk* jt) või värvi kirjusus/mitmevärvilisus (väljendame sõnadega *tarka* ‘kirju’, *cirmos* ‘triibuline’, *babos* ‘täpiline’ jt).

3. peatükk on pühendatud värvisemantikale ja -sümboolikale (Bartha 1937: 14–21). Kõikide põhiliste värvide kohta on esitatud nende tähendused. Bartha toob välja sellised aspektid: *piros* on rõõmu, iha ja armastuse sümbol; *zöld* tähistab kevadet, tarkamist üldises mõttes, ka muru, noorust, rõõmu, elurõõmu ja lootust (samas on värvinimel *zöld* ka lisatähendus ‘rumalus’, mis kajastub kõnekäänus *Ne beszélj zöldeket!* ‘Ära räägi rumalusi, lollusi’); *kék* seostub taeva ja taevasinaga ning tähistab seetõttu tundmatut, kättesaamatut õnne; *fekete* on öö, pimeduse, hingeahastuse, leina ja kurjuse värv, kaudselt võib tähendada ka inimese hinge tumedat poolt (kõnekäänd *fekete lelkű ember* ‘musta hingega inimene’); *fehér* on puhtuse, puutumatus ja headuse värv; *szürke* märgib igapäevasust, tähendusetust. Värvinimel *sárga* on kaks erinevat tähendust: ühelt poolt on *sárga* seotud sõnaga *epe* ‘sapp’, mis seob tema tähenduse armukadeduse ja vihaga, teisalt on *sárga* aga ka rõõmu ja inimliku õnne värv. Värvinimi *vörös* sümboliseerib viha, ärevust, tuld, verd ja määsulisust, seega on tema tähendused vastupidised värvinime *piros* tähendustele. 20. sajandil on *vörös* saanud juurde teatud poliitiliste hoiakute tähenduse (vasakpoolsus) (Bartha 1937: 15).

Kolmandas peatükis on lisaks eespoolmainitule juttu ka loomade värvinimedest, kuna neid on ungari keeles väga palju ning paljusid kasutatakse ainult loomade/lindude puhul, samuti räägitakse värvisõnade kasutamisest pärisnimedena (Bartha 1937: 21-31).

4. peatükis esitatakse järgmiste värvinimede etümoloogia ja andmed esmakordse esinemise kohta kirjalikes allikates: *babos* 'täpiline', *barna* 'pruun', *bonta/bunta* 'kahevärviline', *csarna* 'must', *deres* 'hall', *fakó* 'pleekinud', *fehér* 'valge', *fekete* 'must', *holdas* 'laubal valget laiku omav härg või hobune', *hőke* 'blond, hele', *kék* 'sinine', *kesely* 'võik (hobune)', *ordas/ordos* 'mustjashall', *peg*, *pej* 'raudjas (hobune)', *piros* 'punane', *roh*, *rőt* 'punane', *sár* ja *sárga* 'kollane', *szár* 'kollane', *szederjes/sződerjes* 'lillakaspunane', *szög/szeg* 'mustjaspruun', *sző*, *szőke* 'blond, hele', *szür*, *szürke* 'hall', *tar*, *tarcsa* 'kirju', *tarka* 'kirju', *vörös/veres/verős/vöres* 'punane', *zöld* 'roheline'.

Monograafia teine osa sisaldab 923 erineva värvinimega sõnastikku, materjal pärineb kirjalikest allikatest. Sõnaloend on esitatud tähestikulises järjekorras alates sõnast *acélkék* 'terassinine' ja lõpetades värvinimega *zsufasárga* 'kahvatukollane'. Sõnastikus on antud ungari ning ladina ja/või saksakeelsed värvinimede tähendused, kasutusala (nt *lósziinnév* 'hobuse värvisõna'), mõne värvinime puhul etümoloogia ja enamasti mõni tekstikatke, kus värvisõna on kasutatud (s.h sõna esma- või ainumaining).

1. 3. 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi alguse arutelu

19. sajandi lõpus hakkas välja kujunema aastatepikkune arutelu ungari värvinimede *piros* ja *vörös* üle.

Diskussiooni algatas arstiteadlane István Csapódi ajakirjas "Magyar Nyelvőr", soovides, et (arsti)teaduses tehtaks rangelt vahet, mida nimetada värvisõnaga *piros*, mida värvisõnaga *vörös* (Csapódi 1899: 201). *Piros* on tema definitsiooni järgi "... magyar nyelveknek egy színjelentő szava, mellyel eddig nem tudtunk mit csinálni. [...] ... fölösleges lom [...]"³ (Csapódi 1899: 202). Kuid samas võtab ta oma sõnad kohe tagasi, täpsustades, et tegemist on hoopis rikkusega ungari keeles, kuna teistes keeltes pole kaht sõna punase värvi tähistamiseks. Tema arvates võib nii ühiskeeles kui ka ilukirjanduskeeles kasutada mõlemat sõna nendega varieerides, teadusterminoloogias

³ ... ungari keeles värvi tähistav sõna, millega siiani ei teatud, mida ette võtta. [...] ... ülearune veidrus, parasiitsõna ...

peaks aga olemas olema kindlad reeglid. Ja nii pakub ta omalt poolt välja järgmise variandi: kuna värvipimedad ajavad ühe punase segi kollasega, teise sinisega, siis võiks esimesse gruppi kuuluvaid punaseid värve nimetada värvisõnaga *vörös*, teise gruppi kuuluvaid värve aga värvinimega *piros*. Ta kirjutab: “Azt hiszem, nem véték a nyelvszokás ellen, ha azt javaslom, hogy a vörös szín általános megnevezésére, különösen pedig a sárgába hajló vörös színcsoport megjelölésére alkalmazunk a *vörös* jelzõt; ellenben a vörös szín kékes színezeteire, a bíbor-rózsaszín csoport megjelölésére foglaljuk a tudományban a magyar nyelv *piros* szavát”⁴ (Csapódi 1899: 203). Ühiskeeles pole vahetegemine oluline.

Tema definitsiooni kohaselt oleksid ühed punased värvitoonid need, mis kuuluvad värvisõnaga *vörös* tähistatavate värvide hulka (sulgudes on antud nende toonide ladinakeelsed nimetused, nagu nad esinevad Csapódi artiklis) nt *vörös* (ruber) ‘punane’, *granátszín* ehk *sötét vörös* (granatibus) ‘granaatõunavärvi e tumepunane’, *téglasszín* (testaceus) ‘telliskivivärv’, *terrakotta* ehk *sötét téglasszín* (latericius) ‘terrakota e tume telliskivivärv’, *lazacszín* ehk *sárgás rózsaszín* ehk *halvány vörös* (salmoneus) ‘lõhevärv e kollakasroosa e kahvatupunane’ jt. Värvitoonid, mis oleksid lähedased toonid teisele punasele (*piros*) on järgmised: *rózsaszín* (roseus) ‘roosa’, *bíbor* (purpureus) ‘purpur’, *bordó* ehk *barna piros* (vinosus) ‘bordóo e pruun punane’, *meggyaszín* (cerasinus) ‘kirsivärv’, *kármin* (coccineus) ‘karmin’, *karmazsin* (chermesinus) ‘karmiinpunane’, *vérszín* (sanguineus) ‘verevärv’ jt (Csapódi 1899: 204).

Diskussiooni jätkab József Gárdonyi artikliga “Piros vagy vörös”. Talle jääb silma Ungari Teaduste Akadeemia välja antud õigekirjutuse reeglistik, mis pakub Ungari rahvuslipu värvideks “*piros v. vörös – fehér – zöld*” (Gárdonyi 1920: 84). Gárdonyit vaevab küsimus, kumb? Kas need mõlemad värvid tähendavad tõesti üht ja sedasama?

Ta toob välja Csapódi näite, et *vörös* on kollakaspunane ja *piros* sinakaspunane ja esitab talle järgmise küsimuse: “Vajjon ha Csapódi kezébe ecsetet és festéket adtak volna, hogy keverjen elő minden piros és vörös színt, meg tudta volna-e cselekedni?”⁵ Ja vastab siis ise: “Aligha. Mert a *vörös* és *piros* színmegnevezés nem annyira technikai

⁴ Usun, et ma ei eksi keeletava vastu, kui soovitan, et tavalist punast (*vörös*), eriti aga kollast sisaldavat punast värvigrupi nimetaksime värvinimega *vörös*; sellele vastukaaluks – punase värvi sinakate varjundite, nn purpur-roosa grupi puhul kasutaksime teaduses ungarikeelset sõna *piros*.

⁵ Huvitav oleks, kui Csapódi kätte oleks antud pintsel ja värvid, kas ta oleks siis osanud kokku segada värvid, mida nimetab sõnaga *piros* ja värvid, mida nimetab sõnaga *vörös*?

színjelölés, mint inkább érzelmi”⁶(Gárdonyi 1920: 84). Gárdonyi toob keelenäiteid: telliskivi kohta ütleb ungarlane *vörös*, telliskividest ehitatud maja kohta aga *piros*. Ometi on mõlemad telliskivi värvi. Ta jätkab oma seisukohtade põhjendamist näidete varal: “Ha a sárgába hajló vörös szín volna csak vörös, akkor a sötét aludtvérszínú czéklát (bíbor-rózsaszín csoport) nem lehetne vörösnek nevezni, pedig a czékla népies neve: *vörösrépa*. S vajjon a *vöröskáposzta* színe sárgába hajló-e? Nem. Ellenkezöleg: kékesbe hajló. [...] Hogy lehet ez?”⁷(Gárdonyi 1920: 84-85).

Ta tuleb välja isegi nii julge mõttega: “A piros és vörös mindig egyugyanaz a szín, egy és ugyanaz a festék. A magyar ember mindig azt mondja pirosszínűnek, a mi a szemének tetszik, akárha vörös is. S fordítva”⁸ (Gárdonyi 1920: 85).

Gárdonyi näitlikustab oma väiteid. *Piros* seostub meeldivate ja heade asjadega, emotsioonidega jne; *vörös* vihaga, halbade emotsioonidega ja hoiatava sisuga idioomidega. Nt *elpirosodik* ‘punastama’, *piros hajnal* ‘punane koit’, *piros a taréja kakasnak* ‘kuke hari on punane’, *piros az én rózsam szája* ‘minu kullakese/kallima suu on punane’; aga *vörös kakas* ‘punane kukk’ tähenduses ‘tulekahju’, *vörös rém* (*rém* ‘õudus, koletis, tont’), *vörös terror* ‘punane terror’, *vörös számum* ‘punane liivatorm’, *vörös bika* ‘punane härg’, *vörös fene* ‘punane kurat’, *elvörösödik* ‘vihast punaseks minema’ (Gárdonyi 1920: 85-86). Neutraalne väljend on *vörös haj* ‘punased juuksed’. *Vörösök* tähendab “punased”, *vörös zászló* ‘punane lipp, punalipp’ (nt Nõukogude Liidu lipu kohta). Ungari lipuvärvide ei saa seega nimetada teisiti kui ainult kas *piros-fehér-zöld* (Gárdonyi 1920: 87).

1921. aastal vastab Gárdonyi kirjutisele Géza Kenedy artikliga, mida lugedes jääb mulje, et ta pole varemkirjutajast õigesti aru saanud. Kenedy ütleb, et suures osas on Gárdonyil õigus, et värvinimesid *piros* ja *vörös* kasutatakse vastavalt emotsioonidele, kuid ta lisab järgmist: “ [...] e két szín a mi gondolkozásunkban nemcsak az érzelemkeltés különfélesége szerint, hanem a valóságos színhatásra nézve is különbözik, tehát a mi tudatunkban mind a kettőnek igazi autonómiaja is van”⁹ (Kenedy 1921: 33).

⁶ Vaevalt. Sest värvinimede *piros* ja *vörös* eristamine ei ole niivõrd tehniline kui võrd tunnetuslik küsimus.

⁷ Kui ainult kollakas-punane värv oleks *vörös*, siis kuidas saaks nimetada sõnaga *vörös* tumedat kuivanud vere värvi peeti (purpur-roosa grupp), kuigi selle rahvalik nimetus on *vörösrépa* ‘punane porgand’. Ja huvitav kas *vöröskáposzta* ‘punane kapsas’ värv on kollakas? Ei ole. Hoopis vastupidi: sinakas. Kuidas saab see olla võimalik?

⁸ *Piros* ja *vörös* on alati üks ja seesama värv (szín, festék ‘värv’). Ungarlane ütleb punase värvi (*piros*) kohta alati seda, mis talle meeldib, kas või *vörös*. Ja vastupidi.

⁹ Meie mõtlemises ei tehta kahel värvil vahet ainult tunnetuslikkuse erinevuse alusel, vaid reaalse värvikujutus erineb samuti, seega on mõlemad värvid meie mõttelaadis autonoomsed.

Kenedy tunneb tõelist muret värvinime *piros* kadumise pärast. “Népünk legalább mindig biztos különbséget tudott tenni a két szín között [...], noha az utolsó időben a művelt nyelvhasznalatában, kivált pedig a városokban s ezek közt is leginkább Budapesten (pesti nyelv) egyre sűrűbben halljuk a két szín összezavarását, még pedig a *piros szín rovására*”¹⁰ (Kenedy 1921: 33). Kenedy väite kohaselt kasutab kodanlik klass üha enam vaid värvisõna *vörös*. Näited, mida ta aga keelekasutusest välja toob, on sarnased Gárdonyi kirjutises väljatoodutele, seega jääbki arusaamatuks, mis talle varemkirjutanu mõttekäigus ei meeldi.

Aastate pärast jätkab diskussiooni keemik Pál Selényi, kes püüab füüsikaliselt määrata ungari *piros paprika* ‘punane paprika’ värvi. Ta leiab, et paprika värvi kirjeldab paremini siiski värvisõna *veres*: “.. paprika színe tulajdonképen *veres* és nem *piros*” (Selényi 1947: 12).

Ta tõstatab küsimuse, kas tegemist on kahe erineva värviga ning leiab, et *vörös* tähistab kollaka varjundiga punast (vrdl Csapódi 1899). “.. a *piros* élénkebb, tüzesebb szín; a *vörös* vagy épen a *veres* fakóbb”¹¹ (Selényi 1947: 13).

Sellegipoolest ei ole värvide eristamine füüsikaline: neid kahte värvi eristatakse keelelistel ja emotsionaalsetel alusel. Põhjus peitub sõnatüvede päritolus. Värvisõna *vörös/veres* tüveks on *vér* ‘veri’, *piros* tuleb sõnast **pir* ‘koit, koidupuna’. Nii on jäädavalt värvisõna *vörös* taga keelekasutajate alateadvuses kujutus verest. Selényi kirjutab: “*Vörös*-nek csakis oly színt mondunk, illetve csakis akkor mondunk egy színt, mikor a színhez, a tárgyhöz kellemetlen, komor, bánító, nyugtalanító, félelmes képzetek és érzelmek fűződnek. Evvel ellentétben a *piros* az örömnék, az életnek a színe; már maga a szó kellemes, barátságos, vidám érzelmeket kelt bennünk”¹² (Selényi 1947: 13).

Ta toob mitmeid näiteid: *piros hajnal* ‘punane koit’, *piros pünkösdi rózsa* ‘punane pojeng’, *piros kislány* ‘neiu punases’, *piros paprika* ‘punane paprika’; aga kõnekäänd *vörös kutya*, *vörös ló*, *vörös ember egy se jó* (sõnasõnaliselt) ‘punane koer, punane hobune, punapea – ükski pole hea’. Toitude ja riietuse juures kasutatakse enamasti värvisõna *piros*, nt *piros csizma* ‘punased saapad’, *piros meggy* ‘punane kirss’, *piros cseresznye* ‘punane kirss’ jne. Leidub aga erandeid, mille puhul kasutatakse

¹⁰ Meie rahvas oskas peaaegu alati kahe värvi vahel kindlat vahet teha, kuid viimasel ajal (haritud keelekasutuses) eriti linnades ja nende hulgas enim Budapestis (pesti keel) võib üha sagedamini kuulda, kuidas kaht värvi segamini aetakse, seda veel värvisõna *piros* kahjuks.

¹¹ ..*piros* on elavam, tulisem värv; *vörös* või eriti *veres* kahvatum.

¹² Sõnaga *vörös* nimetame värvi ainult siis, kui värviga või mõne asja värviga seostuvad ebameeldivad, sünged, piinlikud, rahutud, hirmutavad tunded ja kujutelmad. Selle vastandiks on *piros* – rõõmu, elu värv; juba sõna ise äratav meis meeldivaid, sõbralikke, lõbusaid tundeid.

värvisõna *vörös*, nt *vöröshagyma* ‘punane sibul’, *vöröskáposzta* ‘punane kapsas’, *vörösbor* ‘punane vein’. Sellisel juhul on värvisõna *vörös* tähendus neutraalne. Sõnaga *vörös* saab väljendada kõike, mis on seotud “punastega” (kommunistid-sotsialistid): *vörös szegfű* ‘punane nelk’ (kui seostub poliitikaga, muidu ka *piros szegfű*), *vörössapkás* ‘punase mütsiga’, *huszár vörös nadrágja* ‘husaari punased püksid’ jne.

Enne II maailmasõda on veel ilmunud Bálint Csúri lühiselgitus värvisõnade *rózsaszín* ja *rózsaszínű* kohta (Csúri 1922: 169-170) ning etnograafiaajakirjas Ethnographia – Népélet Zsigmond Szendrey kirjutis “A piros szín”, kus ta annab lühida kokkuvõtte punase värviga seotud rahvauskumustest ja -kommetest (Szendrey 1936: 220-221).

1. 4. Pärast 1969. a ilmunud ungari värvisõnavara käsitlevad artiklid ja monograafiad

Berlini ja Kay teooriast lähtuvad ungari värvisõnavara uurimused on erinevalt teiste keelte uurimustest hakanud ilmuma alates 70-ndate aastate lõpust. Eleanor Rosch (Heider) näiteks avaldas oma uurimusi juba 1970-ndate alguses (Heider 1971, 1972). Kõik ungari värvisõnade uurimused võiks jagada temaatiliselt kolmeks: 1) Berlini ja Kay põhivärvinimede teooriast lähtuvad käsitlused, mis jagunevad omakorda a) kirjalikele allikatele tuginevateks ja b) empiirilisteks-kognitiivseteks uurimusteks; 2) värvinimede etümoloogiat puudutavad uurimused, mille traditsioon sai alguse juba 1880-ndatel aastatel ning 3) muud värvisõnade uurimused (nt grammatikat puudutavad kirjutised).

Berlini ja Kay traditsioonist lähtuvaid artikleid ja monograafiaid on pärast 1969. aastat avaldatud mitmete keelte kohta. Erandiks pole ka ungari keel. Selles peatükis on vaatluse all kõik need artiklid, milles keskendutakse ainult ungari keelele, samas käsitletakse ka artikleid ja monograafiaid, mille uurimisainesest moodustab ungari keel vaid ühe osa või siis on ungari keelest tehtud märkusi ainult värvisõnade *piros* ja *vörös* kohta. Empiirilis-kognitiivsed uurimused võetakse vaatluse alla eraldi peatükis 1.5.

Alljärgnevalt esitatakse lühikokkuvõte ungari värvisõnavara puudutavatest artiklitest ja monograafiatest nende ilmumise järjekorras.

1978. aastal on ilmunud ungari värvisõnavara puudutav artikkel, mis käsitleb adjektiivide kompareerimise küsimusi ungari ja poola keeles (Kiefer 1978). Artiklis on

käsitatud ungari adjektiive üldiselt ning värviadjektiivide grammatilise potentsiaali kindlaks tegemine moodustab vaid väikese osa kirjutisest.

Isabel Forbes on 1979. aastal välja andnud osaliselt oma doktoritööl põhineva artikli, milles vaatleb prantsuse keele kahe pruuni – *brun* ja *marron* – küsimust, väites, et mõlemad on põhivärvinimed. 12 põhivärvinimega keeltena toob ta näiteks veel vene (kaks sinist tähistavat terminit) ja ungari keele, kus tema järgi tähistavad punast kaks ungari põhivärvinime – *piros* ja *vörös* (kirjutatud kahe pika õ-ga) (Forbes 1979: 296).

Maria Grossmann on 1983. aastal avaldanud artikli “Analisi semantica dei termini di colore nella lingua ungherese” oma õpetaja Giovan Battista Pellegrini 60. sünnipäevaks. Selles on vaadeldud ungari värvisõnade *fehér*, *fekete*, *szürke*, *barna*, *sárga*, *piros*, *zöld*, *kék* ja *lila* esinemist liitsõnades (semantiliste rühmade kaupa), samuti nende grammatilist potentsiaali sõnatuletuses, kompareerimist, sünonüüme jm sõnaraamatute andmetele toetudes (Grossmann 1983). Artikli miinuseks on see, et autor pole kirjutanud kokkuvõtet ega mingitki järeldust töö lõppu.

1984. aastal on ilmunud Revekka Frumkina vene keele värvinimesid käsitlev monograafia “Värv, tähendus, ühtivus” (Frumkina 1984). Selles puudutatakse muuhulgas ka ungari värvinimesid *piros* ja *vörös* ning oletatakse, et *vörös* vastab vene keeles värvinimele *бордовый* ‘bordoo(punane)’ ehk tähistab ühtlasi tumepunast (Frumkina 1984: 117). 1987. aastal on samuti vene autorilt A. P. Vasiljevilt ilmunud ulatuslik erinevate keelekondade keelte värvinimesid puudutav uurimus, kus paljude indoeuroopa keelte (vene, prantsuse, inglise jt) ning nt jaapani keele kõrval leiavad käsitlemist ka kaks soomeugri keelkonna keelt – eesti ja ungari (Vasiljeviltš 1987). Uurimus põhineb täielikult kirjalikel allikatel, välimeetodit kasutatud ei ole. Ungarikeelse ülevaate on kokkuvõtte tööst ilmunud ajakirjas *Nyelvtudományi Közlemények* (Sipőcz 1992-1993).

1988. aastal on ilmunud kolm erinevat ungari värvisõnavara puudutatavat käsitlust. Neist mahukaim on Maria Grossmanni monograafia, mis sisaldab ungari, itaalia, katalaani, kastilaani, rumeenia ja ladina värvisõnade semantilise/morfoloogilise analüüsi (Grossmann 1988). Materjal ungari värvisõnadest on esitatud lehekülgedel 84–101, lisaks sellele diskussioon *piros* ja *vörös* üle (Grossmann 1988: 84-101; 169-170). Rumeeniakeelse ülevaate Grossmanni monograafiast on kirjutanud Angela Bidu-Vrănceanu (1992). Kokkuvõtteid sellest monograafiast on ilmunud teisteski keeltes.

Sándor András Kicsi sulest on 1988. aastal ilmunud koguni kaks artiklit (Kicsi 1988a, 1988b). Mõlemad räägivad põhivärvinimede leksikaliseerumisest ning neis on

püstitatud hüpotees, et ungari keeles on 9-10 põhivärvinime: *fekete, fehér, piros, (vörös), kék, sárga, zöld, barna, szürke* ja *lila* (Kicsi 1988a: 457, 1988b: 44). Värvinimed *narancssárga* ja *rózsaszín* tema järgi põhivärvinimede hulka ei kuulu. 1991. aastal avaldatud artiklis kordab ta uuesti sama mõtet (Kicsi 1991). Ometi ei ole ta seda välimeetodit kasutades tõestada püüdnud.

1989. aastal on ungari värvinimede *piros* ja *vörös* tähelepanu pööranud A. E. Moss (1989a, 1989b), samuti Nicol Spence, kelle töö on küll prantsuse värviväljast, kuid selles esineb viide ungari sõnale *vörös*, märgitud *voris* (!), mille tähenduseks on antud 'dark red' (Spence 1989: 473).

Katalin Sipőcz on 1992. aastal kirjutanud väikese tutvustuse põhivärvinimedest kui sellistest (Sipőcz 1992) ning 1994. aastal välja andnud ungarikeelse monograafia mansi värvinimedest, mille jaoks on sooritatud intervjuusid 4 mansi keelejuhiga (Sipőcz 1994). Kuna monograafia on ungarikeelne, leiame palju materjali ka ungari värvinimede kohta.

1996. aastal on Anna Wierzbickalt ilmunud raamat "Semantics: Primes and Universals", milles on terve peatükk pühendatud värvinimede semantikale (Wierzbicka 1996: 287-334). Peatükk on sisuliselt 1990. aastal ilmunud artikli laiendus (Wierzbicka 1990). Eraldi on nii artiklis, kui ka monograafias vaadeldud ungari kahe punase küsimust (Wierzbicka 1990: 127-128, 1996: 317).

Aastatel 1996-1998 on ilmunud empiirilisi-kognitiivseid värvisõnade uurimused, mille juurde tullakse alapeatükis 1.5 (Barratt, Kontra 1996; MacLaury et al. 1997; Gósy 1998). Lisaks on välimeetodiga teostatud mõned hiljem ilmunud tööd (Kiss, Forbes 2001; Navracsics 2003) ning peagi ilmuvad artiklid (Bogatkin, Sutrop 2005a, 2005b, 2005c).

2001. aastal on Ágnes De Bie-Kerékjártó kirjutanud üpris mahuka artikli ungari värvinimest *kék*, keskendudes põhiliselt tähendusega seotud aspektidele (De Bie-Kerékjártó 2001). Lisaks on nimetatud autori sulest pärit ka artikkel värvisõna *vörös* kasutusest, mis on kirjutatud Ungari tuntumate ja suuremate päevalehtede *Magyar Nemzet* ja *Népszabadság* tekstikorpusi uurides. Autorit huvitab eelkõige, millistes kontekstides on värvisõna *vörös* asendatav värvisõnaga *piros* (De Bie-Kerékjártó 2003). Viimati on ilmunud ka Gábor Kissi Ungari Rahvuslikul Tekstikorpusel (*Magyar Nemzeti Szövegtár*) põhinev artikkel, mille põhjal ta koostab erinevaid värvisõnade sagedusloetelusid, et kinnitada Berliini ja Kay hüpoteesi kahe punast tähistava põhisõna

kohta, ning lisaks sagedusloetelusid substantiividest, mis võivad esineda koos värvinimedega *piros* ja *vörös* (Kiss 2004).

Lisaks keeleteaduslikele artiklitele õnnestus andmebaaside abil üles leida ka mõningaid artikleid, mis räägivad värvide uurimisest loodusteaduse seisukohalt ning mis on ungari värvisõnavara puudutavates teostes ära märgitud või kuuluvad nad pigem psühholoogiliste uurimuste hulka (nt Szabó 1988, Nathans 1989; Balkay, Engelmayer 1974, Czigler 1995).

Peale ungari keele värvisõnavara on uuritud ka teiste soomeugri keelte värvinimesid (Allik 1982, 1997; Koski 1983; Kuznetsova et al. 1980; Oja 1978, 1995a, 1995b, 1997, 2001; Rannut 1996; Sutrop 1995, 2000b, 2002a; Sipőcz 1994; Turunen 2002 jt).

1. 5. Empiirilise-kognitiivsed ungari värvisõnade uurimused

Empiirilise-kognitiivseid uurimusi ungari värvisõnavara kohta on siiani suhteliselt vähe ning enamik neist on ilmunud maailma keeleteaduse seisukohast teisejärgulistes ajakirjades või kogumikes. Kuigi enamik uurimustest lähtub Berliini ja Kay traditsioonist, ei selgitata neist üheski välja ungari põhivärvinimesid. Uurimuste välimeetodid on puudulikult põhjendatud, mõnd katsetest on võimatu korrata, mõne puhul jääb arusaamatuks keelejuhtide valikukriteerium, teisel puhul on informante lihtsalt liiga vähe, et selle põhjal järeldusi teha. Välimeetodiga on uuritud värvisõnade *piros* ja *vörös* semantikat ja kasutamist (MacLaury et al. 1997; Kiss, Forbes 2001), värvide nimetamise erinevusi lastel ja täiskasvanutel (Gósy 1998), kakskeelsete informantide kasutatavaid värvinimesid (Navracsics 2003) ja värvinimedede sõnastuserinevusi ungari ning inglise keeles (Barratt, Kontra 1996). Käesolevas magistritöös tutvustatakse kõiki artikleid ilmumise järjekorras.

1. 5. 1. Värvinimedede võrdlus ungari ja (ameerika)inglise keeles

Esimene ungari värvisõnu puudutav empiirilise-kognitiivne uurimus on seotud tõlkeküsimustega. Selle avaldanud autoreid, Barrattit ja Kontrat on hakanud huvitama küsimus, kui täpselt on võimalik värvinimesid ühest keelest teise tõlkida. Näiteks toovad nad, et ungarlastele valmistab raskus ingliskeelsete värvinimedede *purple*, *lilac* ja *lavender* tähendus, ameeriklased on aga hädas ungari värvisõnade *piros* ja *vörös*

tõlkimisel (Barratt, Kontra 1996:102). Välimeetodiga saadud tulemusi on võrreldud kakskeelsetes sõnaraamatutes leiduvate andmetega. Sooritades katseid ja intervjuusid keelejuhtidega on jõutud järeldusele, et sõnaraamatutes leiduv materjal ei peegelda kuigi täpselt tegelikku keelekasutust.

Keelejuhid. Kuna eesmärgiks oli uurida värvinimesid nii ungari kui ka ameerikainglise keeles, oli keelejuhtide seas nii emakeelseid ungarlasi kui ameeriklasi. Ameeriklastest keelejuhte oli 93, neist 76 naist ja 17 meest. Kõik olid Indiana ülikooli üliõpilased vanuses 18-22, nende peaaineks oli inglise keel või pedagoogika. Ungari keelejuhid (kokku 128) jagunesid nelja rühma: 1) 13 informanti (naised) vanuses 20-22 aastat olid Szegedi József Attila ülikooli inglise keelt peaainena õppivad üliõpilased; 2) 14 informanti (naised) vanuses 25-46 olid samuti Szegedi ülikooli üliõpilased, seni töötanud vene keele õpetajatena ja õppisid nüüd täienduskoolitusel ümber inglise keele õpetajateks; 3) 30 informanti (10 meest ja 20 naist) vanuses 18-26 olid Szegedi ülikooli esimese kursuse tudengid, kes õppisid peaainena inglise keelt; 4) 71 keelejuhti (45 naist ja 22 meest) vanuses 18-25 olid Budapesti Eötvös Lorándi ülikooli psühholoogiatudengid (Barratt, Kontra 1996:104).

Välimeetod. Katsed sooritati aastatel 1991-1992 USAs (Indianas) ja Ungaris (Szegedis ning Budapestis). Kõik keelejuhid sooritasid nimeandmiskatse. Värvistiimulitena kasutati 72 Crayola rasvakriidiga värvitud 8x8 cm suurust paberit, mis asetati 14x22 cm suurusele valgele paberile. Värvistiimulite valikut põhjendavad Barratt ja Kontra sellega, et Crayola rasvakriite on müüa 61 maailma riigis, kuigi nende värvide nimed on ingliskeelsed ning tõlgitud ainult prantsuse ja hispaania keelde (Barratt, Kontra 1996:103). Crayola rasvakriite müüakse pakkides, milles on vastavalt 8, 48, 64, 72, 80, 96 või 120 värvi. (72 rasvakriidiga komplekti pole müüa üheski Euroopa riigis.) Rasvakriitide peamisteks kasutajateks on lapsed. Varem on rasvakriitidega värvitud pabereid nimeandmiskatses kasutanud Elaine Rich, kes uuris inglise värvisõnavara erinevusi meestel ja naistel (Rich 1977).

Keelejuhid osalesid katsetes vabatahtlikult. Neile öeldi, et vastamisel pole "õigeid" ja "valesid" vastuseid. Värvistiimuleid näidati korraka tervele keelejuhtide grupile üksteise järel juhuslikus järjekorras, kuid välditi sarnaste värvitoonide teineteise järel näitamist. Keelejuhtidel paluti kirjutada, mis värvi stiimul on, seejuures lubati värvinime kasutada ka mitmel korral või mitte midagi kirjutada, kui ei osatud värvi nimetada (Barratt, Kontra 1996: 104-105).

Tulemused. Tulemused esitatakse tabeli kujul, kus esimeses tulbas on ameeriklaste nimetatud värvinimed, keskmises tulbas Crayola rasvakriidi (ametlik) nimetus ja kolmandas tulbas ungari keelejuhtide nimetatud värvinimed. Iga rasvakriidi puhul tuuakse välja ainult kõige sagedasem värvile antud nimetus, nt Crayola rasvakriidi *white* puhul on ungarlaste vastus *fehér* 78/92, mis tähendab, et 78 korral on informandid seda nime rasvakriidile andnud, 14 korral on värvi nimetatud teisiti, kuid milliste nimedega, seda antud töös ei märgita (Barratt, Kontra 1996: 105-107). Arusaamatuks jääb, mida tähendab number 92. Kui vaadata veel teisi vastuseid nt *fekete* 82/93, saame aru, et katses osales 93 ungari keelejuhti. Miks selles katses ei osalenud ülejäänud 35 (kokku oli ju ungari informante 128)? Artikli lõpust leiame seletuse – kõik keelejuhid ei osalenud kõikides katsetes, kuid miks, jääb põhjendamata (Barratt, Kontra 1996: 113).

Tulemuste põhjal toovad artikli autorid välja, et inglise *yellow* omab ungari keeles kolme vastet: *sárga*, *citromsárga* ja *okkersárga*; värvinimedel *purple*, *peach*, *blue*, *green* ja *brown* on enamasti kaks ungari vastet, vastavalt *lila* ja *sötétlila*, *világosbarna* ja *narancssárga*, *kék* ja *sötétkék*, *zöld* ja *világoszöld*, *barna* ja *sötétbarna* (Barratt, Kontra 1996: 106). Autorid märgivad, et kõige suurem erinevus ungari ja inglise keeles on see, et *világos* ja *sötét* liidetakse põhivärvinimedele palju sagedamini kui *light* ja *dark* (Barratt, Kontra 1996: 106-113). Niisiis ei vasta ungari ja inglise värviterminid teineteisele värvi tumeduse/heleduse poolest, s.t et kui ungarlased kasutavad mingi värvi kirjeldamiseks liitsõnakonstruktsiooni *sötét* + värvinimi, siis ameeriklased piiruvad enamasti ainult põhivärvinimega, nt *sötétlila* = *purple*, *sötétbarna* = *brown*, *sötétkék* = *blue*; seal, kus ungari keelejuhid enamasti modifitseerivad värvinime tähendust adjektiiviga *világos*, on ameeriklastel värvi nimetamiseks olemas mõni mittepõhivärvnimi, nt *világoslila* = *lavender* või *violet*, *világospiros* = *melon* või *peach* jne (Barratt, Kontra 1996: 108). Samas hõlmavad värviterminid ungari keeles sageli laiema värvispektri ala. Nii võiks öelda, et kõik mis on *orange* on ka *narancssárga*, samas võib *narancssárga* hõlmata ka ingliskeelsed terminid *peach* ja *yellow-orange*. Niisiis hõlmab *narancssárga* ka palju heledamaid, roosakamaid ja kollakamaid toone kui *orange*. Barratt ja Kontra arvavad ka, et *lila* ja *violet* ei ole ekvivalentsed. Kõik, mis on *violet*, on ka *lila*, samas võib *lila* tähistada ka palju tumedamat ja punakamat värvi kui *violet*, mille kohta inglise keele kõneleja ütleks pigem *purple*, *lavender* või *fuchsia* (Barratt, Kontra 1996: 108-109).

Kokkuvõte. Barratt ja Kontra leiavad, et ungari ja ameerikainglise keeles on nii värvitermineid, mida saab tõepoolest tõlkida üks-üheselt ühest keelest teise kui ka värvisõnu, millel on teises keeles mitu tähendust (varianti). Ungarlased kasutavad tihemini põhivärvisõnade ees adjektiivide *sötét* ja *világos*. Saadud tulemusi tuleks arvestada nii kakskeelsete sõnaraamatute koostamisel kui ka keeleõppes (Barratt, Kontra 1996: 112-113).

1. 5. 2. Ungari punased – *piros* ja *vörös*

Ungari kahte punast tähistavat värvisõna on empiirilisel uurinud Robert MacLaury, kes koos oma kolleegide Judit Almási ja Zoltán Kövecsesiga avaldas 1997. aastal ajakirjas *Semiotica* artikli pealkirjaga “Hungarian *Piros* and *Vörös*: Color from points of view”. Autoreid on eelkõige huvitanud, millist värvitooni need kaks sõna märgivad, kas *vörös* on tõepoolest tumedam punane kui *piros* ning kas need mõlemad on põhivärvinimed, nagu pakuvad Berlin ja Kay (MacLaury et al. 1997: 67). Järelduste tegemiseks kasutavad nad küllalt keerulist MacLaury välja arendatud perspektiivi, nn vaatepunktide teooriat (ingl *vantage theory*), mis püüab anda värvinimede kujunemisele ja arenemisele seletuse. Selle teooria järgi kujundatakse (taju)kategoriad analoogia põhjal, mis tekib aegruumi ning teiste taju ning kognitiivsete vaatepunktide koordinaatide osutusest. Korruga keskendub iga inimene ainult ühele koordinaatide paarile kõigist võimalikest (MacLaury 1997).

Keelejuhid. Katsetes küsitleti 9 keelejuhti, kellest 2 olid mehed ja 5 naised vanuses 17-58 aastat (neist viis vanuses 17-22 aastat). Kuus keelejuhti olid pärit kaks- või kolmkeelsest perekonnast. Katsed sooritati Budapestis.

Välimeetod. Välimeetod oli sama, mis Berlini ja Kay katsetes (vt alapeatükk 1.1). Sooritati kaks katset: loetelukatse ja Munselli värvikaardil värvide määramise katse, mille puhul paluti keelejuhil riisitera asetada sellele värvile, mida saab nimetada küsitleja poolt öeldud värvinimega x. Värvide määramise katses pöörati erilist tähelepanu värvisõnadele *piros* ja *vörös*. Keelejuhtidel paluti eraldi määrata värvikaardil kõik värvid või piirkond, mida saab 1) nimetada värvisõnaga *piros* ja 2) nimetada värvisõnaga *vörös* (MacLaury et al. 1997: 68).

Keelelised testid. Lisaks värvinimede välimeetodiga uurimisele, küsitles Judit Almási 1991. aastal Budapestis 9 naisüliõpilastelt keelelisi assotsiatsioone, mis tekivad

värvinimedega *piros* ja *vörös* (vdl Kiss, Forbes 2001). MacLaury jt artiklis on neid nimetatud eksperimentideks (1997: 76-77).

Eksperiment 1. Intervjueerija küsis, kas *piros* ja *vörös* on üks ja seesama värvinimi. Vastus oli valdavalt eitav. *Vörös* olevat tumedam ja soojem värv. *Vörös* esineb ka idioomides ja klassikalistes väljendites rohkem kui *piros* (MacLaury et al. 1997:76). Küsitletud keelejuhid arvasid, et värvisõna *piros* on vaba ühend, teda võib värvinimena kasutada ükskõik millises kontekstis, ilma et tekiks väärnimõistmist.

Eksperiment 2. Intervjueerija küsis, millised sõnad seostuvad ühe, millised teise punasega. Värvisõnaga *piros* seostusid *alma* 'õun', *pont* 'punkt', *toll* 'pastapliats', *autó* 'auto', *labda* 'pall' jne, värvinimega *vörös* seostusid *haj* 'juuksed', *vér* 'veri', *zászló* 'lipp', *róka* 'rebane', *csillag* 'täht' jne (MacLaury et al. 1997: 77).

Eksperiment 3. Intervjueerija andis igale keelejuhile kirjaliku testi, milles pidi seostama suvalisi sõnu värvinimedega *piros* ja/või *vörös*. Nt *piros/vörös* assotsieeruvad sõnadega *rózsa* 'roos' 5/4 (*piros*-5, *vörös*-4), *vér* 'veri' 3/5, *szív* 'süda' 6/2, *hagyma* 'sibul' 2/6, *a feje* 'tema pea' 1/5, *kereszt* 'rist' 0/6 jne. *Vörös* esineb idioomides *vörös a feje* 'ta on vihast punane', *vöröskereszt* 'Punane Rist' (vrl Kiss, Forbes 2001).

Eksperiment 4. Intervjueerija palus oma informantidel esitada värvisõnu idioomide koostises. Tulemused olid järgmised: *piros mint a rózsá* 'punane nagu roos', *elpirul* 'punastama', *vörös mint a rák* '(vihast) punane nagu vähk', *vörös ördög* 'punane kurat' tähenduses 'husaar', *vörösök* "'punased'", *Vörös tér* 'Punane väljak', *Vörös Hadsereg* 'punaarmee', *vörös katona* 'punasõdur', *vörös barát* 'punane sõber' tähenduses 'templiordu munk', *vörös kód ereszkedik a szeme elé* 'punane udu tõuseb silme ette (vihast)' (MacLaury et al. 1997: 77).

Tulemused. Loetelukatses ei nimetanud kolm üheksast informandist värvisõna *vörös* üldse. Värvide määratlemise katses tundus seitsmele üheksast küsitletutest, et *piros* hõlmab sõna *vörös* ja nad märkisid selle värvisõna värvikaardil piirkonda, mida nad olid enne määratlenud sõnaga *piros*. Ometi ei suutnud *piros* alati katta ka seda spektriosa, millele anti nimeks *vörös*, kuna see oli valdavalt tumedam (MacLaury et al. 1997: 70). Sellegipoolest arvavad artikli autorid, et ungari keeles on ainult üks punase põhinimi – *piros*, ning nende meelest pole üldse alust arvata, et põhivärvinimede arv mõnes keeles võiks olla rohkem kui 11 (nii ka ungari, vene, prantsuse, jaapani jt keeltes) (MacLaury et al. 1997: 75).

Kokkuvõtte. Lähtudes perspektiiviteooriast püüti kahte ungari punast eristada heleduse-tumeduse teljel, mis tekitab kaks punase projektsiooni ehk vaatepunkti.

Huvitav teoreetiline järeldus oli, et (MacLaury terminoloogias) retsessiivne paariline võros peaks olema tume ning dominantne *piros* ei pea olema hele (MacLaury jt 1997: 75). Käesoleva magistritöö jaoks läbi viidud katsed aga seda ei kinnita (vt peatükk 2).

1. 5. 3. Värvide nimetamine lapse- ja täiskasvanueas

1998. aastal on Mária Gósy Veszprémi ülikooli üldkeeleteaduse õpetooli toimetistes välja andnud artikli pealkirjaga “Színmegnevezések a gyermekkorban és felnőttkorban”¹³. Artiklis kirjeldab ja kommenteerib ta oma välimeetodiga läbi viidud uurimust.

Keelejuhid. Gósy küsitleb kokku 100 informanti, neist 50 on lasteaialapsed vanuses 5-7 aastat (jagatud gruppideks 5-6 ja 6-7 vastavalt sellele, kas nad käivad keskmises või vanemate laste rühmas) ja 50 täiskasvanut (põhiliselt 22-aastased üliõpilased).

Välimeetodina kasutatakse nimeandmiskatset, milles on kokku 20 värvitahvlit (valitud intervjuueerija suva järgi), mis kuuluvad järgmistesse põhikategooriatesse, (mida autor sellega täpselt mõtleb, pole teada): *barna, fekete, rózsaszín, zöld, fehér, kék, piros, zöld, narancssárga, bordó, zöld, lila, drapp, kék, rózsaszín, sárga, szürke, zöld, sárga, kék* (Gósy 1998: 58). Värvistiimulite mõõdud on 5x7 cm. Need asetati üksteise järel alati samas järjekorras 11x7 cm suurusele valgele paberile ja küsiti keelejuhtidelt, mis värvi need on. Keelejuhtidel paluti kõikidele 20 värvistiimulile nimed anda.

Tulemused. Informantide vastuste põhjal on autor välja arvutanud, mitme protsendi ulatuses andsid keelejuhid nn õigeid vastuseid ehk nimetasid värvi põhikategooriasse kuuluva nimega, nt värvikategooriat *zöld* sõnaga *zöld* 5-7-aastastest lastest 60%, kategooriat *piros* aga värvisõnaga *piros* 100% (Gósy 1998: 59). Kõiki vastuseid, mis olid nn värvikategooriast erinevad, nimetab Gósy valedeks (!) vastusteks. Valeks nimetab ta 5-7-aastaste lasteaialaste vastuseid värvikategooriale *drapp*, mida 42% lastest nimetas värvisõnaga *barna*, 30% *világos barna*, 10% *szürke* jne (Gósy 1998: 60).

Selgub, et keskmise ja vanema rühma lasteaialaste vastused on üsna sarnased. Kõige suurem erinevus kahes vanuserühmas on täpsete värvivarjundite (*színárnyalatok*) eristamisvõime, mis vanemas vanuserühmas on paremini välja arenenud. Nt kasutasid

¹³ “Värvinimetused lapse- ja täiskasvanueas”

vanema rühma lapsed rohkem värvisõna *citromsárga*, nooremad seevastu lihtsalt *sárga* (Gósy 1998: 62). Enim ajasid lapsed aga omavahel segi rohelise ja sinise värvi, öeldes sinise kohta roheline ja vastupidi. Üleminekutoone märkisid ka täiskasvanud, nt *türkizzöld, türkizkék* jne (Gósy 1998: 65). Lapsed saavutasid suurima arvamuste kokkulangemise värvide *piros, fekete* ja *rózsaszín* nimetamisel.

Täiskasvanud kasutasid värvistiimulite nimetamiseks keskmiselt rohkem värvisõnu kui lapsed. Kui 50 last nimetas ühte värvi keskmiselt 4-8 erineva sõnaga, siis täiskasvanud kirjeldasid sama värvistiimulit keskmiselt 8-10 erineva vastusega. Kõige rohkem värvinimesid sai värvistiimul *drapp*. Enim jõudsid täiskasvanud konsensusele järgmiste värvistiimulite juures: *narancssárga* (98% vastustest), *fekete* (96% vastustest), *fehér* (92% vastustest) ja *piros* (86% vastustest, siin olid muude vastuste hulgas nt värvinimed *meggypiros, vörös, téglavörös, cinóber* jne).

Kokkuvõte. Nii laste kui täiskasvanute nimetatud värvisõnad jagab Gósy semantilistesse ja morfoloogilistesse rühmadesse (Gósy 1998: 61, 65-66):

- 1) substantiivid, tuntud esemed/asjad/ained, mis meenutavad mingit värvi nt *vaj, krém* jne;
- 2) värvisõnale lisandub adjektiiv nt *világos lila, sötét barna, rikitó sárga* jne;
- 3) värvisõnale lisandub nimisõna, mis näitab, et värv meenutab mingi asja/eseme/aine värvi nt *almazöld, meggypiros, libazöld* jne.
- 4) värvinimele lisatakse värvi täpsustamiseks teine värvinimi, nt *pirosas sárga*;
- 5) värvinimele lisandub värviadjektiivi tuletusliide *-s*, nt *barnás*;
- 6) värvi tähistamiseks kasutatakse võõrsõna, nt *pink*;
- 7) värvisõnale lisandub sõna *másik* 'teine, teistsugune', nt *másik zöld*.

Täiskasvanute nimetatud värvisõnad võib paigutada kõikidesse rühmadesse peale 7., lastel ei esinenud aga kategooriat 6. Seevastu aga esines lastel kategooria 7 ning nad kasutasid täiskasvanutest oluliselt rohkem värvisõnu, mis võiks paigutada rühma 5.

Gósy leiab ka, et nii tüdrukud kui ka täiskasvanud naised oskavad värve paremini eristada ja nimetada kui poisid ja mehed (Gósy 1998: 62-63; 66-67). Täiskasvanueas aga väheneb oluliselt arvamuste kokkulangevus, kuidas mingit värvi nimetada. Gósy pakub, et selle põhjuseks võib olla, et 1) täiskasvanu nägemine on paremini arenenud ja võimeline füüsiliselt paremini üht värvivarjundit teisest eristama, 2) täiskasvanute leksikon on oluliselt suurem kui lastel, 3) värvide eristamine

füüsikaliselt on täiskasvanueas parem ja värvisõnavara suurem kui lastel (Gósy 1998: 67).

1. 5. 4. Piros ja vörös kollokatsioonidest

Gábor Kiss ja Isabel Forbes on 2001. aastal välja andnud artikli “Piros, vörös – red, rot, rouge” (Kiss, Forbes 2001). Esiteks on nad selles artiklis vaadelnud põhjalikult värvisõnade *piros* ja *vörös* tähendusi ungari seletavas sõnaraamatus (*A magyar nyelv értelmező szótára*) (Kiss, Forbes 2001: 191-192). Teiseks on nad jälginud samade värvisõnade esinemist kakskeelsetes (ungari – saksa, saksa – ungari, ungari – inglise, inglise – ungari, ungari – prantsuse, prantsuse – ungari) sõnaraamatutes (Kiss, Forbes 2001: 192-194) ning selle põhjal joonistanud üsna mõttetu skeemi, mis peaks kujutama seda, et teistes keeltes tähistatakse ungari punaseid ühe sõnaga (vastavalt *rot*, *red* ja *rouge*) (Kiss, Forbes 2001: 194). Seda kõike on tehtud selleks, et näidata – ungari värvisõna *vörös* on põhivärvnimi.

Artikli kolmandas osas, (mida võiks pidada kõige väärtuslikumaks), on Kiss ja Forbes kirjeldanud kahte välimeetodiga läbi viidud katsed. Esimeses katses paluti 98-115-25-aastaselt keelejuhil kirjutada üles nii palju ungari värvinimesid, kui nad teavad. Katse tulemusena kogunes 1437 värvinime, neist erinevaid 172 (Kiss, Forbes 2001: 194-195).

Teises katses osalesid samad keelejuhid. Selles paluti neil nimetada asju/esemeid, mis seostuvad värvisõnadega *piros* ja *vörös*. Keelejuhtide vastuste põhjal esitavad Kiss ja Forbes kolm rühma: 1) asjad, esemed, substantiivid, mida igasugustel tingimustel kasutatakse ainult (põhiliselt) koos värvinimega *piros*, nt *piros alma* ‘punane õun’; 2) asjad, esemed, substantiivid, mida igasugustel tingimustel kasutatakse ainult (põhiliselt) koos värvinimega *vörös*, nt *vörös csillag* ‘punatäht’ ning 3) asjad, esemed, substantiivid, mida saab kasutada nii värvisõnaga *piros* kui ka värvisõnaga *vörös* nt *piros könyv*, *vörös könyv* ‘punane raamat’, mõnel puhul muutub vastavalt värvisõnale väljendi tähendus, teisel puhul jääb tähendus neutraalseks (Kiss, Forbes 2001; Kiss 2004).

Keelejuhtide vastustest selgus, et kõige tüüpilisem nimisõna, mis seostub värvisõnaga *piros* on *alma* ‘õun’, samuti substantiivid *cseresznye* ‘kirss’, *eper* ‘maasikas’, *lámpa* ‘lamp’, *Mikulás* ‘jõuluvana’ – need on “asjad”, mida peaaegu mitte kunagi ei kasutata koos värvisõnaga *vörös*.

Värvisõnaga *vörös* seevastu assotseerused enim substantiivid *haj* ‘juuksed’, *meggy* ‘kirss’, *csillag* ‘täht’, *róka* ‘rebane’. Informantidelt kogutud vastuste põhjal moodustavad Kiss ja Forbes veel kolmandagi rühma – “asjad”, mis võivad esineda nii värvisõnaga *piros* kui ka värvisõnaga *vörös*, nt *vér* ‘veri’, *rózsa* ‘roos’, *táska* ‘kott’, *könyv* ‘raamat’ jne (Kiss, Forbes 2001: 197). Esitame nende tulemused siinkohal tabelina (tabel 1.2). See esindab kollokatsioone (assotsiatsioone), mis emakeelsetel ungarlastel tekivad ühe või teise punast tähistava värvisõnaga (Kiss, Forbes 2001: 197).

Tabel 1. 2. Värvisõnadega *piros* ja/või *vörös* seostuvad nimisõnad

Süntagmaatilised kollokatsioonid		Paradigmaatilised kollokatsioonid
Ainult <i>piros</i>	Ainult <i>vörös</i>	Nii <i>piros</i> kui ka <i>vörös</i>
alma ‘õun’	haj ‘juuksed’	vér ‘veri’
cseresznye ‘kirss’	róka ‘rebane’	rózsa ‘roos’
lámpa ‘lamp’	csillag ‘täht’	toll ‘pastapliiats’
Mikulás ‘jõuluvana’	meggy ‘kirss’	ceruza ‘harilik pliiats’
pont ‘punkt’		pulóver ‘kampsun’
		könyv ‘raamat’
		rúzs ‘huulepulk; ruuž’
		száj ‘suu’
		póló ‘polo’
		kabát ‘mantel’
		táska ‘kott’
		zászló ‘lipp’

Nii välimeetodiga saadud tulemuste kui ka kirjalike allikate põhjal jäeldavad Kiss ja Forbes, et mõlemad ungari punast tähistavad värvisõnad on (Berlini ja Kay põhivärvnime definitsioone ning oma tulemusi kõrvutades) põhisõnad (Kiss, Forbes 2001: 198).

1. 5. 5. Kakskeelsete ungarlaste värvitähistusest

Ajakirjas “Strani jezici” on 2003. aastal ilmunud artikkel Judit Navracsiicsilt Veszprémi ülikoolist pealkirjaga “The Bilingualism of Croats Living in Hungary”. Tema eesmärgiks on uurida kakskeelsete inimeste mentaalset leksikoni. Selleks kasutab ta

välimeetodit, mis koosneb neljast osast: 1) intervjuust keelejuhiga, kus küsitakse üldisi küsimusi keelejuhi elu ja tegevuse kohta, 2) sõnade assotsiatsioonikatses, 3) värvidele nimeandmise katses (*colour naming test*) ja 4) piltide nimetamiskatses (Navracsics 2003: 132-133). Kuna teised katsed värvinimedele uurimise seisukohalt huvi ei paku, keskendutakse käesolevas töös ainult värvide nimeandmiskatse kirjeldusele.

Keelejuhid. Kõikidest katsetest võttis osa 8 keelejuhti, neist 4 olid ühe pere liikmed, kelle koduseks keeleks oli horvaadi keel, elukohaks aga Ungari. Lisaks küsitles Navracsics kahte Ungaris elavat horvaadist üliõpilast ning kahte Horvaatias elavat noort inimest, kellest ühte võib pidada kakskeelseks, kuna ta õpib Ungari ülikoolis ungari keeles, teise defineerib artikli autor samuti kakskeelseks, kuigi ta on keelejuhtidest ainus, kes pole kahte keelt kasutanud sünnist saadik (Navracsics 2003: 132-133).

Meetod. Värvidele nimeandmise katses on kasutatud 30 värvistiimulit, mida võiks nimetada põhivärvinimedega roheline, sinine, kollane, punane, lilla, pruun, roosa ja hall (Navracsics 2003: 133). Kahjuks ei ole teada, mis värvisüsteemil (-kaardil, -atlasel) valik põhineb, millised on värvistiimulid ise (kas A4 formaadis lehed või 5x5 cm värvipaberitega kaetud tahvlid). Ainus, millele Navracsics viitab, on see, et värvistiimuleid näidati informantidele üksteise järel (s.t mitte korraga). Katsed salvestati helilindile.

Tulemused. Kokku kogunes 240 värvinime, kuna kõik keelejuhid nimetasid värvisõnaga kõiki värvistiimuleid. Navracsics jagab erinevad värvisõnad nelja rühma: 1) põhivärvisõnad (nt *roheline*), 2) põhivärvisõnad koos intensiivistava adjektiiviga (*basic colour name plus intensity adjective*), 3) põhivärvinimi koos kvalifitseeriva adjektiiviga (*qualifying adjective*) ja 4) põhivärvinimi koos nimisõnaga nt *taevasinine*. Kõige rohkem nimetasid keelejuhid esimesse rühma kuuluvaid värvisõnu (53% kõigist vastustest), millest autor järeldab, et nad polnud kuigi püüdlikud värvi täpsustamisel või ei osanud seda teha (Navracsics 2003: 137, 143). 40% kõigist esimesse gruppi kuuluvatest vastustest olid ungarikeelsed, 13% horvaadikeelsed. Kolmandasse gruppi kuuluvaid värvinimesid andsid keelejuhid värvidele 15% ulatuses kogu vastustest. Kõik need vastused olid ungarikeelsed. Neljandasse gruppi kuuluvaid vastuseid anti 10% ulatuses.

Põhivärvisõnadest kasutasid keelejuhid kõige rohkem värvinime *pruun* (*barna*), millest Navracsics järeldab, et *pruun* on ungari keeles värvisõna, millel puuduvad varjundid ja mida kasutatakse kõige vähem koos adjektiividega *tume* ja *hele* (Navracsics 2003: 143). (Käesolevas töös kinnitame, et see nii ei ole.) Kõige rohkem

kasutati aga adjektiivide *sötét* ja *világos* sõnadega *kék*, *zöld* ja *sárga*. Samade sõnadega kasutati kõige rohkem ka liitsõnakombinatsiooni nimisõna ja värviadjektiiv. Samas ei kasutatud sellist kombinatsiooni värvinimedele *piros*, *szürke* ja *rózsaszín* juures. Navracsicse arvates tegid keelejuhid seda tüüpi liitsõnu moodustades ka “vigu”, nt ungari tavalise värvinime *égszínkék* ‘taevakarvasinine’ asemel ütlesid nad *égkék* või *égboltkék* ning *tengerkék* ‘meresinine’ asemel *tengeri kék* (adjektiivne liitumine) (Navracsics 2003: 137). Käesolevas magistritöös tõestame, et ka emakeelsete ungarlaste seas leidub keelejuhte, kes kasutavad kas ühte või teist vormi (nt *égszínkék* ‘taevakarvasinine’ või *égkék* ‘taevasinine’).

Veel pöörab uurimuse autor tähelepanu ungari värvinimedele *citromsárga* ‘sidrunikollane’ ja *narancssárga* ‘apelsinikollane; oranž’. Värvinime *citromsárga* asemel kasutavad kakskeelsed keelejuhid pigem kombinatsioone *hele/heledam/väga hele kollane*, kui moodustavad värvisõna *sidrunikollane*. Värvinime *narancssárga* asemel aga kasutavad kakskeelsed pigem värvisõna *narancs* (Navracsics 2003: 143).

Horvaadi keelele lähevad kakskeelsed informandid üle harva ning kasutavad sel juhul pigem horvaadi keele murdeid kui ühiskeelt (Navracsics 2003: 143-144).

2. Põhivärvinimed tänapäeva ungari keeles

Käesolev peatükk “Põhivärvinimed tänapäeva ungari keeles” moodustab suurima osa magistritööst, sisaldades uurimuste detailset kirjeldust ja tulemusi. Kasutatud on ka Mari Bogatkini 2003. aastal Tartu Ülikoolis kaitstud bakalaureusetöö “Põhivärvinimed tänapäeva ungari keeles” kogutud andmeid, mille põhjaliku käsitlese võib leida töödest (Bogatkin, Sutrop 2005a, 2005b).

2. 1. Uurimuse eesmärk

Käesoleva uurimuse eesmärgiks on välja selgitada põhivärvinimede nomenklatuur ungari keeles. (Magistritöö peatükkides 3 ja 4 vaadeldakse aga põhivärvinimede morfoloogilist mitmekülgust ja päritolu.)

Ungari keel kuulub nende keelte hulka, mida Berlin ja Kay käsitlesid oma kuulsas teoses “Põhivärvinimed. Nende universaalsus ja evolutsioon” (BCT). Ungari keele põhivärvinimed on Berlini ja Kay järgi *fejér* ‘valge’, *fekete* ‘must’, *piros* ‘punane’, *vörös* ‘punane’, *zöld* ‘roheline’, *sárga* ‘kollane’, *kék* ‘sinine’, *barna* ‘pruun’, *lila* ‘lilla’, *rózsaszín* ‘roosa’, *narancs* ‘oranž; apelsin’ ja *szürke* ‘hall’. Käesoleva uurimuses kontrollitakse antud põhivärvinimede loetelu.

Mari Bogatkini 2003. aastal Tartu Ülikoolis kaitstud bakalaureusetöös “Põhivärvinimed tänapäeva ungari keeles” väideti, et ungari kahest punast tähistavast värvisõnast on põhivärvinimi ainult *piros*, et värvisõna *fejér* asendab tänapäeva ungari keeles *fehér* ja värvisõna *narancs* ‘oranž; apelsin’ *narancssárga* ‘oranž, apelsinikollane’. Kuid selles uurimuses viidi katseid keelejuhtidega läbi ainult Budapestis. Keelejuhte oli kokku 40.

Magistritöö tarvis sooritati lisaks 85 intervjuud keelejuhtidega nii Budapestis, kui väljaspool seda; sealhulgas püüti leida informante, kes räägivad veel praegugi mõnd ehtsat kohamurret. Tulemused on ära toodud alapeatükis 2. 5. ning 2002. ja 2003. aasta tulemusi võrreldakse alapeatükis 2. 6.

2. 2. Keelejuhid

Käesoleva töö autor intervjueeris 19. oktoobrist kuni 5. novembrini 2003. aastal Budapestis, Derbrecenis, Győrís, Pécsis, Ipolyveces, Balassagyarmatis, Budaörsis ja

Dejtáris 85 meest ja naist vanuses 9-79 (keskmise vanus 35,96 aastat). Keelejuhtide hulgas oli 41 meest vanuses 9-73 (keskmise vanus 33,4 aastat) ja 44 naist vanuses 12-79 (keskmise vanus 38,3 aastat). Keelejuhtide seas oli 9 õpilast, 11 üliõpilast ja 6 pensionäri, lisaks ajaloolasi, arste, ametnikke, firmajuhte, lihttöölisi, müüjaid, keeleteadlasi, loodusteadlasi, ülikooli professoreid ja dotsente, õpetajaid, mehaanikuid, kunstnikke, lihttöölisi ja ärijuhte jt. Lisaks olid keelejuhtide seas vallavanem, kohtunik, kokk, koristaja, turvamees, mesinik, ooperilaulja jt.

Keelejuhitud olid pärit järgmistest linnadest ja küladest (sulgudes märgitud inimeste arv): Balassagyarmat (5), Berettyóújfalu (2), Budapest (33), Budaörs (3), Debrecen (5), Dejtár (3), Győr (6), Ipolyvece (2), Pécs (11); järgnevatest kohtadest oli pärit vaid 1 keelejuht: Bocskai, Egyházasbénye, Esztergom, Gyula, Kaposvár, Mátészalka, Nagyatád, Nyúl, Ózd, Pálháza, Pannonhalma, Pápa, Piliscsaba, Pilisvörösvár, Szécsény. Kuna vestlused viidi läbi suuremates linnades (Budapest, Debrecen, Győr, Pécs), siis olid mujalt pärit keelejuhitud peamiselt seal õppivad õpilased või tudengid.

Mõned keelejuhtidest rääkisid järgmisi kohamurreid: Transdanubia murre (1 in), kirdemurre (2), Mezőségi murre (1), Palóci murre (8), Székely murre (1) jne.

Kõige rohkem oli keelejuhtide seas kõrgharidusega inimesi (48), neist 6 omasid ka doktorikraadi, keskharidusega keelejuhte oli 19, neist paljud kõrgharidust omandavad üliõpilased, keskeriharidus oli 5 informandil (neist 3 olid raamatupidajad, 1 kokk ja 1 kaupluse juhataja), põhiharidus oli 7 keelejuhil, neist 6 olid õpilased ja üks 50-aastane naisametnik Dejtáris. Dejtárist oli pärit ka kõige madalama haridustasemega keelejuht (kui mitte arvestada algklasside koolilapsi), 79-aastane ehedat palootsi murret kõnelev vanaproua, kellel oli 6-klassiline haridus. Lisaks oli Győris ühel 42-aastaselt koristajal 8-klassiline haridus.

Testide läbiviija rääkis keelejuhtidega ungari keeles. Kõik informandid sooritasid esmalt nimetamiskatse e loetelukatse ja seejärel nimeandmiskatse.

Katseisikud ei teadnud kuni katsete vahetu alguseni, et küsimused on värvide ja nende nimede kohta.

2. 3. Värvipimeduse test

Kõigil keelejuhtidel oli normaalne värvinägemisvõime. Seda kontrolliti enne katseid *The City University Color Vision Test* testiga (Fletcher 1980). Selleks näidatakse

informandile kümme musta tahvli, mille keskel on teatud värvitooniga punkt ja selle ümber neli erinevat tooni värvipunkti. Uuritav peab ütlema, missugune punkt on keskmisega kõige sarnasem: üleval, all, paremal või vasakul. Test võimaldab diagnoosida peaaegu kõiki värvinägemise anomaaliaid nagu protanoopia, deuteranoopia, tritanoopia jt.

2. 4. Välimeetod

Käesolevas magistritöös kasutatakse Ian Daviese ja Greville Corbett' (Davies, Corbett 1994a: 69) välimeetodit, mida kasutades on uuritud Euroopas kõneldavaid keeli, samuti nn eksootilisi keeli (nt Davies et al. 1992; Davies, Corbett 1994a; Davies, Corbett 1994b; Sutrop 1995, 2000b, 2002a). Välimeetod ise koosneb loetelu- ehk nimetamiskatses ja nimeandmiskatses. Ungari keele uurimiseks seda meetodit varem kasutatud ei ole.

2. 4. 1. Meetodi kirjeldus ja põhjendus

Magistritöös kasutatud nn Daviese ja Corbett' välimeetodi puhul palutakse keelejuhtidel kõigepealt nimetada nii palju värvinimesid, kui neile meenub. Need protokollitakse nimetamise järjekorras. Seejärel näidatakse informantidele 65 värvitahvli määramata järjekorras ja palutakse iga tahvli puhul nimetada, mis värvi see on. Mõlema katse puhul protokollitakse keelejuhtide vastused. Testid viiakse läbi loomulikus hajutatud päevavalguses, s.t hoidumist otsestest päikesekiirest ning katsete läbiviimisest varjus. Värvitahvleid paigutatakse üksteise järel juhuslikus järjekorras helehallile riidest, paberist või plastikust alusele.

Värvitahvlid suurusega 5x5 cm (paksus 0,4 cm), on valmistatud vineerist ja kaetud *Color Aid Corporation*'i värvipaberitega. Katses kasutatakse Ostwaldi, mitte Munselli värvisüsteemi.

Ostwaldi värvisüsteemis on värvi põhitunnusteks värvitoon (ingl *hue*), valge sisaldus (ingl *tint*) ja musta sisaldus ehk mustasus (ingl *shade*). Halliskaala heledusastmed on samuti vastavalt valge ja musta sisaldumisele jaotatud kaheksaks astmeks. Color Aid kasutab Ostwaldi värvisüsteemi modifikatsiooni, milles on 24 kromaatilist värvi – 6 põhivärvi: Y – yellow 'kollane', O – orange 'oranž', R – red 'punane', V – violet 'lilla', B – blue 'sinine', G – green 'roheline' ning nende vahetoonid nt YO – kollakasoranž,

YOY – kollakasoranžikaskollane. Lisaks on kasutatud kaht süsteemipärast värvi Sienna ‘sieena’ ja Rose Red ‘roospunane’. Iga värvitoon jaguneb neljaks heledaks variandiks T1-T4, milles proportsionaalselt suureneb valge osatähtsus, ja kolmeks tumedaks variandiks S1-S3, milles suureneb musta osatähtsus.

Eksperimendis kasutatud värvitahvlite CIE koordinaadid (heledus, punase sisaldus ja roheline sisaldus) on ära toodud tabelis 2.1, mis on võetud Ian Daviese ja Greville Corbett’ vene keele värvinimesid käsitlevast tööst (Davies, Corbett 1994a: 70-71).

Tabel 2. 1. Värvitahvlite Color Aid koodid ja CIE koordinaadid
(Davies, Corbett 1994a: 70-71)

<i>Color Aid</i> kood		C.I.E koordinaadid		
		Y heledus	x punasus	y rohesus
Y	HUE	64,77	0,47	0,48
	S2	16,99	0,41	0,44
YOY	HUE	47,48	0,50	0,43
	T4	55,63	0,45	0,41
YO	S2	22,08	0,36	0,38
	HUE	39,52	0,51	0,41
YO	T3	47,02	0,48	0,41
	S3	10,72	0,36	0,41
OYO	HUE	26,51	0,54	0,37
O	HUE	25,00	0,54	0,37
	S1	14,34	0,50	0,37
	S3	9,15	0,42	0,36
ORO	HUE	18,87	0,57	0,34
	T3	36,88	0,46	0,35
	S3	26,51	0,33	0,32
RO	HUE	16,22	0,58	0,33
	T3	32,66	0,45	0,32
	S3	4,19	0,37	0,34
ROR	HUE	15,23	0,53	0,31
	T3	29,82	0,42	0,30
	S3	20,71	0,34	0,28
R	HUE	11,71	0,50	0,29
	T4	24,34	0,40	0,27
	S3	4,81	0,33	0,30
RVR	HUE	9,11	0,42	0,24
	S1	12,79	0,35	0,25
	S3	28,43	0,36	0,28
RV	HUE	6,97	0,33	0,19
	T2	14,51	0,31	0,19
VRV	HUE	6,71	0,30	0,19
	S3	28,42	0,36	0,28
V	HUE	4,67	0,26	0,17
VBV	HUE	4,13	0,24	0,17
	T4	19,05	0,25	0,20

<i>Color Aid</i> kood		C.I.E koordinaadid		
		Y	x	y
		heledus	punasus	rohesus
BV	HUE	4,21	0,22	0,19
	S2	7,88	0,25	0,26
BVB	HUE	4,80	0,19	0,13
	S3	26,65	0,26	0,23
B	HUE	9,51	0,18	0,16
	T1	19,02	0,20	0,19
BGB	HUE	9,62	0,19	0,19
	T3	23,08	0,20	0,23
BG	HUE	8,93	0,20	0,25
	T1	16,57	0,19	0,25
	S2	7,42	0,21	0,26
GBG	HUE	10,69	0,23	0,37
	S2	20,79	0,20	0,25
G	HUE	11,99	0,24	0,42
	S3	6,10	0,26	0,33
GYG	HUE	12,89	0,25	0,44
	T4	31,14	0,26	0,41
	S1	15,59	0,26	0,31
YG	HUE	14,66	0,28	0,48
	S3	5,78	0,30	0,34
YGY	HUE	18,92	0,30	0,51
	S3	35,87	0,35	0,43
ROSE RED		17,63	0,41	0,24
SIENNA		13,31	0,44	0,36
WHITE		81,40	0,32	0,33
GRAY 1		47,55	0,32	0,33
GRAY 2		30,59	0,32	0,33
GRAY 4		18,88	0,31	0,31
GRAY 6		11,20	0,31	0,31
GRAY 8		4,53	0,31	0,32
BLACK		3,59	0,34	0,33

Berlin ja Kay kasutasid oma töös Munselli värvisüsteemil põhinevat värvikaarti, millelt iga keelejuht pidi leidma vastavale värvinimele sobiva fokaalpunkti (kõige paremini nimele vastav värvitahvel) ning seejärel selgitati välja kogu värvinimele vastav piirkond (BCT: 5-7). Sellisel meetodil on intervjuud aeganõudvad ja kulukad.

Daviese ja Corbett' välimeetodi puhul kestab intervjuu keelejuhiga 20-40 minutit. See meetod on kergesti omandatav ja toimib hästi. Lisaks saab seda meetodit kasutades võrrelda erinevates keeltes saadud tulemusi. Loetelukatset on täiendatud kognitiivse esiletuleku indeksiga (Sutrop 2001), mis aitab järjestada põhivärvinimesid.

2. 4. 2. Värvitahvlite täiendamiskriteeriumid

Mari Bogatkini 2003. aastal Tartu Ülikoolis kaitstud bakalaureusetöö tulemustest selgus, et ungari põhivärvinimedel alal vajavad kinnitamist järgmised faktid: 1) kas *piros* on põhivärvinimi ja *vörös* mitte, nagu näitasid seekordsete katsete tulemused, 2) kas *rózsaszín* ikka on ungari põhivärvinimi ja kuivõrd välja kujunenud on tema staatus, 3) miks jäi värvinimi *sárga* nimeandmiskatses üsna ebaõiglaselt ilma dominantsuse indeksita, kuigi loetelukatses esines ta esimeste nimetatud värvide hulgas. Dominantsuse indeks on ainult nendel värvinimedel, mis esinevad vähemalt pooltel keelejuhtidest. 2002. aastal oli keelejuhte kokku 40, kuid värvisõnaga *sárga* kirjeldasid ühte värvitahvli 19, mitte 20 informanti.

2002. aastal kasutati nimeandmiskatses 65 värvitahvli, mida kasutasid stiimulina Davies ja Corbett' vene keele põhivärvinimedel kindlaks tegemiseks (Davies, Corbett 1994a). Värvitahvlite valikust vaata täpsemalt tsvana (bantu) keele põhivärvinimesid käsitlevast tööst (Davies et al. 1992: 1068–1069, 1097–1099). *Color Aid Corporationi* värvipaberite hulgas on kokku 219 värvitooni. Mari Bogatkin ja Urmas Sutrop täiendasid vastavalt ungari värvinimedel uurimise spetsiifikale valikut 15 värvitahvli võrra. Kuna spetsiifiliseks alaeasmärgiks oli uurida kollakas-punakat ning lillakat spektrit, lisati värvitoone just sellest spektriosast. Punakast spektrist võeti juurde tumepunaseid värvitahvleid, et kinnitada või ümber lükata, et tänapäeva ungarlased kirjeldavad värvisõnaga *vörös* valdavalt tumepunast värvitooni (Sipőcz 1994, Kálmán 1990, De Bie-Kerékjártó 2003; Kiss, Forbes 2001, MacLaury et al. 1997). Lisati järgmised punased tahvlid: Life Red, ROR T1, RV S1, R S1, (mis oli katses kõige tumedam punane, midagi kuivanud vere värvi taolist) ja R T1. Lillakas-roosadest toonidest võeti kasutusele tahvlid RVR T1, RVR T2, RVR T3, RVR T4, RV T1, RV T4 ja Magenta ning kollastest toonidest Y T1 ja Primrose Yellow.

Niisiis palus käesoleva töö autor 2003. aastal 85 keelejuhil kirjeldada nimeandmiskatses 80 värvitahvli, mis tegi katse ajalise kestuse poolest pikemaks.

2. 4. 3. Loetelukatse/Nimetamiskatse¹⁴

Loetelukatses paluti keelejuhtidel loetleda niipalju ungarikeelseid värvinimesid kui neile meenus. Pärast värvipimeduskontrolli esitati igale informandile küsimus: “*Kérem, mondjon annyi színt magyarul, amennyit tud.*” ‘Palun, öelge nii palju värve ungari keeles, kui te teate.’ Vastused protokolliti nimetamise järjekorras. Esimese ülesande täitmise järel informante tänati ja asuti teise ülesande juurde.

Käesolevas töös ei eristata nimetusi, mida informandid lausuvad kuni esimese pausini, et mõelda, mida edasi öelda.

2. 4. 4. Nimeandmiskatse

Nimeandmiskatse sooritati pärast loetelukatset. 80(!) (mitte 65 nagu Daviese ja Corbett’ ja Mari Bogatkini 2002. aastal läbi viidud katsetes) värvitahvli suurusega 5x5 cm näidati keelejuhtidele juhuslikus järjekorras hallile riidest taustale asetatuna ning paluti iga tahvli puhul värvile nimi anda. Testide läbiviija esitas iga värvitahvli näidates küsimuse: “*Milyen színű ez?*” ‘Mis värvi see on?’ Värvitahvleid näidati loomulikus päevavalguses, s.t mitte kunstvalguses (nt elektrivalgus), varjus ega otseses päikesevalguses. Vastused protokolliti. Pärast katsete sooritamist informante tänati. Loetelukatse ja nimeandmiskatse kokku kestsid olenevalt keelejuhust 20-45 minutit.

2. 5. Tulemused

Katsete tulemusena kogunes 8754 värvinime, nende hulgas oli 979 erinevat ungari värvinime. Erinevate nimede hulka arvestati kõik morfoloogilised variandid (nt *krémszín* ‘kreemivärv’ ja *krémszínű* ‘kreemivärvi’, *drapp* ‘beež’ ja *drappos* ‘beežikas’) ja erineva liitumistüübiga liitnimetused (nt *vörös lila* ‘punanelilla’ ja *vörös esz lila* ‘punakaslilla’). Foneetilisi variante eraldi ei käsitleta. Võib ainult märkida, et assimilatsiooni tulemusena on paljudes sõnades sõnalõpuline -s muutunud z-ks nt *kékeszöld* [kékezzöld].

¹⁴ Varasemas kirjanduses kasutatakse ingliskeelse *list task* vastena eesti keeles terminit *nimetamiskatse* (Sutrop 1995: 800). Käesolevas töös on kasutatud terminit *loetelukatse*, mida on oma hilisemates töödes kasutanud Urmas Sutrop (2002b: 240-254). Eestikeelsed sõnad *nimetamiskatse* ja *nimeandmiskatse* (ingl *colour naming task*) tunduvad küllalt sarnased ning neid on lihtne segi ajada, kuigi tegemist on kahe

Liitvärvinimed kirjutatakse selles töös parema ülevaatlikkuse huvides paljudes tabelites ja mujalgi ungari kirjakeele normist erinevalt sidekriipsuga. Samuti toimitakse eestikeelsete vastetega, et näidata liitsõnaosade konkreetset tähendust (esineb ka kokkukirjutatud varianti). Liitsõnade *narancssárga* ‘apelsinikollane; oranž’ ja *rózsaszín* ‘roosivärv; roosa’ tähendused võivad kogu magistritöö ulatuses varieeruda, s.t et antakse nende sõnade mõlemad tähendused või ainult üks tähendus korraga.

2. 5. 1. Loetelukatse

Loetelukatses nimetasid 85 keelejuhti kokku 1990 värvinime, mille hulgas oli 351 erinevat värvinime. Keskmiselt öeldi 14,93 värvinime informandi kohta. Kõige vähem värvinimesid (9) suutis meenutada 42-aastane Győris elav naine, koristaja, kellel oli 8-klassiline haridus. (Kõik need 9 värvinime kuuluvad põhivärvinimede hulka. Põhivärvinimedest jäid informandil nimetamata *lila* ja *szürke*). 10 värvinimega piirdusid 15-aastane kooliõpilane, Pilisvörösváris elav noormees, 59-aastane raamatupidaja, 66-aastane meesarhitekt ja 61-aastane naispensionär Budapestist. Värvitahvlitele nime andmisega neil raskusi ei tekkinud.

Kõige rohkem värvinimesid (61) oskas nimetada 38-aastane gümnaasiumiõpetaja, naine, kes elas Budapestis, kuid rääkis pisut transdanuubia murret, kuna oli pärit sellelt murdealalt. 57 värvinime nimetas Budapestis elav ja raamatukogus töötav 40-aastane mees. Talle järgnesid 52 nime nimetanud 24-aastane meessoost keeleteadlane Debreceni ülikoolist ja 51 värvinime nimetanud 50-aastane Debreceni raamatukogus töötav naisterahvas. 45 värvinime oskas nimetada 39-aastane naisametnik Pécsi ülikoolist, 43 nime samuti eluaeg Pécsi ülikoolis töötanud naispensionär. Kõrgharidusega inimesed nimetasid valdavalt rohkem värvinimesid.

Tabelis 2.2 on esitatud kõik esimesena nimetatud värvinimed. Kõige rohkem nimetati esimesena värvinime *piros* (29 korda), järgnesid *fehér* (17 korda), *fekete* (15 korda) ja *kék* (13 korda). Värvinime *fehér* nimetasid esimesena rohkem naised, värvinime *kék* mehed. Kõiki värvinimesid, mida nimetati ainult üks kord, tuleb lugeda juhuslikéks.

täiesti erineva katsega. Sõna *loetelukatse* aga viitab selgelt sellele, et tegemist on värvide ülesloetlemise katsega. Loetelukatse ingliskeelseid vasteid vt Sutrop 2002b: 241.

Tabel 2. 2. Esimesena nimetatud värvinimed loetelukatses

Nimi	Tõlge	Naised		Mehed		Kokku	
		Sagedus	%	Sagedus	%	Sagedus	%
piros	punane	17	38,64	12	29,27	29	34,12
fehér	valge	12	27,27	5	12,20	17	20,00
fekete	must	6	13,64	9	21,95	15	17,65
kék	sinine	6	13,64	7	17,07	13	15,29
zöld	roheline	0	0,00	2	4,88	2	2,35
bíbor	purpur	0	0,00	1	2,44	1	1,18
bordó	bordoo	0	0,00	1	2,44	1	1,18
citromsárga	sidrunikollane	1	2,27	0	0,00	1	1,18
fűzöld	rohuroheline	0	0,00	1	2,44	1	1,18
narancs	apelsin	0	0,00	1	2,44	1	1,18
narancssárga	oranž	1	2,27	0	0,00	1	1,18
rózsaszín	roosa	1	2,27	0	0,00	1	1,18
szürke	hall	0	0,00	1	2,44	1	1,18
világossárga	helekollane	0	0,00	1	2,44	1	1,18
Kokku		44	100,00	41	100,00	85	100,00

Värvide põhinimede definitsiooni neljas kriteerium ütleb, et värvi põhinimi peab olema psühholoogiliselt silmatorkav, esinema esimeste nimetatud värvinimede hulgas, olema stabiilse tähendusväljaga ja tulema ette kõigis idiolektides (BCT: 6-7).

Tabelis 2.3 on välja toodud värvinimed, mida nimetas vähemalt 7 keelejuhti. Tabelis on näidatud värvinimede sagedus koos vastavate järkudega ja värvinime keskmine positsioon oma vastavate järkudega. Tabelis on lisaks kahele parameetrile: sõna sagedusele (ingl *frequency*) ja keskmisele positsioonile (ingl *mean position*), kasutatud ka kognitiivse esiletuleku indeksit (ingl *salience*) valemiga $F/(N \cdot mp)$, kus F on sagedus, N informantide arv (siin vastavalt 85) ja mp keskmine positsioon (astakukeskmine). Kognitiivse esiletuleku indeksi põhjal saame värvinimede lõppjärgud loetelukatses. Valemit on täiendanud Urmas Sutrop (Sutrop 2001: 267; Sutrop 2002b: 244-248). Värvide põhinime kandidaatide eraldamiseks mittepõhisõnakandidaatidest ei piisa sõna sageduse ja keskmise positsiooni arvutamisest, kuna kumbki parameetritest annab erinevad tulemused. Seetõttu koondataksegi sagedus ja keskmine positsioon (astakukeskmine) üheks kognitiivse esiletuleku indeksiks ($S = F/(N \cdot mp)$) (Sutrop 2002b: 244).

Tabel 2. 3. **Kõige sagedasemad värvinimed loetelukatses koos keskmise positsiooni ja kognitiivse esiletuleku indeksiga**

Värvinimi	Vaste	Sagedus	Järk	Keskmine positsioon	Järk	Esiletulek	Järk
piros	punane	84	1,0	3,595	1	0,275	1
kék	sinine	81	2,0	4,481	2	0,213	2
zöld	roheline	77	4,0	5,039	4	0,180	3
fehér	valge	78	3,0	5,256	5	0,175	4
sárga	kollane	69	8,0	5,029	3	0,161	5
fekete	must	74	5,5	6,000	6	0,145	6
lila	lilla	74	5,5	8,811	7	0,099	7
barna	pruun	72	7,0	9,250	8	0,092	8
rózsa-szín	roosa	65	9,5	9,954	9	0,077	9
narancs-sárga	oranž	57	11,0	10,281	10	0,065	10
szürke	hall	65	9,5	14,508	21	0,053	11
bordó	bordoo	48	12,0	13,229	14	0,043	12
citrom-sárga	sidruni-kollane	38	13,0	12,605	13	0,035	13
vörös	punane	32	16,0	14,031	17	0,027	14
világos-kék	hele-sinine	32	16,0	15,313	24	0,025	15
okker-sárga	ooker-kollane	27	19,5	15,111	22	0,021	16
sötét-kék	tume-sinine	32	16,0	18,531	33	0,020	17
drapp	beež	26	21,0	16,192	26	0,019	18
világos-zöld	hele-roheline	25	22,0	16,520	27	0,018	19
sötét-zöld	tume-roheline	27	19,5	19,370	37	0,016	20
türkiz-kék	türkiis-sinine	21	23,0	16,143	25	0,015	21
bézs	beež	18	26,0	14,389	20	0,015	21
narancs	oranž	13	33,0	12,538	12	0,012	23
fű-zöld	rohu-roheline	19	24,5	20,526	42	0,011	24
okker	ooker	10	36,0	10,900	11	0,011	24
világos-barna	hele-pruun	17	27,0	19,294	36	0,010	26
sötét-barna	tume-pruun	19	24,5	23,526	49	0,010	26
bíbor	purpur	11	34,5	14,364	19	0,009	27
ezüst	hõbe	16	28,5	21,063	44	0,009	27
ciklámen	alpikann	10	36,0	13,400	15	0,009	27
ég-szín-kék	taeva-karva-sinine	15	30,5	20,267	41	0,009	27
arany	kuld	16	28,5	21,750	45	0,009	27
püspök-lila	piiskopi-lilla	15	30,5	20,800	43	0,008	32
khaki	khaki	11	34,5	15,273	23	0,008	32
türkiz	türkiis	10	36,0	13,900	16	0,008	32
tenger-kék	mere-sinine	14	32,0	25,143	52	0,007	35
vaj-szín	või-värv	10	36,0	18,100	32	0,006	36
halvány-kék	kahvatu-sinine	9	43,0	16,556	28	0,006	36
kékes-zöld	sinakas-roheline	10	36,0	19,700	39	0,006	36
rozda-barna	rooste-pruun	10	36,0	19,700	39	0,006	36
hupi-kék	karjuv-sinine	7	51,0	14,256	18	0,006	36
halvány-zöld	kahvatu-roheline	9	43,0	18,889	34	0,006	36
király-kék	kuninga-sinine	8	47,0	16,875	30	0,006	36
arany-sárga	kuld-kollane	9	43,0	19,222	35	0,006	36
hó-fehér	lumi-valge	9	43,0	19,667	38	0,005	44
halvány-sárga	kahvatu-	7	51,0	16,857	29	0,005	44

Värvinimi	Vaste	Sagedus	Järk	Keskmine positsioon	Järk	Esiletulek	Järk
türkiz-zöld	kollane türkiis- roheline	7	51,0	17,123	31	0,005	44
sötét-piros	tume-punane	8	47,0	23,500	48	0,004	47
korom-fekete	nõgi-must	8	47,0	24,750	51	0,004	47
alma-zöld	õun-roheline	7	51,0	22,714	46	0,004	47
sötét-szürke	tume-hall	10	36,0	32,800	55	0,004	47
világos- szürke	hele-hall	8	47,0	26,375	54	0,004	47
halvány-lila	kahvatu-lilla	7	51,0	23,429	47	0,004	47
szőke	blond	7	51,0	24,000	50	0,003	53
méreg-zöld	mürk-roheline	7	51,0	25,857	53	0,003	53

Tabelist nähtub, et sõna sagedus ja keskmine positsioon e astakukeskmise annavad mõlemad erinevad põhisõnakandidaadid. Sageduse poolest on enimmimetatud värvinimed *piros* (84) ja *kék* (81), suurim võimalik sagedus oleks antud katses 85. Järsem hüpe sageduses toimub pärast värvinime *bordó*, mida on nimetatud 48 korda, järgmist värvinime *citromsárga* aga 38 korda. Sageduse poolest järgnevad värvinimed *sötétkék*, *világoskék* ja *vörös* (kõigi sageduseks 32). Niisiis jääb Berliini-Kay poolt põhivärvinime kandidaadina välja pakutud värvinimi *vörös* sageduse poolest jagama 16.-18. kohta. Silmatorkava sageduse poolest jäävad värvi põhinime staatusele kandideerima 12 värvinime, lisaks 11 standardnimele ka *bordó*.

Keskmine positsioon väljendab samuti värvinime silmatorkavust, kuid nimetuse sageduse vähenemisel väheneb selle tunnuse kaal (Sutrop 1995: 801). Nii tõuseb värvinimi *sárga* keskmise positsiooni poolest 3. kohale, kuna seda nimetati loeteludes vastavalt viienda-kuuendana, värvinimi *zöld* tõuseb samuti (4. kohale). Sageduse poolest kindlalt värvi põhinime staatusele kandideeriv *szürke* (sagedus 65) langeb aga keskmise positsiooni poolest 21. kohale, s.t et seda värvinime lühikestes loeteludes üldse ei esinenud (nt kui nimetati ainult 10 värvinime) ja kui informandid nime nimetasid, tuli see neile meelde keskmiselt alles viieteistkümnendana. Värvinimi *narancssárga* tõuseb aga tänu sellele, et üks keelejuhtidest seda koguni esimesena nimetas keskmise positsiooni poolest kindlale 10. kohale. 11. koha hõivab aga üsna ootamatult värvinimi *okker* (sagedus 36), sest kui seda nime üldse on nimetatud, on seda nimetatud keskmiselt kümnendana, sarnase üllatuse valmistab värvisõna *narancs* (sagedus vaid 13), mis saab keskmise positsiooni järguks 12. (Ka värvinime *narancs* nimetas üks keelejuht loetelus esimesena, mis tõstab tunduvalt keskmist positsiooni.)

Keskmise positsiooni poolest jäävad põhivärvinime staatusele kandideerima ainult 6 värvinime (keskmine positsioon $mp < 8$): *piros*, *kék*, *sárga*, *zöld*, *fehér* ja *fekete*.

Kognitiivse esiletuleku indeksiga (S) saame sageduse ja keskmise positsiooni tulemused ühendada. Nagu sageduse puhul, jälgime siingi, millal toimub arvuline hüpe. Arvulist hüpet võime täheldada juba pärast esimest värvinime *piros* (kognitiivse esiletuleku indeks 0,275, järgmisel värvinimel *kék* 0,213), kuid see on liiga vara. Värvinimi *piros* on seega psühholoogiliselt esileulatuvaim värvinimi ungari keeles. Vene ja eesti keeles on kõige esileulatavamateks nimedeks vastavalt *sinij* ja *sinine* (Davies, Corbett 1994a: 73; Sutrop 1995: 800; 2000b: 149; 2002a: 74-75). Edasi toimub arvuline kahanemine järk-järgult kuni värvinimeni *fekete* (kognitiivse esiletuleku indeks 0,145), pärast mida toimub suurem arvuline hüpe enne värvinime *lila* (kognitiivse esiletuleku indeks 0,099). Seega moodustavad kuus esimest värvinime omaette rühma, mis ühtib ka Berlini ja Kay definitsiooniga, mille järgi just neid värvikategooriaid (*piros*, *kék*, *sárga*, *zöld*, *fehér* ja *fekete*) võiks nimetada primaarseteks põhivärvinimedeks ja neile järgnevaid värvinimesid (*lila*, *barna*, *rózsaszín*, *narancssárga* ja *szürke*) sekundaarseteks põhivärvinimedeks. Pärast seda järsku hüpet enam ei toimugi, 11 esimest värvinime ületavad kognitiivse esiletuleku indeksi poolest arvulise künnise 0,050. Järgmine värvinimi *bordó* enam seda künnist ei ületa. Seega võime öelda, et kognitiivse esiletuleku indeksi järgi kandideerivad põhivärvinime staatusele kõik 11 standardset põhivärvinimetust.

Loetelukatses vaadeldi värvinimede sagedust ehk mitmel korral värvinime nimetati (näitab kuulumist informantide idiolektidesse), keskmist positsiooni (näitab psühholoogilist silmatorkavust, sealhulgas värvinimede esinemist loetelude alguses) ning nende parameetrite ühendamisel arvutati välja kognitiivse esiletuleku indeks. Värvide põhivärvide kandidaadid on loetelukatse järgi 12 värvinime: 11 standardset põhivärvinime *piros*, *kék*, *zöld*, *sárga*, *fehér*, *fekete*, *lila*, *barna*, *szürke*, *rózsaszín* ja *narancs-sárga* ning üks lihtne värvinimi *bordó* (märgatav nimetamissagedus).

2. 5. 2. Nimeandmiskatse

Nimeandmiskatses saadi 6800-st (85 x 80) võimalikust kokku 6764 värvinime, neist erinevaid värvinimesid oli 861. 36 korral jäeti värvitahlile nimi andmata. 7 korral ei osatud kirjeldada värvitahvlit ORO T3, 5 korral jäi värvi nimetus andmata tahvlile RO T3, 4 korral tahvlitele ORO S3 ja ROR T3 ning 3 korral ei osatud kuidagi nimetada

värvitahvli YOY S2. 1 korral ei osatud värvinime anda järgmistele värvitahvlitele: OYO, O, ORO, ROR T1, ROR S3, R, R T1, R T4, RVR T4, RVR S3, GBG S2, GYG T4, YGY S3. Kõigi nimetamata jäänud tahvlite hulgas oli vaid 3 värvitahvli, mille lisasid Bogatkin ja Sutrop (ROR T1, R T1, RVR T4). Värvitahvlite täiendamiskriteeriume põhjendatakse alapeatükis 2. 4. 2 ja kirjeldatakse töös (Bogatkin, Sutrop 2005c).

Värvitahvlitele nime andmine põhjustas meestele enam raskusi. Naised jätsid nime nimetamata 12, mehed 24 korral. Kõige rohkem, 7 korda, ei osanud värvi nimetada 45-aastane ärimees Nagyatádist, samuti 7 korda jäi värvile nime andmisega hätta 50-aastane naine, raamatukoguhoidja, Debrecenist, 4 korda oli nimeandmisega raskusi 26-aastaselt meesajaloolasel, elukohaks Berettyóújfalú. Teised keelejuhid jäid vastuse võlgu vähematel kordadel.

Tabelis 2.4 on esitatud igale tahvlile kõige sagedamini antud nimed koos vastavate sagedustega. Võrdluseks eesti keelega võib vaadata Urmas Sutropi töid (Sutrop 1995, 2000b, 2002a), võrdluseks vene keelega Ian Daviese ja Greville Corbett kirjutist (Davies, Corbett 1994a). Käesolevas töös kasutatakse nimeandmiskatses 80 värvitahvli.

Tabelis 2.5 on esitatud kõige sagedasemad nimed, mida anti nimeandmiskatses kõikidele värvitahvlitele kokku. Värvinimed, mida anti vähem kui 11 korda selles tabelis ei kajastu. Kuna nimeandmiskatses on kasutatud 80 värvitahvli (lisatud kollakas-punakaid ja roosakas-lillakaid toone), siis on tulemused teised kui 65 värvitahvli puhul.

Tabelis 2.5 esitatakse lisaks kogusagedusele ka dominantsuse sagedus, kõikide värvitahvlite arv, mida igasugustel tingimustel on nimetatud selle värvinimega (kasvõi ainult 1 keelejuhi poolt) ning kogusagedus on jagatud värvitahvlite arvuga, mille puhul suurem väärtus näitab suuremat konsensussele jõudmist informantide vahel.

Tabel 2. 4. Värvitahvlitele antud sagedasemad nimed ja nende vastavad sagedused

Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa
Y	citrom-sárga	47	T1	citrom-sárga	37	S2	barna	19
	sárga	28		sárga	28		zöldes-barna	13
YOY	sárga	31	T4	halvány-sárga	13	S2	khaki	10
	narancs- sárga	10		váj-színű	10		drapp	9
YO	narancs- sárga	39	T3	bézs	5	S3	bézs	5
	sárga	9		drapp	5		barna	41
OYO	narancs- sárga	62		halvány- sárga	5		sötét-barna	13
	narancs	4		sárga	5			
O	narancs- sárga	38				S1	barna	24
	narancs	11					világos-barna	20
ORO	piros	22	T3	halvány-narancs-sárga	7	S3	sötét-barna	39
	narancs- sárga	12		sárgás-rózsa-szín	5		barna	23
RO	piros	51	T3	rózsa-szín	17	S3	drapp	9
	vörös	5		sötét-rózsa-szín	4		bézs	7
ROR	sötét-piros	5					rózsa-szín	7
	piros	44	T1	piros	13	S3	sötét-barna	44
R	sötét-piros	6		rózsa-szín	13		barna	19
				sötét-rózsa-szín	12			
R	piros	16	T1	sötét-rózsa-szín	16	S1	halvány-lila	11
	bordó	12		rózsa-szín	11		világos-rózsa-szín	9
RVR			T4	rózsa-szín	36	S3	sötét-barna	45
				halvány-rózsa-szín	10		barna	18
RVR	lila	17	T1	világos-rózsa-szín	10	S1	lila	25
	sötét-rózsa-szín	9		sötét-rózsa-szín	13		sötét-lila	6
RVR	ciklámen	9	T2	rózsa-szín	36			
				világos-lila	7			
RVR			T3	rózsa-szín	35	S3	halvány-lila	20
				halvány-rózsa-szín	8		világos-lila	13
				világos-rózsa-szín	8		halvány-rózsa-szín	10

Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa
			T4	rózsa-szín	45			
				halvány-rózsa-szín	11			
RV	lila	41	T1	lila	36	S1	lila	18
	püspök-lila	11		püspök-lila	12		bordó	15
	sötét-lila	11	T2	lila	21		sötét-lila	10
				rózsa-szín	17			
			T4	rózsa-szín	17			
				halvány-lila	16			
				világos-lila	14			
				lila	12			
VRV	lila	51				S3	halvány-lila	29
	sötét-lila	19					világos-lila	23
							lila	14
V	lila	38						
	sötét-lila	28						
VBV	lila	36	T4	halvány-lila	24			
	sötét-lila	27		lila	22			
				világos-lila	19			
BV	sötét-kék	29				S2	sötét-kék	27
	kék	9					sötét-lila	12
BVB	kék	37				S3	világos-szürke	16
	sötét-kék	16					szürke	15
							kékes-szürke	12
							szürkés- kék	12
B	kék	40	T1	kék	37			
	közép-kék	10		világos-kék	16			
BGB	kék	46	T3	világos-kék	42			
	világos-kék	9		halvány-kék	8			
				ég-szín-kék	7			
BG	kék	15	T1	kékes-zöld	13	S2	sötét-zöld	14
	kékes-zöld	14		türkiz-kék	13		kékes-zöld	14
	zöldes-kék	10						
GBG	zöld	26				S2	világos-kék	12
	kékes-zöld	10					kékes-zöld	9
	türkiz-zöld	10					türkiz-kék	8
G	zöld	50				S3	sötét-zöld	47
	fű-zöld	7					zöld	11
GYG	zöld	43	T4	világos-zöld	36	S1	zöld	28
	fű-zöld	10		halvány-zöld	11		világos-zöld	15
				alma-zöld	10			
YG	világos-zöld	43				S1	zöld	31
	zöld	12					fű-zöld	26
						S3	sötét-zöld	29

Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa
							zöld	12
YGY	világos-zöld	28				S3	világos-zöld	28
	liba-zöld	11					halvány-zöld	20
							zöld	7

	PRIMROSE YELLOW			GRAY 1				
	citrom-sárga	48					világos-szürke	24
	sárga	26					fehér	15
	kanári-sárga	2					szürke	13
	LIFE RED						halvány-szürke	10
	piros	46		GRAY 2				
	élénk-piros	6					világos-szürke	32
	tűz-piros	4					szürke	26
	ROSE RED						halvány-szürke	11
	sötét-rózsaszín	10		GRAY 4				
	ciklámen	7					szürke	60
	piros	6					világos-szürke	13
	MAGENTA			GRAY 6				
	lila	17					szürke	39
	püspök-lila	10					sötét-szürke	24
	ciklámen	8					közép-szürke	7
	SIENNA BROWN			GRAY 8				
	barna	29					fekete	51
	világos-barna	14					sötét-szürke	12
	rozsdabarna	8		BLACK				
	WHITE						fekete	71
	fehér	54					barnás-fekete	2
	piszkos-fehér	4					korom-fekete	2
							sötét-zöld	2

Tabel 2. 5. Sagedasemad värvinimed nimeandmiskatses

Värvinimi	Vaste	Kogusagedus (KSa)	Dominantsuse sagedus (DSa)	Värvitahvlite arv (VäA)	Kogusagedus/ Värvitahvlite arv (KSa/VäA)
lila	lilla	402	51	27	14,89
rózsaszín	roosa	301	45	22	13,68
zöld	roheline	251	93	17	14,76
piros	punane	210	141	10	21,00
kék	sinine	209	46	12	17,42
barna	pruun	177		8	22,13
narancs-sárga	oranž	170	62	10	17,00
világos-zöld	hele-roheline	169	43	11	15,36
szürke	hall	155	60	7	22,14
sötét-barna	tume-pruun	144	89	7	20,57
sötét-lila	tume-lilla	139		15	9,27

Värvinimi	Vaste	Kogusagedus (KSa)	Dominantsuse sagedus (DSa)	Värvitahvlite arv (VÄA)	Kogusagedus/ Värvitahvlite arv (KSa/VÄA)
särge	kollane	137		10	13,70
citrom-särge	sidruni-kollane	135	95	4	33,75
fekete	must	125	122	5	25,00
halvány-lila	kahvatu-lilla	118		15	7,87
sötét-zöld	tume-roheline	113	47	9	12,56
világos-kék	hele-sinine	105	42	11	9,55
világos-lila	hele-lilla	103		16	6,44
sötét-rózsaszín	tume-roosa	96		17	5,65
világos-szürke	hele-hall	92		8	11,50
sötét-kék	tume-sinine	81		8	10,13
bordó	bordoo	77		11	7,00
fehér	valge	73	54	3	24,33
püspök-lila	piiskopi-lilla	64		12	5,33
kékes-zöld	sinakas-roheline	63		8	7,88
halvány-rózsaszín	kahvatu-roosa	62		12	5,17
világos-rózsaszín	hele-roosa	62		14	4,43
fű-zöld	rohu-roheline	59		9	6,56
világos-barna	hele-pruun	54		10	5,40
ciklámen	alpikann	51		14	3,64
halvány-zöld	kahvatu-roheline	43		7	6,14
sötét-szürke	tume-hall	40		6	6,67
türkiz-kék	türkiis-sinine	40		9	4,44
közép-kék	keskmine-sinine	38		7	5,43
lilás-rózsaszín	lillakas-roosa	38		15	2,53
drapp	beež	34		9	3,78
pink	roosa	33		13	2,54
zöldes-kék	rohekas-sinine	32		6	5,33
halvány-szürke	kahvatu-hall	28		6	4,67
tenger-kék	mere-sinine	28		9	3,11
világos-piros	hele-punane	27		11	2,45
méreg-zöld	mürk-roheline	25		6	4,17
zöldes-barna	rohekas-pruun	24		5	4,80
narancs	apelsin	24		7	3,43
türkiz	türkiis	23		7	3,29
halvány-piros	kahvatu-punane	23		8	2,88
okker-särge	ooker-kollane	23		9	2,56
bézs	beež	22		6	3,67
türkiz-zöld	türkiis-roheline	22		7	3,14
halvány-särge	kahvatu-kollane	21		5	4,20
alma-zöld	õun-roheline	20		5	4,00
neon-zöld	neoon-roheline	20		7	2,86
világos-särge	hele-kollane	19		4	4,75
vörös	punane	19		8	2,38
mályva	kassinaeris	19		16	1,19
kékes-lila	sinakas-lilla	18		7	2,57
rozsdabarna	rooste-pruun	18		3	6,00
közép-zöld	keskmine-roheline	17		7	2,43

Värvinimi	Vaste	Kogusagedus (KSa)	Dominantsuse sagedus (DSa)	Värvitahvlite arv (VÄA)	Kogusagedus/Värvitahvlite arv (KSa/VÄA)
szürkés-kék	hallikas-sinine	17		4	4,25
király-kék	kuninga-sinine	16		5	3,20
sötét-piros	tume-punane	16		4	4,00
sötét-narancs-sárga	tume-oranž	15		5	3,00
vaj-színű	või-värvi	15		4	3,75
halvány-kék	kahvatu-sinine	14		1	14,00
kékes-szürke	sinakas-hall	14		3	4,67
khaki	khaki	14		4	3,50
liba-zöld	hane-roheline	14		3	4,67
lilás-kék	lillakas-sinine	14		5	2,80
rózsa-színes-lila	roosakas-lilla	14		8	1,75
szürkés-zöld	hallikas-roheline	14		7	2,00
világos-bordó	hele-bordoo	14		7	2,00
eg-kék	taeva-sinine	13		5	2,60
ég-szín-kék	taeva-karva-sinine	13		3	4,33
élénk-piros	elav-punane	13		5	2,60
élénk-rózsa-szín	elav-roosa	13		7	1,86
erős-rózsa-szín	tugev-roosa	13		7	1,86
rózsa-színes-piros	roosakas-punane	13		6	2,17
sárgas-zöld	kollakas-roheline	13		6	2,17
élénk-zöld	elav-roheline	12		5	2,40
olaj-zöld	õli-roheline	12		4	3,00
szürkés-barna	hallikas-pruun	12		5	2,40
tinta-kék	tindi-sinine	12		5	2,40
barack-szín	virsiiku-värv	11		5	2,20
bugyi-rózsa-szín	aluspüksi-roosa	11		6	1,83
csokoládé-barna	šokolaadi-pruun	11		4	2,75
halvány-narancs-sárga	kahvatu-oranž	11		3	3,67
közép-lila	keskmine-lilla	11		9	1,22
lilás-piros	lillakas-punane	11		6	1,83
nap-sárga	päikese-kollane	11		4	2,75
pirosas-rózsa-szín	punakas-roosa	11		7	1,57
sárgas-barna	kollakas-pruun	11		5	2,20
sötét-narancs	tume-apelsin	11		3	3,67
sötét-türkiz	tume-türkiis	11		5	2,20

Põhivärvinime kandidaatide leidmiseks jälgime jällegi sageduse kahanemist. Esimene suurem hüpe toimub kohe pärast esimest värvinime *lila*, kogusagedus 402, kuid subjektiivseid tegureid arvesse võttes on see tulemus ootuspärane. Edasi toimub järk-järguline kahanemine. Väga suuri hüppeid ei ole märgata. Sutrop on arvestanud oma töödes põhivärvinime kandidaatide hulka need nimed, mille kogusagedus ületab 150 (KSa > 150) (Sutrop 1995, 2001, 2002: 86-87). Seda künnist sobib kasutada ka

käesolevas töös. Kogusageduse järgi kandideerivad põhinime staatusele 9 värvinime: *lila, rózaszín, zöld, piros, kék, barna, narancssárga, világoszöld* ja *szürke*. Mõnevõrra ootamatu on *világoszöld* 'heleroheline' esinemine selles reas. Kui aga jälgida, et tervelt 11 värvitahvlit on selle värvinimega tähistatud, siis see polegi nii ootamatu. Pealegi oli juba Daviese ja Corbett' poolt katse jaoks välja valitud väga palju rohelisi värvitahvleid (Davies, Corbett 1994a).

Esitatud kogusageduse künnist ei ületa reaalsed põhivärvinime kandidaadid *fehér* 'valge' ja *sárga* 'kollane'. Tegelikult oli terves nimeandmiskatses algselt ainult 2 värvitahvlit, millele sai nimeks anda *sárga*, sellele lisati omalt poolt veel kaks värvitahvlit – Y T1 ja PRIMROSE YELLOW 'nurmenuku-, priimulakollane' – ning üks tahvel, millele võis nimeks panna *fehér*. Kuna värvitahvlite Y, Y T1 ja PRIMROSE YELLOW puhul oli tegemist suhteliselt intensiivsete heledate kollastega, nimetas enamik keelejuhte neid värvinimega *citromsárga* 'sidrunikollane' (vt tabel 2.6). Sellest tuleneb ka värvinime *citromsárga* suur nimetamissagedus (lisaks ka dominantsuse sagedus). Tahvli WHITE puhul oli tegemist hallika või määrdunud valgega ning mitmed informandid seda nii ka nimetasid. Samas nimetati (peamiselt maapiirkondades) ka helehülle tahvleid valgeks.

Värvinime kogusageduse ja nende tahvlite arvu suhe, millele anti üks nimi (KSa/VäA), korreleerub üsna hästi põhinime staatuse kandidaatidega. Mida suurem see suhe arvuliselt on, seda suurem on tõenäosus, et tegemist on põhinime kandidaadiga. Tabelist 2.5 on näha, et esimesel kohal on värvinimi *citromsárga* (KSa/VäA = 33,75) ning tõenäoliselt on keelejuhtide arvamuse kokkulangevus selle värvi tähistamisel suur. *Citromsárga* esinemine esimesena on tugev argument selle põhivärvinime kandidaatide hulka lugemisel. Ungari keeles on põhivärvinimeks kindlasti ka *narancssárga* 'apelsinikollane'. *Citromsárga*le järgnevad värvinimed *fekete* ja *fehér, szürke, barna, piros* ja seejärel üks mittepõhivärvinimi *sötétbarna*. See on viimane värvinimi, mis ületab künnise KSa/VäA < 20. Järgnevad *kék, narancssárga* ja *világoszöld*, mis ületavad künnise KSa/VäA < 15. Künnist ei ületa reaalsed põhivärvinimed *zöld, lila, rózaszín* ja *sárga*, millest kolme esimese puhul on tõenäoliselt tegemist sellega, et neid nimesid sai anda väga mitmetele värvitahvlitele, värvinime *sárga* puhul aga ei jõua ungari keelejuhid tihti üldse konsensussele ning see argument räägib väga tugevalt vastu värvinime põhinimeks pidamises. Suhtearvud kahanevad järk-järgult, nagu ka Urmas Sutropi eesti keele kohta tehtud uurimuses (vt Sutrop 1995: 804-805, 2000b: 155,

2002a: 84). Sellest võib teha järelduse, et katseisikuid on olnud piisaval hulgal, vastasel juhul oleks suhtearvude kahanemine hüppeline.

Lisaks kogusagedusele ja värvitahvlite arvule on tabelis 2.5 ära märgitud dominantsuse sagedus (DSa). Kui kogusageduse puhul on arvestatud kõiki värvinimesid, siis dominantsuse sagedus on olemas ainult nendel värvinimedel, mis on domineerivad (s.t dominantsuse indeks $DI \geq 1/2$). Dominantsuse sagedust kasutatakse spetsiifilisuse indeksi (SI) arvutamisel (vt tabel 2.6).

Tabel 2. 6. **Domineerivad värvinimed nimeandmiskatses**

Värvinimi	Vaste	SI	DI 1/10	DI 1/4	DI 1/3	DI 1/2	DI 2/3	DI 3/4
fekete	must	0,98	2	2	2	2	1	1
fehér	valge	0,74	2	1	1	1	0	0
citrom-sárga	sidruni-kollane	0,70	3	3	3	2	0	0
piros	punane	0,67	6	4	3	3	0	0
sötét-barna	tume-pruun	0,62	4	3	3	2	0	0
sötét-zöld	tume-roheline	0,42	3	2	2	1	0	0
világos-kék	hele-sinine	0,40	5	1	1	0	0	0
szürke	hall	0,39	5	3	2	1	1	0
zöld	roheline	0,37	9	5	4	2	0	0
narancs-sárga	oranž	0,36	5	3	3	1	1	0
világos-zöld	hele-roheline	0,25	5	4	4	1	0	0
kék	sinine	0,22	7	4	4	1	0	0
rózsa-szín	roosa	0,15	11	5	4	1	0	0
lila	lilla	0,13	14	7	5	1	0	0
barna	pruun	-	7	4	2	0	0	0
sötét-lila	tume-lilla	-	6	2	1	0	0	0
sárga	kollane	-	5	4	3	0	0	0
halvány-lila	kahvatu-lilla	-	5	2	1	0	0	0
világos-lila	hele-lilla	-	4	1	0	0	0	0
sötét-rózsa-szín	tume-roosa	-	5	0	0	0	0	0
világos-szürke	hele-hall	-	4	2	1	0	0	0
sötét-kék	tume-sinine	-	3	2	1	0	0	0
bordó	bordoo	-	3	1	1	0	0	0
kékes-zöld	sinakas-roheline	-	5	0	0	0	0	0
halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	-	3	0	0	0	0	0
püspök-lila	piiskopi-lilla	-	3	0	0	0	0	0
drapp	beež	-	2	0	0	0	0	0
fű-zöld	muru-roheline	-	2	1	0	0	0	0
halvány-szürke	kahvatu-hall	-	2	0	0	0	0	0
halvány-zöld	kahvatu-roheline	-	2	0	0	0	0	0
méreg-zöld	mürk-roheline	-	2	0	0	0	0	0
sötét-szürke	tume-hall	-	2	1	0	0	0	0
világos-barna	hele-pruun	-	2	0	0	0	0	0
világos-rózsa-szín	hele-roosa	-	2	0	0	0	0	0
alma-zöld	õun-roheline	-	1	0	0	0	0	0
ciklámen	alpikann	-	1	0	0	0	0	0

Värvinimi	Vaste	SI	DI	DI	DI	DI	DI	DI
			1/10	1/4	1/3	1/2	2/3	3/4
halvány-sárga	kahvatu-kollane	-	1	0	0	0	0	0
kékes-szürke	sinakas-hall	-	1	0	0	0	0	0
khaki	khaki	-	1	0	0	0	0	0
király-kék	kuninga-sinine	-	1	0	0	0	0	0
közép-kék	keskmine-sinine	-	1	0	0	0	0	0
liba-zöld	hane-roheline	-	1	0	0	0	0	0
narancs	apelsin	-	1	0	0	0	0	0
okker-sárga	ooker-kollane	-	1	0	0	0	0	0
szürkés-kék	hallikas-sinine	-	1	0	0	0	0	0
zöldes-barna	rohekas-pruun	-	1	0	0	0	0	0
zöldes-kék	rohekas-sinine	-	1	0	0	0	0	0
türkiz-kék	türkiis-sinine	-	1	0	0	0	0	0
türkiz-zöld	türkiis-roheline	-	1	0	0	0	0	0
vaj-színű	või-värvi	-	1	0	0	0	0	0
			166	67	51	19	3	1

Tabel 2.6 näitab nimeandmiskatses domineerivaid värvinimesid, mis on järjestatud spetsiifilisuse indeksi (ingl *specificity index*) järgi koos erinevatel väärtustel saadud dominantsuse indeksiga (ingl *dominance index*). Tabelis on näidatud ka domineerivuse jaotus.

Värvinime peetakse dominantseks, kui teda on ühele kindlale värvitahvlile omistatud mingist künnisest rohkem arv kordi. Dominantsuse indeks (DI) näitab, mitmele värvitahvlile on kindlat künnist ületavat nime antud.

Käesolevas töös on dominantsuse indeksi künnised arvestatud järgmiselt:

DI	1/10	¼	1/3	½	2/3	3/4
Künnis tahvli kohta \geq	8,5	21,25	28,3	42,5	57	64

Spetsiifilisuse indeks näitab dominantsuse sageduse ja kogusageduse suhet (SI = DSa/KSa). Dominantsuse sagedus on esitatud tabelis 2.5. Spetsiifilisuse indeks iseloomustab arvamuste kokkulangevust. Erinevalt kogusageduse ja tahvlite arvu suhtest (KSa/VäA) iseloomustab spetsiifilisuse indeks ainult domineerivaid nimetusi, sest mittedomineerivate värvinimede SI on alati võrdne nulliga (SI = DSa/KSa \rightarrow 0/H = 0). SI arvestatakse käesolevas töös DI ½ jaoks.

Kõige suurem on arvamuste kokkulangevus *fekete* puhul (SI = 0,98). Vene keeles on spetsiifilisuse indeks 1 värvinime *belyj* 'valge' puhul (Davies, Corbett 1994a: 79). Eesti keeles on arvamuste kokkulangevus suurim samuti *valge* puhul (SI = 0,99) (Sutrop 1995: 806, 2000b: 160, 2002a: 84-85). Kõige väiksem on arvamuste kokkulangevus aga *lila* puhul (SI = 0,13). Spetsiifilisuse indeks puudub reaalsel põhivärvinime kandidaatidel *barna* ja *sárga*, kuna neid on ühele värvitahvlile antud

vähem arv kordi kui 42,5 (s.o 50%). Värvinime *barna* kasutas ühe värvitahvli kirjeldamiseks 41 keelejuhti, värvisõna *sárga* aga ainult 31 informanti. Samas on spetsiifilisuse indeks olemas liitvärvinimedel, mis põhivärvinimede hulka ei kuulu, nagu *citromsárga* 'sidrunikollane', *sötétbarna* 'tumepruun', *sötétzöld* 'tumeroheline', *világoskék* 'helesinine' ja *világoszöld* 'heleroheline'.

Madalama künnise DI 1/10 juures domineerivad 50 erinevat nimetust 166 korral, s.t et mitut värvitahvlit on nimetatud ühe ja sama nimega mitu korda. 25% künnise (1/4), s.t kui vähemalt 21 informanti on nimetanud mingit värvitahvlit teatud nimega, ületavad 24 värvinime, mis on tahvlitele nimeks antud 67 korda. Kui arvamuste kokkulangemine on 50% (DI 1/2), siis on domineeriva nimega värvitahvleid vaid 19 ning põhivärvinime staatusele kandideerivad 13 värvinime: *fekete*, *fehér*, *citromsárga*, *piros*, *sötétbarna*, *sötétzöld*, *szürke*, *zöld*, *narancssárga*, *világoszöld*, *kék*, *rózsaszín* ja *lila*. Künnis DI 1/2 on tavaliselt kriteeriumiks, et värvinimi võiks kandideerida põhinime staatusele. Käesolevas töös pole seda künnist ületanud põhivärvinime kandidaadid *sárga* ja *barna*. Kui arvamuste kokkulangevus on 67%, jäävad domineerivaks ainult 3 tahvlit kolme nimega: *fekete* (KSa 71), *szürke* (KSa 60) ning mõnevõrra üllatuslikult ka *narancssárga* (KSa 62). 75% konsensuse tasemel (DI 3/4) on domineeriva nimega värvitahvleid ainult 1 – *fekete*.

Domineerivuse alusel kandideerivad põhivärvinime staatusele eespool nimetatud 13 värvinime, neist kuus värvinime on aga liitsõnad. Kuna Berliini ja Kay põhivärvinime definitsiooni esimene kriteerium ütleb, et värvi põhinime tähendus ei tohi olla tuletatav nimetuse komponentidest, jäetakse välja liitvärvinimed, mille esikomponendiks on *sötét* 'tume' või *világos* 'hele'. Nüüd jäävad põhinime kandidaatideks 10 värvinime: *fekete*, *fehér*, *citromsárga*, *piros*, *szürke*, *zöld*, *narancssárga*, *kék*, *rózsaszín* ja *lila*. Kuna värvinimega *barna* nimetas ühte tahvlit 41 keelejuhti, mitte 42,5, siis võib sellegi värvinime kandidaatide hulka lugeda. Kokku kandideerivad põhivärvinime staatusele domineerivuse alusel nimeandmiskatses 11 värvinime.

2. 5. 3. Kombineeritud analüüs

Loetelukatses ja nimeandmiskatses nimetasid 85 ungari keelejuhti 8754 värvinime, mille hulgas oli 979 erinevat värvinime. Loetelukatses nimetati 1990 värvinime, neist erinevaid 351. Nimeandmiskatses andsid 85 informanti 80 värvitahvlile kokku 6764 värvinime, neist 861 erinevat nime. Võrreldes klassikalise Daviese-Corbett'

välimeetodiga, oli nimeandmiskatses tahvlite arvu suurendatud 65-lt 80-le. Juurde oli võetud värvitahvleid lillakas-roosakast, punakast ja kollakast spektrialast (vt peatükk “Värvitahvlite täiendamiskriteeriumid”).

Mõlema katse tulemusena kandideerivad põhivärvinime staatusele kokku 16 värvinime, neist 11 standardnime: *piros, kék, zöld, sárga, fehér, fekete, lila, barna, szürke, rózsaszín* ja *narancssárga* ning lisaks *sötétbarna, citromsárga, világoskék, sötétkék, világoszöld* ja *sötétzöld*. Lõppanalüüsiks võiks lisada veel kolm värvinime, nagu *vörös* ja *narancs*, mis Berlinil ja Kayl märgivad ungari keele põhivärvinimesid, ning *bordó*, mis kandideerib põhivärvinime staatusele 2002. aasta katsete tulemuste põhjal (Bogatkin, Sutrop 2005a, 2005b).

Tabelis 2.7 summeeritakse iga värvinime kohta kriteeriumi künnised, mida ta ületas. Nimeandmiskatses on arvesse minevateks künnisteks sagedus ($Sa > 50$) ja keskmine positsioon ($mp < 8$). Nimeandmiskatses on arvesse minevateks künnisteks kogusagedus ($KSa \geq 150$), domineerimise indeks ($DI \frac{1}{2} \geq 1$) ja spetsiifilisuse indeks ($SI > 0,30$). Nende kriteeriumite alusel võib värvinime ületatud künniste arv olla vahemikus 0 kuni 5. Ületatud künniste arvu näitab tabelis 6. veerg (Σ).

Tabel 2. 7. **Kombineeritud tulemused 2003**

Värvinimi	Vaste	Loetelukatse		Nimeandmiskatse			Summa
		Sa > 50	mp < 8	KSa ≥ 150	DI 1/2 ≥ 1	SI > 0,30	Σ
fekete	must	+	+	+	+	+	5
fehér	valge	+	+	-	+	+	4
piros	punane	+	+	+	+	+	5
zöld	roheline	+	+	+	+	+	5
sárga	kollane	+	+	-	-	-	2
kék	sinine	+	+	+	+	-	4
barna	pruun	+	-	+	+	-	3
lila	lilla	+	-	+	+	-	3
narancssárga	oranž	+	-	+	+	+	4
rózsaszín	roosa	+	-	+	+	-	3
szürke	hall	+	-	+	+	+	4
vörös	punane	-	-	-	-	-	0
narancs	apelsin	-	-	-	-	-	0
sötétbarna	tumepruun	-	-	-	+	+	2
bordó	bordoo	-	-	-	-	-	0
citromsárga	sidrunikollane	-	-	-	+	+	2
világoszöld	heleroheline	-	-	+	+	-	2
világoskék	helesinine	-	-	-	+	+	2
sötétkék	tumesinine	-	-	-	-	-	0
sötétzöld	tumeroheline	-	-	-	+	+	2

Vähemalt ühe künnise ületamise poolest jäävad põhinime staatusele kandideerima järgmised värvinimed: *piros, kék, zöld, sárga, fehér, fekete, lila, barna, szürke, rózsaszín, narancssárga, sötétbarna, citromsárga, világoskék, sötétkék, világoszöld* ja *sötétzöld*. Mitte ühtegi künnist ei ületa värvinimed *vörös, narancs, bordó* ja *sötétkék*.

Väljajäänud värvinimede ületatud künniste summa on 0. Järelikult võib värvi põhinimele kandideerida ka nimi, mis on ületanud ainult ühe künnise. Selline värvinimi siin puudub. Järelikult tuleb analüüsida kõigi 16 eespool nimetatud värvinimede põhistaatusele kandideerimist.

Kõige esileulatavamad nimed on ungari keeles *piros, fekete* ja *zöld* (ületavad kõik 5 etteantud künnist). Neile järgnevad 4 künnist ületanud *fehér* ja *kék* ning mõnevõrra üllatuslikult kuuluvad siia ritta ka nn sekundaarsed põhivärvinimed *szürke* ja *narancssárga*. Siinkohal võib täheldada, et oranži tähistav *narancssárga* on tänapäeva ungari keeles juurdunud põhivärvisõna ning seega väita, et värvi põhinimi võib olla ka liitsõna.

3 künnist ületavad põhivärvisõnad *barna, rózsaszín* ja *lila*, kusjuures värvinimel *rózsaszín* on erinevalt 2002. aasta nimeandmiskatses (Bogatkin, Sutrop 2005a, 2005b) olemas dominantsuse indeks, kuna seda nime on 85 keelejuhist andnud värvitahvlile RVR T4 nimeks 45 katseisikut. (RVR T4 on värvitahvel, mis võeti kasutusele 2003. aasta nimeandmiskatses, et kontrollida lillakas-roosa spektriala nimetamist ungari keeles).

2 künnist on ületanud värvinimed *sárga* (loetelukatse põhjal), *citromsárga, sötétbarna, világoskék* ja *sötétzöld* (nimeandmiskatse dominantsuse ja spetsiifilisuse indeksi põhjal) ning *világoszöld* (nimeandmiskatse kogusageduse ja domineerimise indeksi põhjal). Kuna kõik teised 2 künnist ületanud värvinimed peale *sárga* on morfoloogiliselt kompleksed ning ei ole monolekseemsed, tähistades vastavalt sidrunit ja kollast, tumedat ja pruuni, heledat ja sinist, ning tumedat ja rohelist ning nende põhivärvinime kandidaadiks olemises tuleb vastavalt Berliini ja Kay definitsioonidele kahelda (BCT: 6-7), siis võib nad põhivärvinimede kandidaatide hulgast välja arvata. Küsimusi tekitab värvinime *sárga* nõrk põhistaatus. Selle juurde tullakse tagasi alapeatükis 4.2.2.

Ungari keeles on 11 põhivärvinime – *piros, kék, zöld, sárga, fehér, fekete, lila, barna, szürke, narancssárga* ja *rózsaszín*. Berliini ja Kay poolt pakutud 12. värvi põhinimi *vörös* ei ole mitte mingil juhul ungari põhivärvisõna. Esiteks oli väga madal

selle nimetamissagedus loetelukatses ning teiseks puudus igasugune arvamuste kokkulangevus, missugune värv võiks olla *vörös*, nimeandmiskatses.

85 ungari keelejuhti küsitledes on saadud täpselt samad tulemused, nagu 40 informandi küsitlemisel. Järgnevates peatükkides vaadeldakse, millised vastused saadakse siis, kui 2002. ja 2003. aastal läbi viidud küsitluste tulemused ühendada. Kui tulemused 125 informandiga jäävad samaks, oleme tõestanud, et ungari keel vastab täielikult ning ilma eranditeta Berliini ja Kay arenguskeemi viimasele, seitsmendale staadiumile.

2. 6. 2002. ja 2003. aasta tulemused kokku

Tänu sellele, et 2002. ja 2003. aastal Ungaris läbi viidud katsete puhul on kasutatud sama meetodit (vt “Välimeetod”), saab kahe aasta tulemused ühendada. Sellega seoses suureneb keelejuhtide arv ning kuna katseid on läbi viidud nii Budapestis kui ka väljaspool seda, püüdes hõlmata kogu Ungari ala põhjast lõunasse ja idast läände, ka keelejuhtide sotsiaalne ning elukohaga seotud varieeruvus.

2. 6. 1. Keelejuhid

Magistritöö autor intervjueris 22. oktoobrist kuni 31. oktoobrini 2002. aastal ja 19. oktoobrist 5. novembrini 2003. aastal ühtekokku 125 meest ja naist, kelle keskmine vanus oli 35,63 aastat. Keelejuhtide hulgas oli 66 naist vanuses 12-79 (keskmine vanus 37,03 aastat) ja 59 meest vanuses 9-82 aastat (keskmine vanus 34,07 aastat). Ametilt leidis informantide seas nii arste kui õpetajaid, mehaanikuid ja insenere, üliõpilasi, õpilasi, pensionäre jt. 28 keelejuhti rääkisid vanapäraseid kohamurreid rohkemal või vähemal määral või vähemalt väitsid end kohamurret rääkivat. Murrete hulgas olid esindatud kõik Ungaris kõneldavad peamurded (Kálmán 1971), nagu läänemurre (*Nyugati nyelvjárás*), lõunamurre (*Déli nyelvjárás*), transdanuubia murre (*Dunántúli nyelvjárás*), tizza murre (*Tiszai nyelvjárás*), palootsi murre (*Palóc nyelvjárás*), kirdemurre (*Északkeleti nyelvjárás*), mezőségi murre (*Mezőségi nyelvjárás*) ja seekeli murre (*Székely nyelvjárás*). Lisaks sellele rääkis üks informant örvidéki murret (keelesaar Austrias).

Katsed sooritati 22.-31.10. 2002 Budapestis, 19.10-05.11. 2003 Budapestis, Balassagyarmatis, Győris, Debrecenis, Ipolyveces, Dejtáris, Pécsis ja Budaörsis.

Informandid olid pärit järgmistest kohtadest (tähestikulises järjekorras): Albertirsa, Balassagyarmat, Berettyóújfalu, Bocskaikert, Budapest, Budaörs, Csömör, Debrecen, Dejtár, Dunaszerdahely (praegune Dunajská Streda Slovakkias), Egyházashetye, Esztergom, Gyula, Győr, Ipolyvece, Hajdúszoboszló, Kaposvár, Mátészalka, Miskolc, Nagyatád, Nyúl, Ózd, Pálháza, Pannonhalma, Pápa, Pécs, Piliscsaba, Pilisvörösvár, Szany, Szücsi, Tápiószentmárton, Tatabánya. Üks keelejuht oli pärit Taga-Karpaatiast.

Kõigi emakeeleks oli ungari keel. 125-st informandist oli üks kakskeelne, pärit soome-ungari segaperekonnast.

Kõige rohkem oli keelejuhtide hulgas kõrgharidusega inimesi, kuna neid oli intervjuuerijal kõige lihtsam küsitleda. Paljudel vastajatest oli kesk- või keskeriharidus (s.h üliõpilsed), põhi- või algharidusega inimeste keelekasutust peegeldab käesolev uurimus kõige vähem.

Kõigil keelejuhtidel oli normaalne värvinägemisvõime, mida kontrolliti enne testide algust *The City University Color Vision Test*’iga (Fletcher 1980). Informandid sooritasid esmalt loetelukatse ja seejärel nimeandmiskatse. Katseisikud ei teadnud kuni katsete vahetu alguseni, et juttu tuleb värvidest, seetõttu võime öelda, et katsed olid spontaansed. Mari Bogatkin rääkis keelejuhtidega ungari keeles.

2. 6. 2. Tulemused

2002. ja 2003. aasta katsete tulemusena kogunes kokku 10 917 ungari värvinime, millest erinevaid oli 1148. Omaette sõnadena arvestati kõik morfoloogilised variandid, nagu seda on põhjendatud alapeatükis 2.5. Kõik keelejuhid sooritasid esmalt loetelukatse ja seejärel nimeandmiskatse.

2. 6. 2. 1. Loetelukatse

Loetelukatses nimetasid 125 ungari keelejuhti kokku 2851 värvinime, mille hulgas oli 413 erinevat värvinime. Keskmiselt öeldi 14,38 värvinime informandi kohta. Kõige vähem nimetati kokku 9 värvinime, kõige rohkem aga kokku 61 värvisõna. (Täpsemad andmed võib leida alapeatükist 2.5.1).

Tabelis 2.8 on esitatud kõik esimesena üles loetletud värvinimed. Nagu tabelist näha, on kõige rohkem jällegi esimesena nimetatud värvinime *piros* (43 korda), peaaegu poole rohkem kui järgnevaid värvinimesid *fekete* (22 korda), *fehér* (21 korda) ja *kék* (19

korda). Värvinime *sárga* on esimesena nimetatud 5 korda ning värvinimesid *bordó* ja *zöld* 2 korda. Kõiki värvinimesid, mida nimetati esimesena ainult ühel korral, tuleb lugeda juhuslikeks.

Tabel 2. 8. Esimesena nimetatud värvinimed loetelukatses

Värvinimi	Vaste	Naised		Mehed		Kokku	
		sagedus	%	sagedus	%	sagedus	%
piros	punane	24	36,36	19	32,20	43	34,40
fekete	must	9	13,64	13	22,03	22	17,60
féhér	valge	13	19,70	8	13,56	21	16,80
kék	sinine	7	10,61	12	20,34	19	15,20
sárga	kollane	4	6,06	1	1,69	5	4,00
zöld	roheline	2	3,03	0	0,00	2	1,60
bordó	bordoo	0	0,00	2	3,39	2	1,60
barna	pruun	1	1,52	0	0,00	1	0,80
bíbor	purpur	0	0,00	1	1,69	1	0,80
bogárfekete	sitikmust	1	1,52	0	0,00	1	0,80
citromsárga	sidrunikollane	1	1,52	0	0,00	1	0,80
füzöld	rohuroheline	1	1,52	0	0,00	1	0,80
narancs	apelsin	0	0,00	1	1,69	1	0,80
narancssárga	oranž	1	1,52	0	0,00	1	0,80
rózsaszín	roosa	1	1,52	0	0,00	1	0,80
szivárványkék	vikerkaaresinine	0	0,00	1	1,69	1	0,80
szürke	hall	0	0,00	1	1,69	1	0,80
világossárga	helekollane	1	1,52	0	0,00	1	0,80
Kokku		66	100,00	59	100,00	125	100,00

Loetelukatse 2002. ja 2003. aasta tulemuste põhjal on koostatud tabel 2.9, milles on esitatud sagedus koos järkudega, keskmine positsioon oma vastavate järkudega ning need tulemused on võetud kokku kognitiivse esiletuleku indeksiga, mille põhjal selguvad ungari keele põhivärvinimed. (Pikema seletuse ja täpsustuse võib leida alapeatükist 2.5.1). Tabelis on ära toodud värvinimed, mida nimetas vähemalt 10 keelejuhti.

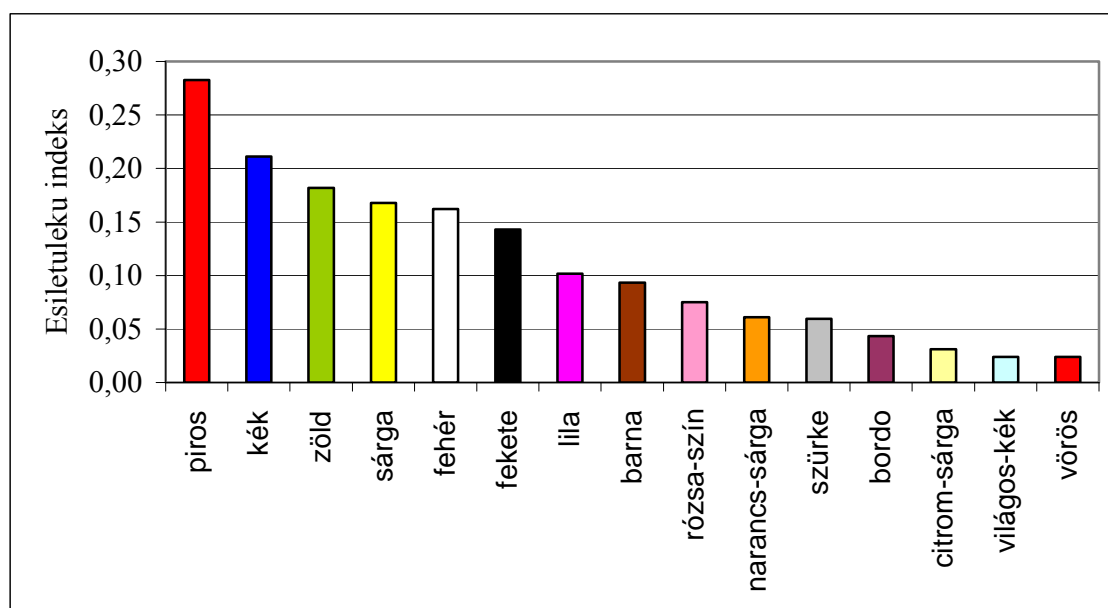
Tabel 2. 9. Kõige sagedasemad nimed loetelukatses koos vastavate sagedustega, keskmise positsiooni ja kognitiivse esiletuleku indeksiga (2002. + 2003. a)

Värvinimi	Vaste	Sagedus	Järk	Keskmine positsioon	Järk	Esiletulek	Järk
piros	punane	123	1,0	3,480	1,0	0,283	1
kék	sinine	115	2,5	4,357	2,0	0,211	2
zöld	roheline	114	4,0	5,018	4,0	0,182	3
sárga	kollane	104	8,0	4,962	3,0	0,168	4

Värvinimi	Vaste	Sagedus	Järk	Keskmine positsioon	Järk	Esiletulek	Järk
fehér	valge	115	2,5	5,678	5,0	0,162	5
fekete	must	113	5,0	6,327	6,0	0,143	6
lila	lilla	110	6,0	8,655	7,0	0,102	7
barna	pruun	106	7,0	9,085	8,0	0,093	8
rózsa-szín	roosa	94	10,0	10,011	9,0	0,075	9
narancs-sárga	oranž	79	11,0	10,354	10,0	0,061	10
szürke	hall	98	9,0	13,204	15,0	0,059	11
bordó	bordoo	69	12,0	12,754	14,0	0,043	12
citrom-sárga	sidruni- kollane	49	13,0	12,612	13,0	0,031	13
világos-kék	hele-sinine	45	14,0	15,000	21,0	0,024	14
vörös	punane	43	16,0	14,419	20,0	0,024	15
drapp	beež	40	17,0	16,000	26,5	0,020	16
sötét-kék	tume-sinine	44	15,0	17,636	31,0	0,020	16
okker-sárga	ooker- kollane	37	18,0	15,459	24,0	0,019	18
bézs	beež	32	19,0	15,063	22,0	0,017	19
világos-zöld	hele- roheline	30	20,5	16,400	28,0	0,015	20
okker	ooker	19	28,5	10,947	11,0	0,014	21
türkiz-kék	türkiis- sinine	25	23,5	15,280	23,0	0,013	22
narancs	apelsin	18	30,0	11,389	12,0	0,013	22
sötét-zöld	tume- roheline	30	20,5	19,366	40,0	0,012	24
fű-zöld	rohu- roheline	28	22,0	19,750	41,5	0,011	25
bíbor	purpur	18	30,0	13,722	17,0	0,010	26
arany	kuld	25	23,5	19,360	39,0	0,010	26
ezüst	hõbe	24	25,0	19,125	36,0	0,010	26
türkiz	türkiis	16	36,5	14,250	19,0	0,009	29
világos-barna	hele-pruun	20	27,0	18,550	33,0	0,009	29
khaki	khaki	17	33,0	16,000	26,5	0,009	29
ciklámen	alpikann	14	39,0	13,357	16,0	0,008	32
hupi-kék	kriiskav- sinine	14	39,0	14,143	18,0	0,008	32
ég-szín-kék	taeva-karva- sinine	19	28,5	19,842	43,0	0,008	32
sötét-barna	tume-pruun	22	26,0	23,363	50,0	0,008	32
király-kék	kuninga- sinine	17	33,0	19,118	35,0	0,007	36
püspök-lila	piiskopi- lilla	17	33,0	20,118	44,0	0,007	36
halvány-kék	kahvatu- sinine	14	39,0	17,000	29,0	0,007	36
hó-fehér	lumi-valge	15	38,0	18,400	32,0	0,007	36
vaj-szín	või-värv	14	39,0	17,357	30,0	0,006	40
tenger-kék	mere-sinine	18	30,0	22,833	48,0	0,006	40
méreg-zöld	mürk- roheline	16	36,5	21,625	47,0	0,006	40
halvány-sárga	kahvatu- kollane	11	45,0	15,727	25,0	0,006	40
rozsdabarna	rooste-	13	43,0	19,231	37,0	0,005	44

Värvinimi	Vaste	Sagedus	Järk	Keskmine positsioon	Järk	Esiletulek	Järk
kékes-zöld	pruun sinakas- roheline	12	44,0	19,750	41,5	0,005	44
arany-sárga	kuld-kollane	11	45,0	19,273	38,0	0,005	44
korom-fekete	nögi-must	11	45,0	20,273	45,0	0,004	47
halvány-zöld	kahvatu- roheline	11	45,0	20,364	46,0	0,004	47
tört-fehér	murtud- valge	10	50,0	18,600	34,0	0,004	47
halvány-lila	kahvatu-lilla	11	45,0	22,909	49,0	0,004	47
sötét-szürke	tume-hall	10	50,0	32,100	51,0	0,002	51

Tabelist on näha, et sagedus ja keskmine positsioon annavad mõlemad erinevad põhisõnakandidaadid. Sageduse poolest on enimmimetatud värvinimi *piros* (123), mida pole nimetanud vaid 2 katseisikut (neil esines *piros* liitsõna osana). Värvinimi *piros* on esinenud ka loetelude alguses kõige rohkem, kuna tema keskmise positsiooni järk on samuti 1. Sageduse poolest järgnevad värvisõnad *fehér* ja *kék* (115), kuid neist teist on nimetatud loeteludes valdavalt eespool (keskmise positsiooni järk 2, värvinimel *fehér* aga 5). Keskmise positsiooni järgu poolest tõuseb esile värvinimi *sárga*, mida on nimetatud just loeteludes eespool. Sageduse poolest kandideerivad värvi põhisõna staatusetele traditsioonilised 11 värvinime, *narancssárga* (sagedus 79) ja *bordó* (69) vahele tekib sageduses vahe. Keskmise positsiooni järgu poolest kandideerivad põhinime staatusetele 11 värvinime *piros*, *kék*, *sárga*, *zöld*, *fehér*, *fekete*, *lila*, *barna*, *rózsaszín*, *narancssárga* ja *okker* (11. kohal), millele järgneb *narancs* (12. kohal), *szürke* jääb keskmise positsiooni järgu poolest alles 15. kohale. See tähendab seda, et värvisõnu *okker* ja *narancs* on nimetatud valdavalt loetelude alguses, juhul kui neid üldse on nimetatud. Tulemused on otstarbekas ühendada kognitiivse esiletuleku indeksiga S, mis annab järgmised põhisõnakandidaadid: *piros*, *kék*, *sárga*, *zöld*, *fehér*, *fekete*, *lila*, *barna*, *rózsaszín*, *narancssárga* ja *szürke*. Esiletulek on näidatud joonisel 2.1.

Joonis 2. 1. Nimeandmiskatsetes esitatud värvinimed kogusageduse alusel

2. 6. 2. 2. Nimeandmiskatse

Nimeandmiskatses saadi 8125-st (125 x 65) võimalikust 8066 vastust. Erinevaid värvinimesid oli 990. 59 korral ei osatud värvitahvlile nime anda. Kõige rohkem (12 korral) jäeti värvi nimetus andmata tahvlile ORO T3, 6 korral ei osatud kuidagi nimetada värvitahvleid RO T3 ja ROR S3, 5 korral ei antud nime tahvlitele ORO S3 ja ROR T3. Teiste tahvlite puhul ei osatud värvi nimetada vähematel kordadel. Tabelis 2.10 on esitatud igale tahvlile kõige sagedamini antud värvinimed koos nende vastavate sagedustega.

Tabel 2. 10. Värvitahvlitele antud sagedasemad nimed ja nende vastavad sagedused

Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa
Y	citrom-sárga	61				S2	barna	25
	sárga	47					zöldes-barna	17
							khaki	17
YOY	sárga	46	T4	halvány-sárga	15	S2	drapp	16
	narancs-sárga	15		váj-színú	15		szürkés-barna	6
YO	sárga	58	T3	sárga	9	S3	barna	66
	sárga	15		bézs	8		sötét-barna	19
OYO	narancs-sárga	89						

Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa
	narancs	7						
O	narancs-sárga	54				S1	barna	35
	narancs	14					világos-barna	29
						S3	sötét-barna	59
							barna	36
ORO	piros	34	T3	halvány-narancs-sárga	8	S3	drapp	11
	narancs-sárga	16		narancs-sárga	8		bézs	10
							rózsa-szín	9
RO	piros	79	T3	rózsa-szín	22	S3	sötét-barna	67
	vörös	7		sötét-rózsa-szín	7		barna	33
	sötét-piros	6						
ROR	piros	65	T3	rózsa-szín	38	S3	halvány-lila	13
	sötét-piros	10		halvány-rózsa-szín	8		világos-rózsa-szín	12
				sötét-rózsa-szín	8			
R	piros	24	T4	rózsa-szín	53	S3	sötét-barna	70
	bordó	21		halvány-rózsa-szín	16		barna	22
				világos-rózsa-szín	11			
RVR	lila	22				S1	lila	37
	ciklámen	14					bordó	8
	sötét-rózsa-szín	13						
						S3	halvány-lila	22
							világos-lila	19
							halvány-rózsa-szín	12
RV	lila	58	T2	lila	25			
	püspök-lila	13		rózsa-szín	24			
	sötét-lila	13						
VRV	lila	72				S3	halvány-lila	43
	sötét-lila	27					világos-lila	28
							lila	20
V	lila	56						
	sötét-lila	41						
VBV	lila	55	T4	halvány-lila	33			
	sötét-lila	38		lila	32			
				világos-lila	28			
BV	sötét-kék	34				S2	sötét-kék	39
	kék	15					sötét-lila	22
BVB	kék	53				S3	szürke	31

Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa	Kood	Nimi	Sa
	sötét-kék	26					világos-szürke	20
							kékes-szürke	18
							szürkés-kék	15
B	kék	58	T1	kék	61			
	király-kék	16		világos-kék	19			
BGB	kék	64	T3	világos-kék	57			
	világos-kék	12		kék	14			
BG	kékes-zöld	22	T1	kékes-zöld	20	S2	kékes-zöld	21
	kék	19		türkiz-kék	20		sötét-zöld	18
	zöldes-kék	17						
GBG	zöld	39				S2	világos-kék	14
	kékes-zöld	15					kékes-zöld	11
	türkiz-zöld	14					zöldes-kék	9
G	zöld	75				S3	sötét-zöld	58
	sötét-zöld	13					méreg-zöld	16
GYG	zöld	66	T4	világos-zöld	52	S1	zöld	45
	fű-zöld	17		halvány-zöld	16		világos-zöld	17
				alma-zöld	12			
				zöld	12			
YG	világos-zöld	56				S3	sötét-zöld	41
	zöld	25					zöld	16
YGY	világos-zöld	37				S3	világos-zöld	38
	liba-zöld	13					halvány-zöld	29
	zöld	13					zöld	12

ROSE RED

sötét-rózsaszín
ciklámen
lila

14
12
8

GRAY 2

világos-szürke
szürke
halvány-szürke

46
41
16

SIENNA BROWN

barna
világos-barna
rozsdabarna

39
21
13

GRAY 4

szürke
világos-szürke

90
17

WHITE

fehér
piszkos-fehér
tört-fehér

77
7
7

GRAY 6

szürke
sötét-szürke
közép-szürke

56
38
10

GRAY 1

világos-szürke
szürke
fehér
halvány-szürke

37
22
17
15

GRAY 8

fekete
sötét-szürke

77
15

BLACK

fekete
korom-fekete
sötét-barna

105
5
3

Värvitahvlitele nime andmisega oli rohkem raskusi meestel. 65-le värvitahvlile ei osanud 7 korral nime anda üks 45-aastane ärijuht ja üks 23-aastane meesüliõpilane, 65-st neljale tahvlile jäi nimi andmata ühel 67-aastaselt meespensionäril ja 26-aastaselt ajaloolasel. Samas ei osanud üks 50-aastane naine, raamatukoguhoidja, anda nime seitsmele värvitahvlile. Ülejäänud keelejuhid jätsid nime nimetamata vähematel kordadel. Loetelukatsega aga kellelgi neist probleeme polnud.

Tabelis 2.11 on esitatud kõige sagedasemad nimed, mida anti nimeandmiskatses kõigile värvitahvlitele kokku. Nimed, mida anti vähem kui 20 korda, selles tabelis ei kajastu. Põhinimekandidaatide leidmiseks tuleks jällegi jälgida sageduse kahanemist. Kuna nii lillakasse kui ka rohelist spektrialasse kuuluvaid värvitahvleid on nimeandmiskatses kõige rohkem (nagu selgub ka käesolevast tabelist, kui jälgida värvitahvlite arvu, mida keelejuhid on vastava värvinimega nimetanud), siis võib pidada üsna ootuspäraseks, et just neid värvinimesid on nimetatud kõige rohkem. Päril järsku hüpet kogu tabelis näha polegi. Veidi ühtlasemat sageduse kahanemist võib täheldada pärast värvinime *piros*, seejärel pärast värvinime *fekete*. Kuna Urmas Sutrop on oma 2002. aastal avaldatud monograafias pidanud põhinime kandidaatideks kõiki värvinimesid, mis ületavad künnise $KSa > 150$ (Sutrop 2002a: 86–87), kusjuures Sutropi läbiviidud katsetest võttis osa 80 keelejuhti, võiks kogusageduse künniseks käesolevas töös olla $KSa > 180$. Selline künnis annab järgmised põhisõnakandidaadid: *lila*, *zöld*, *kék*, *barna*, *narancssárga*, *szürke*, *sötétbarna*, *világoszöld*, *piros*, *rózsaszín* ja *fekete*. Värvinimed *sárga* ja *fehér* jäävad selle künnise taha põhjusel, et nimeandmiskatses oli ainult üks valge värvitahvel ja kaks kollast tahvlit.

Tabel 2. 11. Sagedasemad värvinimed nimeandmiskatses (2002 + 2003.a)

Värvinimi	Vaste	Kogusagedus (KSa)	Dominantsuse sagedus (DSa)	Värvitahvlite arv (VäA)	Kogusagedus/Värvitahvlite arv (KSa/VäA)
lila	lilla	412	72	17	24,24
zöld	roheline	352	141	16	22,00
kék	sinine	316	64	14	22,57
barna	pruun	259	66	8	32,38
narancs-sárga	oranž	250	89	11	22,73
szürke	hall	243	90	8	30,38
sötét-barna	tume-pruun	223	137	7	31,86

Värvinimi	Vaste	Kogusagedus (KSa)	Dominantsuse sagedus (DSa)	Värvitahvlite arv (VÄA)	Kogusagedus/ Värvitahvlite arv (KSa/VÄA)
világos-zöld	hele-roheline	218	-	10	21,80
piros	punane	213	144	7	30,43
rózsa-szín	roosa	188	53	14	13,43
fekete	must	185	182	5	37,00
sötét-lila	tume-lilla	169	-	12	14,08
sötét-zöld	tume-roheline	148	-	9	16,44
sárga	kollane	133	46	8	16,63
világos-kék	hele-sinine	130	-	11	11,82
világos-szürke	hele-hall	129	-	8	16,13
halvány-lila	kahvatu-lilla	125	-	11	11,36
sötét-kék	tume-sinine	112	-	8	14,00
világos-lila	hele-lilla	102	-	11	9,27
fehér	valge	98	77	3	32,67
kékes-zöld	sinakas-roheline	92	-	8	11,50
világos-barna	hele-pruun	77	-	11	7,00
halvány-zöld	kahvatu-roheline	64	-	7	9,14
citrom-sárga	sidruni-kollane	64	-	2	32,00
sötét-rózsa-szín	tume-roosa	63	-	11	5,73
türkiz-kék	türkiis-sinine	61	-	9	6,78
sötét-szürke	tume-hall	57	-	6	9,50
halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	56	-	8	7,00
zöldes-kék	rohekas-sinine	53	-	8	6,63
fü-zöld	rohu-roheline	48	-	8	6,00
közép-kék	keskmine-sinine	47	-	7	6,71
drapp	beež	47	-	9	5,22
püspök-lila	piiskopi-lilla	46	-	7	6,57
világos-rózsa-szín	hele-roosa	45	-	7	6,43
halvány-szürke	kahvatu-hall	42	-	6	7,00
bordó	bordoo	42	-	7	6,00
ciklámen	alpikann	41	-	6	6,83
türkiz	türkiis	38	-	7	5,43
okker-sárga	ooker-kollane	36	-	9	4,00
méreg-zöld	mürk-roheline	36	-	5	7,20
tenger-kék	mere-sinine	35	-	9	3,89
türkiz-zöld	türkiis-roheline	34	-	7	4,86
lilás-rózsa-szín	lillakas-roosa	32	-	9	3,56
narancs	apelsin	31	-	8	3,88
bézs	beež	31	-	6	5,17
zöldes-barna	rohekas-pruun	30	-	5	6,00
király-kék	kuninga-sinine	29	-	5	5,80
rozsdabarna	rooste-pruun	27	-	3	9,00
kékes-lila	sinakas-lilla	27	-	8	3,38
mályva	kassinaeris	24	-	10	2,40
khaki	khaki	24	-	4	6,00
alma-zöld	õun-roheline	24	-	5	4,80
olaj-zöld	õli-roheline	23	-	8	2,88
szürkés-kék	hallikas-sinine	22	-	4	5,50
neon-zöld	neoon-roheline	22	-	7	3,14

Värvinimi	Vaste	Kogusagedus (KSa)	Dominantsuse sagedus (DSa)	Värvitahvlite arv (VäA)	Kogusagedus/Värvitahvlite arv (KSa/VäA)
halvány-sárga	kahvatu-kollane	22	-	3	7,33
szürkés-zöld	hallikas-roheline	21	-	7	3,00
lilás-kék	lillakas-sinine	21	-	6	3,50
liba-zöld	hane-roheline	21	-	5	4,20
kékes-szürke	sinakas-hall	21	-	4	5,25
ég-szín-kék	taeva-karva-sinine	21	-	4	5,25
vörös	punane	20	-	7	2,86
világos-piros	hele-punane	20	-	8	2,50
vaj-színű	või-värvi	20	-	4	5,00
sötét-piros	tume-punane	20	-	3	6,67

Värvinime kogusageduse ja nende tahvlite arvu suhe, millele anti üks nimi (KSa/VäA), korreleerub üsna hästi põhinime staatuse kandidaatidega. Mida suurem see suhe arvuliselt on, seda suurem on tõenäosus, et tegemist on põhinime kandidaadiga. Arvulise suhte 30,0 ületavad värvinimed (kahanevas järjekorras) *fekete, fehér, barna, citromsárga, sötétbarna, piros* ja *szürke*.

Lisaks kogusagedusele, värvitahvlite arvule ja nende suhtele, on tabelis ära märgitud dominantsuse sagedus.

Tabel 2.12 näitab nimeandmiskatses (2002 + 2003) domineerivaid värvinimesid. Lisaks on ära toodud domineerivuse jaotus. Domineerivuse tähendust selgitatakse lähemalt alapeatükis 2. 5. 2.

Tabel 2. 12. **Dominantsed värvinimed nimeandmiskatses (2002.+ 2003.a)**

Värvinimi	Vaste	SI	DI 1/10	DI 1/4	DI 1/3	DI 1/2	DI 2/3	DI 3/4
fekete	must	0,98	2	2	2	2	1	1
fehér	valge	0,79	2	1	1	1	0	0
piros	punane	0,68	4	3	2	2	0	0
sötét-barna	tume-pruun	0,61	4	3	3	2	0	0
zöld	roheline	0,40	9	4	3	2	0	0
szürke	hall	0,37	5	3	2	1	1	0
narancs-sárga	oranž	0,36	5	3	3	1	1	0
barna	pruun	0,25	7	5	1	1	0	0
kék	sinine	0,20	7	4	4	1	0	0
lila	lilla	0,17	9	5	4	1	0	0
sötét-lila	tume-lilla	-	5	2	0	0	0	0
világos-zöld	hele-roheline	-	5	4	2	0	0	0

Värvnimi	Vaste	SI	DI 1/10	DI 1/4	DI 1/3	DI 1/2	DI 2/3	DI 3/4
kékes-zöld	sinakas-roheline	-	4	0	0	0	0	0
rózsa-szín	roosa	-	4	2	1	0	0	0
sötét-zöld	tume-roheline	-	4	2	1	0	0	0
világos-szürke	hele-hall	-	4	2	1	0	0	0
halvány-lila	kahvatu-lilla	-	3	2	1	0	0	0
sárga	kollane	-	3	2	2	0	0	0
sötét-kék	tume-sinine	-	3	2	0	0	0	0
világos-kék	hele-sinine	-	3	1	1	0	0	0
világos-lila	hele-lilla	-	3	0	0	0	0	0
világos-barna	hele-pruun	-	2	0	0	0	0	0
halvány-szürke	kahvatu-hall	-	2	0	0	0	0	0
halvány-zöld	kahvatu-roheline	-	2	0	0	0	0	0
rozsa-barna	rooste-pruun	-	2	0	0	0	0	0
sötét-rózsa-szín	tume-roosa	-	2	0	0	0	0	0
sötét-szürke	tume-hall	-	2	1	0	0	0	0
citrom-sárga	sidruni-kollane	-	1	1	1	0	0	0
bordó	bordoo	-	1	0	0	0	0	0
ciklámen	alpikann	-	1	0	0	0	0	0
drapp	beež	-	1	0	0	0	0	0
fü-zöld	mur-roheline	-	1	0	0	0	0	0
halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	-	1	0	0	0	0	0
halvány-sárga	kahvatu-kollane	-	1	0	0	0	0	0
kékes-szürke	sinakas-hall	-	1	0	0	0	0	0
khaki	khaki	-	1	0	0	0	0	0
király-kék	kuninga-sinine	-	1	0	0	0	0	0
liba-zöld	hane-roheline	-	1	0	0	0	0	0
lilás-rózsa-szín	lillakas-roosa	-	1	0	0	0	0	0
méreg-zöld	mürk-roheline	-	1	0	0	0	0	0
narancs	aplesin	-	1	0	0	0	0	0
olaj-zöld	õli-roheline	-	1	0	0	0	0	0
püspök-lila	piiskopi-lilla	-	1	0	0	0	0	0
szürkés-kék	hallikas-sinine	-	1	0	0	0	0	0
zöldes-barna	rohekas-pruun	-	1	0	0	0	0	0
zöldes-kék	rohekas-sinine	-	1	0	0	0	0	0
türkiz	türkiis	-	1	0	0	0	0	0
türkiz-kék	türkiis-sinine	-	1	0	0	0	0	0
türkiz-zöld	türkiis-roheline	-	1	0	0	0	0	0
vaj-színü	või-värvi	-	1	0	0	0	0	0
			166	67	51	19	3	1

Tabelis on dominantsuse indeksi künnised 125 informandi kohta arvutatud järgmiselt:

DI	1/10	1/4	1/3	1/2	2/3	3/4
Künnis tahvli kohta \geq	12,5	31,25	41,6	62,5	83,3	93,75

Spetsiifilisuse indeks näitab dominantsuse sageduse ja kogusageduse suhet (SI = DSa/KSa) (lähemalt vaata alapeatükk 2.5.2). Spetsiifilisuse indeks iseloomustab

keelejuhtide arvamuste kokkulangevust. Tabelist 2.12 on näha, et suurim on arvamuste kokkulangevus (SI = 0,98) värvinime *fekete* puhul, järgnevad värvinimed *fehér* (SI = 0,79) ja *piros* (SI = 0,68). Kõige väiksem on spetsiifilisuse indeks värvinimel *lila* (SI = 0,17), värvinimedel *rózsaszín* ja *sárga* aga puudub spetsiifilisuse indeks hoopis, kuna polnud ühtegi värvitahvlit, mille puhul need nimed oleksid domineerinud. Kõige rohkem anti värvinime *sárga* 47 korda värvitahvlile Y, värvinime *rózsaszín* aga nimetati kõige rohkem värvitahvli R T4 puhul (53 korda). Järelikult on keelejuhtide arvamuse lahknevus nende värvinimede puhul suur.

Madalaima künnise DI 1/10 juures domineerivad 50 erinevat nimetust 130 korral, s.t mitut värvitahvlit on nimetatud ühe ja sama nimega mitu korda. 25% künnise (1/4), s.t kui vähemalt 32 informanti on nimetanud mingit värvitahvlit teatud nimega, ületavad 22 värvinime, mis on värvitahvlitele nimeks antud kokku 55 korda. Kui arvamuste kokkulangemine on 50% (DI 1/2), on domineeriva nimega värvitahvleid ainult 14 ning värvi põhinime staatusele kandideerivad 10 värvinime: *fekete*, *fehér*, *piros*, *sötétbarna*, *zöld*, *szürke*, *narancssárga*, *barna*, *kék* ja *lila*. Künnis DI 1/2 on tavaliselt kriteeriumiks, et värvinimi võiks kandideerida põhinime staatusele.

Kui arvamuste kokkulangevus on 67%, jäävad domineerima ainult 3 värvitahvlit kolme nimega – *fekete*, *szürke* ja *narancssárga*. 75% konsensuse tasemel on aga järele jäänud ainult üks värvitahvel ühe värvinimega – *fekete*.

Värvitahvlitele andsid 125 ungari keelejuhti väga erinevaid nimesid. Kõige rohkem erinevaid nimesid – 68 – anti värvitahvlile ORO T3, 66 erinevat värvinime anti värvitahvlile RO T3, 65 erinevat nime sai tahvel YO T3 ning 64 erinevat nimetust anti värvitahvlile YOY S2.

Kõikidele värvitahvlitele antud nimed (2002. + 2003. a) koos nende esinemissagedusega on ära toodud lisas 1. Lisas 2 on näidatud värvispektri jaotus ungari keeles.

2. 6. 2. 3. Kombineeritud analüüs

Loetelukatses ja nimeandmiskatses nimetasid 125 ungari keelejuhti kokku 10 917 värvinime. Neist erinevaid oli 1148. Loetelukatses nimetati 2851 värvinime, neist erinevaid 413. Nimeandmiskatses andsid 125 keelejuhti 65 värvitahvlile kokku 8066 värvinime, neist erinevaid oli 990.

Mõlema katse tulemusena kandideerivad värvi põhinime staatusele 13 värvinime, neist 11 standardset põhivärvinime: *piros, kék, zöld, sárga, fehér, fekete, lila, barna, szürke, rózsaszín* ja *narancssárga* ning kaks liitvärvinime *sötétbarna* ja *világoszöld* (mõlemad nimeandmiskatse järgi). Lõppanalüüsiks lisatakse ka teisi värvinimesid, nagu *vörös* ja *narancs* (esinevad Berlinil ja Kayl kui ungari keele põhivärvinimed), *citromsárga, világoskék, sötétkék, sötétzöld* ja *világoszöld* (sage esinemine kas loetelu- või nimeandmiskatses). Iga värvinime kohta summeeritakse kriteeriumi künnised, mida ta ületas. Nimeandmiskatses on arvesse minevateks künnisteks sagedus ($Sa > 70$) ja keskmine positsioon ($mp < 8$). Nimeandmiskatses on arvesse minevateks künnisteks kogusagedus ($KSa \geq 180$), domineerimise indeks ($DI \frac{1}{2} \geq 1$) ja spetsiifilisuse indeks ($SI > 0,30$). Nende kriteeriumite alusel võib värvinime ületatud künniste arv olla vahemikus 0 kuni 5. Ületatud künniste arvu näitab tabelis 2.13 kuues veerg (Σ). Vähemalt ühe künnise ületamise poolest jäävad põhinime staatusele kandideerima järgmised värvinimed: *piros, kék, zöld, sárga, fehér, fekete, lila, barna, szürke, rózsaszín, narancssárga, sötétbarna* ja *világoszöld*. Mitte ühtegi künnist ei ületa värvinimed *vörös, narancs, bordó, citromsárga, világoskék, sötétkék, sötétzöld*. Sellega tõestatakse, et ungari keeles kandideerib põhivärvinime staatusele vaid üks punast tähistav värvisõna *piros* ning oranži tähistab *narancssárga*, mitte *narancs*, nagu pakuvad Berlin ja Kay (BCT: 95). Kõigi väljajäänud värvinimede ületatud künniste summa on 0. Järelikult võib värvi põhinime staatusele kandideerida ka värvinimi, mis on ületanud ainult ühe künnise. Selliseks värvinimeks on *világoszöld*, kuna ületab nimeandmiskatses arvesse mineva kogusageduse künnise $KSa \geq 180$. Kokku on keelejuhid seda värvinime nimetanud 218 korral, kuigi põhjuseks võib siin olla ka see, et nimeandmiskatses oli üldiselt väga palju rohelist värvitahvleid. Berlini ja Kay põhivärvinime definitsiooni järgi peab põhinimi olema monolekseemne, s.t et selle tähendus ei tohi olla tuletatav nimetuse komponentidest (BCT: 6). Värvinime *világoszöld* komponentidest on näha, et see tähistab heledat ja rohelist. Arvestada tuleb veel Berlini ja Kay definitsiooni lisakriteeriumit: kui värvinime staatuses kaheldakse, tuleb arvestada selle morfoloogilist komplitseeritust (BCT: 6-7). Kuna tegemist on liitsõnaga, jääb *világoszöld* põhivärvinime kandidaatide hulgast välja.

Tabel 2. 13. Loetelukatse ja nimeandmiskatse kombineeritud tulemused (2002. + 2003.a)

Värvinimi	Vaste	Loetelukatse		Nimeandmiskatse			Summa
		Sa > 50	mp < 8	KSa ≥ 150	DI 1/2 ≥ 1	SI > 0,30	Σ
fekete	must	+	+	+	+	+	5
fehér	valge	+	+	-	+	+	4
piros	punane	+	+	+	+	+	5
zöld	roheline	+	+	+	+	+	5
sárga	kollane	+	+	-	-	-	2
kék	sinine	+	+	+	+	-	4
barna	pruun	+	-	+	+	-	3
lila	lilla	+	-	+	+	-	3
narancssárga	oranž	+	-	+	+	+	4
rózsaszín	roosa	+	-	+	-	-	2
szürke	hall	+	-	+	+	+	4
vörös	punane	-	-	-	-	-	0
narancs	apelsin	-	-	-	-	-	0
sötétbarna	tumepruun	-	-	+	+	+	3
bordó	bordoo	-	-	-	-	-	0
citromsárga	sidrunikollane	-	-	-	-	-	0
világoszöld	heleroheline	-	-	+	-	-	1
világoskék	helesinine	-	-	-	-	-	0
sötétkék	tumesinine	-	-	-	-	-	0
sötétzöld	tumeroheline	-	-	-	-	-	0

Nüüd jäävad põhivärvinime staatusele kandideerima veel 12 värvinime, 11 standardnimele lisaks ka *sötétbarna*. Värvinimi *sötétbarna* ületab nimeandmiskatses kõik künnised ja saab seega ületatud künniste summaks 3. *Sötétbarna* 50%-line domineerimine 3(!) värvitahvli (O-S3, RO-S3 ja R-S3) puhul on väga tugev argument põhistaatuse kasuks. Vastuargumendid on samad, mis värvinime *világoszöld* puhul. Esiteks pole värvinimi *sötétbarna* monolekseemne, kuna tähistab nii tumedat kui ka pruuni, teiseks on jällegi tegemist liitsõna e morfoloogiliselt kompleksse sõnaga. Tugevate vastuargumentide tõttu jääb ka liitsõna *sötétbarna* põhivärvinimede hulgast välja.

Kõige esileulatavamad nimed on ungari keeles *piros*, *fekete* ja *zöld* (ületavad kõik 5 etteantud künnist). Neile järgnevad 4 künnist ületanud *fehér* ja *kék* ning mõnevõrra üllatuslikult kuuluvad siia ritta ka nn sekundaarsed põhivärvinimed *szürke* ja *narancssárga*. Siinkohal võib täheldada, et oranži tähistav *narancssárga* on tänapäeva ungari keeles juurdunud põhivärvisõna ning keelejuhid mõtlevad sõnale kui tervikule, mitte sellele, et tema üks osa tähendab 'apelsini' ja teine osa 'kollast' (kokku 'apelsinikollane').

3 künnist ületavad põhivärvisõnad *barna* ja *lila*. Vaid 2 künnist – sagedus ja kõrge keskmine positsioon loetelukatses – ületab värvinimi *sárga*. Nimetamissageduse poolest loetelukatses on *sárga* 8. kohal. Keskmise positsiooni poolest aga tõuseb kolmandale kohale, kuna teda on valdavalt nimetatud loeteludes kolmanda-neljandana. Samas puudub värvinimel *sárga* nimeandmiskatses dominantsuse sagedus, kuna kõige rohkem on selle värvinimega nimetatud värvitahvli Y 47 korda (50% vastustest aga on meie kriteeriumite alusel 62,5). Seega puudub tal ka spetsiifilisuse indeks, mis on olemas ainult domineerivatel värvinimedel. Ning kuna värvitahvleid, mida saaks realselt kollaseks nimetada ongi kogu nimeandmiskatses 2 (Y ja YOY), puudub värvinimel *sárga* arvestatav kogusagedus. *Sárga* on ungari keeles kindlasti põhivärvinimi, ainult keelejuhtidel on raske konsensusele jõuda, millist värvi selle nimega täpselt tähistada. Värvinime *sárga* kipub üldiselt asendama *citromsárga* ‘sidrunikollane’, mis moodustab koos nimetusega *narancssárga* ‘apelsinikollane, oranž’ sümmeetrilise paari. Selgelt tulen see tendents välja nimeandmiskatses. Eriti tugevalt tuleb see välja 2003. aastal tehtud nimeandmiskatses, kus sai kasutatud nelja kollast värvitahvli. Eelmainitutele lisaks Y T1 ja PRIMROSE YELLOW. Nendele katsetele toetudes võikski öelda, et ungari keeles on *sárga* asemel põhivärvinimi hoopis *citromsárga*, kuid loetelukatse põhjal seda väita ei saa.

Ainult 2 künnist – sagedus loetelukatses ja kogusagedus nimeandmiskatses – ületab värvinimi *rózsaszín*. Tõenäoliselt on selle värvisõna puhul tegemist kõige madalama staatusega põhivärvinime kandidaadiga. Siiski võib öelda, et *rózsaszín* on põhivärvinimi, sest loetelukatses järjestab kognitiivse esiletuleku indeks ta 9. kohale, värvinimede *narancssárga* ja *szürke* ette. Nimeandmiskatses aga puudus konsensus värvi suhtes, mida võiks ungari keeles märkida sõnaga *rózsaszín*, sarnaselt värvinimele *sárga*. Kõige rohkem, 53 korda, sai selle nimetuse värvitahvel R T4.

Järelikult on ungari keeles 11 põhivärvinime – *piros, kék, zöld, sárga, fehér, fekete, lila, barna, szürke, narancssárga* ja *rózsaszín*. Berliini ja Kay poolt pakutud 12. värvi põhinimi *vörös*, ei ole mitte mingil juhul tänapäeva ungari keele põhivärvisõna. Esiteks oli väga madal selle nimetamissagedus loetelukatses ning teiseks puudus igasugune arvamuste kokkulangevus, missugune värv võiks olla *vörös*, nimeandmiskatses.

2. 7. Empiirilis-kognitiivse uurimuse kokkuvõte

Meetodina on kasutatud nn Daviese-Corbett' välimeetodit, mis koosneb kahest katsest – loetelukatsest ja nimeandmiskatsest. Katsed viidi läbi 2002. aastal Budapestis. Nendes osales 40 emakeelset ungarlast. 2003. aastal viidi katseid läbi nii pealinnas kui ka teistes Ungari linnades, samuti külades. Katsetes osales 85 ungari keelejuhti. Kokkuvõttes osales 2002. ja 2003. aasta katsetes 125 keelejuhti, kuna mitte ühtegi katseisikut ei küsitletud mõlemal aastal. Käesolevas magistritöös vaadeldakse 2003. aastal saadud tulemusi, seejärel käsitletakse kahe aasta tulemusi kokku arvatuna.

Ungari keeles on 11 põhivärvinime: *piros, kék, zöld, sárga, fehér, fekete, lila, barna, szürke, rózsaszín* ja *narancssárga*. Värvinimi *vörös* ungari põhivärvinimi ei ole. Ungari keel vastab täielikult ja ilma eranditeta Berlini-Kay arenguskeemi viimasele, seitsmendale staadiumile.

Selles töös kasutatud Daviese-Corbett' välimeetod oli kergesti omandatav ja toimis hästi. Selle meetodiga saadud erinevate keelte tulemusi saab omavahel võrrelda. Kognitiivse esilduvuse indeks järjestas põhivärvinimed ning korreleerus hästi loetelukatse ja nimeandmiskatse tulemuste kombineeritud analüüsiga.

Tabelis 2.14 on välja toodud käesoleva töö ning Berlini ja Kay uurimuse erinevused. Nagu juba eespool osutatud, pärinevad Berlini ja Kay andmed ühelt Ameerikas elanud ungari emigrandilt. Lisaks tekkisid ebatäpsused ungari värvinimede kirjutamises (nt vananenud vorm *fejér*, mis peab olema *fehér* 'valge'), kuna kasutati mitte just kõige autoriteetsemat Clevelandis välja antud ungari keele sõnaraamatut. Lühidalt seisnevad Berlini ja Kay ning käesoleva uurimuse tulemuste erinevused järgnevas. Valge on *fehér*, mitte arhailine *fejér*. Oranž on *narancssárga* 'apelsinikollane' mitte *narancs* 'apelsin'. See seletub sellega, et emigrandist keelejuhi keelekasutust mõjutas inglise keel, kus *orange* on 'oranž ja apelsin'. Asjaolu, et emigrantide keelekasutust võivad mõjutada teised keeled, on ka vene värvinimede *sinij* ja *goluboj* näitel tõestatud Andrews (1994). Huvitav probleem ungari värvinimede juures on see, et kollase põhiniimi *sárga* on väga nõrk ja seda kipub asendama *citromsárga* 'sidrunikollane', mis moodustab koos nimetusega *narancssárga* 'apelsinikollane, oranž' sümmeetrilise paari. Täielikum käsitus ungari keele põhivärvinimedest leidub töödes Bogatkin, Sutrop 2005a, 2005b.

Tabel 2. 14. Ungari keele põhivärvinimed

Berlin ja Kay (1969)	Käesolev uurimus	Eestikeelne vaste
fejér	fehér	valge
fekete	fekete	must
piros	piros	punane(1)
vörös	–	punane2
zöld	zöld	roheline
sárga	sárga	kollane
kék	kék	sinine
barna	barna	pruun
lila	lila	lilla
rózsaszín	rózsaszín	roosa
narancs	narancssárga	oranž
szürke	szürke	hall

3. Ungari värvinimede vormist ja päritolust

Selles peatükis analüüsitakse ungari värvisõnade vormilist ja etümoloogilist poolt. Eelkõige vaadeldakse 11 põhivärvinime, lisaks vana värvinime *vörös*, mis tänapäeval ungari põhivärvinimede hulka ei kuulu.

Kõik värvinimed ehk värviadjektiivid jagunevad sünkrooniliselt lihtvärvisõnadeks ja liitvärvisõnadeks. Diakrooniliselt aga võivad lihtvärvisõnad olla kas lihttüvelised või tuletatud tüvega sõnad. Näiteks on ungari värvisõnad *piros*, *vörös* ja *szürke* tänapäeva ungari keeles käsitletavad lihtsõnadena, kuigi ajalooliselt koosnevad nad tüvest, vastavalt *pir-*, *vér-* ning *szür-*, ja tuletusliidetest *-os*, *-es* ja *-ke*. Esmalt vaadeldakse käesolevas peatükis ungari värvisõnu sünkroonilises võtmes. Peatüki teises osas antakse lühike ülevaade ka värvinimede päritolust ungari suuremates etümoloogiasõnaraamatutes leiduvale materjalile toetudes. Üldiselt on ungari keele värvinimede väljakujunemise kohta siiani väga vähe materjali. Lisaks sellele võib ungari keele värvinimede rekonstrueerimine osutada keeruliseks, kuna uurali keelepuus on ainult kaks algkeele sõlme, millest ungari keel tuleneb – uurali ja ugri algkeel. Pealegi peaks ungari keele värvinimesid rekonstrueerima Berlini ja Kay evolutsiooniteoorias lähtudes (BCT: 2-3), mis aga ületaks magistritöö mahu.

3. 1. Värvinimede morfoloogiline analüüs

Värvisõnade morfoloogia uurimiseks kasutatakse 2002. ja 2003. aastal kogutud vastuseid, s.t et 2002. aastal ja 2003. aastal saadud vastuseid eraldi ei käsitleta. Kokku kogunes kahe katse tulemusena 10 917 ungari värvinime, neist erinevaid värvisõnu oli 1148.

Põhilise allikana kasutatakse vormiliseks analüüsiks Els Oksaare artiklit 1961. aastast, kus ta käsitleb samalaadselt saksa keele värvinimesid, jagades nad esmalt liht- ja lihtsõnadeks ning vaadeldes seejärel, millistest sõnadest nad vormiliselt ja tähenduslikult koosnevad.

3. 1. 1. Lihtsõnad

Lihtsõnu kogunes empiiriliste katsete tulemusena kokku 4081, mis moodustab 37,4% kõigist vastustest. Loetelukatses nimetasid 125 keelejuhti kokku 1429 lihtsõna ehk 50,1% loetelukatses nimetatud värvinimedest, erinevaid värvinimesid oli 71. Nimeandmiskatses nimetati 2652 lihtsõna ehk 32,9% kõigist värvitahvlitele antud värvinimedest, neist erinevaid lihtvärvisõnu oli 66.

Els Oksaare järgi võivad lihtsõnad kuuluda järgmistesse rühmadesse (Oksaar 1961: 6-7):

1) **Põhisõnad** – abstraktsed värviadjektiivid, nende tähendus on tänapäeva keelekõneleja jaoks tervik, nt *piros*, *sárga*, *szürke*, *lila* jne.

2) **Subjektisidusad värvisõnad** (Oksaarel sõna-sõnalt *Gegenstandsgebundene Wörter mit ganz bestimmten Beziehungen*). Sellesse rühma kuuluvad värvisõnad, mida kasutatakse nt juustest, nahavärvist jms rääkides nt *szőke* 'blond; blondide juustega inimene', *ősz* 'hall, hallide juustega inimene', samuti erinevad loomade värvusi tähistavad sõnad, nt *pej* 'raudjas hobune', *kese* 'võik hobune' jne.

3) **Tähendusnihke läbi saadud värvinimed**: a) substantiivid (asjade, esemete nimed), mida kasutatakse värvinime tähenduses, kuna nende prototüüpsed esindajad meenutavad keelekasutajale konkreetset värvi (sisuliselt on tegemist tähenduse laienemisega), nt *meggy* 'kirss; punane', *narancs* 'apelsin; oranž'. Siia rühma kuuluvad ka värvainete, metallide, oksiidide jm nimetused, nagu *bíbor* 'purpur', *bronz* 'pronks', *okker* 'ooker' jt.

4) **adjektiiviliitega -s (-as/-os/-es/-ös) tuletatud värvisõnad** (vastab saksa adjektiiviliitele *-lich* (*grünlich*) (Oksaar 1961), eesti adjektiiviliitele *-kas* nt sõnas *rohekas*). Liite *-s* tähendusest ungari keeles vaata lisaks (Keresztes 1997:84). Selliseid sõnu saab moodustada kõikidest põhivärvinimedest, mittepõhivärvinimedest ja ka substantiividest, mida kasutatakse värvinime tähenduses (nn tähendusnihke läbi saadud värvisõnadest) nt *pirosas* 'punakas', *zöldes* 'rohekas', *sárgás* 'kollakas', *drappos* 'beežikas', *türkizes* 'türkiisjas; türkiisivärvi', *ciklámenes* 'alpikeanni värvi', *mályvás* 'kassinaeri värvi', *meggyes* 'kirsikarva' jt. Lisaks moodustatakse neid tuletusliiteid kasutatades ka liitvärvisõnu (vt alapeatükk 3.1.2.1.) Ajalooliselt on sama tuletusliitega moodustatud ka värvinimed *piros* ja *vörös*, mille päritolu ja saamisluugu käsitletakse alapeatükis 3.2.

Järgnevalt esitatakse lihtsõnade sagedustabelid loetelu- ja nimeandmiskatses (eraldi), et keelejuhtide nimetatud sõnu põgusalt vastavalt eespool kirjutatule analüüsida. Tabelis 3.1 on esitatud kõik värvinimed, mida nimetas loetelukatses vähemalt 5 keelejuhti. Tabelis 3.2 on aga kõik lihtsad värvinimed, mida nimetati nimeandmiskatses vähemalt 10 korda. Tabelitest on näha, et peamiselt on keelejuhid nimetanud värviadjektiive, mida käesoleva magistritöö 2. peatükis käsitleti kui nn põhivärvinimesid (Oksaarel kuuluvad nad 1. rühma). Näiteks moodustavad kõigist loetelukatses nimetatud lihtsõnadest põhisõnad (põhivärvinimed) 70%. Need sagedustabelis 9 esimest kohta hõivanud värvinimed *piros, fehér, kék, zöld, fekete, lila, barna, sárga* ja *szürke*. Berliini ja Kay põhivärvinime definitsiooni järgi peaksid kõik 11 põhinime olema lihtsad värvinimed (BCT: 6-7). Ungari keeles aga kandideerivad põhinime staatusele ka 2 liitnime. Selle probleemi üle arutletakse lähemalt järgmistes peatükkides.

Tabel 3. 1. **Lihtsõnad loetelukatses**

Värvinimi	Vaste	Sagedus
piros	punane	123
fehér	valge	115
kék	sinine	115
zöld	roheline	114
fekete	must	113
lila	lilla	110
barna	pruun	106
sárga	kollane	104
szürke	hall	98
bordó	bordoo	69
vörös	punane	43
drapp	beež	40
bézs	beež	32
arany	kuld	25
ezüst	hõbe	24
okker	ooker	19
bíbor	purpur	18
narancs	apelsin	18
khaki	khaki	17
türkiz	türkiis	16
ciklámen	alpikann	14
bronz	pronks	8
szőke	blond	8
mályva	kassinaeris	7
ibolya	kannike	5
pink	roosa	5

Tabel 3. 2. **Liitsõnad nimeandmiskatses**

Värvinimi	Vaste	Sagedus
lila	lilla	412
zöld	roheline	352
kék	sinine	316
barna	pruun	259
szürke	hall	243
piros	punane	213
fekete	must	185
sárga	kollane	133
fehér	valge	98
drapp	beež	47
bordó	bordoo	42
ciklámen	alpinkann	41
türkiz	türkiis	38
bézs	beež	31
narancs	apelsin	31
khaki	khaki	24
mályva	kassinaeris	24
vörös	punane	20
pink	roosa	17
okker	ooker	11
barack	virsik	10
terrakotta	terrakota	10

Põhivärvinimedele järgneb sageduse poolest värvinimede grupp, mis Oksaar defineerib tähendusnihke läbi saadud värvinimedeks, kuna kõiki siia kuuluvaid värvinimesid on algselt kasutatud nimisõnalises tähenduses. Sellised on värvinimed *bordó* 'bordoo(punane)', *arany* 'kuldne', *ezüst* 'hõbedane', *okker* 'ooker(kollane)', *bíbor* 'purpur', *narancs* 'apelsin; oranž', *khaki*, *türkiz* 'türkiis(sinine)', *ciklámen* 'alpinkann; roosa; lilla', *bronz* 'pronks', *mályva* 'kannike; lilla', *ibolya* 'kannike; lilla', *barack* 'virsik', *terrakotta* 'terrakota', *pink* 'roosa' (ungari keeles võõrsõna) jt.

Subjektisidusatest värvisõnadest mahub meie loetelukatse sagedustabelisse 8 korral mainitud värvinimi *szőke* 'blond' ning tuletusliitega saab moodustada värvinimesid ka kõigist tabeleismainitud värvinimedest.

3. 1. 2. Liitsõnad

Liitsõnu kogunes loetelu- ja nimeandmiskatse tulemusena kokku 6836 ehk 62,6% kõigist nimetatud värvinimedest. Loetelukatses nimetasid keelejuhid kokku 1422 liitsõna ehk 49,9% kõigist loetelukatses öeldud värvisõnadest, erinevaid liitvärvisõnu

oli loetelukatses 342. Nimeandmiskatses nimetati kokku 5414 liitsõna ehk 67,1% kõigist värvitahvlitele antud nimedest, erinevaid liitvärvisõnu oli 923.

3. 1. 2. 1. Liitsõnade põhilised moodustusviisid

Liitvärvisõnade moodustamisest saksa keeles on kirjutanud Els Oksaar (1961). Ungari liitvärvisõnade liigitamisel tundub otstarbekas see kirjutis aluseks võtta. Analüüsitavate sõnadena vaadeldakse kõiki 125 ungari keelejuhi poolt nimetatud liitsõnu. Oksaare järgi võib liitvärvisõnu moodustada järgmiselt (Oksaar 1961:7-8):

1) **substantiiv + värvisõna**, kus a) värvisõna kuulub värvi põhisõnade hulka ja b) värvisõna märgib nn segatud värvi (kasutatakse peamiselt maalikunstis). Oksaar loeb nn segatud värvideks ka saksa värvinimed *rosa*, *violett* jt. Siinkohal käsitletakse a) ja b) kategooria värvisõnu koos, ilma neid üksteisest eraldamata, nt *napsárga* 'päikesekollane', *téglavörös* 'telliskivipunane', *dióbarna* 'pähkelpruun', *galambszürke* 'tuvihall', *almazöld* 'õunroheline', *tengerkék* 'meresinine', *narancssárga* 'oranž; apelsinikollane', *orgonalila* 'sirelililla', *tűzpiros* 'tulepunane' jne. Selliselt moodustatavaid värvisõnu on ungari keeles peaaegu lõputu hulk, sest iga ungari keelejuht võib neid juurde luua.

2) **adjektiiv + värvisõna**, kus a) adjektiiv on tuletatud riigi- või kohanimest, nt *berlinikék* 'Berliini sinine', *bécsikék* 'Viini sinine', *párizsikék* 'Pariisi sinine', *európaizöld* 'Euroopa roheline', *adriaitengerzöld* 'Aadria mere roheline' jt; b) adjektiiv piiritleb (modifitseerib) värvinime. Selliseid värvinimesid on ungari keeles samuti palju, nt *világoskék* 'helesinine', *sötétzöld* 'tumeroheline', *halványlila* 'kahvatulilla', *törtfehér* 'murtud valge', *élénkpiros* 'elav punane', *piszkosbarna* 'määrduanud pruun' jne.

3) **substantiiv + adjektiiv + värvisõna**. Sellesse kategooriasse kuulub ungari keeles väga vähe sõnu, põhiliselt nimetati neid nimeandmiskatses nt *csonthaványbarna* 'luu/kont-kahvatu-pruun', *diósötétzöld* 'pähkel-tume-roheline' või pärisnime kasutades moodustatud *balaton-világos-zöld* 'Balatoni (järve) hele-roheline'. Võimalik on ka **substantiiv + tuletusliitega värvisõna + värvisõna**, nt *püspökliláskék* 'piiskopilillakas-sinine'.

4) **adjektiiv + substantiiv + värvinimi**. Ka sellesse rühma kuuluvaid liitvärvisõnu pole kuigi palju, siiski leidub neid rohkem kui kolmandasse rühma kuuluvaid sõnu. Selliselt moodustatud värvisõnu kasutatakse põhiliselt ainult nimeandmiskatses, kus tuleb värvitahvleid kuidagi nimetada. Tavaliselt tekivad sellised

värvisõnad siis, kui keelejuhid tahavad lisada modifitseerivat adjektiiviliitvärvisõnale, mis on moodustatud viisil nimisõna + värvinimi, nt *világos-püspök-lila* 'hele piiskopililla'; ilmselt on seda värvisõna kasutanud keelejuhi jaoks prototüüpne piiskopililla tavaliselt tumedam; *sötét-bugyi-rózsaszín* 'tume aluspüksteroosa'; prototüüpne aluspüksteroosa on tavaliselt heledam kui see värv, mida on palutud nimetada; *fakó-mustár-sárga* 'pleekinud sinepikollane', *mély-okker-sárga* 'sügav ookerkollane', *halvány-tégla-piros* 'kahvatu telliskivipunane', *matt-rozsda-barna* 'matt roostepruun', *világos-moszat-zöld* 'hele vetikaroheline' jne. Sarnase malli järgi moodustatakse aga ka värvinimesid, mis sisaldavad vormiliselt kahte modifitseerivat adjektiiviliite enne värvinime, nt *sötét-világos-kék* 'tume helesinine' jt, või isegi *melég-világos-élénk-zöld* 'soe hele elavroheline'. Selliste liitvärvinimede moodustamine võib olla seotud katses näidatavate värvitahvlitega, mille puhul keelejuhid küll teavad selle värvi nime, mida nad tahavad öelda, kuid otsustavad siis sellele adjektiiviliite lisada. Urmas Sutropi küsitletud eesti keelejuhidest on üks isik ühe korra kasutanud värvinime *tume-hele-punane* (Sutrop 2002b). Eesti keeles on selline moodustusviis eriti võõras, ungari keeles esineb seda siiski rohkem.

5) **värvinimi + värvinimi**. Sellesse kategooriasse kuulub ungari keeles jällegi väga palju liitvärvisõnu. Tüüpi värvnimi + põhivärvnimi käsitletakse lähemalt alapeatükis 3.1.2.2, kuid omavahel võivad liituda ka põhivärvnimi ja mittepõhivärvnimi või kaks mittepõhivärvinime, nt *szürkés-türkiz* 'hallikas-türkiis', *türkizes-azúr* 'türkiisjas asuur(sinine)', *kékes-bíbor* 'sinakas-purpur', *drappos-krémszín* 'beežikas-kreemivärv', *sárgás-drapp* 'kollakas-beež' jne.

6) **adjektiiviliitega -s (-as/-os/-es/-ös) tuletatud liitsõnad**. Vaata lisaks alapeatükk 3.1.1, kus käsitletakse sama tuletusliitega moodustatud liitvärvisõnu. *s*-liitelisi liitvärvisõnu saab moodustada kahel viisil: a) tuletusliitega värvnimi + värvinimi, (milliseid on väga palju), nt *zöldes-kék* 'rohekas-sinine', *pirosas-sárga* 'punakas-kollane', *türkizes-zöld* 'türkiis-roheline' jne või b) tuletusliitega värvinimi + tuletusliitega värvinimi, (mida on tunduvalt vähem), nt *barnás-zöldes* 'pruunikas-rohekas' jt. Selliselt moodustatud liitvärvinimesid vaadeldakse veel alapeatükis 3.1.2.2.

7) liitsõnad, mille komponendiks **-szín, -színű, -színes**. Selliseid sõnu on ungari keeles suhteliselt palju (loetelukatsetes ja nimeandmiskatsetes moodustasid komponendi *-szín, -színű, -színes* sisaldavad sõnad kõigest värvinimedest 11%). Et moodustada uut (värv)liitsõna, võib *-szín, -színű* liituda nii substantiivile kui ka adjektiivile, nt *téglaszín* 'telliskivivärv', *rózsaszín* 'roosivärv; roosa', *áfonyaszín* 'mustikavärv', *barackszín*

‘virsikuvärv’, *vajszín* ‘võivärv’, *ciklámenszín* ‘alpikannivärv’, *violaszín* ‘kannikesevärv’, *khakiszín* ‘khaki’, *homokszín* ‘liivavärv’, *tüdőszín* ‘kopsuvärv’, *aranyaszín* ‘kullavärv; kuldne’, *ezüstszín* ‘hõbedane’, *bézsaszín* ‘beež’, *mályvaszín* ‘kassinaerivärv’ jne. Kõik värvinimed, mida saab kasutada koos komponendiga *-szín* ‘värv’, esinevad ka *színű*-vormina, kui nende tähendus on ‘värvi’.

Järgnevalt esitatakse liitvärvisõnade sagedustabelid loetelu- ja nimeandmiskatses (eraldi), nagu tehti eelmises peatükis lihtsate värvisõnadega. Tabelis 3.3 on esitatud kõik liitvärvinimed, mida nimetas loetelukatses vähemalt 10 keelejuhti.

Tabel 3. 3. Sagedasemad liitsõnad loetelukatses

Liitvärvisõna	Vaste	Sagedus
rózsa-szín	roosa; roosi-värv	94
narancs-sárga	oranž; apelsini-kollane	79
citrom-sárga	sidruni-kollane	49
világos-kék	hele-sinine	45
sötét-kék	tume-sinine	44
okker-sárga	ooker-kollane	37
sötét-zöld	tume-roheline	30
világos-zöld	hele-roheline	30
fű-zöld	mururoheline	28
türkiz-kék	türkiis-sinine	25
sötét-barna	tume-pruun	22
világos-barna	hele-pruun	20
ég-szín-kék	taeva-karva-sinine	19
tenger-kék	mere-sinine	18
király-kék	kuninga-sinine	17
püspök-lila	piiskopi-lilla	17
méreg-zöld	mürk-roheline	16
hó-fehér	lumi-valge	15
halvány-kék	kahvatu-sinine	14
hupi-kék	kriiskav-sinine	14
vaj-szín	või-värv	14
rozsa-barna	rooste-pruun	13
kékes-zöld	sinakas-roheline	12
arany-sárga	kuld-kollane	11
halvány-lila	kahvatu-lilla	11
halvány-sárga	kahvatu-kollane	11
halvány-zöld	kahvatu-roheline	11
korom-fekete	nõgi-must	11
sötét-szürke	tume-hall	10
tört-fehér	murtud-valge	10

Tabelis 3.4 on aga esitatud kõik värvinimed, mida nimetati nimeandmiskatses vähemalt 42 korda (üle 40 korra). Kõige rohkem esineb liitsõnade hulgas tüüpi substantiiv + värvinimi. Neid värvisõnu analüüsitakse alapeatükis 3.1.3. nimisõnade

semantilistest rühmadest lähtudes. Väga palju on ungari keelejuhid nimetanud ka liitvärvisõnu, mis moodustatakse tüübi järgi adjektiiv + värvinimi. Ka neid liitvärvisõnu analüüsitakse järgmises alapeatükis.

Tabel 3. 4. **Sagedasemad liitsõnad nimeandmiskatses**

Liitvärvisõnad	Vaste	Sagedus
narancs-sárga	oranž; apelsinikollane	250
sötét-barna	tume-pruun	223
világos-zöld	hele-roheline	218
rózsa-szín	roosa; roosi-värv	188
sötét-lila	tume-lilla	169
sötét-zöld	tume-roheline	148
világos-kék	hele-sinine	130
világos-szürke	tume-hall	129
halvány-lila	kahvatu-lilla	125
sötét-kék	tume-sinine	112
világos-lila	hele-lilla	102
kékes-zöld	sinakas-roheline	92
világos-barna	hele-pruun	77
citrom-sárga	sidruni-kollane	64
halvány-zöld	kahvatu-roheline	64
sötét-rózsa-szín	tume-roosa	63
türkiz-kék	türkiis-sinine	61
sötét-szürke	tume-hall	57
halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	56
zöldes-kék	rohekas-sinine	53
fű-zöld	muru-roheline	48
közép-kék	keskmine-sinine	47
püspök-lila	piiskopi-lilla	46
világos-rózsa-szín	hele-roosa	45
halvány-szürke	kahvatu-hall	42

3. 1. 2. 2. Liitsõna esikomponentide semantilised rühmad

Selles peatükis analüüsitakse värvisõnu ka tähendusest lähtudes. Selleks jagatakse värvisõnad, mis moodustatakse viisil substantiiv + värvinimi, semantilisesse rühmadesse liitsõna esikomponendi (nimisõna) järgi, nii nagu seda on teinud Els Oksaar saksa keele värvisõnu analüüsis (Oksaar 1961: 8-9). Substantiivid, millele lisades moodustub liitvärvinimi, võivad Oksaare järgi oma tähenduse poolest kuuluda järgmistesse gruppidesse:

- 1) vääriskivid, mineraalid, kivid;
- 2) taimed, taimeosad;
- 3) puuviljad, marjad;

- 4) loomad, linnud, kalad;
- 5) kunstlikult saadud värvained, värvipigmentid;
- 6) kudum, kangas, riie;
- 7) igasugused pakendid, pakkimismaterjalid;
- 8) metallid, oksiidid;
- 9) kemikaalid;
- 10) joogid, vedelikud;
- 11) vürtsid;
- 12) maiustused, pagaritooted, mesi;
- 13) kondid, luud;
- 14) puu, puit;
- 15) geograafilised ja isikunimed;
- 16) rahvad, rassid;
- 17) ametid, teenistused;
- 18) päeva- ja aastaajad, kuud;
- 19) tuli, jää, lumi, taevast, taevakehad, loodusnähtused;
- 20) kõla, heli, hääl;
- 21) võõrsõnad.

Omalt poolt lisame mõned semantilised kategooriad, kuna mõned sõnad ei mahu tähenduse poolest antud kategooriatesse:

- 22) ehitised, mööbel,
- 23) jäätmed,
- 24) liha/kala toiduainena,
- 25) abstraktsed mõisted.

Semantilisi esikomponente analüüsitakse 2002. ja 2003. aastal saadud loetelu- ja nimeandmiskatse tulemuste põhjal. Katsetes osales 125 ungari keelt emakeelena rääkivat keelejuhti. Sõnaraamatutes leiduvat materjali informantide vastustele ei lisata. Vaadeldakse 11 põhivärvinime – *piros, kék, zöld, sárga, fehér, fekete, lila, barna, szürke, rózsaszín* ja *narancssárga* esikomponente. (Värvinimega *vörös* moodustatavate liitsõnade esikomponente käsitletakse alapeatükis 4.2.1, et näha, mille poolest ungari kaks punast tähistavat värvinime teineteisest erinevad, mille poolest sarnanevad.) Värvisõnu *rózsaszín* ja *narancssárga* käsitletakse antud peatükis kui lahutamatu tervikut, sest magistratöö 2. peatükis tõestati, et ungari keeles on kaks vormiliselt liitsõnalist põhivärvinime, kuigi keelekõnelejad mõtlevad neist kui tervikust, s.t et need

värvinimed ei ole põhisõnad mitte lingvistiliselt vaid kognitiivselt. Kognitiivse ja lingvistilise põhisõna definitsiooni võtab kokku Sutrop (2000a). Võimalust, et ühed põhivärvisõnad on põhisõnad lingvistiliselt, teised kognitiivselt, käsitleb oma artiklis ka A. E. Moss (1989a: 318-319). Kognitiivsuse kriteerium on tema järgi tähtis just teiseste põhivärvinimede jaoks (*secondary basic colour terms*), kuna need ei pruugi vastata põhivärvinime kriteeriumitele lingvistilises mõttes, nagu ei vasta ka ungari *rózsaszín* ja *narancssárga*.

Kuna eelmises peatükis vaadeldi kõiki moodustusviise vaid põgusalt, lisatakse analüüsiks ka tüübid 1) värvinimi + värvinimi ja 2) modifitseeriv adjektiiv + värvinimi. Samade (semantiliste) rühmade numbrid võivad varieeruda, sest kõikide värvinimedega kõiki liitsõnade tüüpe ei moodustata.

Kõiki sõnu tuleb lugeda järgmise skeemi järgi: üleskirjutatud sõna (vastavalt substantiiv või adjektiiv) + põhivärvinimi, nt *barnáspiros* 'pruunikaspunane', kuigi märgitud on ainult *barnás*, *ultramarinkék* 'ultramariinsinine', märgitud ainult *ultramarin* jne. Kui osa sõnast on esitatud sulgudes, siis tähendab see, et katseisikud on kasutanud nii üht kui ka teist varianti nt *berlin(i)kék* 'Berliini sinine', mida on öeldud kujul *berlinkék* või *berlinikék*.

Liitsõnaliste värvinimede esikomponendid semantiliste rühmade järgi

I. Põhivärvinime *piros* esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. **mingi teine värvinimi + piros:** *barnás* 'pruunikas', *bordós* 'purpurne', *bordósabb* 'purpursesem', *fáradt-rózsaszínes* 'väsinud-roosakas', *fehéres* 'valkjās', *feketés* 'mustjas', *lilás* 'lillakas', *narancs-sárgás* 'oranžikas', *narancs-sárgás-rózsa-színes* 'oranžikas-roosa', *rózsa-szín* 'roosa', *sárgás* 'kollakas', *zöldes* 'rohekas', *sötétebb-fehéres* 'tumedam-valkjās', *sötét-lilás* 'tume-lillakas';
2. **modifitseeriv adjektiiv + piros:** *élénk* 'elav', *érdekes* 'huvitav', *erős* 'tugev', *fakó* 'tuhm, pleekinud', *fáradt* 'väsinud', *halvány* 'kahvatu', *hideg* 'külm', *igazi* 'tõeline', *közép* 'keskmine', *meleg* 'soe', *mély* 'sügav', *közönséges* 'tavaline', *neon* 'neon', *rikító* 'karjuv', *sima* 'lihtne, tavaline', *sötét* 'tume', *tompa* 'tuhm', *világos* 'hele';
3. **värvipigment** (kustlikul teel saadud värvaine) + **piros:** *bíbor* 'purpur', *cinóber* 'kinaver', *karmazsin* 'karmin', *kármin* 'karmin';
4. **kivid, mineraalid, vääriskivid + piros:** *korall* 'korall', *tégla* 'telliskivi';

5. **oksiidid, metallid + piros:** *rozsdá* 'rooste';
6. **puuviljad, marjad, aedviljad + piros:** *cseresznye* 'kirss', *meggy* 'kirss', *meggyes* 'kirsine', *narancs* 'apelsin', *paprika* 'paprika';
7. **vedelikud, veed, joogid + piros:** *bordó* 'bordoo', *vér* 'veri', *alvadt-vér* 'hüübinud veri';
8. **tuli, jää, lumi, taevad, taevakehad, loodusnähtused + piros:** *tűz* 'tuli', *láng* 'leek', *villám* 'välk';
9. **taimed, taimeosad, lilled + piros:** *ciklámen* 'alpike', *mályva* 'kassinaeris', *rózsás* 'roosine; roosakas', *tuli*¹⁵;
10. **kondid, luud + piros:** *foszfores* 'fosfor'.

II. Põhivärvinime *kék* esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. **mingi teine värvinimi + kék:** *halvány-lilás* 'kahvatu-lillakas', *halvány-szürkés* 'kahvatu-hallikas', *lilás* 'lillakas', *sárgás* 'kollakas', *sötét-lilás* 'tume-lillakas', *sötét-zöldes* 'tume-rohekas', *szürkés* 'hallikas', *zöldes* 'rohekas', *telt-lilás* 'täidlane-lillakas', *világos-szürkés* 'hele-hallikas', *világos-zöldes* 'hele-rohekas';
2. **modifitseeriv adjektiiv + kék:** *élénk* 'elav', *fakó* 'tuhm, pleekinud', *halvány* 'kahvatu', *hideg* 'külm', *hupi*¹⁶ 'kriiskav', *ipari* 'tehis-', *köz* 'keskmine', *közép* 'keskmine', *középes* 'keskmine', *meleg* 'soe', *mély* 'sügav', *mélyebb* 'sügavam', *neon* 'neoon', *pasztell* 'pastelne', *sötét* 'tume', *tompa* 'tuhm', *világos* 'hele';
3. **värvipigment** (kustlikul teel saadud värvaine) + **kék:** *azúr* 'asuur', *indigó* 'indigo', *kobalt* 'koobalt', *ultramarin* 'ultramariin';
4. **kivid, mineraalid, vääriskivid + kék:** *akvamarin* 'akvamariin', *türkiz* 'türkiis';
5. **oksiidid, metallid + kék:** *acél* 'teras', *metall* 'metall';
6. **puuviljad, marjad, aedviljad + kék:** *ringló* 'renkloodväärisploom', *szilva* 'ploom';
7. **taimed, taimeosad, lilled + kék:** *búza* 'nisu', *búzavirág* 'rukkilill', *encián* 'emajuur', *ibolya* 'kannike', *levendula* 'lavendel', *nefelejcs* 'meelespea';
8. **vedelikud, veed, joogid + kék:** *csővíz* 'kanali vesi', *óceán* 'ookean', *tenger* 'meri', *tinta* 'tint', *víz* 'vesi';

¹⁵ Sõna *tuli* tähendus ja etümoloogia on ebaselged. Rahvaliku etümoloogia järgi võib olla lühenenud tüvi sõnast *tulipán* 'tulp'.

¹⁶ On sõna-sõnalt tõlkimatu. Liitsõna *hupikék* kasutatakse põhiliselt pejoratiivses tähenduses, nt uusrikaste majade siniste fassaadide kohta.

9. **tuli, jää, lumi, taevas, taevakehad, loodusnähtused** + **kék:** *ég* 'taevas', *égszín* 'taevavärvi', *ozon* 'osoon', *ősz-ég* 'sügis-taevas', *szivárvány* 'vikerkaar', *tavaszi-ég* 'kevad-taevas';
10. **päeva- ja aastaajad, kuud** + **kék:** *éj* 'öö', *nyár-éjszakai* 'suve-öö' ;
11. **loomad, linnud, kalad** + **kék:** *delfin* 'delfiin', *kacsa-tojas* 'pardi muna';
12. **kangas, kudum, riie** + **kék:** *filc* 'vilt', *bugyi* 'aluspüksid';
13. **geograafilised ja isikunimed** + **kék:** *bécsi* 'Viini', *berlin(i)* 'Berliini', *boticelli* 'Boticelli', *párizsi* 'Pariisi';
14. **ametid, teenistused, tegevusalad** + **kék:** *baba* 'beebi', *király* 'kuningas', *tengerész* 'meremees';
15. **võõrsõnad** + **kék:** *rojal* 'kuninglik, kuninga-'.
16. **ehitised, mööbel**¹⁷ + **kék:** *fürdőszoba* 'vannituba', *csempe* 'kahhelkivi';

III. Põhivärvinime *zöld* esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. **mingi teine värvinimi** + **zöld:** *barnás* 'pruunikas', *feketés* 'mustjas', *kékes* 'sinakas', *pirosas* 'punakas', *sárgás* 'kollakas',
2. **modifitseeriv adjektiiv** + **zöld:** *élénk* 'elav', *enyhe* 'nõrk', *erős* 'tugev', *fakó* 'tuhm, pleekinud', *friss* 'värske', *halvány* 'kahvatu', *haragos* 'vihane, sapine', *harsány* 'kriiskav', *hideg* 'külm', *hupi*¹⁸ 'kriiskav', *közép* 'keskmine', *középes* 'keskmine', *matt* 'matt, tuhm', *mély* 'sügav', *mélyebb* 'sügavam', *neon* 'neoon', *pasztell* 'pastelne', *rikító* 'karjuv', *ronda* 'inetu, kole', *sötét* 'tume', *sötétebb* 'tumedam', *tompa* 'tuhm', *uv* 'ultraviolet', *világos* 'hele';
3. **kivid, mineraalid, vääriskivid** + **zöld:** *smaragd* 'smaragd', *türkiz* 'türkiis';
4. **taimed, taimeosad, lilled** + **zöld:** *babérlevél* 'loorberileht', *erdő* 'mets', *fenyő* 'kuusk, mänd, okaspuu', *fenyőerdő* 'okaspuumets', *fű* 'muru', *hinár* 'vetikas', *levél* 'leht', *menta* 'piparmünt', *moha* 'sammal', *moszat* 'vetikas', *páfrány* 'sõnajalg', *penész* 'hallitus', *saláta* 'salat', *széna* 'hein', *sóska* 'hapuoblikas', *liba-legelő* 'hanede karjamaa';
5. **puuviljad, marjad, aedviljad** + **zöld:** *alma* 'õun', *banán* 'banaan', *borsó* 'hernes', *citrom* 'sidrun', *egres* 'tikker', *kiwi* 'kiivi', *olajbogyó* 'oliiv', *oliv(a)* 'oliiv(i)', *pisztácia* 'pistaatsiapähkel', *spenót* 'spinat';

¹⁷ Els Oksaarel selline kategooria puudub.

¹⁸ On sõna-sõnalt tõlkimatu. Nagu siniseגי puhul kasutatakse põhiliselt pejoratiivses tähenduses.

6. loomad, linnud, kalad + zöld: *kanari* ‘kanaarilind’, *kis-liba* ‘väike hani’, *liba* ‘hani’;
7. oksiidid, metallid + zöld: *acélos* ‘teras(ene)’, *króm* ‘kroom’, *metall* ‘metall’;
8. vedelikud, veed, joogid + zöld: *óceán* ‘ookean’, *olaj* ‘õli’, *oliva-olaj* ‘oliiviõli’, *tenger* ‘meri’, *víz* ‘vesi’, *vizes* ‘vesine’;
9. tuli, jää, lumi, taevas, taevakehad, loodusnähtused + zöld: *mocsár* ‘soo’, *terep* ‘maastik’;
10. kangas, kudum, riie + zöld: *khaki* ‘puuvillane riie, khaki’;
11. geograafilised ja isikunimed + zöld: *balaton* ‘Balatoni järv’, *benetton* ‘Benettoni firma’, *európai* ‘Euroopa’;
12. ametid, teenistused, tegevusalad + zöld: *boszorkány* ‘nõid’, *katona* ‘sõdur’, *orvosi* ‘arst(i)’, *vadász* ‘jahimees’;
13. kemikaalid, mürgid + zöld: *méreg* ‘mürk’;
14. igasugused pakendid, pakkimismaterjalid + zöld: *palack* ‘pudel’, *üveg* ‘klaas’;
15. kondid, luud + zöld: *foszfor(es)* ‘fosfor(ine)’;
16. võõrsõnad + zöld: *mediterrán* (zöld) ‘vahemere roheline’, *new*¹⁹-*éves*-(zöld) ‘uus-aasta-roheline e *new*-aasta roheline’.
17. jäätmed²⁰ + zöld: *fos* ‘pask’, *liba-fos* ‘hane pask’ (*libafoszöld* ‘hanepasaroheline’);
18. ehitised, mööbel + zöld: *iskolapad* ‘koolilaud’;

IV. Põhivärvinime *sárga* esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. mingi teine värvinimi + *sárga*: *barnás* ‘pruunikas’, *drappos* ‘beežikas’, *halvány-barnás* ‘kahvatu-pruunikas’, *halvány-zöldes* ‘kahvatu-rohekas’, *pirosas* ‘punakas’, *zöldes* ‘rohekas’;
2. modifitseeriv adjektiiv + *sárga*: *élénk* ‘elav’, *fakó* ‘tuhm, pleekinud’, *halavány* ‘kahvatu’, *halvány* ‘kahvatu’, *koszos* ‘räpane’, *közép* ‘keskmine’, *melég* ‘soe’, *mély* ‘sügav’, *neon* ‘neoon’, *pasztell* ‘pastelne’, *piszkos* ‘määrdunud’, *sápadt* ‘pleekinud’, *sötét* ‘tume’, *sötétebb* ‘tumedam’, *világos* ‘hele’, *világosabb* ‘heledam’;
3. värvipigment (kustlikul teel saadud värvaine) + *sárga*: *okker* ‘ooker’;
4. kivid, mineraalid, vääriskivid + *sárga*: *agyag* ‘savi’, *homok* ‘liiv’;
5. oksiidid, metallid + *sárga*: *arany* ‘kuld’;

¹⁹ Ingliskeelne sõna *new* ‘uus’ on ühendatud ungari sõnaga *év* ‘aasta’.

²⁰ Els Oksaarel selline kategooria puudub.

4. **taimed, taimeosad, lilled + sárga:** *kankalin* 'priimula, nurmenukk', *kukorica* 'mais', *paprika* 'paprika', *mustár* 'sinep';
5. **puuviljad, marjad, aedviljad + sárga:** *narancs* 'apelsin', *citrom* 'sidrun', *körte* 'pirn', *banán* 'banaan', *mangó* 'mango';
6. **loomad, linnud, kalad + sárga:** *kanari* 'kanaarilind', *kacsa* 'part';
7. **tuli, jää, lumi, taevas, taevakehad, loodusnähtused + sárga:** *nap* 'päike';
8. **päeva- ja aastaajad, kuud + sárga:** *nap* 'päev';
9. **pagaritooted, nende koostisosad, maiustused, mesi + sárga:** *méz* 'mesi', *tojás* 'muna', *vaj* 'või', *zsír(os)* 'rasv(ane)';
10. **kemikaalid, mürgid + sárga:** *kén* 'väävel';
11. **võõrsõnad + sárga:** *golden* 'kuldne';
12. **jäätmed + sárga:** *tojás-hej* 'muna-koor';

V. Põhivärvinime *fehér* esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. **mingi teine värvinimi + fehér:** *szürkés* 'hallikas', *sárgás* 'kollakas', *pirosas* 'punakas', *koszos-kékes* 'räpane-sinakas', *halvány-lilás* 'kahvatu-lillakas', *sötétebb-lilás* 'tumedam-lillakas';
2. **modifitseeriv adjektiiv + fehér:** *koszos* 'räpane', *tört* 'murtud', *matt* 'matt', *natúr* 'naturaalne', *pizkos* 'määrduud';
3. **kivid, mineraalid, vääriskivid + fehér:** *márvány* 'marmor', *opal* 'opaal';
4. **vedelikud, veed, joogid + fehér:** *tej* 'piim', *pezsgő* 'šampus';
5. **tuli, jää, lumi, taevas, taevakehad, loodusnähtused + fehér:** *hó* 'lumi';
6. **taimed, taimeosad, lilled + fehér:** *liliom* 'liilia';
7. **kondid, luud + fehér:** *csont* 'luu', *elefánt-csont* 'elevandi-luu';
8. **kangas, kudum, riie + fehér:** *patyolat* 'batist';
9. **pagaritooted, nende koostisosad, maiustused, mesi + fehér:** *krém* 'kreem', *tojás* 'muna', *vaj* 'või', *viasz* 'vaha';
10. **ehitised, mööbel + fehér:** *fal* 'sein';

VI. Põhivärvinime *fekete* esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. **mingi teine värvinimi + fekete:** *szürkés* 'hallikas', *lilás* 'lillkas', *barnás* 'pruunjas', *zöldes* 'rohekas', *halvány-szürkés* 'kahvatu-hallikas', *korom-színű* 'nõe-värvi';

2. **modifitseeriv adjektiiv + fekete:** *mély* 'sügav', *halvány* 'kahvatu', *kopott* 'kulunud, pleekinud', *sötét* 'tume', *világos* 'hele', *fakó* 'pleekinud' ;
3. **värvipigment** (kustlikul teel saadud (värv)aine või värv) + **fekete:** *korom* 'nõgi', *szurok* 'pigi', *szén* 'süsi' ;
4. **puu, puit + fekete:** *ében* 'eeben' ;
5. **aasta- ja päevaajad, kuud + fekete:** *éj* 'öö'.

VII. Põhivärvinime *barna* esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. **mingi teine värvinimi + barna:** *bordós* 'bordóvärv', *drappos* 'beežikas', *feketés* 'mustjas', *lilás* 'lillakas', *narancssárgás* 'oranžikas', *pirosas* 'punakas', *szürkés* 'hallikas', *sárgás* 'kollakas', *zöldes* 'rohekas', *világos-lilás* 'hele-lillakas', *világos-sárgás* 'hele-kollakas', *világos-zöldes* 'hele-rohekas', *vörös* 'punane', *vöröses* 'punakas' ;
2. **modifitseeriv adjektiiv + barna:** *alapozó* 'põhi-, põhiline', *élénk* 'elav', *fakó* 'tuhm, pleekinud', *halvány* 'kahvatu', *közép* 'keskmine', *melég* 'soe', *mély* 'sügav', *piszkos* 'määrdunud', *sötét* 'tume', *világos* 'hele' ;
3. **värvipigment** (kustlikul teel saadud värvaine) + **barna:** *okker* 'ooker' ;
4. **metallid, oksiidid + barna:** *arany* 'kuld', *bronz* 'pronks' ;
5. **taimed, taimeosad, lilled + barna:** *dohany* 'tubakas', *fatörzs* 'puutüvi', *kéreg* 'koor, puukoor', *mustár* 'sinep', *törzs* 'tüvi' ;
6. **puuviljad, marjad, aedviljad + barna:** *dió* '(kreeka)pähkel', *gesztenye* 'kastan', *mandula* 'mandel', *mogyoró* '(sarapuu)pähkel', *narancs(os)* 'apelsin(ne)' ;
7. **loomad, linnud, kalad + barna:** *őz* 'metskits' ;
8. **vedelikud, veed, joogid + barna:** *kakaó* 'kakao', *kávés* 'kohv' ;
9. **tuli, jää, lumi, taevad, taevakehad + barna:** *föld* 'maa, maapind', *humusz* 'huumus, muld' ;
10. **pagaritooted, nende koostisosad, maiustused, mesi + barna:** *csokoládé* 'šokolaad', *csoki* 'kõnek šokolaad' ;
11. **rahvad, rassid + barna:** *néger* 'neeger' ;
12. **kangas, kudum, riie + barna:** *vakolat* 'plaaster' ;
13. **jäätmed + barna:** *fos* 'pask', *salak* 'praht, prügi' ;

VIII. Põhivärvinime *lila* esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. **mingi teine värvinimi + lila:** *barnás* 'pruunjas', *bordós* 'bordóovärvi', *fehéres* 'valkjás', *feketés* 'mustjas', *halvány-szürkés* 'kahvatu-hallikas', *kékes* 'sinakas', *pirosas* 'punakas', *rózsaszínes* 'roosakas', *sötét-kékes* 'tume-sinakas' *szürkés* 'hallikas', *világos-kékes* 'hele-sinakas', *világos-szürkés* 'hele-hallikas', *vörös* 'punane', *vöröses* 'punakas';
2. **modifitseeriv adjektiiv + lila:** *élénk* 'elav', *erős* 'tugev', *fakó* 'tuhm, pleekinud', *halovány* 'kahvatu', *halvány* 'kahvatu', *hupi* 'kriiskav', *közép* 'keskmine', *közönséges* 'tavaline', *matt* 'tuhm, matt', *mély* 'sügav', *pasztell* 'pastelne', *rikító* 'karjuv', *sápadt* 'pleekinud', *sötét* 'tume', *uv* 'ultraviolet', *világos* 'hele';
3. **värvipigment** (kustlikul teel saadud värvaine) + **lila:** *bíbor(os)* 'purpur(ne)', *indigó* 'indigo';
4. **kivid, mineraalid, vääriskivid + lila:** *türkiz* 'türkiis';
5. **taimed, taimeosad, lilled + lila:** *akác* 'akaatsia', *ciklámen* 'alpike', *ibolya* 'kannike', *mályva* 'kassinaeris', *orgona* 'sirel', *szegfű* 'nelk';
6. **puuviljad, marjad, aedviljad + lila:** *padlizsán* 'baklažaan, munataim', *szilva* 'ploom';
7. **vedelikud, veed, joogid + lila:** *tinta* 'tint', *vizes* 'vesine';
8. **kangas, kudum, riie + lila:** *bugyi* 'aluspüksid';
9. **geograafilised ja isikunimed + lila:** *barbi* 'Barbie (nukk)', *fokfölgyi-ibolya* 'Fokfölgyi kannike', *milka* 'Milka šokolaad';
10. **ametid, teenistused, tegevusalad + lila:** *püspök* 'piiskop';
11. **kemikaalid, mürgid + lila:** *méreg* 'mürk';
12. **abstraktsed mõisted**²¹ + **lila:** *bűnbánat* 'patukahetsus', *pűnkösd* 'nelipühad, suvisted';

IX. Põhivärvinime *szürke* esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. **mingi teine värvinimi + szürke:** *barnás* 'pruunjas', *fehéres* 'valkjás', *halvány-lilás* 'kahvatu-lillakas', *halvány-zöldes* 'kahvatu-rohekas', *kékes* 'sinakas', *lilás* 'lillakas',

²¹ Els Oksaarel selline kategooria puudub.

sárgás ‘kollakas’, *sötét-barnás* ‘tume-pruunjas’, *sötét-zölde* ‘tume-rohekas’, *zölde* ‘rohekas’, *világos-kékes* ‘hele-sinakas’;

2. **modifitseeriv adjektiiv + szürke:** *békes* ‘rahulik’, *élénk* ‘elav’, *friss* ‘vårske’, *halvány* ‘kahvatu’, *közép* ‘keskmine’, *középes* ‘keskmine’, *mély* ‘sügav’, *piszkos* ‘määrdunud’, *sötét* ‘tume’, *sötétebb* ‘tumedam’, *világos* ‘hele’;

3. **kivid, mineraalid, vääriskivid + szürke:** *antracít* ‘antratsiit; väga tume kivisüsi’, *bazalt* ‘basalt’, *grafit* ‘grafiit; süsinikumineeraal’, *gyöngy* ‘pärl’, *pala* ‘paekivi’;

4. **metallid, oksiidid + szürke:** *acél* ‘teras’, *ezüst* ‘hõbe’, *ólom* ‘tina’, *metall* ‘metall’;

5. **loomad, linnud, kalad + szürke:** *csacsi* ‘eesel’, *egér* ‘hiir’, *galamb* ‘tuvi’;

6. **abstraktsed mõisted + szürke:** *szellem* ‘hing, vaim, tont’;

7. **tuli, jää, lumi, taevas, taevakehad + szürke:** *füst* ‘suits’, *hamu* ‘suits’²²;

8. **ehitised, mööbel + szürke:** *homlokzat* ‘fassaad’, *fal* ‘sein’;

X. Põhivärvinime *rózsaszín* esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. **mingi teine värvinimi + rózsaszín:** *barnás* ‘pruunjas’, *bordós* ‘bordoovärvi’, *drappos* ‘beežikas’, *fehéres* ‘valkjās’, *halvány-lilás* ‘kahvatu-lillakas’, *halvány-pirosas* ‘kahvatu-punakas’, *halvány-sárgás* ‘kahvatu-kollakas’, *hús-színű* ‘liha-värvi’, *kékes* ‘sinakas’, *közép-lilás* ‘keskmine lillakas’, *lilás* ‘lillakas’, *pirosas* ‘punakas’, *sárgás* ‘kollakas’, *sötét-lilás* ‘tume-lillakas’, *sötét-pirosas* ‘tume-punakas’, *szürkés* ‘hallikas’, *világos-lilás* ‘hele-lillakas’, *világos-narancssárgás* ‘hele-oranzikas’, *világos-pirosas* ‘hele-punakas’, *vöröses* ‘punakas’;

2. **modifitseeriv adjektiiv + rózsaszín:** *élénk* ‘elav’, *erős* ‘tugev’, *fakó* ‘tuhm, pleekinud’, *fáradt* ‘väsinud’, *gyenge* ‘nõrk, õrn’, *halvány* ‘kahvatu’, *halvány* ‘kahvatu’, *közép* ‘keskmine’, *matt* ‘tuhm, matt’, *mély* ‘sügav’, *neon* ‘neoon’, *pasztell* ‘pastelne’, *piszkos* ‘määrdunud’, *rikító* ‘karjuv’, *sápadt* ‘pleekinud’, *sötét* ‘tume’, *tompa* ‘tuhm’, *tört* ‘murtud’, *világos* ‘hele’;

3. **kivid, mineraalid, vääriskivid + rózsaszín:** *tégla* ‘telliskivi’, *téglás* ‘telliskivi värvi’;

4. **puuviljad, marjad, aedviljad + rózsaszín:** *barack(os)* ‘virsik’, *eper* ‘maasikas’, *narancs(os)* ‘apelsin’;

²² Mõlemad suitsu tähistavad sõnad võiksid kuuluda mingil moel sellesse semantilisse kategooriasse.

5. **taimed, taimeosad, lilled** + **rózsaszín**: *ciklámen* 'alpikann', *mályva* 'kassinaeris', *mályvás* 'kassinaeri värvi';
6. **loomad, linnud, kalad** + **rózsaszín**: *malac* 'põrsas';
7. **värvipigment** (kustlikul teel saadud värvaine) + **rózsaszín**: *púder* 'puuder'²³;
8. **kangas, kudum, riie** + **rózsaszín**: *bugyi* 'aluspüksid';
9. **geograafilised ja isikunimed** + **rózsaszín**: *barbi* 'Barbie (nukk)';
10. **ametid, teenistused, tegevusalad** + **rózsaszín**: *baba* 'beebi', *szocialista* 'sotsialisti';
11. **pagaritooted, nende koostisosad, maiustused, mesi** + **rózsaszín**: *rágógumi* 'närimiskumm';
12. **rahvad, rassid** + **rózsaszín**: *cigány* 'mustlane';
13. **kondid, luud** + **rózsaszín**: *csont* 'luu', *foszfór(es)* 'fosfor(i)';
14. **liha/kala toiduainena**²⁴ + **rózsaszín**: *hús* 'liha', *lázac* 'lõhekala';

XI. Põhivärvinime *narancssárga* esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. **mingi teine värvinimi** + **narancssárga**: *barnás* 'pruunjas', *fehéres-sárgás* 'valkjaskollakas', *halvány-barnás* 'kahvatu-pruunjas', *halvány-fehéres* 'kahvatu-valkjask', *pirosas* 'punakas', *rózsaszínes* 'roosakas', *szürkés* 'hallikas';
2. **modifitseeriv adjektiiv** + **narancssárga**: *élénk* 'elav', *fakó* 'tuhm, pleekinud', *halvány* 'kahvatu', *hóka* 'pleekinud, kahvatu', *harsány* 'kriiskav', *kifakult* 'kahvatunud, luitunud', *közép* 'keskmise', *mély* 'sügav', *neon* 'neoon', *pasztell* 'pastelne', *rikító* 'karjuv', *sötét* 'tume', *sötétebb* 'tumedam', *uv* 'ultraviolet', *vacak* 'halva kvaliteediga', *világos* 'hele', *világosabb* 'heledam'.

3. 1. 3. Värvisõnade grammatilisest potsentsiaalist

Berlin ja Kay esitasid oma klassikalises teoses, mida on eespool korduvalt käsitletud, reeglid põhivärvisõnade eraldamiseks mittepõhisõnadest. Nende reeglite hulgas oli kaks lingvistilist kriteeriumit – morfoloogiline kompleksus ja distributsionaalne potsentsiaal

²³ Võiks oma tähenduse poolest paigutada sellesse rühma, kuna on kunstlikul teel saadud värvaine, kosmeetikavahend.

²⁴ Els Oksaarel selline kategooria puudub.

(BCT: 6-7), mida on kokku hakatud nimetama grammatiliseks potsentsiaaliks. Sisuliselt tähendab see seda, et kõik põhivärvisõnad peavad alluma ühistele derivatsiooni- ja/või käänamisreeglitele. Berlin ja Kay illustreerivad oma väidet inglise *-ish*-sufiksiga, mida kasutades moodustatakse inglise värvisõnad *reddish*, *greenish* ja *whitish*, aga ei saa moodustada sõnu **aguaish* ja **chartreus(e)ish* (BCT: 6). Ainus nende esitatud näide morfoloogilise kompleksuse kohta on inglise värvitermin *blue-green* (BCT: 5-7), mille võib eemaldada põhisõna kandidaatide hulgast, kuna see ei ole monolekseemne, tähistades nii sinist kui rohelist ja märkides värvitooni sinise ja roheline vahel.

Käesoleva magistritöö eesmärgiks on välja selgitada põhivärvinimede nomenklatuur ungari keeles (empiiriliste katsete tulemusi vt peatükk 2). 9 ungari põhivärvinime on monolekseemsed (sünkrooniliselt vaadelduna), 2 värvinime – *narancssárga* ja *rózsaszín*, millest esimene tähendab apelsini ja kollast, teine roosi ja värvi, aga koosnevad kumbki kahest lekseemist. Peatükis 2 näidati, et nad kuuluvad sellegipoolest põhivärvinimede hulka, kuna täidavad põhinime ülesandeid kognitiivselt, s.t meenuvad keelejuhtidele loeteludes esimeste seas, kuuluvad kõikide informantide idiolekti jne. Niisiis võib väita, et Berlini ja Kay esimene definitsioon – värvi põhinimi peab olema monolekseemne, – on üle tähtsustatud.

Järgnevalt vaadeldakse ungari põhivärvisõnade grammatilist potentsiaali. Produktiivseim omadussõnaliide ungari keeles on *-s* (*-as/-os/-es/-ös*), mida juba lähemalt käsitleti alapeatükis 3.1.1. Värviomadussõnadele liitudes tähistab uus sõna põhiliselt väiksema intensiivsuse astmega värvitooni, vdl *piros* ‘punane’, *pirosas* ‘punakas’, *zöld* ‘roheline’, *zöldes* ‘rohekas’ jne. Võib liituda kõigile 11 põhivärvinimele, lisaks paljudele algselt substantiivi tähenduses kasutatud värvisõnadele, nt *mályvás* ‘kassinaeri sarnane roosakas/lillakas toon’, *ciklámenes* ‘roosakas, lillakas, alpikanni värvi meenutav värvitoon’. Liitsõnades kasutatakse sellist värviomadussõna modifikaatorina, nt *zöldes-kék* ‘rohekas-sinine’ (vt lähemalt alapeatükk 3.1.2).

Ungari keeles saab kompareerida nii adjektiive kui ka partitsiipe. Keskvärre moodustatakse *-bb/-abb/-ebb/(-obb)* tunnuse vokaal- või konsonanttüvele lisamisega nt *olcsó* ‘odav’, *olcsóbb* ‘odavam’. Ülivõrde tunnuseks on keskvärre vormi ette liidetud prefiks *leg-* ning ülivõrret saab moodustada kõikidest sõnadest, millest keskvärreteki (Keresztes 1997:79). (Ülivõrde moodustamisele selles peatükis tähelepanu ei pöörata.) Kuigi välimeetodiga sooritatud katsetes ükski keelejuht värvisõnu ei kompareerinud, on see teoreetiliselt võimalik ning seda tehakse tavaliselt siis, kui tahetakse väljendada

suurema intensiivsuseastmega värvitooni, nt *a sajt még sárgább mint a túró* 'juust on veel kollasem kui kohupiim', *még pirosabb lesz az arca* 'tema nägu muutub veel punasemaks (nt häbist, aga mitte vihast)', *még kékebb a tenger* 'meri on veel sinisem', *most kékesebb lesz* (siin on algvormiks *kékes*) 'muutub nüüd veel sininemaks', *ettől barnásabb színe* 'sellest pruunim värv', *barnásabb lett a bőre egy ideig* 'mõneks ajaks sai ta nahk pruunimaks', *még lilább a dolog* 'see asi on veel lillam', *a japánoknak nem igazán sárga a bőrük, sokkal rózsaszínebb tud lenni mint egy átlagos európainak a nők bőre* 'jaapanlaste nahk pole tegelikult kollane, ta võib olla hoopis roosam kui tavaliste euroopa naiste nahk', *miert zöldebb a szomszéd kertje?* 'miks naabri aed on rohelisem?' jne.

Lisaks kompareerimisele saab värviomadussõnu nagu teisiigi adjektiivide käänata, nt *zöldet* 'rohelist', *pirosat* või *pirost* 'punast', *barnát* 'pruuni'. Omadussõnaline täiend on ungari keeles alati põhivõrmmis, s.t ta ei ühildu põhisõnaga (Keresztes 1997:80), nt *zöld erdőben jártam* 'käisin rohelises metsas' ehk sõna-sõnalt 'käisin roheline metsas'. Mitmuse tunnus on sama mis substantiivide käänamisel: *-k/-ak/-ok/-ek*, nt *barnák* 'pruunid', kuigi enamasti liitub tüvele sidevokaaliga tunnus nt *zöldek* 'rohelised'. Sidevokaali kvaliteet võib viidata sõnaliigi erinevusele: madal vokaal on tüüpiline omadussõnale, keskkõrge aga viitab omadussõna kasutamist substantiivi positsioonis, vdl nt *pirosok* 'punased (kaardid)' ja *pirosak* 'punased', *vörösök* 'punased (sõdurid)' ja *vörösek* 'punased' (Keresztes 1997: 80).

Lisaks kõigele eespoolmainitule saab (värv)adjektiividest, partitsiipidest ja arvsõnadest moodustada adverbe liite *-an/-en/(-on)* abil. Adverbe saab moodustada kõikidest põhivärvnimedest, kuid esmastest põhivärvnimedest (*piros, kék, zöld, sárga, fehér, fekete*) moodustatakse neid tunduvalt rohkem ning nad esinevad isegi seotud väljendeis nt *ez feketén-fehéren leírva van* 'see on must-valgelt üles kirjutatud', *fogyazz zölden!* 'tarvita/söö toorelt/värskelt!', *forintot leginkább feketén lehet váltani* 'forintit saab enamasti mustalt (s.t mitte avalikult jne) vahetada'. Kuid loomulikult kasutatakse värvsõnadest moodustatud adverbe ka otseses tähenduses, nt *szerétné, ha telefonja kéken, pirosan, narancssárgán, fehérén vagy éppen zölden világítana?* 'kas te sooviksite, et teie telefon kumaks siniselt, punaselt, oranžilt, valgelt või just roheliselt?', *barnásan fénylő falevelek* 'pruunjalt helkivad puulehed', *a virágok fehértől, a rózsaszínen át a sárgaig terjednek* 'lilled varieeruvad valgest ja roosast kollaseni' jne.

Kõikide põhivärvnimede grammatiline potentsiaal on üsna ühtlane, kuna kõigist põhivärvnimedest (kaasa arvatud *narancssárga* ja *rózsaszín*) saab moodustada *s*-liitelisi

omadussõnu, võrdlusastmeid ja adverbe; kõiki põhivärvinimesid saab ka käänata ja nendest mitmust moodustada. Siiski peab ütlema, et vormi *pirosabb* leidub sagedamini kui vormi *szürkebb* 'hallim', seega grammatilisi vorme moodustatakse rohkem esmaste põhivärvinimedega. Kuna kõikide vormide moodustamine värvisõnadega *narancssárga* ja *rózsaszín* on samuti võimalik, pole ungari keele põhivärvinimede määramisel monolekseemsuse kriteerium esmatähtis (Berlinil ja Kayl on põhisõna definitsiooni esimeseks kriteeriumiks).

3. 2. Ülevaade ungari värvinimede päritolust

Berlin ja Kay väitsid oma klassikalises teoses, et universaalsete põhinimede areng keeles sõltub kultuuride arengu astmest ning allub kõikjal ühtsele seaduspärasusele (BCT: 2-3). Nad esitasid reeglid, mille kohaselt tekivad keelde kõigepealt värvikategooriad "must" ja "valge", seejärel lisandub "punane" jne (vt alapeatükk 1.1). Käesolevas magistritöös sellist ungari keele värvinimede põhjalikku rekonstruktsiooni ei esitata, küll aga antakse ülevaade põhivärvinimede päritolust, nagu seda on käsitletud etümoloogid 19. sajandi lõpust tänapäevani. Peamisteks allikateks on TESz, MSzFE, MESz ja UEW (lühendeid vt kirjanduse loetelust).

Kõik ungari (põhi)värvinimed saab jagada tüvede päritolu poolest (nagu muudki sõnad) omasõnadeks (e genuiiseteks tüvedeks), millest osa pärineb algkeeltest (uurali, soome-ugri, ugri), osa on onomatopoeetilis-deskriptiivset algupära, ja laensõnadeks, mis on ungari keelde laenatud mõnest teisest mittesugulaskeelest. Omasõnade hulka kuuluvad värvinimed *fekete*, *fehér*, *szürke*, *piros* ja *vörös*, (mida selles peatükis käsitletakse koos põhivärvinimedega), laensõnadeks loetakse värvinimesid *kék*, *sárga*, *zöld*, *barna*, *lila*, *rózsaszín* ja *narancs(sárga)*. Järgnevalt vaadeldakse neid kõiki lähemalt.

3. 2. 1. Omasõnad

Omasõnade hulka kuuluvad värvinimed *fekete*, *fehér*, *szürke*, *piros* ja *vörös*.

3. 2. 1. 1. *fekete*

Värvinimi *fekete* esineb esimest korda Tihanyi abtkonna asutamiskirjas (aastast 1055) ladinakeelse teksti sees, hiljem ka mitmel eri kujul, nt *feketó*, *feteke*, *fetekë*, *feketë* jt. Põhitähenduseks on enamasti 'tumedaim värv, tume, must'. Ilmselt on pärit ugri algkeelest, kuna esineb nii handi keeles kujul *pəʎtɜ*, *puti* ja mansi keeles kujul *pit*, *piti* tähenduses 'must', tänapäeva mansi keeles enam ei esine (Sipőcz 1994:54), (TESz viitab võimalusele, et tüvi on mansi keelde tulnud handi keelest). UEW pakub *fekete* kujuks ugri algkeeles **pVkkɜ-ttɜ*²⁵ (UEW: 882). Handi *tɜ*-tunnus on arvatavasti omadussõna tuletussufiks, ungari *-te* ~ *-tő*-osa kuulub aga deminutiivsufiksile perre (TESz: 867). Teised allikad pakuvad, et algvorm võis olla *feteke* (kuna see on lähedasem mansi sõnaga *piti*, ungari keeles on teatavasti toimunud häälikumuutus *p > f*) ning tüvele *fete* on liitunud tänapäevalgi tuntud deminutiivsufiks *-ka/-ke*, mis annab sõnale deminutiivse või hellitava varjundi, nt *leány* 'tüdruk' > *leányka* 'tüdrukuke' (MUSz 505; Bartha 1958:114; Keresztes 1997: 84). MUSz ja MESz (186) viitavad võimalusele, et *feteke* on seotud soome tüvega *peittä-*. Tänapäeval kasutatav vorm *fekete* on ilmselt saadud metateesi *feteke* > *fekete* teel (UEW: 882).

Tüvest saab edasi tuletada verbe ja noomeneid, samuti esineb *fekete* paljudes liitsõnades nt *feketepiac* 'must turg', *feketebőrű* 'mustanahaline', *feketeség* 'mustasus', *feketéllik* 'mustendama, mustaks muutuma', *feketézik* 'musta kohvi jooma' jne.

3. 2. 1. 2. *fehér*

Värvisõna *fehér* on samuti esmakordselt kirja pandud Tihanyi abtkonna asutamisaktis (aastast 1055), kuid erinevalt värvisõnast *fekete* ungarikeelses lausekatkes "*feheruaru rea meneh hodu utu rea*", mida on tänapäeva ungari keelde tõlgitud '*Fehérvár*ra menő hadi útra', s.o. ~ Fehérvári viival sõjateel. Värvisõna kindel päritolu on teadmata, kuid arvatavasti pärineb tüvi soome-ugri algkeelest (TESz 861). UEW seob tüve küsimärgiga

²⁵ Esimese silbi vokaali kuju vaata täpsemalt UEWst.

kokku põhjalapi tüvega *bæggjo-* ‘valgelt särama, helkima’, lulelapi tüvega *pāju* ‘valge’ (UEW 360). Soome-ugri algne tüvekuju võis olla **päjz*. Ungari tüvi pole algselt ilmselt olnud mitte *fehér*-kujuline, vaid hoopis *feér, feír, fejér, fejír* (TESz, UEW, MSzFE jt), millest *-ér* on tuletussufiks, mida teatud murdealadel (*i-ző terület*) kasutatakse *ír*-kujul (Bartha 1958:82). Oletatakse, et algselt lapi eeskujul on sõnas kahe vokaali vahel olnud *-j-, mis ajapikku on kadunud ning kahe täishääliku vahele on tekkinud epenteetiline häälik *h*, kusjuures tänapäeva murretes ja kohanimeses esinev *fejér*-vorm võib olla nii algupärase soomeurgilise kuju säilimine kui ka epentees (MSzFE 188, UEW 360).

Sõnakuju *fejér* on üsna tavaline veel ka 19. sajandi algusaastate tekstis (Mátray 1910: 19). Sellepärast võib oletada, et Berliini ja Kay uurimuses ungari põhivärvinimena esitatud *fejér* pole mitte kirjaviga, vaid nende lingvistide ungari keelejuht on just seda vormi kasutanudki. Tänapäeva ühiskeeles aga on kasutusel ainult *fehér*-vorm, *fejér* on taandunud murdealadele. Seda kinnitasid 125 ungari keelejuhti, keda ungari põhivärvinimede nomenklatuuri väljaselgitamiseks küsitleti.

Värvisõnast *fehér* saab samuti tuletada verbe ja noomeneid ning moodustada liitsõnu ja väljendeid, nt *fehérség* ‘heledus, valgesus’, *tojás fehérije* ‘munavalge’, *fehéredik* ‘valgeks saama, muutuma’, *fehérbor* ‘valge vein’, *fehérítés* ‘valgendamine’, *fehérnemű* ‘aluspesu’, *fehér vérsejt* ‘valge verelible’ jne.

3. 2. 1. 3. *szürke*

Värvisõna *szürke* kuulub Berliini ja Kay terminoloogias teiseste e sekundaarsete värvi põhinimede hulka. Vastavalt nende evolutsiooniteooriale võib halli nimetus muutuda põhisõnaks alles VII staadiumis (vt alapeatükk 1.1.). Ungari keeles on *szürke* puhul tegemist vana omasõnaga, seetõttu tuleks edaspidi vaadelda ka seda, millal on *szürke* konkreetselt hakanud tähistama halli värvust.

Sõnatüvi *szür* pärineb soome-ugri algkeelest, algvormiks on ilmselt olnud **čerz* ‘hall’ (UEW 36, TESz 814). Ungari *szürke* on moodustatud samal viisil nagu värvinimed *szőke* ‘blond’ ja *tarka* ‘kirju’ – tüvele lisatud *ka-/ke-*deminutiivsufiksiga (TESz 814, Bartha 1958: 114). Puhas pika ü-ga tüvi *szűr* (algselt tähendanud talupojariietust) esineb tänapäeval vaid üksikutes liitsõnades, nt *szűrlúd* ‘hallhani’ ja *szűrvarjú* ‘hallvares’. Sõnatüve leidub sugulaskeeltest ugri keeltes ja permi keeltes, kus ta võib peale halli värvuse tähendada veel ka hämarikku, koitu, hallipäisust, ilma/päeva pimenemist jm (UEW 36, MSzFE 605, TESz 814). Ungari keeles võis *szürke* algne

tähendus olla 'hobuse hall karv', hiljem 'nikkelraha', värvi on hakanud tähistama alles juuste hallile värvusele viidates (TESz 814). Tänapäeva ungari keeles kasutatakse juuste värvi tähistamiseks adjektiiv *ősz* (*haja*) 'hallid (juuksed)'.

Värvisõnaga *szürke* moodustatakse verbe ja noomeneid, vähem liitsõnu, nt *szürkület* 'videvik, hämarik', *hajnali szürkület* 'koit', *szürkül* 'halliks muutuma', *szürkéség* 'hallus' jne.

3. 2. 1. 4. *piros* ja *vörös*

Ungari keeles tuleb paljudest nimisõnadest omadussõnu *s*-liide (*-as*, *-es*, *-os*, *-ös*), mille tähendus on väga mitmekesine: ta võib väljendada, et miski on millegagi kaetud, varustatud, kaunistatud, sisaldab midagi, on millegagi sarnane, keegi on millesegi rietatud, lisaks võib väljendada hulka, mõõtu, iga, aega, iseloomulikku tunnust või väiksemat intensiivsuse astet (nt *só* 'sool' > *sós* 'soolane'; *erő* 'jõud, tugevus' > *erős* 'jõuline, tugev', *kalap* 'kaabu' > *kalapos* 'kaabuga') (Keresztes 1997:84).

Mõlemad punast värvi tähistavad sõnad ungari keeles on saanud just samal viisil, *s*-liitega tuletamise teel. Värvinimi *vörös* lähtub soomeugri algkeelest pärit *vér* 'veri' tüvest, seega võiks oletada, et *vörös* algne kuju on olnud *véres* 'verine, verega kaetud', mis on hakanud tähistama punast värvi sellepärast, et on viidanud vere värvile (TESz 1178). Loomulikult puutusid ungarlaste esivanemad küttide ja kalastajatena tihti verega kokku. Ajapikku on esimeses silbis olev pikk *é* lühenenud, nii on saanud sõnakuju *veres*, mida kasutatakse veel tänapäevalgi *vörös* sünonüümina.

Soomeugri tüvi **wire* tähendusega 'veri' esineb läänemeresoome ja saami keeltes, mordvas, maris, komis ning kõigis kolmes ugri keeles (handi, mansi ja ungari). Punast tähistab see tüvi lõunaeesti murretes *verev*, *verrev*, mansi murretes *wiŪr*, *wİŪär*, handis *wärt* ning ungari keeles *veres*, *vörös* (UEW I; 576, Futaky 1991: 49–50, Sutrop 2002a: 167).

Ka värvinimi *piros* on tekkinud tüve *pír* 'puna' liitumisel *s*-liitega, kuid tal puuduvad vasted teistes sugulaskeeltes ning oletatakse, et tegemist on onomatopoeetilis-deskriptiivtüvega (*pir-* ~ *per-* ~ *por-* ~ *pör-*) (TESz 206–208, 275). Võimalik, et tüvi on olnud vana *nomenverbum*, kuid tema häälikuline kuju viitab põlemise või küpsetamise juurde kuuluvale katkematule praksumisele, krõpsumisele. Algselt on *piros* tähistanud küpsenud liha või röstitud leiva värvi, mis on pigem pruun kui punane või vähemalt tume (!), alles hiljem on ta saanud vere värvile viitavaks sõnaks (TESz 208). Iga

tänapäeva ungarlane ütleks pigem “*a vér piros*” ‘veri on punane’ (De Bie-Kerékjártó 2003:70).

Anna Wierzbicka on oma varastes töödes semantilistest primitiividest pakkunud, et punase värvi nimetus võiks värvinimede evolutsiooni teisel staadiumil olla kontseptualiseerunud mõistest ‘veri’. Hiljem on ta seda arusaama täiendanud ning oletanud, et kuna punane on küllastunud soe värv, siis võiks selle nimetuse kujunemine esmalt olla seotud mõistega ‘tuli’. Ungari keeles on vanem soomeugri punase nimetus *vörös*, mille tähendus on seotud verega. Uuem ungari oma nimetus *piros* on aga kaudselt seotud tulega. See järjekord – enne veri ja siis tuli – on vastupidine Wierzbicka arvamusele värvinimede üldisest arengust (1990: 124–128).

Värvinime *piros* kujunemist tüvest *pir*, mis viitab kuulmistajule (põlemise ja küpsemise hääl), oleks edaspidi huvitav selgitada sünesteesia, st erinevate meelte koostoime teooriatest lähtuvalt. Liha ja leiva küpsetamisel elaval tulel on ju haaratud kõik meeled – lõhnataju, maitsmine, nägemine, kuulmine, kompimine ning sellega kaasnev temperatuuritaju.

Värvinimega *piros* kuuluvad samasse sõnaperre nii verbid kui nimisõnad nt *piroslik* ‘punetama’, *pirosság* ‘puna’, *pirul* ‘punastama’, *pirít* ‘röstima, praadima’, *pirkad* ‘koitma’, *pirkadat* ‘koit’, *pirók* ‘leevike’, kuid ka mitte nii läbinähtava sõnatüvega *perzsel* ‘kõrvetama, kõrbema’, *pörköl* ‘kõrvetama, röstima’ jt. Tüvi *pir* on iseseisva nimisõnana kasutusele võetud alles keeleuueenduse ajal (18. saj lõpp – 19. saj algus), kui sõnaga hakati tähistama koidupuna, koiduvalgust.

3. 2. 2. Laenud

Laensõnad on need põhivärvinimed, mis on ungari keelde laenatud teistest mittedugulaskeeltest. Need on *kék*, *zöld*, *sárga*, *barna*, *lila*, *rózsaszín(ű)* ja *narancs(sárga)*.

3. 2. 2. 1. *kék*

Värvisõna *kék* on laenatud ungari keelde altai keelte turgi rühmast (TESz 426). Esineb kõikides turgi keeltes ja murretes (Laude-Cirtautas 1961: 77), nt kõptšaki, kirgiisi, altai, uiguuri *kök*, türgi *gök*, türkmeeni *gök*, jakuudi *küöχ*, tšuvaši *kêvak* ‘taevas; sinine, roheline’ jne; samuti mongoli keeltes, nt mongoli *küke*, kalmõki *kükü*, burjaadi *kökö*

‘sinine, roheline’ (TESz 426). Samadest tüvedest on tuletatud ungari taimenimed *kökény* ‘viirpuu, laukapuu’ ja *kökörcsin* ‘võsaulane’. Laenatud tüvekuju oli ilmselt **köik* (< *kők*) (TESz 426). Värviniimi esineb mitmes Ungari kohanimes, nt *Kékes*, *Kékmező* jt. Pais, Bartha jt on juhtinud tähelepanu sellele, et *kék* on algselt tähistanud nii sinist, rohelist kui ka halli või sinakashalli värvust (väljend *kék ló* ~ ‘hiir hobune’, türgi *gök at*) (Pais 1912: 301, Bartha 1937: 19). Põhjuseid selliseks spekulatsiooniks on vähemalt kaks: 1) värvisõna *zöld* esineb esmakordselt tekstis alles 1316. aastal ja pärast sedagi üsna harva (Bartha 1937: 19); 2) värvisõna *kék* kasutatakse kohanimedes positsioonis, kus võiks olla *zöld*, nt *Kékmező* ‘sinine aas, nurm’. Ka turgi keeltes märgib *kök*-tüvi nii siniseid kui ka rohekaid värvitoone, taevast, aga ka värsket muru (Pais 1912: 301), millele viitab oma turgi värvinimesid käsitlevas monograafias korduvalt ka Laude-Cirtautas (1961: 77-85). Niisiis on põhjust oletada, et ungari keelde on laenatud *kék* sõnatüvi koos tähendusega (TESz 426, Pais 1912: 301-302).

Edasituletised ja liitsõnad on nt *kékes* ‘sinakas’, *kéklík* ‘sinine paistma, tunduma; (eemal) sinetama (nt mäed)’, *kékróka* ‘polaarrebane’, *kékszemű* ‘siniste silmadega’, *kékharisnya* ‘sinisukk’ jt. Keeleuenduse ajal on tuletatud sõna *kékitő* ‘pesu sinetamine’.

3. 2. 2. 2. *zöld*

Värvisõna *zöld* kindel päritolu on teadmata (TESz 1197). Arvatakse, et võib olla laenatud indoeuroopa keelte iraani harust osseedi keelest (*zäldä* ‘madal muru(tüüp)’) (Munkácsi 1901: 632, 1904: 13). Ka *zöld* on ilmselt algselt tähendanud muru, mansi keeles on roheline värvuse märkimiseks väljend *pum-aspä* ‘muruvärvi’ (TESz 1197, Sipőcz 1994: 73). Ungari murretes esineb ka *zöld*-vormi. Peale roheline värvi võib *zöld* veel tähendada ‘toores, mitteküps’, nimisõnana ka ‘(roheline) aedvili’, ‘rohelus’ jne. Hilist kirjalikes allikates esinemist (alles alates 1395. aastast) on püütud seletada sellega, et varem tähistas rohelist värvust värvisõna *kék* (vt eelmine alapeatükk).

Tuletab noomeneid ja verbe, esineb liitsõnades, nt *zöldes* ‘rohekas’, *zöldell* ‘haljendama, rohetama’, *zöldül* ‘rohelineks saama/kasvama/muutumata’, *zöldhagyma* ‘sibul’, *zöldség* ‘aedvili’, *zöldvendéglő* ‘vabaõhurestoran’, *zöldfülű* ‘kogenematu, roheline’, *zöldbab* ‘roheline uba, türgiuba’ jne.

3. 2. 2. 3. *sárga*

Sárga kuulub tšuvaši-tüüpi keeltest laenatud vanaturgi laensõnade perre (TESz 490). Esineb ka tänapäeva turgi keeltes, nt uiguuri *sariy* 'kollane, kahvatu', türgi, aserbaidžaaani, tatari, kasahhi, kirgiisi, nogai *sari*; türkmeeni *sāri*, usbeki *sarik*, altai, hakassi *sariy* 'kollane, blond', tšuvaši *sar* (TESz 490, Laude-Cirtautas 1961: 64). Vanas bulgaari ja kasaari keeles tähendas valget. Esineb ka mongoli ja mandžu keeltes, nt mongoli *šara*, *šira* 'kollane', mandžu *šara-* 'valgeks muutuma, pleekima'. Ungari *sár* algvorm võis olla tšuvaši-tüüpi keeltest laenatud kujul **šari*. Gombócz juhib tähelepanu sellele, et ainult viies turgi keelest laenatud sõnas (*sárga*, *sár*, *sárkány*, *seper* ja *serke*) vastab turgi *s*-ile ungari *s*, muudes sõnades on toimunud muutus *s*- > *sz*- (Gombócz 1912: 67). Kuidas tekkis aga vorm *sárga* pole siiani päris kindel, tõenäoliselt oli algupärane vorm hoopis tänapäevalgi murretes kasutatav *sárog*, *sárig* (TESz 490). On mitmeid variante, kuidas sellist tüvevaheldust püütakse seletada, üks võimalus on, et *sár* tüvi arenes ungari keele siseselt edasi *g*-tuletussufiksi abil (vdl *harag* 'viha', *kéreg* '(puu)koor') (vt Bartha 1961: 69). Algeid tähendusi oli kaks: 1) valge, pleekinud; 2) sapp, mille põhjal rahvausus hakati kollase värviga sümboliseerima armukadedust ja viha (TESz 490). Ungari *sár* 'muda, pori' on samuti algselt olnud kasutuses värvinimena, nt Ungari hüdronüümid *Sárpatak* 'oja' ja *Sárvíz* 'vesi' on ilmselt saadud vee kollakast värvist lähtudes (TESz 490).

Ungari keele vahendusel on *sárga* laenatud ka naaberriikide keeltesse, nt tšehhi murretes *šarga*, *šargo* 'raudjas härg', slovaki *šarga* 'võik hobune' (ilmselt ungari *sárga* *ló* 'võik hobune' eeskujul), rumeenia *şárgă* 'raudjas hobune' jne (TESz 490).

Värvisõnaga *sárga* moodustatakse verbe ja noomeneid ning liitsõnu, nt *sárgaság* 'kollatõbi', *sárgul* 'kollaseks, küpseks saama' (*sárgul a búza* 'nisu valmib'), *sárgállik* 'kolletama, kollendama, kollakalt helkima', *sárgít* 'kollaseks tegema, värvima', *sárgabarack* 'virsik', *sárgadinnye* 'melon', *sárgarépa* 'porgand', *sárgarigó* 'peoleo', *tojássárgajá* 'munakollane' jne. Samuti esineb liitsõnades *sár*-vorm, nt *sártenger* 'õõtssoo, mädasoo' jt.

3. 2. 2. 4. *barna*

Värvinimi *barna* on ungari keelde tulnud saksi keelest (nt transilvaania-saksi *bron*, keskülemsaksa *brūn*, *brun*, saksa kirjakeele *braun*) (TESz 253). Ungari sõnalõpuline *a*

viitab sellele, et võib olla laenatud saksa vormist *bron*, kust vokaal *o* on kadunud ja häälduse lihtsustamiseks on lisatud esisilpi *a* (TESz 253). Sõnal on ajalooliselt ning ungari murretes palju laiem tähendus – *barna* on olnud tumeda (*sötét*) sünonüümiks. Sarnasele nähtusele on tähelepanu juhitud ka prantsuse keeles (vt Spence 1989). Tänapäeval on *barna* põhitähendus ‘pruun’ (vt peatükk 2).

Värvisõnaga *barna* saab moodustada tuletisi ja liitsõnu, samuti esineb *barna* mitmetes idioomides, nt *barnul* ‘päevituma, pruunistuma’, *barnít* ‘päevituma, pruuniks minema’, *barnás* ‘pruunjas’, *barnállik* ‘pruuniks minema, saama’, *barnamedve* ‘pruunkaru’, *barna nõ* ‘brünett (naine)’, *barna kenyér* ‘rukkileib’, *barna börű* ‘tumedanahaline’ jne.

3. 2. 2. 5. *lila*

Värvisõna *lila* on laenatud ungari keelde alles 18. sajandil saksa keelest (*lila* ‘lilla’ ja *Lila, Lilak* ‘sirel, lilla värv’). Saksa keelde on sõna omakorda laenatud prantsuse keelest (*lilas*, vana-pr *lilac* ‘sirel, lilla’). On teada ka indoeuroopa algvorm *nīlī* ‘indigo’, *nīla* ‘tume, sinine’, mis on pärsia ja araabia keele vahendusel jõudnud Euroopas kõneldavatesse indoeuroopa keeltesse, nt inglise *lilac* ‘sirel’, hispaania *lila* jne (TESz 770).

3. 2. 2. 6. *rózsaszín(ű)*

Värvisõna *rózsaszín(ű)* koosneb kahest sõnast *rózsa* ‘roos’ ja *szín(ű)* ‘värv(i)’. Algselt tähistas ainult kibuvitsaõie (*Rosa centifolia*) värvi. Sarnaselt moodustatud ja roosat märkivaid liitsõnu leidub teisteski keeltes, nt inglise *rose-coloured*, saksa *rosenfarben*, prantsuse *rose*, itaalia *color rosa*, ladina *roseus* jne (TESz 453). *rózsa* ‘roos’ pärineb ladina keelest (*rosa* ‘roos’), kuid vormilist kujunemist ei osata täpselt seletada (TESz 453). Arvatavasti on just ladina keelest levinud ka teistesse, (põhiliselt) indoeuroopa keeltesse.

3. 2. 2. 7. *narancs(sárga)*

Narancs ‘apelsin’ on ungari keelde laenatud itaalia keele kirdemurretest, kuhu ta on ilmselt tulnud araabia keelest (*nāranj* ‘apelsin; apelsinipuu’) nagu ka paljudesse

teistesse indoeuroopa keeltesse, vdl hispaania *naranja*, portugali *laranja*, prantsuse *orange* (TESz 999). Ungari keelde jõudis tänu kaubanduslikele kontaktidele, nii nagu ka mõnesse teise naaberkeelde, nt serbohorvaadi *naranča*. Värvisõna *sárga* päritolu kohta on kirjutatud eespool. Etümoloogiasõnaraamatus *narancssárga* värvisõnana eraldi ei esine.

3. 3. Kokkuvõte morfoloogiast ja päritolust

Peatükis 3 käsitleti ungari põhivärvisõnade vormilist külge ja anti lühiülevaade nende päritolust. Lisaks 11 põhinimele võeti vaatluse alla ka värvinimi *vörös* 'punane'. Alapeatükis 3.1. käsitleti värvinimesid sünkrooniliselt ning alapeatükis 3.2. diakrooniliselt. Morfoloogiliselt on ungari põhivärvinimed pigem liht- kui liitsõnad, v. a kaks erandit – *rózsaszín* ja *narancssárga*. Väga palju on värvisõnade hulgas morfoloogiliselt kompleksseid sõnu (tuletisi ja liitsõnu). Liitsõnu vaadeldakse alapeatükkides 3.1.2.1. ja 3.1.2.2. vastavalt nende moodustusviisile ja sõnaosade tähendusele. Ungari põhivärvisõnavara jaguneb etümoloogiliselt omasõnadeks ja laensõnadeks. Tuleb mainida, et põhinimede seas on rohkem laen- kui vanu omasõnu.

4. Arutelu

Selles peatükis arutletakse veelkord ungari keele põhivärvinimede nomenklatuuri üle, kõrvutades empiirilis-kognitiivse meetodiga kogutud tulemusi kirjanduses esitatud väidetega, lisaks antakse lühiülevaade sellest, milliseid keeli on veel samade meetoditega uuritud, käsitletakse saadud tulemuste sarnasust ja erinevusi ungari keelega.

4. 1. Põhivärvinimed ungari keeles. Võrdlus kirjandusega

Käesolevas magistritöös võeti aluseks Berlini ja Kay teos “Põhivärvinimed. Nende universaalsus ja evolutsioon”, milles väidetakse, et igas maailma keeles on enamalt 11 põhivärvinime e põhikategooriat ning nende areng sõltub kultuuride arengu tasemest ja allub kõikjal ühtsele seaduspärale (vt alapeatükk 1.1). Samas teoses viitavad Berlin ja Kay võimalusele, et mõnes keeles võib olla rohkem kui 11 põhivärvinime, näiteks töid nad vene ja ungari keele, millest esimeses võib olla 2 põhiterminite sinise jaoks, teises 2 põhiterminite punase tähistamiseks, mis annab põhikategooriate üldarvuks 12.

Kuna ungari keele põhivärvinimesid oli siiani suhteliselt vähe uuritud, otsustas käesoleva töö autor kontrollida Berlini ja Kay väidet 12 põhikategooria kohta ning teha kindlaks värvi põhiterminite nomenklatuuri tänapäeva ungari keeles. Selleks kasutati Daviese ja Corbett’ välimeetodit, mis koosneb kahest katsest: loetelu- ja nimeandmiskatsest. Kokku osales katsetes 125 ungari keelt emakeelena kõnelevat keelejuhti. (Katsete ja nende tulemuste kohta vaata täpsemalt peatükk 2.) Berlini ja Kay andmed pärinevad ühelt Ameerikas elavanud ungari emigrandilt. Berlini ja Kay järgi on ungari põhivärvinimed *fejér, feketé, piros, vörös, sárga, zöld, kék, barna, lila, szürke, narancs* ja *rózsaszín* (kokku 12). Põhivärvinimed tänapäeva ungari keeles on aga *fehér, feketé, piros, sárga, zöld, kék, barna, lila, szürke, narancssárga* ja *rózsaszín*. Lühidalt seisnevad Berlini ja Kay ning käesoleva töö tulemuste erinevused järgnevas. Valge on *fehér*, mitte arhailine *fejér*. Oranž on *narancssárga* ‘apelsinikollane’ mitte *narancs* ‘apelsin’. See seletub sellega, et emigrandist keelejuhi keelekasutust mõjutas inglise keel, kus *orange* on ‘oranž ja apelsin’ (Lisaks vaata tabelit 2.14).

Välimeetodiga on ungari põhivärvinimesid uurinud veel Gábor Kiss ja Isabel Forbes (2001), Robert MacLaury on oletanud (samuti välimeetodiga läbi viidud katsete põhjal), et ungari keeles on ainult üks punast tähistav põhinimi *piros* (MacLaury et al.

1997, vt 1.5.2), Mária Gósy on empiiriliste katsetega üritanud kindlaks teha värvide nimetamise erinevusi lastel ja täiskasvanutel ning spekulatsioonid ka ungari põhivärviterminite üle (1998, vt alapeatükk 1.5.3). Ungari põhivärvinimed arvu ja nomenklatuuri kohta on teinud järeldusi teisedki (Kicsi 1988a, 1988b, 1991; Navracsiics 2003, Sipőcz 1992 jt).

Kiss ja Forbes on 2001. aastal avaldanud artikli, mille lähema kirjelduse leiab alapeatükist 1.5.4. See kirjeldab loetelukatset, milles 98-l keelejuhil paluti üles kirjutada nii palju ungari värvinimesid, kui nad teavad. Katse tulemusena kogunes 172 erinevat värvinime. Kahjuks ei ole teada, kas katse oli spontaanne, s.t keelejuhid ei teadnud katse vahetu alguseni, et neilt küsitakse värvinimesid. Tundub, et see nii ei olnud, sest magistratöö autori keelejuhid andsid teistsuguseid vastuseid. Näiteks on Kissi ja Forbes' katsetes kõige rohkem nimetatud värvinime *fekete* (87 korda), järgnevad *fehér* (83), alles siis *piros* (82), *barna* (82), *zöld* (81), *szürke* (77), *kék* (75), *lila* (72), *sárga* (71), *rózsaszín* (67), *narancsárga* (64), *bordó* (46), *vörös* (41) jne (Kiss, Forbes 2001: 194-195). Sellest võiks oletada, et küsitletud (üli)õpilastele, (kes nende keelejuhid arvatavasti olid) peeti kõigepealt loeng Berliini ja Kay teooriast, mille järgi tulevad keelde kõigepealt nimetused musta ja valge tähistamiseks (nende sagedus oli kõige suurem), seejärel punane jne. Magistratöö autori küsitletud keelejuhid (125) nimetasid kõige rohkem värvinime *piros* (123 korda), järgnesid *kék* ja *fehér* (115), *zöld* (114) jne. Pealegi ei saa värvide põhinimesid järjestada ainult sageduse alusel, kuna sagedus ja keskmine positsioon, mitmendana värvinime on öeldud, tavaliselt erinevad (lähemat vt peatükk 2). Sellepärast ongi otstarbekas kasutada kognitiivse esiletuleku indeksit. Kolmandaks erineb välimeetod, kuna Kiss ja Forbes palusid oma keelejuhtidel nimesid kirjutada, Mari Bogatkin aga palus nimesid öelda (suuline kõne on spontaansem). Sellest, et *vörös* esines 13-ndana, teevad Kiss ja Forbes järelduse, et *vörös* on põhিনিimi ja ungari keeles on seega (nagu Berlin ja Kay on pakkunud) 12 põhinime (Kiss, Forbes 2001: 195, 198).

Mária Gósy on välimeetodiga uurinud värvide nimetamist ungari laste ja täiskasvanute seas (Gósy 1998, v.t alapeatükk 1.5.3). Berliini ja Kay teooriat tutvustavas osas on ta spekulatsioonid ka ungari põhivärvinimedele üle ja pakkunud, et need võivad olla järgmised (tõenäoliselt toetudes ainult iseenda keelevaistule): *fekete*, *fehér*, *piros*, *zöld*, *sárga*, *kék*, *barna*, *bíbor* 'purpur(ne)', *rózsaszín*, *narancs* ja *szürke* (Gósy 1998: 57). Tundub, et siin on Gósy eksinud inglise keelest ungari keelde tõlkimisega, inglise *purple* pole mitte ungari *bíbor*, vaid ungari *lila*. Sama vea tegid Berliini-Kay teooriat

eestlastele tutvustades Jüri Allik ja Erast Parmasto, kelle meelest on eesti põhivärvinimeks *purpur(ne)* (Allik 1982: 381, Parmasto 1982: 375). Oma raamatus “Psühholoogia lihtsusest” parandab Allik tehtud vea, asendades värvinime *purpurne* värvinimega *lilla* (Allik 1997: 105-106). Urmas Sutrop on tõestanud, et just *lilla* on eesti keeles põhinimi (Sutrop 1995, 2000, 2000b).

Lisaks eksib Gósy ka värvinime *narancs* põhinimeks pidades, sest nagu käesolevas töös korduvalt mainitud, on tänapäeva ungari keeles põhivärviterminiks *narancssárga*.

MacLaury jt on oma 1997. aastal välja antud artiklis välimeetodiga sooritatud katsete põhjal arvanud, et ungari keeles on ainult üks punast tähistav sõna – *piros* – põhinimi ning seega on ungari keeles 11 põhivärvinime. Millised need täpselt on, artiklis nimetatud pole (MacLaury et al. 1997, vt alapeatükk 1.5.2).

Sándor András Kicsi on kirjutanud kolm artiklit ungari põhivärvinimedest. Kahjuks ei põhine neist ükski empiirilisel uurimusel. Kicsi oletab, et ungari keeles on 9-10 põhivärvinime: *fehér, feketé, piros/vörös, sárga, zöld, kék, barna, lila* ja *szürke* (1988a: 457, 1988b, 1991). *Narancssárga* ja *rózsaszín* Kicsi järgi ungari põhivärvinimede hulka ei kuulu, kuna nad ei vasta Berlini ja Kay esitatud kriteeriumitele (nt monolekseemsus). Kas kokku on ungari keeles 9 või 10 värvinime, sõltub sellest, kas *vörös* on põhinimi või mitte. Ometi kuulub just Kicsi nende autorite hulka, kes korduvalt rõhutab: *piros* ja *vörös* on füüsikaliselt üks ja seesama värv (1988a: 459, 1988b: 44). Veel rõhutab Kicsi, et Berlini ja Kay põhinime kriteeriumite järgi saab olla neist põhisõna ainult *piros* (pigem rohkem) või ainult *vörös* (pigem vähem) (1991: 51).

9-10 põhivärvinime on arvatud olevat ka soome keeles. Mauno Koski on avaldanud monograafia “Värien nimitykset suomessa ja lähisukukielissä” (Koski 1983), kus ta vaatleb värvinimesid soome, põhjaeesti, lõunaeesti, liivi, karjala, lüüdi, vepsa, vadja ja isuri keeles. Uurimus põhineb kirjalikel allikatel, mitte eksperimentaalsel materjalil. Tema andmetel on soome keeles 10 põhivärvinime: *valkoinen ~ valkea* ‘valge’, *musta* ‘must’, *sininen* ‘sinine’, *punainen* ‘punane’, *keltainen* ‘kollane’, *vihreä* ‘roheline’, *harmaa* ‘hall’, *ruskea* ‘pruun’, *violetti* ‘lilla’ ja *oranssi* ‘oranž’ (Koski 1983: 266). Koski arvamus kohaselt roosa jaoks soome keeles põhivärvinime ei ole. Kui oleks, võiks see olla kas *vaaleanpunainen*, *pinkki* või *roosa*. Koski meelest on ka eesti keel 10 põhivärvinime tasemel olev kultuurkeel. Värvisõna *oranž* täidab põhivärvinime funktsioone ainult osaliselt, nagu seda soome keeles teevad värvinimed *oranssi* ja

violetti (Koski 1983: 267). Urmas Sutrop on tõestanud, et ka värvinimi *oranž* täidab eesti keeles kõik põhivärvisõnale esitatud nõuded ja on eesti keele põhivärvinimi (Sutrop 1995; 2000; 2000a). Erinevalt eesti keelest, ei ole soome keele värvinimesid siiani välimeetodiga uuritud.

Katalin Sipőcz on 1994. aastal avaldanud monograafia mansi värvinimedest, kuid juba 1992. aastal välja antud artiklis kirjutab ta, et ungari keeles on 11 põhivärvinime – *fehér, fekete, piros, sárga, zöld, kék, barna, lila, szürke, narancssárga ja rózsaszín* (Sipőcz 1992). Seda kinnitavad ka magistr töö autori katsed.

Viimase aja artiklitest, milles põhivärvinimedega tegeldakse, võiks ära nimetada De Bie-Kerékjártó 2003. aastal ilmunud kirjutise, kus ta järjekindlalt väidab, et ungari keeles on 12 värvide põhinime (nende hulgas *vörös*) (2003: 67, 77-78).

Kui 1910. aastal avaldas Ferenc Mátray esimese ungari värvinimesid käsitleva monograafia, siis ei saanud ta teada, et poole sajandi pärast sünnib põhivärvinimede teooria. Tema tõi põhivärvidena esile värvisõnad *fejér/fehér, fekete,örös, zöld, kék* ja *sárga*, monograafias oli veel lühidalt vaadeldud värvisõnu *piros, barna, lila* ja *rózsaszínű* (!) (esineb ainult pika ü-ga variant). Sellist värvinime nagu *narancssárga* siis veel ei tundudki, selle asemel on monograafias kirjas ainult *narancsszínű* ‘apelsini värvi’ (Mátray 1910).

4. 2. Probleemsed värvisõnad ungari keeles

Ungari keeles on värvisõnu, mis tekitavad küsimusi oma tähenduse, struktuuri või kasutusvaldkonna osas. Põhivärvinimedest kuuluvad nende hulka *piros, sárga, narancssárga* ja *rózsaszín*. Kahe viimatimainitu kohta võib näiteks küsida, kas nad ikka on põhivärvisõnad, koosnevad nad ju kahest eri tähendusega osast jne. Ometi väidetakse käesolevas magistr töö, et nad kuuluvad põhivärvinimede hulka.

Enim on ungari värvinimedest uuritud ungari kahte punast tähistavat värvisõna. Selles peatükis püütakse põhjendada, miks on põhinimi *piros* aga mitte *vörös*, vaadeldakse nende värvisõnade esinemist liitsõnades ja arutletakse semantika üle.

4. 2. 1. Punased *piros* ja *vörös*

Alates Berliini ja Kay 1969. aastal avaldatud klassikalise tööst on uuritud, kas mõlemad ungari punased *piros* ja *vörös* on värvi põhivärvinimed, nagu Berlin ja Kay oma

töös viitavad. Enamasti on levinud arvamus, et nii *piros* kui ka *vörös* on ungari keeles põhivärvinimed, kuid samas pole seda empiiriliste katsetega kindlaks tehtud.

Mari Bogatkin küsitles 2002. ja 2003. aastal Ungaris 125 ungari keelt emakeelena kõnelevat keelejuhti, kellelt saadud vastuste põhjal võib järeldada, et ungari keeles on põhivärvinimi ainult *piros*. Värvisõna *vörös* ungari keeles põhivärvinimi ei ole (vt täpsemalt peatükk 2). Seega vastab ungari keel ilma eranditeta Berliini ja Kay teooriale.

2003. aastal sooritatud nimeandmiskatsesele lisati 15 värvitahvlit punakas-lillakast ja kollakast spektriosast. Punakast spektrist võeti juurde tumepunaseid värvitahvleid, et kinnitada või ümber lükata kirjanduses esinevaid väiteid, et tänapäeva ungarlased kirjeldavad värvisõnaga *vörös* valdavalt tumepunast värvitooni. Lisaks 65 standardsele värvitahvlile (Davies, Corbett 1994a) võeti nimeandmiskatses kasutusele järgmised punased värvitahvlid: Life Red, ROR T1, RV S1, R S1, (mis oli katses kõige tumedam punane, midagi kuivanud vere värvi taolist) ja R T1.

Loetelukatses nimetas värvisõna *piros* 123 (39+84) ning värvisõna *vörös* ainult 44 (12+32) katseisikut 125-st (40+85) ungari keelt emakeelena kõnelevast keelejuhust.

2003. aastal kasutasid 85 ungari keelejuhti andes nimesid 80-le värvitahvlile värvisõna *piros* 210 ja värvisõna *vörös* 19 korda. Värvinimega *piros* kirjeldasid keelejuhid järgmiseid värvitahvleid: ORO (22 korda), RO (51 korda), ROR (44 korda), ROR T1 (13 korda), R (16 korda), R T1 (8 korda), R S1 (1 kord), RVR (3 korda), Life Red (46 korda) ja Rose Red (6 korda). Värvinime *vörös* oli antud värvitahvlitele RO (5 korda), ROR (3 korda), ROR T1 (1 kord), R (3 korda), R T1 (3 korda), R S1 (2 korda), Life Red ja Rose Red (kummalegi 1 kord). 2002. ja 2003. aasta katsete tulemustest kokku selgub, et 125 ungari keelejuhti andis 65-le värvitahvlile nime *piros* 213 korda, värvisõna *vörös* kasutati ainult 20 korda²⁶. Enim kasutati värvinime *piros* värvitahvlite RO (79 korda), ROR (65 korda), ORO (34 korda) ja R (24 korda) tähistamiseks. Värvisõna *vörös* kasutati enim värvitahvlite RO (7 korda) ja ROR (5 korda) puhul.

Selle tulemuse põhjal ei saa teha järeldust, kas *vörös* on hele- või tumepunane, kuna keelejuhid kasutasid seda värvinime peaaegu kõikide punast sisaldavate värvitahvlite puhul.

²⁶ 2003. aasta tulemused ja 2002. ning 2003. aasta tulemused kokku erinevad märgatavalt selle poolest, et 2003. aastal on kasutatud 80 värvitahvlit, 2002. ja 2003. aasta tulemused saadi aga 65 värvitahvli põhjal.

Kui vaadelda liitsõnu, mille põhisõnaks on *piros* ja/või *vörös*, samuti seoseid, mis emakeelsetel ungarlastel nende värvinimega tekivad, saadakse parem ülevaade ungari punaste sarnasest ning erinevast kontekstilisest käitumisest.

Liitsõnade analüüsiks kasutatakse 2002. ja 2003. aastal läbi viidud katsetes nimetatud sõnu. On huvitav vaadelda värvisõnade *piros* ja *vörös* ühised ning erinevaid esikomponente Els Oksaare poolt saksa keele liitsõnaliste värvinimede klassifitseerimiseks pakutud semantiliste rühmade kaupa nagu tehti ka peatükis 3. 1. 2. 2. (Oksaar 1961).

I. Piros ja vörös ühised esikomponendid liitvärvisõnades

1. **mingi teine värvinimi + piros/vörös:** *barnás* 'pruunikas', *lilás* 'lillakas', *narancs-sárgás* 'oranžikas', *sárgás* 'kollakas';
2. **adjektiiv + piros/vörös:** *fakó* 'tuhm, pleekinud', *tompá* 'tuhm', *halvány* 'kahvatu', *közép* 'keskmine', *sötét* 'tume', *világos* 'hele';
3. **värvipigment** (kustlikul teel saadud värvaine või värv) + **piros/vörös:** *bibor* 'purpur', *cinóber* 'kinaver', *kármín* 'karmiin';
4. **kivid, mineraalid, vääriskivid + piros/vörös:** *tégla* 'telliskivi';
5. **oksiidid, metallid + piros/vörös:** *rozsa* 'rooste';
6. **puuviljad, marjad, aedviljad + piros/vörös:** *narancs* 'apelsin';
7. **vedelikud, veed, joogid + piros/vörös:** *vér* 'veri', *alvadt-vér* 'hüübinud veri';
8. **tuli, jää, lumi, taevas, taevakehad + piros/vörös:** *tűz* 'tuli'.

II. Erinevad esikomponendid liitsõnades

Ainult vörös esikomponendid liitsõnades võivad olla järgmised:

1. **mingi teine värvinimi + vörös:** *rőt* 'punane', *mély-tégla* 'sügav-telliskivivärv', *sötét-tégla* 'tume-telliskivivärv';
2. **adjektiiv + vörös:** *matt* 'matt, tuhm';
3. **värvipigment** (kustlikul teel saadud (värv)aine või värv) + **vörös:** *terrakotta* 'terrakota';
4. **kivid, mineraalid, vääriskivid + vörös:** *cserép* 'kahhelkivi';
5. **oksiidid, metallid + vörös:** *bronz* 'pronks';
6. **puuviljad, marjad, aedviljad + vörös:** *granát* 'granaatõun';

7. vedelikud, veed, joogid + vörös: *bor* ‘vein’;
8. tuli, jää, lumi, taevad, taevakehad + vörös: *láng* ‘leek’;
9. taimed, taimeosad, lilled + vörös: *rózsa* ‘roos’;
10. puu, puit + vörös: *mahagon* ‘mahagon’;
11. loomad, linnud, kalad + vörös: *róka* ‘rebane’;
12. hüüdsõna + vörös²⁷: *jaj* ‘oi, ai’.

Piros esikomponente liitsõnades vt alapeatükk 3. 1. 2. 2.

Lisaks liitsõnade analüüsile võib jälgida ka punase nimetuste *piros* ja *vörös* kollokatsioone. Neid on lähemalt uurinud Kiss ja Forbes (vt alapeatükk 1.5.4.).

Ungari keele kahe punase semantika edasisel uurimisel oleks otstarbekohane toetuda John Lyonsi semantiliste väljade teooriale. Tuleb empiiriliselt välja selgitada värvinimede *piros* ja *vörös* kollokatsioonide ulatus, st kontekstide hulk, milles need sõnad võivad esineda (vrd Lyons 1995: 62). Nende kahe punase nimetuse ühiseid kollokatsioone tuleks käsitleda paradigmaatilistena, mille puhul *piros* ja *vörös* on ühe süntagma piires paradigmaatilised, st “vabalt” vahetatavad. Kummalegi värvinimele ainuomaseid kollokatsioone tuleks vaadelda süntagmaatiliste suhetena punase nimetuse ja modifitseeritava nimisõna vahel (vrd Lyons 1977: 230–269).

Palju on diskuteeritud ka teemal, millist punast tooni ungari kaks punast täpselt tähistavad. Ühed lingvistid on arvamusel, et *vörös* märgib füüsikaliselt tumedamat tooni kui *piros* (Sipőcz 1994, Kálmán 1990, De Bie-Kerékjártó 2003, Kiss, Forbes 2001, MacLaury jt 1997, Wierzbicka 1996), teised pakuvad, et küsimus on pigem tunnetuslik ja keelelistest teguritest sõltuv (teatud idioomid, fraseologismid, kus kasutatakse ainult üht või teist värvisõna), värvitoon ise on aga üks ja seesama (Kicsi 1988a, 1988b, Gárdonyi 1920, Selényi 1947). On levinud veel kolmaski aramus, et *vörös* tähistab kollase alatooniga punast, *piros* aga sinise alatooniga punast (Csapódi 1899). Samas leidub monograafiaid või artikleid, milles ei üritatagi sel teemal sõna võtta (Mátray 1910, Bartha 1937) või siis võetakse sõna ettevaatlikult ja arusaamatult (Kenedy 1921). Paljud neist on lihtsalt spekulatsioonid, sest empiiriliselt on ungari värvinimesid uuritud ainult mõnel korral. Tundub isegi, et definitsioon *vörös* = *tumepunane* kordub artiklist artiklisse, ilma et autor selle tähenduse üle mõtiskleks.

²⁷ Els Oksaarel selline kategooria puudub.

Mari Bogatkini Ungaris läbi viidud katsed ei kinnita mitte mingil juhul väidet, et *vörös* tähistab tumepunast. Nimeandmiskatses kirjeldasid kõige tumedamat punast värvitahvliit – R S1 – ungari keelejuhid vaid 2 korda sõnaga *vörös*. Samas anti kõige rohkem kordi värvinime *vörös* värvitahvliile RO (ingl *orange-red*). Seega toetab läbiviidud katse hoopis Csapódi arvamust, et värvisõnaga *vörös* tähistatakse kollakat punast (Csapódi 1899: 203), kuid seegi hüpotees vajab täiendavat kontrollimist.

Värvinimede *vörös* ja *piros* kasutus on siiski eelkõige tunnetuslik. Tegelikult on nii Ungari rahvuslipu punane (*piros-fehér-zöld* ‘punane-valge-roheline’) kui ka Nõukogude Liidu lipp (*vörös zászló* ‘punalipp’) sama värvi (Kicsi 1988a, 1988b). Nii mõnedki magistritöö autori küsitatud keelejuhtidest kinnitasid, et nende jaoks on *piros* ja *vörös* sünonüümid, s.t värvi tähistuse mõttes, ning nende kasutamine oleneb kontekstist ja traditsioonist.

Ungari kahe punase süntagmaatiliste kollokatsioonide puhul võib olla tegemist areaalse nähtusega, kuna ka tšehhi keeles tähistab punast värvi kaks värvisõna – *červený* ja *rudý*, kusjuures viimasele on ükskeelsetes tšehhi sõnaraamatutes sageli lisatud tähendus *tmavě, sytě červený* ‘tume, küllastunud punane’. Seega võiks eeldada, et tšehhi värvinimele *rudý* vastab ungari *vörös* ja tšehhi värvinimele *červený* ungari *piros*. (Etümoloogiliselt on tšehhi *červený* seotud ühe tõugu vere värviga; *rudý* on tuletatud (raua)maaki tähistavast sõnast.) Kasutuskonteksti jälgides polegi need vastavused aga nii lihtsad. Punapeet on ungari keeles *vörösrepa*, tšehhi keeles aga *červený řepa*, punane kapsas ungari keeles *vöröskáposzta*, tšehhi keeles *červeně zelí*. Ja kui ungari keeles saab veini kohta öelda ainult *vörösbor* (välja arvatud Transilvaanias, kus kasutatakse ka liitsõna *pirosbor*), siis tšehhi keeles on võimalikud nii *červeně víno* kui ka *rudé víno*. Kuid nii nagu ungari *vörös* on kujunenud sotsialismi ja kommunismi tähistavaks punaseks, on sama tähendus ka tšehhi värvisõnal *rudý*, nt *Rudá armáda* ‘punaarmee’ ja *vörös Hadsereg* ‘punaarmee’ ning *vöröskatona* ‘punasõdur’, *rudá hvězda* ‘punatäht’ ja *vörös csillag* ‘punatäht’; aga ka *rudý baron* ‘punaparun’ ja *vörös zászló* ‘punalipp’ (kuigi *červený praporek* ‘punalipp’). Samuti vastavad *vörös* ja *rudý* teineteisele mõnes muus väljendis, nagu *vörös bolygó* ja *rudá planeta* ‘punane planeet = Marss’. Enne edasiste areaalsete järelduste tegemist vajaksid tšehhi ja teiste piirkonna slaavi keelte (põhi)värvinimed välimeetodiga põhjalikku uurimist.

Kokkuvõtteks võiks märkida järgmist:

- 1) Levinuima seisukoha järgi tähistab *piros* helepunast, *vörös* aga tumepunast.

- 2) Robert MacLaury vaatepunktide teooria (*vantage theory*) ütleb, et *piros* ei pea olema tingimata hele, kuid tema retsessiivne paariline *vörös* tähistab siiski tumedat punast. Ungaris läbi viidud empiirilised katsed seda ei kinnita.
- 3) On pakutud, et *vörös* tähistab kollaka alatooniga punast, *piros* aga sinaka alatooniga punast.
- 4) On väidetud, et nii *piros* kui ka *vörös* tähistavad ühte ja sedasama värvi, ainult nende kasutus oleneb keelelisest kontekstist ja põhineb emotsionaalsetel alustel. Nii seostub värvisõna *piros* enamasti positiivsete emotsioonidega ja meeldivate asjadega, *vörös* aga negatiivsete emotsioonidega, halbade asjadega ja esineb hoiatava sisuga idioomides.
- 5) Ungari keele kahe punase kasutus (süntagmaatilised ja paradigmaatilised kollokatsioonid) võib olla areaalne nähtus, kuna sarnast kahe punase kasutust esineb ka (vähemalt) tšehhi keeles.

4. 2. 2. Kollased *sárga*, *narancssárga*, *citromsárga*

Käesoleva magistritöö teises peatükis kirjeldati empiiriliste meetoditega läbiviidud katseid ja analüüsi nende tulemusi. Mitmel korral tekitas küsimusi värvinime *sárga* nõrk põhistaatus (eriti 2003. aastal sooritatud katsetes). Kas on tõepoolest võimalik, et *citromsárga* 'sidrunikollane' tahab välja vahetada vana värvinime *sárga*, kuna sobib hästi paariliseks juba tõestatud värvi põhininele *narancssárga* 'oranž; apelsinikollane'? Värvinime *citromsárga* kasutati värvitahvlite Y, Y T1 ja PRIMROSE YELLOW kirjeldamiseks oluliselt rohkem kui värvinime *sárga*²⁸ (nt 125-st keelejuhist 61 kirjeldas värvitahvli Y nimega *citromsárga* ja ainult 47 keelejuhti kasutas värvinime *sárga*).

Samas räägib *sárga* kasuks see, et loetelukatses meenus ta keelejuhtidele valdavalt kohe pärast nimesid *piros* ja *kék* (sellest ka kõrge keskmise positsiooni aste, vt peatükk 2). *Sárga* eksisteerib kõikide keelejuhtide idiolektides, tema kasutus ei ole piiratud kitsa klassi objektide nimetamisega, ta on monolekseemne ja pole ka hiline laensõna. Seega täidab *sárga* kõik olulised põhivärvisõna kriteeriumid (BCT: 6-7). Järelikult on küsimus nimeandmiskatses, kuna keelejuhitud on kollaseid värvitahvleid nimetanud *citromsárgaks*. (Värvitahvlite valiku on teinud mitteungarlased. Võiks spekuloida, et kui ungarlased ise oleksid teinud tahvlitevaliku, oleksid nad sellesse kaasanud tahvlid, mida igal juhul saab nimetada (ainult) värvinimega *sárga*). *Sárga* on

²⁸ Värvitahvleid Y T1 ja Primrose Yellow kasutati ainult 2003. aasta nimeandmiskatses. Mõlema värvitahvli puhul on tegemist intensiivse heledama kollasega (lähemalt vt alapeatükk 2.4.2.).

ungari keeles kindlasti põhivärvinimi, ainult keelejuhtidel on raske konsensusele jõuda, millist värvi selle nimega täpselt tähistada. Võib ka olla, et värvinime *sárga* kipub üldiselt asendama *citromsárga* ‘sidrunikollane’ sellepärast, et moodustab koos värvinimega *narancssárga* ‘apelsinikollane, oranž’ sümmeetrilise paari. Ungari kollaste arengut oleks huvitav jälgida edaspidigi.

Ungari kolmest kollasest on põhivärvinimed *sárga* ‘kollane’ ja *narancssárga* ‘oranž’, *citromsárga* ungari keeles põhinimi ei ole. Värvinimede *sárga* ja *narancssárga* morfoloogiline analüüs ja etümoloogia on esitatud kolmandas peatükis.

4. 2. 3. Roosa *rózsaszín*

Rózsaszín ‘roosivärv; roosa’ on tänapäeva ungari keele põhivärvinimi. Oma staatuse poolest on ta põhivärvinimedest noorim ning tema seotus objektiga (roos → roosi värv → roosivärv ‘roosa’) on veel tugev. Ka Berlin ja Kay väidavad, et värviterminid, mis sisaldavad sõna *-värv*, *-värvi*, võivad olla värvileksikoni hilised lisandused. “..color terms containing an affix whose gloss is ‘color, -colored, color of-’, and so on, are more recent additions than those not containing such an affix..” (BCT: 37). *Rózsaszín* ja *rózsaszínű* oma sellistel kujudel esinevad TESzis (vt etümoloogiat alapeatükist 3. 2. 2.), aga mitte MSzSzis. Sünonüümisõnaraamatul on kirjete hulgas ainult *rózsa* ‘roos’.

Nimeandmiskatses näeme, et *rózsaszín*, nagu ka eelmises alapeatükis käsitletud *sárga*, ei domineeri ($DI \neq \frac{1}{2}$) ühegi värvitahvli puhul. Kõige rohkem (53 korda) on 125-st keelejuhust selle värvinimega nimetanud värvitahvlit R-T4. Sagedamini on selle nimega nimetatud heledaid roosakaid toone.

Roosale värvile pöörab tähelepanu István Csapódi oma kahte ungari punast käsitlevas artiklis (vt alapeatükk 1.3). Ta kirjutab: “.. a Rosa centifolia kékesbe hajló színéről valljuk, hogy piros rózsá, ennek színe az igazi rózsaszín”²⁹ (Csapódi 1899: 203) *Rosa centifolia* tähendus eesti keeles on ‘kibuvits’ (ung *vadrózsa*). Järelikult, kui ungarlane ütleb *rózsaszín*, mõtleb ta ikka veel kibuvitsa värvile. Keelejuhtidega läbi viidud katsed näitasid, et tumedate roosade toonide jaoks, mille kohta nii mõnigi eestlane ütleks *tumeroosa* (ung *sötétrózsaszín*), kasutavad ungarlased juba teist põhivärvinime *lila* ‘lilla’ või värvinimesid *ciklámen* ‘alpikann; tumeroosa’, *hússzínű* ‘lihavärvi’, *testszínű* ‘kehavärvi’, *mályva* ‘kassinaeris’, *bőrszínű* ‘nahavärvi’ jt.

²⁹ *Rosa centifolia* sinakast värvist märgime, et see on *punane* (piros) roos ning selle värv on tõeline *roosa* (*rózsaszín*).

Loetelukatses nimetas 125-st keelejuhist värvisõna *rózsaszín* 94 (*narancssárga* mainiti ära 79-l korral) ning spetsiifilisuse indeks järjestab just selle värvinime 9. kohale, *narancssárga* ja *szürke* ette. Lisaks täidab *rózsaszín* väga olulisi põhinimele ette seatud kriteeriume, nt kuulub kõikide keelejuhtide idiolekti, teda saab kasutada kõikide objektide tähistamiseks, ta ei ole teiste värvinimede hüponüüm, (kuna tänapäeval eksisteerib *rózsaszín* lahus värvinimest *piros*, veel enne keeleuudendust 18. sajandi lõpus, 19. sajandi alguses, märkis *piros* ka roosat (Csúri 1922: 169)).

Käesolevas magistritöös käsitletakse värvinime *rózsaszín* kõikides peatükkides põhivärvisõnana. Tema morfoloogiline ja etümoloogiline analüüs on esitatud peatükis 3.

4. 3. Empiirilise-kognitiivsed värviuurimused teistes keeltes

Magistritöö viimases peatükis antakse ülevaade sellest, milliseid tulemusi on saadud teisi keeli (põhiliselt välimeetodiga) uurides. Väga palju on uuritud inglise ja vene keelt, mingil määral ka prantsuse keelt, mitmeid nn eksootilisi keeli jne. Võrdlevaid uurimusi veidub nt vene ja prantsuse keele kohta (Morgan 1993), vietnami ja inglise keele kohta (Alvarado, Jameson 2002) jne. Kahjuks ei ole siiani välimeetodiga uuritud ungari keele naaberkeeli, nagu tšehhi, slovaki, rumeenia jt. Küll on neid kolme keelt ning veel prantsuse, itaalia, hispaania, ukraina, poola ja vene keelt uuritud sõnaraamatute põhjal väga keeruka meetodiga omavahel võrreldes (Pawłowski 1999).

Ungari sugulaskeeltest on välimeetodiga uuritud mansi keelt ja eesti keelt (Sipőcz 1994; Sutrop 1995, 2000b, 2002b). Sipőcz arvab, et mansi keeles täidab põhivärvinime kriteeriumid kõige paremini 4-6 värvinime, Sutrop on tõestanud, et eesti keeles on 11 põhivärvinime – *sinine, punane, kollane, roheline, must, valge, pruun, lilla, roosa* ja *oranž*. Soome keele värvinimesid siiani välimeetodiga uuritud pole. Kirjalike allikate põhjal on soome keelt ja teisi läänemeresoome keeli käsitlenud Mauno Koski (1983).

Inglise keele värvinimesid on Euroopas kõneldavatest keeltest ehk kõige rohkem uuritud. Berlin ja Kay esitasid oma teoses inglise keele värvide põhinimedena terminid *black, white, red, green, yellow, blue, brown, purple, pink, orange* ja *grey* ning see väide on paika pidanud.

Peale põhivärvinimede on inglise keeles uuritud ka värvisõnavara erinevusi naistel ja meestel, samuti vanusegruppidest lähtuvalt (DuBois 1939; Rich 1977;

Swaringen et al. 1978; Conley, Cooper 1981; Nowaczyk 1982; Frank 1990; Simpson, Tarrant 1991 jt). Kõik need artiklid kirjeldavad enamasti välimeetodiga läbi viidud katseid. Neis juhitakse tähelepanu sellele, et mehed ja naised nimetavad värve väga erinevalt. Seda väidet toetavad ka käesoleva magistritöö jaoks sooritatud katsed. Näiteks nimeandmiskatses oli mõlemal aastal värvitahvlitele nimede andmisega rohkem raskusi meestel.

Prantsuse keele värvinimesid on põhjalikult uurinud Isabel Forbes (1979). Ulatuslike välimeetodiga sooritatud uurimuste põhjal jäeldab Forbes, et prantsuse keeles on 12 põhivärvinime *blanc* 'valge', *rouge* 'punane', *jaune* 'kollane', *vert* 'roheline', *bleu* 'sinine', *marron* '(kastan)pruun', *brun* 'pruun', *rose* 'roosa', *orange* 'oranž', *violet* 'lilla', *gris* 'hall' ja *noir* 'must'. Loetelust on näha, et värvikategooria pruun jaguneb kaheks põhiterminiks – *brun* ja *marron* (Forbes 1979). Oma järeldest põhjendab ta Berliini ja Kay oletusega, et mõnes keeles, nt ungari ja vene, võib olla rohkem kui 11 värvide põhinime (Forbes 1979: 296). 10 aastat hiljem avaldatud artiklis diskuteerib Forbes' tulemuste üle Nicol Spence, kes 50 prantsuse keelejuhi vastuste toel väidab, et prantsuse keel on siiski 11 põhivärviterminiga keel ning lisab, et *marron* hakkab välja vahetama vana värvinime *brun*, kuna noorem põlvkond kasutab seda värvisõna juba ka juuste värvi tähistamiseks, mida varem tehti ainult sõnaga *brun* (Spence 1989: 479-482). Veel juhib Spence tähelepanu sellele, et värvisõnal *brun* oli ajalooliselt palju laiem semantiline tähendus, s.t et *brun* tähistas tumedat värvi üldiselt (vdl ungari *barna* 'pruun, tume', vt lisaks alapeatükk 3.2.2.4) (Spence 1989: 491). Spence avaldab arvamust, et kuigi *marron*, nagu ka värvinimed *orange*, *violet* ja *rose*, on suhteliselt hilised prantsuse põhivärvivälja lisandused, on nad siiski tänapäeval põhivärvinimedeks (Spence 1989: 494). Seda, et värvinimi *brun* on asendumas uue värvinimega *marron*, on pakutud hiljemgi (vt Des Lauriers 1992). Prantsuse värvisõna *vert* 'roheline' on käsitletud Vallier (1979). Prantsuse ja vene keele värvinimesid on omavahel võrrelnud Gerry Morgan (1992).

Alates Berliini ja Kay teosest on palju diskuteeritud ka vene keele värvinimedele üle. Berlin ja Kay viitasid võimalusele, et vene keeles on kaks värviterminit sinise tähistamiseks – *sinij* ja *goluboj* (BCT: 99). Vene keelt on ulatuslikult eksperimentaalselt uurinud Ian Davies ja Greville Corbett, kelle välimeetodit ka käesolevas magistritöös kasutatakse (Davies, Corbett 1994a, 1997). Nende uurimused kinnitavad Berliini ja Kay hüpoteesi vene kahest sinist tähistavast põhinimest. Lisaks on vene keele põhivärvinimed olnud teistegi lingvistide huviobjektideks (Corbett, Morgan 1987, Moss

1989a, 1989b; Frumkina 1984 jt). Hiljuti on ilmunud artikkel Galina V. Parameilt, kelle arvates vene värvinime *goluboj* võiks pidada kultuuriliseks põhivärvinimeks ning seega on vene keeleski 11 põhivärvinime (Paramei 2005). Vene emigrantide keelekasutust on uurinud Andrews (1994).

Davies ja Corbett on välimeetodiga uurinud ka nn eksootilisi keeli (Davies et al. 1992; Davies, Corbett 1994b; Davies et al. 1994)

Selle alapeatüki kokkuvõtteks võiks öelda, et põhivärvinimed on maailma keeltes empiiriliselt suhteliselt hästi läbi uuritud sõnavara valdkond. Üldiselt paistab silma tendents, et siiani püütakse ümber lükata Berliini ja Kay teesi enamalt 11 põhivärvinimest kõigis maailma keeltes, kuna arvatakse leiduvat 12 põhivärvinimega keeli (nt vene, prantsuse, ungari). Sellised “avastused” leiavad siiani nii positiivset kui ka negatiivset vastukaja.

Kokkuvõte

Magistritöö “Värvinimed ungari keeles. Põhinimed, nende struktuur ja kujunemine” on eksperimentaalne lingvistilis-kognitiivne uurimus. Töös kasutati Berlini ja Kay põhivärvinimede teooriat ning Daviese ja Corbett’ välimeetodit. Nendele meetoditele tuginedes küsitleti 2002. aasta 22.-31. oktoobrini Budapestis 40 ungari keelt emakeelna kõnelevat keelejuhti ning 2003. aasta 19. oktoobrist kuni 5. novembrini Budapestis, Derbrecenis, Gyóris, Pécsis, Ipolyveces, Balassagyarmatis, Budaörsis ja Dejtáris 85 ungari keelt emakeelena kõnelevat naist ja meest vanuses 9-82 aastat. Keelejuhtide vastuste põhjal selgitati välja põhivärvinimed tänapäeva ungari keeles. Need on järgmised:

fekete ‘must’

fehér ‘valge’

piros ‘punane’

zöld ‘roheline’

sárga ‘kollane’

kék ‘sinine’

barna ‘pruun’

lila ‘lilla’

rózsaszín ‘roosa’

narancssárga ‘oranž’

szürke ‘hall’.

Ungari keel vastab täielikult Berlini-Kay viimasele, VII arengustaadiumile. Varem oli levinud seisukoht, et ungari keel on erandlik, sest selles on 12 põhivärvinime, s.h kaks põhivärvinime punase tähistamiseks – *piros* ja *vörös*.

Värvisõna *piros* on psühholoogiliselt kõige esileulatavam värvinimi ungari keeles, mis tähendab seda, et teda nimetavad keelejuhid valdavalt esimeste neile meenuvate värvinimede seas. Lisaks täidab ta kõik teised põhivärvinimele esitatud kriteeriumid Berlini ja Kay definitsioonis, nagu monolekseemsus, teisi punaseid märkivate värvinimede hüperonüümiks olemine jne. Värvinimi *vörös* pole tänapäeva ungari keele põhivärvisõna, kuid esineb väga paljudes väljendites ja idioomides ka tänapäeval. Lisaks on värvisõnal *vörös* täita eriline ülesanne – tähistada kõike, mis on seotud sotsialismi ja kommunismiga. Värvisõnaga *piros* seda ei tehta. Üldiselt on levinud seisukoht, mille järgi *piros* tähistab helepunast ja *vörös* tumepunast. Käesoleva

magistritöö jaoks läbi viidud katsed seda ei kinnita. Arvatavasti on kahe punase vahekord ungari keeles hoopis keerulisem ning vajab edaspidist uurimist. Tuleb empiiriliselt välja selgitada värvinimede *piros* ja *vörös* kollokatsioonide ulatus, st kontekstide hulk, milles need sõnad võivad esineda. Ungari kahe punase süntagmaatiliste kollokatsioonide puhul võib olla tegemist areaalse nähtusega, kuna tšehhi keeleski tähistab punast värvi kaks värvisõna – *červený* ja *rudý*, kusjuures viimasele on ükskeelsetes tšehhi sõnaraamatutes sageli lisatud tähendus *tmavě, sytě červený* ‘tume, küllastunud punane’. Kahjuks ei ole tšehhi keelt siiani eksperimentaalselt lingvistilis-kognitiivsete meetoditega uuritud.

Küsitavusi tekitavad ungari värvinimed *rózsaszín* ja *narancssárga*, mis ei saaks Berliini ja Kay põhivärvinimele esitatud kriteeriumite järgi põhisõnad olla, kuna nad pole monolekseemsed. Neid värvinimesid tuleb aga siiski pidada ungari keele kognitiivseteks põhisõnadeks (mitte lingvistilisteks), kuna nad kuuluvad tänapäeval kõigi keelejuhtide idiolektidesse, esinevad loeteludes eespool jne. Omaette küsimuse ungari värvinimede seas tekitab *citromsárga* ‘sidrunikollane’, mis tahab nimeandmiskatses välja vahetada tavalise kollast märkiva sõna *sárga*, kuna sobib hästi sümmeetriliseks paariliseks põhivärvisõnale *narancssárga* ‘oranž; apelsinikollane’. Võimalik, et saja aasta pärast on selline muutus juba toimunud, kuid praegu on põhivärvinimi siiski *sárga*.

Põhivärvinimede väljaselgitamisele aitas kaasa uus kognitiivse esiletuleku indeks ($S = F / (N \text{ mp})$), mis ühendab loetelukatses kaks parameetrit: sõna sageduse ja keskmise astaku nimekirjas. Kuna indeks ei sõltu loetelude pikkusest, võimaldab ta võrrelda eri uurimuste tulemusi (ka eri keeltes).

Ungari 125 keelejuhti nimetas kokku 10917 värvinime, millest erinevaid kogunes 1148. Varem ei ole nii suure informantide hulgaga ungari värvinimesid uuritud.

Lisaks välimeetodiga sooritatud katsetele ja nende põhjal saadud tulemustele, käsitletakse magistritöös põhjalikult varasemat ungari värvinimede kohta leiduvat kirjandust. Üheks põhjuseks on see, et paljusid teosed Eestis ei leidu. Teiseks võrdleb magistritöö autor välimeetodiga saadud tulemusi varasema kirjandusega. Peab muidugi tõdema, et võrreldes inglise keelega pole ungari värvinimesid kuigi palju uuritud ning mitmedki värvisõnadega seotud aspektid vajaksid veel lähemat uurimist.

Magistritöös käsitletakse ka ungari põhivärvinimede vormilisi moodustusviise ja liitsõnade sõnaosi nende semantiliste rühmade kaupa. Analüüs põhineb Els Oksaare

saksa keele värvinimesid käsitleval uurimusel. Lisaks antakse ülevaade põhivärvisõnade päritolulisest taustast, mis vajab kindlasti ka edaspidist vaatlemist ning (kui võimalik) rekonstrueerimist vastavalt Berliini ja Kay värvinimedevolutsiooniteooriale.

Lisaks kõigele eespoolmainitule kõrvutatakse ungari keeles saadud tulemusi teiste keelte (nagu prantsuse ja vene) empiirilise-kognitiivsete uurimustega.

Käesolev magistritöö käsitleb ainult üht osa ungari keele tajusõnavarast. Edaspidist uurimist vajaksid kindlasti ka teised tajusõnavara osad, nagu temperatuuri-, lõhna- ja maitsesõnad, samuti ungari keele emotsioonisõnad.

Kirjandus

Lühendid

BCT: vt Berlin, Kay

MESz: vt Gombócz, Melich

MSzFE: vt Lakó

MSzSz: vt O. Nagy, Ruzsiczky

MUSz: vt Budenz

TESz: vt Benkő

UEW: vt Rédei

Kirjandus

Allik, Jüri 1982: Värvitaju, värvinimetused ja värvisümboolika. – Looming, nr 3, 378-384.

Allik, Jüri 1997: Psühholoogia lihtsusest. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Alvarado, Nancy, Kimberly A. Jameson 2002. The Use of Modifying Terms in the naming and Categorization of Color Appearances in Vietnamese and English. – Journal of Cognition and Culture vol. 2, No 1, 53-80.

Andrews, David R. 1994. The Russian color categories *sinij* and *goluboj*: An experimental analysis of their interpretation in the standard and emigré languages. – Journal of Slavic Linguistics, No 2, 9-28.

Balkay, Sarolta Budayné, Ágnes Lányiné Engelmayer 1974. Raven Színes Matrica tesztjének alkalmazása hallássérültek vizsgálatára. – Magyar pszichológiai szemle, 31. évf., 2. szám, 202-216.

Barratt, Leslie B., Miklós Kontra 1996. Matching Hungarian and English Color Terms. – International Journal of Lexicography, vol. 9, No 2, 102-117.

Bartha, Katalin 1937. Szókincstanulmány a magyar nyelv színelnevezéseiről. Dolgozatok a Debreceni Tiszta István Tudományegyetem magyar nyelvészeti Szemináriumából. Szer. Csúri, Bálint, 2. szám, Debrecen.

Bartha, Katalin 1958. Magyar történeti szóalaktan II. A magyar szóképzés története. Budapest: Tankönyvkiadó.

- Benkő, Loránd* (főszerk), szerk. Lajos Kiss, László Papp. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára 1967. Három kötetben: I A-Gy, II H-Ó, Ö-Zs, IV Mutató. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Berlin, Brent, Paul Kay* 1969. Basic Color Terms: Their Universality and Evolution. Berkeley: University of California Press. Reprinted in 1991.
- Bidu-Vrănceanu, Angela* 1992. Numele de culori – semantică, lingvistică, semiotică (I). – Studii și cercetări lingvistice, 43, 3, 279-290.
- Bogatkin, Mari, Urmas Sutrop* 2005a. (Ilmumas ajakirjas Keel ja Kirjandus.) Põhivärvinimed tänapäeva ungari keeles.
- Bogatkin, Mari, Urmas Sutrop* 2005b. (Ilmumas ajakirjas Linguistica Uralica.) The basic colour terms of modern Hungarian.
- Bogatkin, Mari, Urmas Sutrop* 2005c. (Ilmumas Emakeele Seltsi Aastaraamatus.) Kas ungari keeles on kaks punase põhivärvinime *piros* ja *vörös*?
- Budenz, József* 1873-1881. Magyar-ugor összehasonlító szótár. Budapest.
- Collier, George A.* 1973. Review. Basic color terms: their universality and evolution. By Brent Berlin and Paul Kay. – Language, vol. 49, No 1, 245-248.
- Conley, Kathi, William E. Cooper* 1981. Conjoined ordering of Color Terms by Children and Adults. – Studies in Language vol. 5, No 3, 305-322.
- Corbett, Greville, Gerry Morgan* 1987. Colour terms in Russian: reflections of typological constraints in a single language. – Journal of Linguistics vol. 24, 31-64.
- Corbett, Greville G., Ian R. Davies* 1997. Establishing basic color terms: measures and techniques. – Color Categories in Thought and Language. Eds Hardin C. L., Luisa Maffi. Cambridge: Cambridge University Press, 197-223.
- Csapódi, István* 1899. Vörös és piros. – Magyar Nyelvőr, 28. évf., 5. szám, 201-204.
- Csúri, Bálint* 1922. Rózsaszín, rózsaszínű. – Magyar Nyelv, 18. évf., 7-8. szám, 169-170.
- Czigler, István* 1995. Akkor is vigyázni kell, ha olyan eredményt kapunk, ami megfelel klasszikus elméleteknek: "Hiererchikus feldolgozás vagy késői szelekció" – Magyar Pszichologia Szemle, 51. évf., 1-2. szám, 37-57.
- Davies, Ian, C. MacDremid, G. Corbett, H. McGurk, D. Jerrett, T. Jerrett, P. Sowden* 1992. Color terms in Setswana: a linguistic and perceptual approach. – Linguistics, vol. 30, 1065-1103.

- Davies, Ian, Greville Corbett* 1994a. The basic color terms of Russian. – *Linguistics*, vol. 32, 65-89.
- Davies, Ian, Greville Corbett* 1994b. A Statistical Approach to Determining Basic Color Terms: An Account of Xhosa. – *Journal of Linguistic Anthropology*, vol. 2, No 2, 175-193.
- Davies, Ian, Christine Davies, Greville Corbett* 1994. The basic colour terms of ndebele. – *African Languages and Cultures*, vol. 7, No 1, 36-48.
- De Bie-Kerékjártó, Ágnes* 2001. A kék színnév használata a magyarban. – Ünnepi könyv Keresztes László tiszteletére, Debrecen – Jyväskylä, 81-91.
- De Bie-Kerékjártó, Ágnes* 2003. A vörös színnév használata a magyarban. – Ünnepi kötet Honti László tiszteletére. Szerk. Bakró-Nagy Marianne, Károly Rédei, Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet, 67-79.
- Des Lauriers, Helene Du Bois* 1992. Secondaire ou fundamental? Du statut indécis de certains termes de couleur en Français. – *Meta* 37 (2): 331-341.
- DuBois, Philip H.* 1939. The sex difference on the color-naming test. – *American Journal of Psychology* vol. 52, 380-382.
- Fletcher, Robert* 1980. *The City University Colour Vision Test, Second Edition*. Keeler.
- Forbes, Isabel* 1979. The terms *brun* and *marron* in modern standard French. – *Linguistics* vol. 15, 295-305.
- Frank, Jane* 1990. Gender Differences in Color naming: Direct mail Order Advertisements. – *American Speech*, vol. 65, No 2, 114-126.
- Frumkina = Фрумкина, Р. М.* 1984. Цвет, смысл, сходство. АСПЕКТЫ ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКОГО АНАЛИЗА. Москва: Наука.
- Futaky, István* 1981. Zur Herausbildung des Farbfeldes im Finnougrischen. – *Lakó emlékkönyv: nyelvészeti tanulmányok*. Szerk. Gábor Bereczki, József Molnár. Budapest, 48-58.
- Gárdonyi, József* 1920. Piros vagy vörös. – *Magyar Nyelv*, 16. évf., 4-6. szám, 84-87.
- Gombocz, Zoltán* 1912. Török jövevényszavaink hangtanához. – *Magyar Nyelvőr* 41. évf., 1-2. szám, 67-68.
- Gombóc, Zoltán, János Melich* (szerk.). *Magyar etymologiai szótár = Lexicon critico-etymologicum linguae Hungaricae*, I. kötet A–érdem 1914-1930, 11. – [16.] füzet, Erdő-[gámbec], 1934-[1943], II. kötet Erdő–faristár 1934, 12. füzet Farizeus–foglár 1936. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia.

- Gósy, Mária* 1998. Színmegnevezések a gyermekkorban és felnőttkorban. – Alkalmazott nyelvészeti tanulmányok. Közép-Európa, II kötet. Lengyel Zsolt, Navracsics Judit (szerk). Veszprémi Egyetem, 56-68.
- Grossmann, Maria* 1983. Analisi semantica dei termini di colore nella lingua ungherese. – Scritti Linguistici in Onore di Giovan Battista Pellegrini, vol. 2., Pisa: Pascini, 1331-1356.
- Grossmann, Maria* 1988: Colori i lessico: studi sulla struttura semantica degli aggettivi di colore in catalano, castigliano, italiano, romeno ed ungherese. (Tübinger Beiträge zur Linguistik 310). Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Heider, Eleanor Rosch* 1971: "Focal" Color Areas and the Development of Color Names. – Developmental Psychology vol. 4, No 3, 447-455.
- Heider, Eleanor Rosch* 1972: Universals in Color Naming and Memory. – Journal of Experimental Psychology, vol. 93, No 1, 10-20.
- Kálmán, Béla* 1971. Nyelvjárásaink. Második kiadás. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Kálmán, Béla* 1990. Semanticshe Parallele in den finnisch-ugrischen Sprachen. – Nyelvtudományi Közlemények, 91. évf., 107-111.
- Kay, Paul* 1975: Synchronic variability and diachronic change in basic color terms. – Language in Society, No 4, 257-270.
- Kay, Paul, Brent Berlin, Luisa Maffi, William Merrifield* 1997: Color naming across languages. – Color Categories in Thought and Language. Eds Hardin C. L., Luisa Maffi. Cambridge: Cambridge University Press, 21-56.
- Kay, Paul, Luisa Maffi* 2000: Color Appearance and the Emergence and Evolution of Basic Color Lexicons. – American Anthropologist, vol. 101, No 4, 743-760.
- Kenedy, Géza* 1921. Piros vagy vörös. – Magyar Nyelv, 17. évf., 1-3. szám, 33-34.
- Kicsi, Sándor András* 1988a. Az alapszínnevek lexikalizálásáról. – Magyar Nyelvőr, 112. évf., 4. szám, 456-467.
- Kicsi, Sándor András* 1988b. Az alapszínnevek lexikalizálása. – Természet Világa, 1. szám, 43-44.
- Kicsi, Sándor András* 1991. A magyar nyelv alapszínnevei. – Nyelvünk és Kulturánk, 82. szám, 50-53.
- Kiefer, Ferenc* 1978. Középfokú összehasonlítás a magyarban és a lengyelben. – Általános Nyelvészeti Tanulmányok, 12. szám, 173-183.

- Kiss, Gábor, Isabel Forbes* 2001. Piros, vörös – red, rot, rouge. – Kontrasztív Szemantikai Kutatások. Segédkönyvek a Nyelvészet Tanulmányozásához XI. Szerk. Gecső Tamás. Tinta Könyvkiadó, 190-199.
- Kiss, Gábor* 2004. A piros, vörös és más színnevek használata a Magyar Nemzeti Szövegtár alapján. – Variabilitás és Nyelvhasználat. Segédkönyvek a Nyelvészet Tanulmányozásához XXXIV. Szerk. Gecső Tamás. Tinta Könyvkiadó, 160-165.
- Koski, Mauno* 1983: Värien nimitykset suomessa ja lähisukukielissä. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Savonlinna.
- Kuznetsova et al. = Кузнецова, А. И., Е. А. Хелимский, Е. В. Грушкина* 1980. Очерки по селькупскому языку: тазовский диалект. Москва: Том I.
- Lakó, György (főszerk.)*. A magyar szókészlet finnugor elemei. Etimológiai szótár 1967-1978. I. kötet A-Gy 1967, II. kötet H-M 1971, III. kötet N-Zs 1978. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Laude-Cirtautas, Ilse* 1961. Der Gebrauch der Farbbezeichnungen in den Türkdialekten. Ural-Altäische Bibliothek. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- Lyons, John* 1977. Semantics. vol. 1. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lyons, John* 1995. Linguistic semantics: an introduction. Cambridge: Cambridge University Press.
- MacLaury, Robert E.* 1997. Color and cognition in Mesoamerica: constructing categories as vantages. Austin: University of Texas Press.
- MacLaury, Robert E., Judit Almási, Zoltán Kövecses* 1997. Hungarian Piros and Vörös: Color from points of view. – Semiotica vol. 114, No 1 / 2 , 67-81.
- Mátray, Ferenc* 1910. A magyar színnevezésekről. Kalocsa: Jurcsó Antal könyvnyomdája.
- Morgan, Gerry* 1993. Basic colour terms: comparative results for French and Russian. – French Language Studies, No 3, 1-17.
- Moss, Anthony E.* 1989a. Basic Colour Terms: Problems and Hypotheses. – Lingua 78, 313-320.
- Moss, Anthony E.* 1989b. Does Russian have a basic term for purple? – Linguistics, vol. 27, 145-155.
- Munkácsi, Bernát* 1901. Árja és kaukázusi elemek a finn-magyar nyelvekben. Magyar szójegyzések, I. kötet. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia.
- Munkácsi, Bernát* 1904. Alán nyelvemlékék szókincsünkben. – Ethnographia, 15. évf., 1-2. szám, 1-19.

- Nathans, Jeremy* 1989. A színlátás génjei. – *Tudomány*, 4. szám, 24-32.
- Navracscics, Judit* 2003. The bilingualism of croats living in Hungary. – *Strani jezici* vol. 32, No 3, 131-149.
- Nowaczyk, Ronald H.* 1982. Sex-related differences in the color lexicon. – *Language and Speech*, vol. 25, No 3, 257-265.
- Oja, Vilja* 1978. Valge, halli ja musta värvuse liitsõnalistest nimetustest eesti murretes. – *Sõnast tekstini*. Toim. Ü. Viks ja V. Pall. Tallinn: Keele ja Kirjanduse Instituut, 49-60.
- Oja, Vilja* 1995a. Võrdlusel baseeruvaist värviliitsõnadest. – *Keel ja Kirjandus*, nr 12, 809-817.
- Oja, Vilja* 1995b. Gold, silver and copper in Estonian colour names. – *Linguistica Uralica*, vol. 31, 178-187.
- Oja, Vilja* 1997. Värvinimede moodustamine eesti murretes. Tallinn: Eesti Keele Instituut.
- Oja, Vilja* 2001: Linguistic Studies of Estonian Colour terminology. *Dissertationes Philologiae Estonicae Universitatis Tartuensis* 9. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Oksaar, Els* 1961. Über die Farbenbezeichnungen im Deutsch der Gegenwart. – *Muttersprache*, Band 71, 207–220.
- O. Nagy Gábor, Éva Ruzsiczky* (szerk.). Magyar szinonimaszótár 1991. Ötödik, változatlan kiadás. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Pais, Dezső* 1912. Színt jelentő melléknevek lappangó kicsinyítői. – *Magyar nyelv*, 8. évf., 300-307.
- Paramei, Galina V.* 2005. Singing the Russian blues: an argument for culturally basic color terms. – *Cross-Cultural Research*, vol. 39, No 1, 10–34.
- Parmasto, Erast* 1982: Mitmevärviline maailm. – *Looming*, nr 3, lk 375-377.
- Pawłowski, Adam* 1999. The Quantitative Approach in Cultural Anthropology: Application of Linguistic Corpora in the Analysis of Basic Colour Terms. – *Journal of Quantitative Linguistics*, vol. 6, No 3, 222-234.
- Rannut, Lehte* 1996. Nõimisõna liitumine värvust tähistava omadussõnaga. – *Keel ja Kirjandus*, nr 8, 478-486.
- Rédei, Károly* 1998. Uralisches etymologisches Wörterbuch. Bd. 1. Uralische und finnisch-ugrische Schicht. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- Rich, Elaine* 1977. Sex-related differences in colour vocabulary. – *Language and Speech*, vol. 20, part 4, 404-409.

- Selényi, Pál* 1947. Piros és veres. – Magyar Nyelvőr, 72. évf., 2. szám, 12-14.
- Simpson, Jean, Arthur W. S. Tarrant* 1991. Sex- and age-related differences in colour vocabulary. – Language and Speech, vol. 34, No 1, 57-62.
- Sipőcz, Katalin* 1992. Az alapszínnevek kiválasztása. – Festschrift für Károly Rédei. Szerk. Bakró-Nagy Marianne, Pál Deréky, Péter Hajdú, Timothy Riese. Wien – Budapest, 409-412.
- Sipőcz, Katalin* 1992-1993 Szemle: A. P. Vasiljevitš: Issledovanie leksiki v psihologičeskom eksperimente. Na materjale tsvetooboznatšenia v jazōkah raznōh sistem. Nauka, Moskva 1987, 139 s. – Nyelvtudományi Közlemények, 93. évf., 225-227.
- Sipőcz, Katalin* 1994. A vogul nyelv színnevei. Szeged: Studia Uralo-Altaica, Supplementum 3.
- Szabó, Béla* 1988. Ósapáink színvaksága. – Természet Világa, 1. szám, 43.
- Szendrey, Zsigmond* 1936. A piros szín. – Ethnographia – Népélet. A Magyar Néprajzi Társaság folyóirata, XLVII. évf., 3. szám, 220-222.
- Spence, Nicol, C. W.* 1989. The Linguistic Field of Colour Terms in French. – Zeitschrift für Romanische Philologie, Band 105, 472-497.
- Sutrop, Urmas* 1995: Eesti keele põhivärvinimed. – Keel ja Kirjandus, nr 12, 797-808.
- Sutrop, Urmas* 2000a. Basic terms and basic vocabulary. – Estonian: Typological Studies IV. Tartu Ülikooli eesti keele õppetooli toimetised 14. Ed. Mati Ereht. Tartu 2000, 118-145.
- Sutrop, Urmas* 2000b. The Basic Colour Terms of Estonian. – Trames, vol. 4 (54/49), No 1, 143-168.
- Sutrop, Urmas* 2001. List Task and a Cognitive Salience Index. – Field Methods, vol. 13, No 3, 263-276.
- Sutrop, Urmas* 2002a: The Vocabulary of Sense Perception in Estonian: structure and history. Opuscula Fenno-Ugrica Gottingensia VIII. Frankfurt am Main; Berlin; Bern; Bruxelles; New York; Oxford; Wien; Lang 2002. Zugl.: Konstanz, Univ., Diss., 1998.
- Sutrop, Urmas* 2002b: Loetelukatse ja kognitiivse esiletuleku indeks. – Teoreetilise keeleteaduse Eestis. Tartu ülikooli üldkeeleteaduse õppetooli toimetised 4. Toim. Renate Pajusalu, Ilona Tragel, Tiit Hennoste ja Haldur Õim. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 240-254.

- Swaringen, Sandra, Stephanie Layman, Alan Wilson* 1978. Sex differences in color naming. – *Perceptual and Motor Skills*, vol. 47, 440-442.
- Turunen, Rigina* 2002. Die farbbezeichnungen im Mokscha-Mordwinischen.— *Finnisch-Ugrische Forschungen*, Band 57, Nr. 1-3, 167-194.
- Vasiljeviš* = Василевич, А. П. 1987. Исследование лексики в психолингвистическом эксперименте. На материале цветообозначения в языках разных систем. Москва: Наука.
- Vallier, Dora* 1979. Le problème du vert dans le système perceptif. – *Semiotica*, vol. 26, No 1-2.
- Wierzbicka, Anna* 1990. The meaning of color terms: semantics, culture, and cognition. – *Cognitive Linguistics*, vol. 1, No 1, 99-150.
- Wierzbicka, Anna* 1996. *Semantics: Primes and Universals*. Oxford, New York. Oxford: University Press.

Színjelnevezések a magyar nyelvben. Alapszínnevek, szerkezetük és keletkezésük

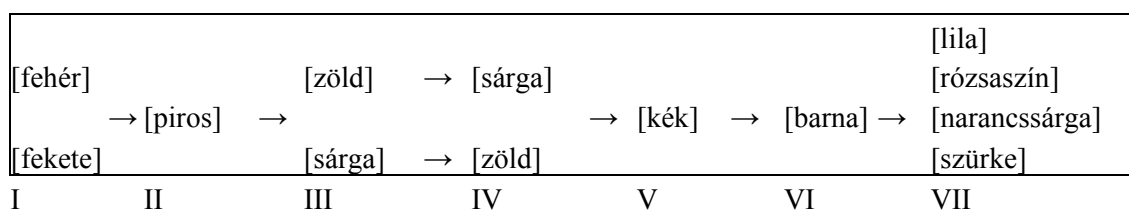
Összefoglalás

Mari Bogatkin

Jelen tanulmány Brent Berlin és Paul Kay-féle alapszínnev elméleten alapul és Ian Davies és Greville Corbett-féle módszert használja. Ezzel a módszerrel korábban a magyar nyelvet még nem vizsgálták.

1969-ben jelent meg Berlin és Kay „Basic color terms. Their universality and evolution” című munkája, amelyben 98, különböző nyelvesaládba tartozó nyelv színneveit gyűjtötték össze (ebből 20 nyelv esetében adatközlőkkel dolgoztak, a további 78 nyelv adatait pedig írott anyagokból gyűjtötték).

Berlin és Kay szerint az alapszínnevek általánosan elfogadott (minden világnyelvre jellemző) kritériumai a következők: 1) egy morfémből kell álljanak, mint pl. a *kék*; 2) nem jelölhetik valamely más szín árnyalatát, nem foglaltathatnak benne más színben, mint pl. a *cinóber* a *piros*-ban; 3) nem szorítkozhatnak viszonylag kis számú dolog jelölésére, mint pl. *szőke* (hajra, esetleg szemre stb.), *pej* (lóra); 4) általánosan ismertnek kell lenniük, mint pl. *sárga*. A kritériumok tovább bővíthetők és finomíthatók, pl. (5) ne legyenek friss kölcsönszavak (viszont régebbi jövevényszavak lehetnek, mint amilyen a magyarban a *sárga* és a *kék* az ótörökből stb.). Nem csak ezeket a kritériumokat határozták meg, hanem a 11 alapszínnev lexikalizálásának hierarchiáját is, amely eredeti feltevésük szerint a következőképpen néz ki (alul a megállapított stádiumok száma):

A sorban jobbra levő alapszínnev csak akkor jelenik meg, ha minden tőle balra levő már megvan az adott nyelvben.

Berlin és Kay – több munkatársuk segítségével – 20 nyelv tesztelését végezték el. Egy magyar adatközlőt is megkérdeztek és a feleletekből arra következtettek, hogy a magyar nyelvben 12 alapszínnev (*basic color term*) van: *fejér* [!], *fekete*, *piros*, *vörös*, *zöld*, *sárga*, *kék*, *lila*, *rózsaszín*, *narancs*, *szürke*.

A kutatásomban 125 magyar anyanyelvű vett részt (66 nő és 58 férfi életkorban 9-82), köztük néhány nyelvjárást beszélő is volt. Az adatokat Budapesten 2002. október 22-től 31-ig és Budapesten, Győrben, Balassagyarmaton, Ipolyvecén, Pécsen, Debrecenben, Dejtáron 2003. október 19-től november 5-ig gyűjtöttem. Az adatközlőkkel magyarul beszéltem. A vizsgálat két részből állt: 1) a színek felsorolása (*list task*) és 2) a színek megnevezése (*color naming task*), amelyben 65 Ostwald-féle színkártyát mutattam. Minden informátornál a teszt előtt a színvakságot vizsgáltam. A magyar adatközlők a feladatot gyorsan teljesítették (kb. 20-35 perc alatt) és nagyon értelmesen válaszoltak kérdéseimre.

Vizsgálódásaim alapján arra lehet következtetni, hogy a mai magyarban 11 alapszínnev van: *fehér*, *fekete*, *piros*, *zöld*, *sárga*, *kék*, *barna*, *lila*, *szürke*, *narancssárga* és *rózsaszín*. E szerint a magyar nyelv Berlin és Kay terminológiája nyomán VII stádiumba sorolható. A magyar alapszínnevek közül a *rózsaszín* a leggyengébb alapszínnev, mert még most is a vadrózsa (*rosa centifolia*) színére utal. A magyarban a legérdekesebb a *piros* és a *vörös* esete és ez kapta a legnagyobb figyelmet. A *vörös* a mai magyarban már csak az idiómákban és szólásokban fordul elő, kivéve pl. *a haj*, *a macska*, *a bor* (pl. *vörös ördög*, *elvörösödik*, *vörös köd ereszkedik a szemre elé*, *vörös kutya*, *vörös ló*, *vörös ember* – *egy se jó* stb.). Viszont a *piros* szóval napjainkban majdnem minden piros szín leírható. Lehet, hogy a *vörös* szín a pirosnál sötétebb és melegebb. De ezt a feltételezést a vizsgálataim nem bizonyították. A legtöbb magyarul beszélőnél mindkettő – általában – ugyanazt a szint jelöli. Erről a kérdéstről beszélve érdemes megemlíteni, hogy a cseh nyelv két szava is a piros színre hivatkozik – *červený* és *rudý*. Akkor ez areális jelenség, de ezt még bizonyítani kellene. Érdemes lenne Davies-Corbett módszerrel cseh nyelvet is megvizsgálni.

A magyarban még két színnev okoz problémát – a *sárga* és a *narancssárga*. A régi alapszínnev *sárgát* a mai magyarban a *citromsárga* váltja fel. Erre abból lehet következtetni, hogy sok adatközlő élénk sárgát nézve, ezt *citromsárgának* nevezte. De a *citromsárga* színnev nem teljesíti a Berlin és Kay alapszínnev kritériumokat. *Narancssárga* esete az, hogy két morfémből áll és Berlin és Kay szerint nem lehetne alapszínnev. Pedig minden mai magyarul beszélőnek ismerős, minden adatközlő ezt a

színnevet használta stb. Abból lehet következtetni, hogy a magyarban két, nem egy morfémből álló alapszínnev van – a *rózsaszín* és a *narancssárga*, melyek nem nyelvileg, hanem pszichológiailag a magyar nyelv alapszínnevei közé tartoznak.

Összesen 10917 magyar színnév gyűlt össze, s ebből 1148 különböző volt. A színek felsorolásakor 413, a színek megnevezésekor pedig 990 különböző színnévről tettek említést. Ezek közt sok összetett szó volt és ezért a tanulmány harmadik részében a magyar színnevek szerkezetét vizsgáltam. Röviden az alapszínnevek keletkezését a magyar etimológiai szótárak alapján is megvizsgáltam. A negyedik részben pedig a magyar nyelvet a francia és az orosz nyelvvel hasonlítottam össze.

Ezenkívül korábbi, a magyar színelnevezésekről írt tanulmányokról is tettem említést. Elsősorban azért, mert ezek a tanulmányok (tudományos cikkek és dolgozatok) Észországban nem hozzáférhetők.

LISAD

Lisa 1. Kõik töös esinevad värvinimed koos nende esinemissagedusega

Lisa 2. Kõikidele värvitahvlitele antud nimed koos esinemissagedusega

Lisa 1. Kõik töös esinevad värvinimed koos nende esinemissagedusega

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
acél-kék	teras-sinine	2	2	4
acélos-zöld	terase-roheline		1	1
acél-szürke	teras-hall	5	1	6
adriai-tenger-zöld	Aadria-mere-roheline		1	1
áfonya-színű	mustika-värvi	1		1
agyag-sárga	savi-kollane		1	1
akác-lila	akaatsia-lilla	1		1
akvamarin	akvamariin		1	1
akvamarin-kék	akvamariin-sinine	1	1	2
alapozó-barna	põhiline-pruun		1	1
almas-deres	kirju, täpiline	1		1
alma-zöld	õuna-roheline	9	24	33
alvadt-vér-piros	hüübinud-vere-punane	1		1
antracit	antratsiit	1		1
antracit-szürke	antatsiit-hall		1	1
arany	kuld	25		25
arany-barna	kuld-pruun	3	2	5
arany-barnás	kuld-pruunjas		1	1
arany-drapp	kuld-beež		1	1
arany-sárga	kuld-kollane	11		11
arany-szín	kulla-värv	4		4
arany-színű	kulla-värvi	1		1
aszfalt-szürke	asfaldi-hall		1	1
azúr	asuur	4		4
azúr-kék	asuur-sinine	7	10	17
baba-kék	beebi-sinine	1	1	2
baba-rózsa-szín	beebi-roosa	3	5	8
babér-levél-zöld	loorberi-lehe-roheline		1	1
balaton-világos-zöld	Balatoni-hele-roheline		1	1
banán-sárga	banaani-kollane		1	1
banán-szín	banaani-värv		1	1
banán-zöld	banaani-roheline	1	2	3
barack	virsik	1	10	11
barack-hab	virniku-vaht		1	1
barackos-rózsa-szín	virniku-roosa		1	1
barack-rózsa-szín	virniku-roosa	1	3	4
barack-szín	virniku-värv	5	17	22
barack-színű	virniku-värvi	2	5	7
barack-virág	virniku-õis		1	1
barack-virág-szín	virniku-õie-värv		3	3
barack-virág-színű	virniku-õie-värvi		1	1

Värvnimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
barbi-lila	Barbie-lilla		1	1
barbi-rózsa-szín	Barbie-roosa	1		1
barna	pruun	106	259	365
barnás-fekete	pruunjas-must		3	3
barnás-lila	pruunjas-lilla		7	7
barnás-narancs-sárga	pruunjas-oranž		2	2
barnás-piros	pruunjas-punane		1	1
barnás-púder-rózsa-szín	pruunjas-puuder-roosa		1	1
barnás-rózsa-szín	pruunjas-roosa		3	3
barnás-sárga	pruunjas-kollane	3	3	6
barnás-sárgás-szürke	pruunjas-kollakas-hall		1	1
barnás-szürke	pruunjas-hall	1	3	4
barna-színű	pruuni-värvi		1	1
barnás-zöld	pruunjas-roheline		11	11
barnás-zöldes	pruunjas-rohekas		1	1
barnás-vörös	pruunjas-punane	1	3	4
bazalt-szürke	basalt-hall	1		1
bécsi-kék	Viini-sinine	1	1	2
békes-szürke	rahulik-hall		1	1
benetton-zöld	Benettoni-roheline	2	4	6
berlini-kék	Berliini-sinine	1		1
berlin-kék	Berliin-sinine	1		1
bézs	beež	32	31	63
bézs-szín	beež-värv	1	2	3
bézs-színű	beeži-värvi		1	1
bíbor	purpur	18	9	27
bíbor-lila	purpur-lilla		2	2
bíboros-lila	purpurne-lilla		1	1
bíbor-piros	purpur-punane	1	1	2
bíbor-szín	purpuri-värv	1		1
bíbor-vörös	purpur-punane	4	2	6
bogár-fekete	sitik-must	1		1
bordó	bordoo	69	42	111
bordó-piros	bordoo-punane		1	1
bordósabb-piros	bordoosem-punane		1	1
bordós-barna	bordoo-pruun		1	1
bordós-eper	bordoo-maasikas		1	1
bordós-lila	bordoo-lilla	1	1	2
bordós-lilás	bordoo-lillakas		1	1
bordós-piros	bordoo-punane		6	6
bordós-rózsa	bordoo-roos(a)		1	1
bordós-rózsa-szín	bordoo-roosa		1	1
bordó-vörös	bordoo-punane		1	1
borsó-zöld	herne-roheline	3	5	8
bor-színű	veini-värvi	1		1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
bor-vörös	veini-punane	1		1
boszorkány-zöld	nõia-roheline		1	1
boticelli-kék	Boticelli-sinine	1		1
bronz	pronks	8		8
bronz-barna	pronks-pruun	2		2
bugyi-kék	aluspükste-sinine		1	1
bugyi-lila	aluspükste-lilla	1		1
bugyi-rózsa-szín	aluspükste-roosa		9	9
búza-kék	nisu-sinine	3	4	7
búza-szőke	nisu-blond	1		1
búza-virág-kék	rukki-lille-sinine	5	6	11
bőr-szín	naha-värv		4	4
bőr-színü	naha-värvi		8	8
bükk	pöök	1		1
bűn-bánat-lila	patu-kahetsus-lilla	1	2	3
cékla-szín	peedi-värv	1		1
cián	tsüaan		2	2
cigány-rózsa-szín	mustlas-roosa		1	1
ciklámen	alpikann	14	41	55
ciklámenes-piros	alpikanni-punane		1	1
ciklámen-lila	alpikanni-lilla		2	2
ciklámen-rózsa-szín	alpikanni-roosa		1	1
ciklámen-szín	alpikanni-värv	2	3	5
ciklámen-színü	alpikanni-värvi		2	2
cinóber	kinaver		1	1
cinóber-piros	kinaver-punane	1	1	2
cinóber-vörös	kinaver-punane	1		1
citrom	sidrun	1		1
citrom-sárga	sidruni-kollane	49	64	113
citrom-zöld	sidruni-roheline	1	1	2
csacsi-szürke	eesli-hall	1		1
csau	tšau-tšau (koeratõu järgi)		3	3
csau-barna	tšau-tšau-pruun		2	2
csau-szín	tšau-tšau-värv		1	1
csau-színü	tšau-tšau-värvi		1	1
csempe-kék	kahhelkivi-sinine		1	1
csempe-zöld	kahhelkivi-roheline		1	1
cserép-színü	kahhelkivi-värvi		1	1
cserép-vörös	kahhelkivi-punane		1	1
cseresznye	kirss	2		2
cseresznye-piros	kirsi-punane	1	3	4
cseresznye-színü	kirsi-värvi	1		1
csíkos	triibuline	1		1
csoki-barna	šokolaadi-pruun		3	3
csoki-szín	šokolaadi-värv	1		1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
csokoládé-barna	šokolaadi-pruun	4	11	15
csont-fehér	luu-valge	3	4	7
csont-halvány-barna	luu-kahvatu-pruun		1	1
csont-lilás	luu-lilla		1	1
csont-rózsaszín	luu-roosa		1	1
csont-szín	luu-värv		2	2
csont-színü	luu-värvi		5	5
csuka-szürke	haug-hall		1	1
csó-víz-kék	kanali-vee-sinine		1	1
delfín-kék	delfiin-sinine	1	1	2
deres	hall	1		1
derüs-világoszöld	positiivne-hele-roheline		1	1
dió-barna	pähkel-pruun	4	1	5
dió-szín	pähkli-värv	1		1
dió-sötétzöld	pähkli-tume-roheline		1	1
dohány-barna	tubaka-pruun	1	2	3
dohány-szín	tubaka-värv		3	3
drapp	beež	40	47	87
drappos	beežikas		2	2
drappos-barna	beežikas-pruun		2	2
drappos-krém-szín	beežikas-kreemi-värv		1	1
drappos-rózsaszín	beežikas-roosa		3	3
drappos-sárga	beežikas-kollane		2	2
drapp-szín	beež-värv	2		2
drapp-színü	beeži-värvi	1		1
ében	eeben	1		1
ében-fekete	eeben-must	4		4
egér-szürke	hiir-hall	6	7	13
ég-kék	taeva-sinine	3	18	21
egreszöld	tikri-roheline		1	1
ég-kék	taeva-karva-sinine	19	21	40
egyen-kék	vormi-sinine		1	1
éj-fekete	öö-must	6	3	9
éj-kék	öö-sinine	1	1	2
ekrű	pleegitamata linade värv 'beež'	2	2	4
ekrű-szín	pleegitamata linade värv 'beež'	1		1
elefánt-csont	elevandi-luu	1	1	2
elefánt-csont-fehér	elevandi-luu-valge		1	1
elefánt-csont-szín	elevandi-luu-värv	3	2	5
élénk-barna	elav-pruun	2		2
élénk-kék	elav-sinine		5	5
élénk-középiros	elav-keskmine-punane		1	1
élénk-lila	elav-lilla		8	8
élénk-mély-kék	elav-sügav-sinine		2	2

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
élénk-narancs	elav-apelsin		1	1
élénk-narancs-sárga	elav-oranž		12	12
élénk-pink	elav-roosa		1	1
élénk-piros	elav-punane	2	7	9
élénk-púder-rózsa-szín	elav-puudri-roosa		1	1
élénk-rózsa-szín	elav-roosa		5	5
élénk-rózsa-színű	elav-roosa		1	1
élénk-sárga	elav-kollane	2	6	8
élénk-szürke	elav-hall		1	1
élénk-zöld	elav-roheline		19	19
élénk-világos-lila	elav-hele-lilla		1	1
élénk-világos-zöld	elav-hele-roheline		2	2
eleven-bordó-szín	elav-bordoo-värv		1	1
encián	emajuur	1	1	2
encián-kék	emajuure-sinine	5	7	12
enyhe-bordó	õrn-bordoo		1	1
enyhe-kékes-zöld	õrn-sinakas-roheline		1	1
enyhe-zöld	õrn-roheline		2	2
eper	maasikas	1		1
eper-rózsa-szín	maasika-roosa		1	1
eper-szín	maasika-värv	2	2	4
érdekes-piros	huvitav-punane		1	1
erdő-zöld	metsa-roheline		1	1
erős-ciklámen	tugev-alpikann		1	1
erős-citrom-sárga	tugev-sidruni-kollane		1	1
erős-hús-szín	tugev-liha-värv		1	1
erős-indigó	tugev-indigo		1	1
erős-lila	tugev-lilla		1	1
erős- nap-sárga	tugev-päikese-kollane		1	1
erős-narancs	tugev-apelsin		1	1
erős-pink	tugev-roosa		2	2
erős-püspök-lila	tugev-piiskopi-lilla		1	1
erős-rózsa-szín	tugev-roosa	1	5	6
erős-sárga	tugev-kollane		1	1
erős-zöld	tugev-roheline		1	1
erős-türkiz	tugev-türkiis		1	1
ezüst	hõbe	24	1	25
ezüst-fekete	hõbe-must	1		1
ezüst-szín	hõbeda-värv	4		4
ezüst-színű	hõbeda-värvi	1		1
ezüst-szürke	hõbe-hall	1		1
európai-zöld	Euroopa-roheline		1	1
fahéj	kaneel	1		1
fakó	pleekinud	3		3
fakó-barna	pleekinud-pruun		2	2

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
fakó-bíbor	pleekinud-purpur		1	1
fakó-fekete	pleekinud-must		2	2
fakó-fű-zöld	pleekinud-muru-roheline		1	1
fakó-kék	pleekinud-sinine		1	1
fakó-levél-zöld	pleekinud-lehe-roheline		1	1
fakó-lila	pleekinud-lilla		5	5
fakó-mustár-sárga	pleekinud-sinepi-kollane		1	1
fakó-narancs	pleekinud-apelsin		1	1
fakó-narancs-sárga	pleekinud-oranž		2	2
fakó-olajos-zöld	pleekinud-öli-roheline		1	1
fakó-olaj-zöld	pleekinud-öli-roheline		1	1
fakó-piros	pleekinud-punane	1		1
fakó-rózsa-szín	pleekinud-roosa		2	2
fakó-sárga	pleekinud-kollane		1	1
fakó-sötét-zöld	pleekinud-tume-roheline		1	1
fakó-zöld	pleekinud-roheline		6	6
fakó-vörös	pleekinud-punane		1	1
fál-fehér	sein-valge		3	3
fál-szürke	sein-hall		2	2
fandalék-barna	?	1		1
fáradt-lila	väsinud-lilla		1	1
fáradt-piros	väsinud-punane		1	1
fáradt-rózsa-szín	väsinud-roosa	1	4	5
fáradt-rózsa-színes-piros	väsinud-roosakas-punane		1	1
farkas-szürke	hunt-hall		1	1
fá-törzs-barna	puu-tüve-pruun		1	1
fehér	valge	115	98	213
fehéres	valkjas		2	2
fehéres-lila	valkjas-lilla		1	1
fehéres-okker-sárga	valkjas-ooker-kollane		1	1
fehéres-piros	valkjas-punane		1	1
fehéres-rózsa-szín	valkjas-roosa		1	1
fehéres-sárgás-narancs-sárga	valkjas-kollakas-oranž		1	1
fehéres-szürke	valkjas-hall		1	1
fekete	must	113	185	298
feketés-barna	mustjas-pruun		3	3
feketés-lila	mustjas-lilla		3	3
feketés-piros	mustjas-punane		1	1
feketés-zöld	mustjas-roheline		2	2
fémes-szín	metallik-värv	1		1
fenyő-erdő-zöld	okaspuu-metsa-värv		1	1
fenyő-zöld	männi/kuuse-roheline	5	9	14
filc-kék	vilt-sinine		1	1
fog-szín	hamba-värv		1	1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
fok-fölgyi-ibolya-lila	Fokfölgyi-kannikese-sinine		1	1
foltos	täpile	1		1
fos-barna	pasa-pruun		1	1
fos-színü	pasa-värvi		3	3
foszfores-rózsa-szín	fosfori-roosa	1		1
foszfores-zöld	fosfori-roheline	1		1
fos-zöld	pasa-roheline		1	1
friss-szürke	värske-hall		1	1
friss-zöld	värske-roheline		1	1
föld-barna	maa-pruun		6	6
föld-sárga	maa-kollane		1	1
fürdő-szoba-kék	vanni-toa-sinine		1	1
füst-színü	suitsu-värvi	1		1
füst-szürke	suitsu-hall	1	1	2
fű-zöld	mur-roheline	28	48	76
galamb-szürke	tuvi-hall	3	14	17
gesztenye-barna	kastan-pruun	2	3	5
gesztenye-püré-szín	kastani-püree-värv		1	1
golden-sárga	kuld-kollane	1		1
grafit	grafiit	1		1
grafit-szürke	grafiit-hall	3	8	11
gránát	granaat-õun		1	1
gránát-alma-szín	granaat-õuna-värv		1	1
gyenge-rózsa-szín	õrn-roosa	1		1
gyöngy-szürke	pärl-hall	2	1	3
hajnal-szürke	koidu-hall		1	1
halavány-kék	kahvatu-sinine		1	1
halavány-orgona-szín	kahvatu-sireli-värv		1	1
halavány-sárga	kahvatu-kollane		1	1
halavány-szürke	kahvatu-hall		1	1
halovány-lila	kahvatu-lilla		3	3
halovány-rózsa-szín	kahvatu-roosa		1	1
halovány-zöld	kahvatu-roheline		1	1
halvány-barack	kahvatu-virsik		1	1
halvány-barack-szín	kahvatu-virsiku-värv		1	1
halvány-barack-színü	kahvatu-virsiku-värvi		1	1
halvány-barack-virág	kahvatu-virsiku-õis		1	1
halvány-barna	kahvatu-pruun	2	4	6
halvány-barnás	kahvatu-pruunjas		1	1
halvány-barnás-narancs-sárga	kahvatu-pruunjas-oranž		1	1
halvány-barnás-sárga	kahvatu-pruunjas-kollane		1	1
halvány-bordó	kahvatu-bordoo	1	2	3
halvány-ciklámen	kahvatu-alpikann		1	1
halvány-drapp	kahvatu-beež		4	4

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
halvány-fehéres-narancs-sárga	kahvatu-valkjas-oranž		1	1
halvány-fekete	kahvatu-must		2	2
halvány-friss-fű-zöld	kahvatu-várske-muru-roheline		1	1
halvány-grafit-szürke	kahvatu-grafiit-hall		1	1
halvány-hús-szín	kahvatu-liha-värv		2	2
halvány-ibolya	kahvatu-kannike		1	1
halvány-kék	kahvatu-sinine	14	19	33
halvány-kékes-zöld	kahvatu-sinakas-roheline		6	6
halvány-khaki	kahvatu-khaki		2	2
halvány-lila	kahvatu-lilla	11	125	136
halvány-lilás	kahvatu-lillakas		1	1
halvány-lilás-barna	kahvatu-lillakas-pruun		1	1
halvány-lilás-fehér	kahvatu-lillakas-valge		1	1
halvány-lilás-kék	kahvatu-lillakas-sinine		2	2
halvány-lilás-rózsa-szín	kahvatu-lillakas-roosa		2	2
halvány-lilla	kahvatu-lilla		1	1
halvány-mályva	kahvatu-kassinaeris		2	2
halvány-matt-lila	kahvatu-matt-lilla		1	1
halvány-moha-szín	kahvatu-sambla-värv		1	1
halvány-mustár	kahvatu-sinep		1	1
halvány-mustár-sárga	kahvatu-sinepi-kollane		1	1
halvány-narancs	kahvatu-apelsin		2	2
halvány-narancs-sárga	kahvatu-oranž		12	12
halvány-narancs-sárgás-drapp	kahvatu-oranžikas-beež		1	1
halvány-okker-sárga	kahvatu-ooker-kollane		1	1
halvány-olaj-zöld	kahvatu-õli-roheline		3	3
halvány-orgona	kahvatu-sirel		1	1
halvány-orgona-lila	kahvatu-sireli-lilla		3	3
halvány-orgona-szín	kahvatu-sireli-värv		1	1
halvány-pasztell-rózsa-szín	kahvatu-pastell-roosa		1	1
halvány-piros	kahvatu-punane	4	11	15
halvány-pirosas-rózsa-szín	kahvatu-punakas-roosa		1	1
halvány-püspök-lila	kahvatu-piiskopi-lilla		1	1
halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	4	56	60
halvány-rózsa-szines-lila	kahvatu-roosakas-lilla		1	1
halvány-rózsa-szines-lilás	kahvatu-roosakas-lillakas		1	1
halvány-rózsa-színű-szürke	kahvatu-roosakas-hall		1	1
halvány-rozsda-barna	kahvatu-rooste-pruun		1	1
halvány-sárga	kahvatu-kollane	11	22	33
halvány-sárgás-rózsa-szín	kahvatu-kollakas-roosa		1	1
halvány-sárgás-zöld	kahvatu-kollakas-roheline		2	2
halvány-szürke	kahvatu-hall	5	42	47
halvány-szürkés	kahvatu-hallikas		1	1
halvány-szürkés-fekete	kahvatu-hallikas-must		1	1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
halvány-szürkés-kék	kahvatu-hallikas-sinine		1	1
halvány-szürkés-lila	kahvatu-hallikas-lilla		4	4
halvány-zöld	kahvatu-roheline	11	64	75
halvány-zöldes	kahvatu-rohekas		2	2
halvány-zöldes-kék	kahvatu-rohekas-sinine		1	1
halvány-zöldes-sárga	kahvatu-rohekas-kollane		2	2
halvány-zöldes-szürke	kahvatu-rohekas-hall		3	3
halvány-tégla-piros	kahvatu-telliskivi-punane		1	1
halvány-türkiz	kahvatu-türkiis		1	1
halvány-türkiz-kék	kahvatu-türkiis-sinine		2	2
halvány-türkiz-szín	kahvatu-türkiisi-värv		1	1
halvány-világos-kék	kahvatu-hele-sinine		1	1
halvány-világos-lila	kahvatu-hele-lilla		1	1
halvány-világos-zöld	kahvatu-hele-roheline		2	2
halvány-vörös	kahvatu-punane	2	2	4
hamu-szürke	suits-hall	4	1	5
haragos-zöld	sapi-roheline	3	11	14
harsány-narancs-sárga	kriiskav-oranž		1	1
harsány-zöld	kriiskav-roheline	1		1
hideg-kék	külm-sinine	1		1
hideg-piros	külm-punane		1	1
hideg-zöld	külm-roheline	1	2	3
hinár-zöld	vetika-roheline		1	1
hó-fehér	lumi-valge	15	3	18
hóka	tuhm; laubal valge täpiga hobune			1
hóka-narancs-sárga	kahvatu-oranž		1	1
homlokzat-szürke	fasaad-hall		1	1
homok-sárga	liiva-kollane	1	1	2
homok-szín	liiva-värv	7	6	13
homok-színű	liiva-värvi	2		2
hordo-színű-barna	vaadi-värvi-pruun		1	1
humusz-barna	huumus-pruun		1	1
hupi-kék	kriiskav-sinine	14	9	23
hupi-lila	kriiskav-lilla	6	2	8
hupi-zöld	kriiskav-roheline		1	1
hús-lé-szín	liha-supi-värv		1	1
hús-rózsa-színű	liha-roosa		1	1
hús-szín	liha-värvi		5	5
hús-színű	liha-värvi	1	14	15
hús-színű-rózsa-szín	liha-värvi-roosa		1	1
ibolya	kannike	5	4	9
ibolya-kék	kannikese-sinine	7	3	10
ibolya-lila	kannikese-lilla	2	7	9
ibolya-szín	kannikese-värv	2	5	7

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
ibolya-színű	kannikese-värvi		1	1
indigó	indigó		3	3
indigó-kék	indigó-sinine	2	8	10
indigó-lila	indigó-lilla		2	2
ipari-kék	tehis-sinine		2	2
iskola-pad-zöld	kooli-laua-roheline		1	1
jaj-vörös	oi-punane	1		1
kacsa-sárga	pardi-kollane	1	1	2
kacsa-tojás-kék	pardi-muna-kollane		1	1
kakaó-barna	kakao-pruun	2	2	4
kályha-ezüst	ahju-höbe		1	1
kanari-sárga	kanaarilinnu-kollane	2	3	5
kanari-zöld	kanaarilinnu-roheline	1	1	2
kankalin-sárga	nurmenuku-kollane	1		1
karamell	karamell	1	1	2
karmazsin	karmiin	2		2
karmazsin-piros	karmiin-punane	1		1
karmazsin-színű	karmiini-värvi	1		1
karmazsin-vörös	karmiin-punane	1	1	2
kármin	karmiin	1		1
kármin-piros	karmiin-punane	2		2
kármin-vörös	karmiin-punane	2	1	3
karotta-szín	(teatud) porgandi-värv	1		1
katona-barna	sõduri-pruun		1	1
katona-szín	sõduri-värv		1	1
katona-zöld	sõduri-roheline		3	3
kávė-barna	kohvi-pruun	4	9	13
kávė-hab-színű	kohvi-vahu-värvi		1	1
kávė-szín	kohvi-värv	1	3	4
kávė-színű	kohvi-värvi	1		1
kék	sinine	115	316	431
kékes	sinakas		2	2
kékes-barna	sinakas-pruun	1	1	2
kékes-bíbor	sinakas-purpur		1	1
kékes-fenyő-zöld	sinakas-kuuse-roheline		1	1
kékes-lila	sinakas-lilla	3	27	30
kékes-lilás	sinakas-lillakas		1	1
kékes-rózsa-szín	sinakas-roosa		1	1
kékes-szürke	sinakas-hall	5	21	26
kékes-zöld	sinakas-roheline	12	92	104
kékes-zöldes	sinakas-rohekas		1	1
kékes-világos-zöld	sinakas-hele-roheline		1	1
kék-szín	sinine-värv		1	1
kén-sárga	väävel-kollane	2		2
kéreg-barna	koore-pruun		2	2

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
kese	võik (hobune)	2		2
khaki	khaki	17	24	41
khaki-barna	khaki-pruun		3	3
khakis-barna	khaki-pruun		1	1
khaki-szín	khaki-värv	2	9	11
khaki-színü	khaki-värvi	1	4	5
khaki-zöld	khaki-roheline	3	3	6
ki-fakult-narancs-sárga	välja-pleekinud-oranz		1	1
király-kék	kuninga-sinine	17	29	46
kis-liba-zöld	väikse-hane-roheline	1		1
kiwi-zöld	kiivi-roheline		1	1
kobalt-kék	koobalt-sinine	4	3	7
kockás	kuubiline	1		1
konjak-szín	konjaki-värv	1		1
kopott	kulunud, pleekinud	1		1
kopott-fekete	pleekinud-must		2	2
korall	korall		3	3
korall-piros	korall-punane	2	3	5
korall-színü	koralli-värvi		1	1
korom-fekete	nõgi-must	11	8	19
korom-színü	nõe-värvi		1	1
korom-színü-fekete	nõe-värvi-must		1	1
koszos-fehér	räpane-valge	1	5	6
koszos-kékes-fehér	räpane-sinakas-valge		1	1
koszos-sárga	räpane-kollane		1	1
krapek-szín	inimese-värv	1		1
krém	kreem		1	1
krém-fehér	kreem-valge	1		1
krém-sárga	kreem-kollane		2	2
krém-szín	kreemi-värv	4	5	9
krém-színü	kreemi-värvi	1	7	8
króm-szín	kroomi-värv	1		1
króm-zöld	kroom-roheline	1	2	3
kukorica-sárga	maisi-kollane		2	2
köcsög-szín	kannu-sinine		1	1
körte-sárga	pirni-kollane	1		1
közép-barna	keskmine-pruun		13	13
középes-kék	keskmine-sinine		1	1
középes-szürke	keskmine-hall		2	2
középes-zöld	keskmine-roheline		1	1
közép-fü-zöld	keskmine-muru-roheline		1	1
közép-kék	keskmine-sinine	2	47	49
közép-kékes-zöld	keskmine-sinakas-roheline		1	1
közép-lila	keskmine-lilla		8	8
közép-lilás-rózsa-szín	keskmine-lillakas-roosa		1	1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
közép-narancs	keskmine-apelsin		2	2
közép-narancs-sárga	keskmine-oranž		1	1
közép-orgona	keskmine-sirel		2	2
közép-piros	keskmine-punane		2	2
közép-rózsa-szín	keskmine-roosa		3	3
közép-sárga	keskmine-kollane		3	3
közép-sárgás-barna	keskmine-kollakas-pruun		1	1
közép-szürke	keskmine-hall	1	17	18
közép-zöld	keskmine-roheline		19	19
közép-világos-kék	keskmine-hele-sinine		1	1
közép-világos-zöld	keskmine-hele-roheline		1	1
köz-kék	keskmine-sinine		1	1
közönséges-lila	tavaline/igav-lilla		1	1
közönséges-piros	tavaline/igav-punane		2	2
láng-piros	leek-punane	1		1
láng-szín	leegi-värvi	1		1
láng-vörös	leek-punane	3		3
lazac	lõhe		1	1
lazac-rózsa-szín	lõhe-roosa		1	1
lazac-színű	lõhe-värvi	1		1
levél-zöld	lehe-roheline	1	3	4
levendula	lavendel		1	1
levendula-kék	lavendli-sinine	3		3
liba-fos-barna	hane-pasa-pruun		1	1
liba-fos-szín	hane-pasa-värv		1	1
liba-fos-színű	hane-pasa-karva		1	1
liba-fos-zöld	hane-pasa-roheline	1	8	9
liba-legelő-zöld	hane-karjamaa-roheline		1	1
liba-szín	hane-värv	1		1
liba-színű	hane-värvi		2	2
liba-zöld	hane-roheline	5	21	26
lila	lilla	110	412	522
lilás	lillakas		5	5
lilás-barna	lillakas-pruun		4	4
lilás-barnás	lillakas-pruunjas		1	1
lilás-bordó	lillakas-bordoo		2	2
lilás-fehér	lillakas-valge		1	1
lilás-fekete	lillakas-must		1	1
lilás-kék	lillakas-sinine	1	21	22
lilás-piros	lillakas-punane	1	14	15
lilás-rózsa-szín	lillakas-roosa	2	32	34
lilás-rózsa-színes	lillakas-roosakas		3	3
lilás-szín	lillakas-värv		1	1
lilás-szürke	lillakas-hall		1	1
lilás-szürkés	lillakas-hall		1	1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
lilás-sötét-kék	lillakas-tume-sinine		2	2
lilás-vörös	lillakas-punane		5	5
liliom-fehér	lilia-valge	1		1
madar-tej-szín	linnu-piima-värv		1	1
mahagon-vörös	mahagoni-punane	1		1
mákos	moonine	1		1
malac-rózsa-szín	põrsa-roosa		3	3
málna-szín	vaarika-värv	2	1	3
mályva	kassinaeris 'kahvatulilla'	7	24	31
mályva-piros	kassinaeri-punane		1	1
mályva-rózsa-szín	kassinaeri-roosa		2	2
mályvás-piros	kassinaeri-punane		1	1
mályvás-rózsa-szín	kassinaeri-roosa		1	1
mályva-szín	kassinaeri-värv	6	7	13
mályva-színü	kassinaeri-värvi	1	6	7
mandarin-sárga	mandariini-kollane		4	4
mandula-barna	mandli-pruun	1		1
mangó-sárga	mango-kollane		1	1
márvány-fehér	marmor-valge	1		1
matt	matt	1		1
matt-fehér	matt-valge		3	3
matt-fekete	matt-must	1	1	2
matt-halvány-narancs	matt-kahvatu-apelsin		1	1
matt-lila	matt-lilla		1	1
matt-meggy-piros	matt-kirsi-punane		1	1
matt-rózsa-szín	matt-roosa		2	2
matt-rozsda-barna	matt-rooste-pruun		1	1
matt-sötét-zöld	matt-tume-roheline		1	1
matt-zöld	matt-roheline		3	3
matt-türkiz	matt-türkiis		1	1
matt-türkiz-zöld	matt-türkiis-roheline		1	1
matt-világos-kék	matt-hele-sinine		1	1
matt-vörös	matt-punane		1	1
mediterrán-zöld	vahemere-roheline		1	1
medve-barna	karu-pruun		1	1
medve-szín	karu-värv	1		1
meggyes-piros	kirsikas-punane		1	1
meggy-piros	kirsi-punane	2	9	11
meggy-szín	kirsi-värv	1	3	4
meleg-barna	soe-pruun	1	3	4
meleg-kék	soe-sinine	1		1
meleg-piros	soe-punane		1	1
meleg-sárga	soe-kollane		2	2
meleg-világos-élénk-zöld	soe-hele-elav-roheline		1	1
mély-barna	sügav-pruun	1	7	8

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
mély-bordó	sügav-bordoo	1		1
mélyebb-kék	sügavam-sinine		1	1
mélyebb-zöld	sügavam-roheline		1	1
mély-fekete	sügav-must	1		1
mély-fenyő-zöld	sügav-männi/kuuse-roheline		1	1
mély-hupi-kék	sügav-kriiskav-sinine		1	1
mély-kék	sügav-sinine	6	7	13
mély-lila	sügav-lilla		6	6
mély-mályva-szín	sügav-kassinaeri-värv		1	1
mély-matt-lila	sügav-matt-lilla		1	1
mély-narancs-sárga	sügav-oranž		2	2
mély-okker-sárga	sügav-ooker-kollane		1	1
mély-piros	sügav-punane		1	1
mély-püspök-lila	sügav-piiskopi-lilla		1	1
mély-sárga	sügav-kollane		1	1
mély-szürke	sügav-hall		2	2
mély-zöld	sügav-roheline	2	5	7
mély-tégla-vörös	sügav-telliskivi-punane		1	1
mély-tenger-kék	sügav-mere-sinine		2	2
mély-tenger-zöld	sügav-mere-roheline		1	1
mély-türkiz-kék	sügav-türkiis-sinine		1	1
mély-türkiz-zöld	sügav-türkiis-roheline		1	1
menta-zöld	mündi-roheline	1	2	3
méreg-lila	mürk-lilla		1	1
méreg-zöld	mürk-roheline	16	36	52
méz-sárga	mee-kollane	2		2
méz-színű	mee-värvi	1		1
metall-kék	metall-sinine	1		1
metall-szürke	metall-hall	2		2
metall-zöld	metall-roheline	2		2
meteór-sárga	meteoor-kollane		1	1
milka-lila	Milka-lilla		1	1
mocsár-zöld	soo-roheline		1	1
mogyoró	pähkel		1	1
mogyoró-barna	pähkel-pruun	3	3	6
mogyoró-szín	pähkli-värv	1	1	2
moha-zöld	sambbla-roheline	9	7	16
mustár-barna	sinepi-pruun		2	2
mustár-sárga	sinepi-kollane	7	4	11
mustár-színű	sinepi-värvi		1	1
mú-zöld	tehis-roheline		2	2
nagyon-halvány-rózsa-szín	väga-kahvatu-roosa		1	1
nap-sárga	päikese-kollane	6	14	20
naracs-sárgás-rózsa-színes-piros	oranžikas-roosakas-punane		2	2

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
narancs	apelsin 'oranž'	18	31	49
narancs-barna	oranžikas-pruun		1	1
narancsos-barnás	oranžikas-pruunjas		1	1
narancsos-citrom-sárga	oranžikas-sidruni-kollane		1	1
narancsos-rózsa-szín	oranžikas-roosa		4	4
narancsos-vörös	oranžikas-punane		1	1
narancs-piros	oranž-punane		9	9
narancs-rózsa-szín	oranž-roosa		1	1
narancs-sárga	apelsini-kollane 'oranž'	79	250	329
narancs-sárgás-barna	oranžikas-pruun		1	1
narancs-sárgás-piros	oranžikas-punane		6	6
narancs-sárgás-pirosas	oranžikas-punakas		1	1
narancs-sárgás-rózsa-szín	oranžikas-roosa		2	2
narancs-sárgás-vörös	oranžikas-punane		1	1
narancs-szín	oranž-värv	2	1	3
narancs-színű	apelsini-värvi	1	5	6
narancs-vörös	apelsini-punane 'oranž-punane'	1	3	4
naspolya-szín	astelpaju-värv	1		1
natúr	naturaalne	1	3	4
natúr-fehér	naturaalne-valge	1		1
ne-felejcs-kék	ära-unusta-mind-sinine	1		1
néger-barna	neeger-pruun	2	4	6
neon-kék	neoon-sinine		1	1
neon-narancs-sárga	neoon-oranž		1	1
neon-rózsa-szín	neoon-roosa		2	2
neon-sárga	neoon-kollane	1		1
neon-zöld	neoon-roheline	2	22	24
nyar-éjszakai-kék	suve-öö-sinine	1		1
nyers-fehér	värske-valge		1	1
nyers-színű	värske-värvi	1		1
nyú-éves-zöld	uue-aasta-roheline		1	1
ó-arany	vana-kuld	2		2
óceán-kék	ookeani-sinine		1	1
óceán-zöld	ookeani-roheline		1	1
okker	ooker	19	11	30
okker-barna	ooker-pruun	2	3	5
okkeres-karamell-színű	ooker-karamelli-värvi		1	1
okker-sárga	ooker-kollane	37	36	73
okker-sárgás-barna	ooker-kollakas-pruun		1	1
okker-színű	ookri-värvi		1	1
okker-zöld	ooker-roheline		2	2
olaj-barna	õli-pruun	1	3	4
olaj-bogyó-zöld	oliivi-roheline		1	1
olaj-zöld	õli-roheline	9	23	32
oliva-olaj-zöld	oliivi-õli-roheline		1	1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
oliva-zöld	oliivi-roheline	2	3	5
oliv-zöld	oliiv-roheline	4	1	5
ólom-szürke	tina-hall	1	1	2
opál	opaal	1		1
opál-fehér	opaal-valge	1		1
orgona	sirel		2	2
orgona-lila	sireli-lilla	8	8	16
orgona-szín	sireli-värv	1	4	5
orvosi-zöld	arsti-roheline		1	1
ozon-kék	osoon-sinine		1	1
padlizsán	baklažaan	1	2	3
padlizsán-lila	baklažaani-lilla		4	4
padlizsán-szín	baklažaani-värv	1	2	3
páfrány-zöld	sõnajala-roheline	1	1	2
palack-zöld	pudeli-roheline	4	5	9
pala-szürke	paekivi-hall	2		2
paprika-piros	paprika-punane	1	2	3
paprika-sárga	paprika-kollane		1	1
paprika-szín	paprika-värv	1	4	5
párizsi-kék	Pariisi-sinine	1		1
paszatos	räpane	1		1
pastell	pastell	4	5	9
pastell-alma-zöld	pastell-õuna-roheline		1	1
pastell-barack	pastell-virsik		1	1
pastell-barna	pastell-pruun		1	1
pastell-bordó	pastell-bordoo		1	1
pastelles-világos-zöld	pastelne-hele-roheline		1	1
pastell-fenyő-zöld	pastell-männi/kuuse-roheline		1	1
pastell-kék	pastell-sinine		2	2
pastell-lila	pastell-lilla		7	7
pastell-mályva	pastell-kassinaeris		1	1
pastell-narancs	pastell-apelsin 'pastelloranž'		2	2
pastell-narancs-sárga	pastell-apelsini-kollane 'oranž'		1	1
pastell-rózsa-szín	pastell-roosa		8	8
pastell-sárga	pastell-kollane	1	4	5
pastell-szín	pastell-värv		2	2
pastell-sötét-lila	pastell-tume-lilla		1	1
pastell-zöld	pastell-roheline		15	15
pastell-türkiz	pastell-türkiis		1	1
pastell-türkiz-kék	pastell-hele-sinine		1	1
pastell-világos-kék	pastell-hele-lilla		1	1
pastell-világos-lila	pastell-hele-lilla		1	1
patyolat-fehér	puhas-valge	1		1
pej	raudjas (hobune)	2		2
penész-zöld	hallituse-roheline	2		2

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
pepita	kuubiline	1		1
pezsgő-fehér	šampanja-valge		1	1
pezsgő-szín	šampanja-värv	2	8	10
pezsgő-színü	šampanja-värvi		1	1
pink	roosa	5	17	22
piros	punane	123	213	336
pirosas	punakas		1	1
pirosas-barna	punakas-pruun	1	5	6
pirosas-drapp	punakas-beež		1	1
pirosas-fehér	punakas-valge		1	1
pirosas-lila	punakas-lilla	1	4	5
pirosas-lilás	punakas-lilla		1	1
pirosas-narancs	punakas-oranž		2	2
pirosas-narancs-sárga	punakas-oranž		6	6
pirosas-rózsa-szín	punakas-roosa		10	10
pirosas-sárgás	punakas-kollakas		1	1
pirosas-zöld	punakas-roheline	1		1
piszkos-barna	määrdunud-pruun	2	1	3
piszkos-fehér	määrdunud-valge	7	18	25
piszkos-rózsa-szín	määrdunud-roosa		1	1
piszkos-sárga	määrdunud-kollane		1	1
piszkos-szürke	määrdunud-hall	2		2
piszkos-zöld	määrdunud-roheline		2	2
piszkos-tégla-szín	määrdunud-telliskivi-värv		1	1
piszkos-világos-zöld	määrdunud-hele-roheline		1	1
pisztácia-zöld	pistaatsia-roheline		1	1
pistike	?		1	1
púder	puuder(jas)		3	3
púder-rózsa-szín	puudri-roosa		7	7
púder-szín	puudri-värv		8	8
púder-színü	puudri-värvi		1	1
pöttyös	täpiline	1		1
pünkösdi-lila	nelipüha-lilla		1	1
püspök-lila	piiskopi-lilla	17	46	63
püspök-lilás	piiskopi-lillakas		2	2
püspök-lilás-kék	piiskopi-lillakas-sinine		1	1
rágo-gumi-rózsa-szín	närimis-kummi-roosa		1	1
rák-vörös	vähk-punane	1		1
reklám-lila	reklaam-lilla		1	1
réz	vask	1		1
rezgalic-szín	vasesulami-värv		1	1
ribizli-színü	sõstra-värvi		1	1
rikító-lila	karjuv-lilla		3	3
rikító-narancs-sárga	karjuv-oranž		5	5
rikító-pasztell-zöld	karjuv-pastell-roheline		1	1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
rikító-rózsaszín	karjuv-roosa		1	1
rikító-zöld	karjuv-roheline		8	8
rikító-világos-lila	karjuv-hele-lilla		1	1
ringló-kék	renkloodväärsploomi-sinine	1		1
rojal-kék	kuninga-sinine	1	1	2
róka-vörös	rebase-punane	1		1
ronda-zöld	inetu-roheline		1	1
roszda-barna	rooste-pruun		1	1
rózsás-piros	roosakas-punane	2		2
rózsaszín	roosi-värv 'roosa'	94	188	282
rózsaszínes	roosakas		8	8
rózsaszínes-barna	roosakas-pruun		2	2
rózsaszínes-bőr-szín	roosakas-naha-värv		1	1
rózsaszínes-kékes	roosakas-sinakas		1	1
rózsaszínes-lila	roosakas-lilla		9	9
rózsaszínes-lilás	roosakas-lillakas		1	1
rózsaszínes-narancs	roosakas-oranž		1	1
rózsaszínes-narancs-sárga	roosakas-oranž		3	3
rózsaszínes-piros	roosakas-punane		7	7
rózsaszínes-terrakotta	roosakas-terrakotta		1	1
rózsaszín-piros	roosa-punane		2	2
rózsaszínü	roosi-värvi 'roosa'	2	4	6
rózsás-vörös	roosakas-punane		1	1
rozszda	rooste		1	1
rozszda-barna	rooste-pruun	13	27	40
rozsdás-barna	roostene-pruun	1	1	2
rozszda-szín	rooste-värv		1	1
rozszda-színü	rooste-värvi	2		2
rozszda-vörös	rooste-punane		1	1
rúzs-szín	huulepulga/põsepuna-värv		1	1
rőt	punane	4	1	5
rőt-vörös	punane	3		3
salak-barna	prügi-pruun		1	1
saláta-zöld	salati-roheline	1	2	3
sápadt-lila	pleekinud-lilla		2	2
sápadt-orgona-lila	pleekinud-sireli-lilla		2	2
sápadt-rózsaszín	pleekinud-roosa		1	1
sápadt-rózsaszínü	pleekinud-roosa		1	1
sápadt-sárga	pleekinud-kollane		1	1
sápadt-zöld	pleekinud-roheline		2	2
sárga	kollane	104	133	237
sárga-barack-színü	aprikoosi-värvi		1	1
sárga-réz	kollane-vask	1		1
sárgás	kollakas		2	2
sárgás-barna	kollakas-pruun	3	15	18

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
sárgás-bézs	kollakas-beež		2	2
sárgás-drapp	kollakas-beež		4	4
sárgás-ekrü	kollakas-beež		1	1
sárgás-fehér	kollakas-valge		11	11
sárgás-kék	kollakas-sinine	1		1
sárgás-piros	kollakas-punane		8	8
sárgás-rózsa-szín	kollakas-roosa		9	9
sárgás-szürke	kollakas-hall		2	2
sárgás-zöld	kollakas-roheline	7	14	21
sárgás-vörös	kollakas-punane		1	1
sár-szín	pori-värv		1	1
se-szín	mittemingi-värv	1	1	2
sima-piros	lihtne-punane		1	1
skárlát	sarlak(punane)	1		1
smaragd-zöld	smaragd-roheline	4		4
smirgli	liivapaber		1	1
sóska-zöld	hapuoblika-roheline		1	1
spenótos	spinatine		1	1
spenót-színű	spinati-värvi	1		1
spenót-zöld	spinati-roheline	1	5	6
szeder-szín	põldmarja-värv	1		1
szegfü-lila	nelgi-lilla		1	1
szellem-szürke	vaimu/tondi-hall		1	1
széna-zöld	heina-roheline		1	1
szén-fekete	süsi-must	1	1	2
sziena	sienna		1	1
zienn	sienna	1		1
szilva-kék	ploomi-sinine	3	6	9
szilva-lila	ploomi-lilla		1	1
színtelen	värvitu	1		1
szivárvány-kék	vikerkaare-sinine	1		1
szivárványos	vikerkaarene	1		1
skarabeusz-türkiz	skarabeus-türkiis		1	1
szocialista-rózsa-szín	sotsialisti-roosa		1	1
szurok-fekete	pigi-must	1		1
szőke	blond	8		8
szőlő	viinamari	1		1
szürke	hall	98	243	341
szürkés	hallikas		1	1
szürkés-barna	hallikas-pruun	1	16	17
szürkés-drapp	hallikas-beež		1	1
szürkés-fehér	hallikas-valge	4	15	19
szürkés-fekete	hallikas-must	5	5	10
szürkés-kávé-barna	hallikas-kohvi-pruun		1	1
szürkés-kék	hallikas-sinine	9	22	31

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
szürkés-kékes	hallikas-sinakas		1	1
szürkés-kékes-zöld	hallikas-sinakas-roheline		1	1
szürkés-lila	hallikas-lilla		9	9
szürkés-narancs-sárga	hallikas-oranž		1	1
szürkés-rózsa-szín	hallikas-roosa		5	5
szürkés-sötét-zöld	hallikas-tume-roheline		1	1
szürkés-zöld	hallikas-roheline	1	21	22
szürkés-zöldes	hallikas-roheline		1	1
szürkés-zöldes-kék	hallikas-rohekas-sinine		1	1
szürkés-türkiz	hallikas-türkiis		1	1
szürkés-világos-kék	hallikas-hele-sinine		1	1
szürkés-világos-rózsa-szín	hallikas-hele-roosa		1	1
sötét-alma-zöld	tume-õuna-roheline		1	1
sötét-barack	tume-virsik		1	1
sötét-barack-szín	tume-virsiku-värv		1	1
sötét-barna	tume-pruun	22	223	245
sötét-barnás-szürke	tume-pruunjas-hall		1	1
sötét-bíbor-színü	tume-purpuri-värvi		1	1
sötét-bordó	tume-bordoo	2	1	3
sötét-bugyi-rózsa-szín	tume-aluspükste-roosa		1	1
sötét-cián	tume-tsüaan		1	1
sötét-ciklámen	tume-alpikann		5	5
sötét-citrom-sárga	tume-sidruni-kollane		7	7
sötét-csont-szín	tume-luu-värv		1	1
sötét-drapp	tume-beež		1	1
sötétebb-cinóber	tumedam-kivaner		1	1
sötétebb-fehéres-piros	tumedam-valkjas-punane		1	1
sötétebb-hús-szín	tumedam-liha-värv		1	1
sötétebb-kék	tumedam-sinine		4	4
sötétebb-lila	tumedam-lilla		1	1
sötétebb-lilás-fehér	tumedam-lillakas-valge		1	1
sötétebb-narancs-sárga	tumedam-oranž		3	3
sötétebb-orgona-szín	tumedam-sireli-värv		1	1
sötétebb-pink	tumedam-roosa		1	1
sötétebb-sárga	tumedam-kollane		1	1
sötétebb-szürke	tumedam-hall		1	1
sötétebb-zöld	tumedam-roheline		10	10
sötétebb-tégla-szín	tumedam-telliskivi-värv		1	1
sötétebb-türkiz	tumedam-türkiis		1	1
sötét-ég-szín-kék	tume-taeva-karva-sinine		1	1
sötét-élénk-zöld	tume-elav-roheline		1	1
sötét-fahej-barna	tume-kaneeli-pruun		1	1
sötét-fekete	tume-must		1	1
sötét-fű-zöld	tume-muru-roheline		1	1
sötét-hús-színü	tume-liha-värvi		1	1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
sötét-kék	tume-sinine	44	112	156
sötét-kékes-lila	tume-sinakas-lilla		1	1
sötét-kékes-zöld	tume-sinakas-roheline		9	9
sötét-khaki	tume-khaki		3	3
sötét-khaki-barna	tume-khaki-pruun		1	1
sötét-khaki-zöld	tume-khaki-roheline		3	3
sötét-levél-zöld	tume-lehe-roheline		2	2
sötét-lila	tume-lilla	6	169	175
sötét-lilás-barna	tume-lillakas-pruun		1	1
sötét-lilás-kék	tume-lillakas-sinine		11	11
sötét-lilás-piros	tume-lillakas-punane		2	2
sötét-lilás-rózsa-szín	tume-lillakas-roosa		1	1
sötét-lilla	tume-lilla		1	1
sötét-mályva	tume-kassinaeris		4	4
sötét-nap-sárga	tume-päikese-kollane		1	1
sötét-narancs	tume-oranž		12	12
sötét-narancs-sárga	tume-oranž		17	17
sötét-okker	tume-ooker		2	2
sötét-okker-barna	tume-ooker-pruun		1	1
sötét-okker-sárga	tume-ooker-kollane		1	1
sötét-olaj-zöld	tume-õli-roheline		2	2
sötét-orgona-lila	tume-sireli-lilla		1	1
sötét-padlizsán-szín	tume-baklažaani-värv	1		1
sötét-pasztell-zöld	tume-pastell-roheline		1	1
sötét-pasztell-rózsa-szín	tume-pastell-roosa		1	1
sötét-pink	tume-roosa		5	5
sötét-piros	tume-punane	8	20	28
sötét-pirosas-rózsa-szín	tume-punakas-roosa		1	1
sötét-püspök-lila	tume-piiskopi-lilla		4	4
sötét-rikító-narancs-sárga	tume-karjuv-oranž		2	2
sötét-rózsa-szín	tume-roosa	1	63	64
sötét-rózsa-színes-lilás	tume-roosakas-lilla		1	1
sötét-rozsda-barna	tume-rooste-pruun		1	1
sötét-sárga	tume-kollane	3	15	18
sötét-szellem-szürke	tume-vaimu/tondi-hall		1	1
sötét-szürke	tume-hall	10	57	67
sötét-szürkés-zöld	tume-hallikas-roheline		2	2
sötét-zöld	tume-roheline	30	148	178
sötét-zöldes-barna	tume-rohekas-pruun		1	1
sötét-zöldes-kék	tume-rohekas-sinine		4	4
sötét-zöldes-szürke	tume-rohekas-hall		1	1
sötét-terrakotta	tume-terrakota		1	1
sötét-tinta-kék	tume-tindi-sinine		1	1
sötét-türkiz	tume-türkiis		12	12
sötét-türkiz-kék	tume-türkiis-sinine		5	5

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
sötét-türkiz-zöld	tume-türkiis-roheline		8	8
sötét-vaj-szín	tume-hele-sinine		2	2
sötét-világos-kék	tume-punane		1	1
sötét-vörös	tume-punane	2	1	3
zászló-vörös	lipu-punane		1	1
zsiba-szín	hane-värv	1		1
zöld	roheline	114	352	466
zöldes	rohekas		5	5
zöldes-barna	rohekas-pruun	1	30	31
zöldes-fehér	rohekas-valge		1	1
zöldes-fekete	rohekas-must		1	1
zöldes-katona-ruha-szín	rohekas-sõduri-sineli-värv		1	1
zöldes-kék	rohekas-sinine	4	53	57
zöldes-piros	rohekas-punane	1		1
zöldes-sárga	rohekas-kollane	2	5	7
zöldes-sárgás	rohekas-kollakas		1	1
zöldes-szürke	rohekas-hall	1	5	6
zöldes-türkiz	rohekas-türkiis		1	1
zöldes-türkiz-kék	rohekas-türkiis-sinine		1	1
tavaszi-ég-kék	kevad-taeva-sinine		1	1
tégla	telliskivi		5	5
tégla-barna	telliskivi-pruun		2	2
tégla-fehér	telliskivi-valge		1	1
tégla-piros	telliskivi-punane	3	6	9
tégla-rózsa-szín	telliskivikas-roosa		2	2
téglás-rózsa-szín	telliskivi-roosa		2	2
tégla-szín	telliskivi-värv	2	9	11
tégla-színű	telliskivi-värvi	2	4	6
téglás-vörös	telliskivi-punane		1	1
tégla-vörös	telliskivi-punane	8	12	20
tej-fehér	piim-valge	1	2	3
tej-színű	piima-värvi		1	1
telt-lilás-kék	täidlane-lillakas-sinine		1	1
telt-sárga	täidlane-kollane		1	1
tengerész-kék	meremehe-sinine	2	1	3
tenger-kék	mere-sinine	18	35	53
tenger-színű	mere-värvi		1	1
tenger-zöld	mere-roheline	4	12	16
terem-szín	auditooriumi-värv		1	1
terep-szín	maastiku-värv		1	1
terep-színű	maastiku-värvi	1		1
terep-zöld	maastiku-roheline		1	1
terrakotta	terrakota	1	10	11
terrakotta-szín	terrakota-värv		1	1
terrakotta-vörös	terrakota-punane	1		1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
test-szín	keha-värv	1		1
test-színü	keha-värvi		5	5
tinta-kék	tindi-sinine	2	13	15
tinta-lila	tindi-lilla		3	3
tób	hallikas	1	5	6
tób-szín	hallikas-värv		1	1
tojás-fehér	muna-valge		2	2
tojás-hej-fehér	muna-koore-valge		1	1
tojás-hej-sárga	muna-koore-kollane		1	1
tojás-hej-szín	muna-koore-värv	3	9	12
tojás-hej-szín-sárga	muna-koore-värvi-kollane		1	1
tojás-hej-színü	muna-koore-värvi		2	2
tojás-sárga	muna-kollane		3	3
tojás-szín	muna-värv	1		1
tojás-színü	muna-värvi		1	1
tompa-piros	tuhm-punane		1	1
tompa-rózsa-szín	tuhm-roosa		5	5
tompa-zöld	tuhm-roheline		2	2
tompa-vörös	tuhm-punane		1	1
ton	tuunikala		1	1
tulipán-piros	tulbi-punane		2	2
tuli-piros	tulbi-punane	4	1	5
tölgy-fa	tamme-puu	1		1
törzs-barna	tüve-pruun		1	1
tört-fehér	murtud-valge	10	13	23
tört-püspök-lila	murtud-piiskopi-lilla		1	1
tört-rózsa-szín	murtud-roosa		2	2
tört-sötét-lila	murtud-tume-lilla		1	1
tüdő-szín	kopsu-värv	2	6	8
türkiz	türkiis	16	38	54
türkizes	türkiisikas		2	2
türkizes-azúr	türkiisikas-taevasinine		1	1
türkizes-kék	türkiisikas-sinine		2	2
türkizes-zöld	türkiisikas-roheline		2	2
türkiz-kék	türkiis-sinine	25	61	86
türkiz-kékes	türkiis-sinakas		1	1
türkiz-lila	türkiis-lilla		1	1
türkiz-zöld	türkiis-roheline	9	34	43
türkiz-világos-kék	türkiis-hele-sinine		1	1
tűz-piros	tule-punane	8	5	13
tűz-vörös	tule-punane		2	2
ultramarin	ultramariin	1	2	3
ultramarin-kék	ultramariin-sinine	3	7	10
ultramarin-szín	ultramariini-värv		1	1
umbriai-vörös	umbra-punane	1		1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
uv-lila	ultraviolet-lilla		1	1
uv-narancs-sárga	ultraviolet-oranž		1	1
uv-zöld	ultraviolet-roheline		3	3
vacak-narancs-sárga	halvakvaliteediline-oranž		1	1
vadász-zöld	jahimehe-roheline		1	1
vajling-kék	(teatud)poti-sinine		1	1
vaj-bézs	või-beež		1	1
vaj-fehér	või-valge	1	1	2
vaj-sárga	või-kollane	5	4	9
vaj-szín	või-värv	14	14	28
vaj-színű	või-värvi	7	20	27
vakolat-barna	plaastru-pruun		1	1
vanília	vanilje		1	1
vanília-krém-szín	vanilje-kreemi-värv		1	1
vanília-sárga	vanilje-kollane	1		1
veres	punane	1		1
vér-narancs	veri-apelsin		1	1
vér-narancs-szín	veri-apelsini-värv		1	1
vér-piros	veri-punane	1	2	3
vér-vörös	veri-punane	3	1	4
viasz-fehér	vaha-valge	2		2
világosabb-narancs-sárga	heledam-oranž		1	1
világosabb-sárga	heledam-kollane		1	1
világos-acél-kék	hele-teras-sinine		1	1
világos-alma-zöld	hele-õuna-roheline		1	1
világos-barack-szín	hele-virsiku-värv		2	2
világos-barack-színű	hele-virsiku-värvi		1	1
világos-barna	hele-pruun	20	77	97
világos-barnás-narancs	hele-pruunikas-oranž		1	1
világos-bíbor	hele-purpur		1	1
világos-bordó	hele-bordoo	1	13	14
világos-bordós-piros	hele-bordoo-punane		1	1
világos-bőr-szín	hele-naha-värv		1	1
világos-ciklámen	hele-alpikann		3	3
világos-csau-színű	hele-tšau-tšau-värvi		1	1
világos-csont-színű	hele-luu-värvi		1	1
világos-drapp	hele-beež		9	9
világos-drappos-khaki	hele-beežikas-khaki		1	1
világos-fáradt-lila	hele-väsinud-lilla		1	1
világos-fekete	hele-must		3	3
világos-fenyő-zöld	hele-männi/kuuse-roheline		3	3
világos-fű-zöld	hele-muru-roheline		1	1
világos-ibolya	hele-kannike		1	1
világos-ibolyás-lila	hele-kannikese-lilla		1	1
világos-katona-zöld	hele-sõduri-roheline		1	1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
világos-kék	hele-sinine	45	130	175
világos-kékes-lila	hele-sinakas-lilla		1	1
világos-kékes-szürke	hele-sinakas-hall		2	2
világos-kékes-zöld	hele-sinakas-roheline		6	6
világos-kékes-türkizes	hele-sinakas-türkiisikas		1	1
világos-khaki	hele-khaki		5	5
világos-krém-szín	hele-kreemi-värv		1	1
világos-közép-kék	hele-keskmine-sinine		2	2
világos-lila	hele-lilla	2	102	104
világos-lilás-barna	hele-lillakas-pruun		1	1
világos-lilás-drapp	hele-lillakas-beež		1	1
világos-lilás-rózsa-szín	hele-lillakas-roosa		1	1
világos-mályva	hele-kassinaeris		3	3
világos-meggy-szín	hele-kirsi-värv		1	1
világos-moha-zöld	hele-sambla-roheline		2	2
világos-moszat-zöld	hele-vetika-roheline		1	1
világos-narancs	hele-apelsin		4	4
világos-narancs-sárga	hele-oranž	1	15	16
világos-narancs-sárgás-rózsa-szín	hele-roosakas-oranž		1	1
világos-narancs-szín	hele-apelsini-värv		1	1
világos-okker	hele-ooker		6	6
világos-okker-sárga	hele-ooker-kollane		1	1
világos-olaj-zöld	hele-õli-roheline		2	2
világos-oliva-zöld	hele-oliivi-roheline		1	1
világos-orgona-lila	hele-sireli-lilla		2	2
világos-padlidsán-szín	hele-baklažaani-värv		1	1
világos-pasztell-lila	hele-pastell-lilla		1	1
világos-pasztell-narancs	hele-pastell-oranž		1	1
világos-pasztell-rózsa-szín	hele-pastell-roosa		2	2
világos-pasztell-zöld	hele-pastell-roheline		5	5
világos-petrol	hele-petrooleum		1	1
világos-piros	hele-punane	2	20	22
világos-pirosas-rózsa-szín	hele-punakas-roosa		1	1
világos-püspök-lila	hele-piiskopi-lilla		2	2
világos-ronda-zöld	hele-inetu-roheline		1	1
világos-rózsa-szín	hele-roosa	1	45	46
világos-sárga	hele-kollane	6	11	17
világos-sárgás-barna	hele-kollakas-pruun		1	1
világos-sárgás-zöld	hele-kollakas-roheline		1	1
világos-szellem-szürke	hele-vaimu-hall		2	2
világos-szürke	hele-hall	8	129	137
világos-szürkés-kék	hele-hallikas-sinine		3	3
világos-szürkés-lila	hele-hallikas-lilla		3	3
világos-szürkés-pasztell-lila	hele-hallikas-pastell-lilla		1	1

Värvinimi	Vaste	Loetelu	Nimeandmine	Kokku
világos-szürkés-zöld	hele-hallikas-roheline		2	2
világos-zöld	hele-roheline	30	218	248
világos-zöldes-barna	hele-rohekas-pruun		1	1
világos-zöldes-kék	hele-rohekas-sinine		1	1
világos-zöldes-khaki	hele-rohekas-khaki		1	1
világos-tégla-piros	hele-telliskivi-punane		1	1
világos-tégla-szín	hele-telliskivi-värv		1	1
világos-tégla-színü	hele-maastiku-värv		1	1
világos-tenger-szín	hele-mere-värv		1	1
világos-terep-szín	hele-maastiku-värv		1	1
világos-tört-mályva	hele-murtud-kassinaeris		1	1
világos-tüdő-szín	hele-kopsu-värv		1	1
világos-türkiz-kék	hele-türkiis-sinine		2	2
világos-öz-barna	hele-metskitse-pruun		1	1
világ-piros	tule-punane		1	1
villám-piros	välk-punane	1		1
viola-szín	kannikse-värv	2		2
viola-színü	kannikese-värvi	1		1
violett	violetne		1	1
vizes-lila	vesine-lilla		1	1
vizes-zöld	vesine-roheline		2	2
víz-kék	vesi-sinine	1		1
víz-zöld	vesi-roheline		2	2
vörös	punane	43	20	63
vörös-barna	punane-pruun	1		1
vöröses	punakas		1	1
vöröses-barna	punakas-pruun		8	8
vöröses-lila	punakas-lilla		8	8
vöröses-rózsa-szín	punakas-roosa		1	1
vörös-lila	punane-lilla		2	2
ősz	hall (juuksed)	3		3
ősz-ég-kék	sügis-taeva-sinine		2	2
öz-barna	metskitse-pruun	4	7	11
üveg-zöld	pudeli-roheline	1		1
Koguloendus		2851	8066	10917

Lisa 2. Kõikidele värvitahvlitele antud nimed koos esinemissagedusega

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
Y	citrom-sárga	sidruni-kollane	61
	sárga	kollane	47
	kanari-sárga	hele-kollane	3
	nap-sárga	páikese-kollane	3
	okker-sárga	ooker-kollane	3
	banán-sárga	banaani-kollane	1
	élénk-sárga	elav-kollane	1
	erős-citrom-sárga	tugev-sidruni-kollane	1
	kukorica-sárga	maisi-kollane	1
	sötét-citrom-sárga	tume-sidruni-kollane	1
	sötét-nap-sárga	tume-páikese-kollane	1
	tojás-sárga	muna-kollane	1
	világosabb-sárga	heledam-kollane	1
	Kokku		125
	Y S2	barna	pruun
khaki		khaki	17
zöldes-barna		rohekas-pruun	17
khaki-szín		khaki-värv	6
barnás-zöld		pruunikas-roheline	4
világos-barna		hele-pruun	4
khaki-barna		khaki-pruun	3
dohány-barna		tubaka-pruun	2
liba-fos-zöld		hane-pasa-roheline	2
sötét-barna		tume-pruun	2
arany-barna		kuld-pruun	1
barna-színű		pruunjas-hall	1
barnás-zöldes		pruunjas-rohekas	1
bézs-szín		beež-värv	1
drapp		beež	1
drappos-barna		beežikas-pruun	1
fos-barna		pasa-pruun	1
fos-zöld		pasa-roheline	1
katona-barna		sõduri-pruun	1
katona-szín		sõduri-värv	1
katona-zöld		sõduri-roheline	1
kávè-barna		kohvi-pruun	1
kávè-szín		kohvi-pruun	1
khakis-barna		khaki-pruun	1
khaki-színű		khaki-värvi	1
khaki-zöld		khaki-roheline	1
közép-sárgás-barna		keskmine-kollakas-pruun	1
liba-fos-szín		hane-pasa-värv	1
liba-fos-színű		hane-pasa-värvi	1
liba-színű		hane-värvi	1
liba-zöld		hane-roheline	1
okker		ooker	1
okker-barna		ooker-pruun	1
okker-sárga		ooker-kollane	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	okker-zöld	õli-roheline	1
	olaj-barna	õli-pruun	1
	olaj-zöld	õli-roheline	1
	piszkos-barna	määrdunud-pruun	1
	sár-szín	pori-värv	1
	spenótos	spinatine	1
	spenót-zöld	spinati-roheline	1
	szürkés-barna	tume-pruun	1
	szürkés-kávè-barna	hallikas-kohvi-pruun	1
	sötét-drapp	tume-beež	1
	sötét-okker	tume-ooker	1
	sötét-okker-sárga	tume-ooker-kollane	1
	zöld	roheline	1
	zöldes	rohekas	1
	zöldes-katona-ruha-szín	rohekas-sõduri-sineli-värv	1
	terem-szín	auditooriumi-värv	1
	terep-szín	maastiku-värv	1
	öz-barna	metskitse-pruun	1
	Kokku		124
YOY	sárga	kollane	46
	narancs-sárga	apelsini-kollane 'oranž'	15
	okker-sárga	ooker-kollane	12
	nap-sárga	päikese-kollane	9
	sötét-sárga	tume-kollane	9
	sötét-citrom-sárga	tume-sidruni-kollane	6
	élénk-sárga	elav-kollane	5
	citrom-sárga	sidruni-kollane	3
	közép-sárga	keskmine-kollane	2
	világos-sárga	hele-kollane	2
	erős-nap-sárga	tugev-päikese-kollane	1
	erős-sárga	tugev-kollane	1
	kacsa-sárga	pardi-kollane	1
	kukorica-sárga	maisi-kollane	1
	közép-narancs-sárga	keskmine-oranž	1
	mandarin-sárga	mandariini-kollane	1
	meleg-sárga	soe-kollane	1
	meteór-sárga	meteoor-kollane	1
	mustár-sárga	sinepi-kollane	1
	okker	ooker	1
	pasztell-sárga	pastell-kollane	1
	pirosas-barna	punakas-pruun	1
	sárgás-barna	kollakas-pruun	1
	sötétebb-sárga	tumedam-kollane	1
	világos-barnás-narancs	hele-pruunikas-apelsin	1
	világos-narancs-sárga	hele-oranž	1
	Kokku		125
YOY T4	halvány-sárga	kahvatu-kollane	15
	vaj-színú	või-värv	15
	vaj-szín	või-värv	8
	sárga	kollane	7
	sárgás-fehér	kollakas-valge	7

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	drapp	beež	5
	világos-sárga	hele-kollane	5
	csont-színü	luu-värvi	4
	krém-szín	kreemi-värvi	4
	tojás-hej-szín	muna-koore-värvi	4
	bézs	beež	3
	halvány-drapp	kahvatu-beež	3
	krém-színü	kreemi-värvi	3
	világos-drapp	hele-beež	3
	csont-fehér	luu-valge	2
	bézs-szín	beež-värv	1
	csont-szín	luu-värv	1
	drappos-krém-szín	beežikas-kreemi-värv	1
	elefánt-csont-szín	elevandi-luu-värv	1
	fal-fehér	sein-valge	1
	fehéres-okker-sárga	valkjas-ooker-kollane	1
	fog-szín	hamba-värv	1
	fos-színü	pasa-värvi	1
	homok-szín	liiva-värv	1
	koszos-fehér	räpane-valge	1
	matt-fehér	matt-valge	1
	natúr	naturaalne	1
	okker	ooker	1
	pasztell	pastell	1
	pasztell-sárga	pastell-kollane	1
	piszkos-fehér	määrduud-valge	1
	sárgás-bézs	kollakas-beež	1
	sárgás-drapp	kollakas-beež	1
	sárgás-zöld	kollakas-roheline	1
	tégla-fehér	telliskivi-valge	1
	tej-színü	piima-värvi	1
	tojás-fehér	muna-valge	1
	tojás-hej-fehér	muna-koore-valge	1
	tojás-hej-sárga	muna-kollane	1
	tojás-hej-szín-sárga	muna-koore-värvi-kollane	1
	tojás-hej-színü	muna-koore-värvi	1
	tojás-sárga	muna-kollane	1
	tört-fehér	murtud-valge	1
	vaj-bézs	või-beež	1
	vaj-sárga	või-kollane	1
	vanília	vanilje	1
	világos-barna	hele-pruun	1
	világos-csont-színü	hele-luu-värvi	1
	világos-krém-szín	hele-kreemi-värv	1
	világos-narancs-sárga	hele-oranž	1
	világos-okker	hele-ooker	1
	Kokku		124
YOY-S2	drapp	beež	16
	szürkés-barna	hallikas-pruun	6
	bézs	beež	5
	sárgás-barna	kollakas-pruun	5
	világos-khaki	hele-khaki	5

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	zöld	roheline	4
	zöldes-barna	rohekas-pruun	4
	világos-barna	hele-pruun	4
	homok-szín	liiva-värv	3
	khaki	khaki	3
	szürkés-zöld	hallikas-roheline	3
	zöldes-sárga	rohekas-kollane	3
	barna	pruun	2
	halvány-khaki	kahvatu-khaki	2
	halvány-olaj-zöld	kahvatu-õli-roheline	2
	halvány-zöldes-sárga	kahvatu-rohekas-kollane	2
	khaki-szín	khaki-värv	2
	okker-sárga	ooker-kollane	2
	sárgás-szürke	kollakas-hall	2
	sárgás-zöld	kollakas-roheline	2
	agyag-sárga	savi-kollane	1
	arany-barna	kuld-pruun	1
	arany-drapp	kuld-beež	1
	barnás-sárgás-szürke	pruunikas-kollakas-hall	1
	drappos	beežikas	1
	fakó-olajos-zöld	pleekinud-õli-roheline	1
	fos-színú	pasa-värvi	1
	halvány-mustár	kahvatu-sinep	1
	halvány-sárgás-zöld	kahvatu-kollakas-roheline	1
	halvány-zöld	kahvatu-õli-roheline	1
	halvány-zöldes	kahvatu-rohekas	1
	karamell	karamell	1
	khaki-színú	khaki-värvi	1
	koszos-sárga	räpane-kollane	1
	liba-fos-barna	hane-pasa-pruun	1
	liba-színú	hane-värvi	1
	liba-zöld	hane-roheline	1
	mustár-barna	sinepi-pruun	1
	mustár-sárga	sinepi-kollane	1
	mustár-színú	sinepi-värvi	1
	okker	ooker	1
	okker-sárgás-barna	ooker-kollakas-pruun	1
	okker-színú	ookri-värvi	1
	okker-zöld	õli-roheline	1
	oliva-olaj-zöld	oliivi-õli-roheline	1
	piszkos-sárga	määrdunud-kollane	1
	piszkos-világos-zöld	määrdunud-hele-roheline	1
	sárgás-bézs	kollakas-beež	1
	szürke	hall	1
	szürkés-drapp	hallikas-beež	1
	sötét-csont-szín	tume-luu-värv	1
	zöldes-sárgás	rohekas-kollakas	1
	terrakotta	terrakota	1
	tób	hallikas	1
	vaj-szín	või-värv	1
	vaj-színú	või-värvi	1
	világos-drapp	hele-beež	1
	világos-drappos-khaki	hele-beežikas-khaki	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	világos-katona-zöld	hele-sõduri-roheline	1
	világos-moha-zöld	hele-sambla-roheline	1
	világos-okker	hele-ooker	1
	világos-szürke	hele-hall	1
	világos-zöldes-barna	hele-rohekas-pruun	1
	világos-terep-szín	hele-maastiku-värv	1
	Kokku		121
YO	narancs-sárga	apelsini-kollane 'oranž'	58
	sárga	kollane	15
	okker-sárga	ooker-kollane	7
	világos-narancs-sárga	hele-oranž	7
	narancs	apelsin	5
	halvány-narancs-sárga	kahvatu-ornaž	3
	sötétebb-narancs-sárga	tumedam-oranž	3
	sötét-sárga	tume-kollane	3
	élénk-narancs-sárga	elav-oranž	2
	nap-sárga	päikese-kollane	2
	okker	ooker	2
	barnás-sárga	pruunjas-kollane	1
	halvány-mustár-sárga	kahvatu-sinepi-kollane	1
	közép-narancs	keskmine-apelsin	1
	közönséges-piros	tavoline/igav-punane	1
	mandarin-sárga	mandariini-kollane	1
	meleg-sárga	soe-kollane	1
	mély-okker-sárga	sügav-ooker-kollane	1
	mély-sárga	sügav-kollane	1
	narancsos-citrom-sárga	oranžikas-sidruni-kollane	1
	narancs-színű	apelsini-värvi	1
	pasztell-narancs	pastell-oranž	1
	pasztell-sárga	pastell-kollane	1
	sárgás	kollakas	1
	sárgás-barna	kollakas-pruun	1
	terrakotta	terrakota	1
	tojás-sárga	muna-kollane	1
	világosabb-narancs-sárga	heledam-oranž	1
	világos-narancs	hele-apelsin	1
	Kokku		125
YO-T3	sárga	kollane	9
	bézs	beež	8
	drapp	beež	7
	halvány-sárga	kahvatu-kollane	6
	okker-sárga	ooker-kollane	6
	barack-szín	virniku-värv	5
	világos-sárga	hele-kollane	4
	sárgás-barna	kollakas-pruun	3
	sárgás-drapp	kollakas-beež	3
	tojás-hej-szín	muna-koore-värvi	3
	vaj-sárga	või-kollane	3
	vaj-színű	või-värvi	3
	világos-okker	hele-ooker	3
	barack	virsik	2

Kood	Värvnimi	Vaste	Sagedus
	barnás-sárga	pruunjas-kollane	2
	bőr-színű	naha-värvi	2
	fakó-narancs-sárga	pleekinud-oranž	2
	krém-sárga	kreem-kollane	2
	mustár-sárga	sinepi-kollane	2
	sárgás-fehér	kollakas-valge	2
	vaj-szín	või-värv	2
	világos-barna	hele-pruun	2
	banán-szín	banaani-värv	1
	barack-rózsa-szín	virniku-roosa	1
	barack-virág-szín	virniku-õie-värv	1
	csont-színű	luu-värvi	1
	drappos	beežikas	1
	fakó-mustár-sárga	pleekinud-sinepi-kollane	1
	fakó-sárga	pleekinud-kollane	1
	föld-sárga	maa-kollane	1
	halvány-barack-szín	kahvatu-virniku-värv	1
	halvány-barack-virág	kahvatu-virniku-õis	1
	halvány-barnás-sárga	kahvatu-pruunjas-kollane	1
	halvány-narancs	kahvatu-apelsin	1
	halvány-narancs-sárga	kahvatu-ornaž	1
	halvány-okker-sárga	kahvatu-ooker-kollane	1
	homok-sárga	liiva-kollane	1
	homok-szín	liiva-värv	1
	kávé-hab-színű	kohvi-vahu-värvi	1
	ki-fakult-narancs-sárga	välja-pleekinud-oranž	1
	krém-színű	kreemi-värvi	1
	madar-tej-szín	linnu-piima-värv	1
	matt-halvány-narancs	matt-kahvatu-apelsin	1
	narancs	apelsin	1
	narancs-sárga	apelsini-kollane ‘oranž’	1
	natúr	naturaalne	1
	okker	ooker	1
	pasztell-barack	pastell-virsik	1
	pasztell-sárga	pastell-kollane	1
	pezsgő-szín	šampanja-värv	1
	piszkos-fehér	määrdunud-valge	1
	púder-szín	puudri-värv	1
	rózsa-színes-bőr-szín	roosakas-naha-värv	1
	sárgás-ekrű	kollakas-beež	1
	sötét-vaj-szín	tume-hele-sinine	1
	telt-sárga	täidlane-kollane	1
	test-színű	keha-värvi	1
	tób	hallikas	1
	tojás-hej-színű	muna-koore-värvi	1
	tojás-színű	muna-värvi	1
	vanília-krém-szín	vanilje-kreemi-värv	1
	világos-bőr-szín	hele-naha-värv	1
	világos-drapp	hele-beež	1
	világos-narancs-sárga	hele-oranž	1
	világos-okker-sárga	hele-ooker-kollane	1
	Kokku		124

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus	
YO-S3	barna	pruun	66	
	sötét-barna	tume-pruun	19	
	zöldes-barna	rohekas-pruun	6	
	világos-barna	hele-pruun	4	
	közép-barna	keskmine-pruun	3	
	barnás-zöld	pruunikas-roheline	2	
	drapp	beež	2	
	khaki	khaki	2	
	khaki-színű	khaki-värvi	2	
	szürkés-barna	tume-pruun	2	
	csokoládé-barna	šokolaadi-pruun	1	
	dohány-szín	tubaka-värv	1	
	fos-színű	pasa-värvi	1	
	föld-barna	maa-pruun	1	
	halvány-barna	kahvatu-pruun	1	
	hordó-színű-barna	vaadi-värvi-pruun	1	
	kávé-barna	kohvi-pruun	1	
	kéreg-barna	koore-pruun	1	
	khaki-szín	khaki-värv	1	
	liba-fos-zöld	hane-pasa-roheline	1	
	mély-barna	sügav-pruun	1	
	olaj-barna	õli-pruun	1	
	rozsa-barna	rooste-pruun	1	
	spenót-zöld	spinati-roheline	1	
	sötét-khaki-barna	tume-khaki-pruun	1	
	sötét-zöldes-barna	tume-rohekas-pruun	1	
	vakolat-barna	plaastri-pruun	1	
	Kokku		125	
	OYO	narancs-sárga	apelsini-kollane 'oranž'	89
		narancs	apelsin	7
		élénk-narancs-sárga	elav-oranž	4
		sötét-narancs	tume-oranž	4
		rikító-narancs-sárga	karjuv-oranž	3
sárga		kollane	3	
narancs-színű		apelsini-värvi	2	
közép-narancs		keskmine-apelsin	1	
közép-sárga		keskmine-kollane	1	
mandarin-sárga		mandariini-kollane	1	
mangó-sárga		mango-kollane	1	
narancs-piros		oranž-punane	1	
okker-sárga		ooker-kollane	1	
sötét-narancs-sárga		tume-oranž	1	
tégla-vörös		telliskivi-punane	1	
világos-narancs-sárga		hele-oranž	1	
világos-narancs-szín		hele-apelsini-värv	1	
világos-piros		hele-punane	1	
Kokku			123	
O		narancs-sárga	apelsini-kollane 'oranž'	54
	narancs	apelsin	14	
	sötét-narancs-sárga	tume-oranž	9	
	narancs-piros	oranž-punane	6	

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	élénk-narancs-sárga	elav-oranž	5
	mély-narancs-sárga	sügav-oranž	2
	narancs-sárgás-piros	oranžikas-punane	2
	narancs-színű	apelsini-värvi	2
	paprika-szín	paprika-värv	2
	piros	punane	2
	rikító-narancs-sárga	karjuv-oranž	2
	sárga	kollane	2
	sötét-narancs	tume-oranž	2
	tégla-piros	telliskivi-punane	2
	tűz-piros	tule-punane	2
	élénk-narancs	elav-apelsin	1
	erős-narancs	tugev-apelsin	1
	harsány-narancs-sárga	kriiskav-oranž	1
	mandarin-sárga	mandariini-kollane	1
	narancs-szín	oranž-värv	1
	narancs-vörös	apelsini-värvi	1
	neon-narancs-sárga	neoon-oranž	1
	pirosas-narancs	punakas-oranž	1
	pirosas-narancs-sárga	punakas-kollakas	1
	sárgás-piros	kollakas-punane	1
	sötét-rikító-narancs-sárga	tume-karjuv-oranž	1
	sötét-sárga	tume-kollane	1
	tégla-szín	telliskivi-värv	1
	uv-narancs-sárga	ultraviolet-oranž	1
	világos-tégla-piros	hele-telliskivi-punane	1
	vöröses-barna	punakas-pruun	1
	Kokku		124
O-S1	barna	pruun	35
	világos-barna	hele-pruun	29
	rozsa-barna	rooste-pruun	13
	terrakotta	terrakota	3
	barnás-narancs-sárga	pruunjas-oranž	2
	közép-barna	keskmine-pruun	2
	narancs-sárga	apelsini-kollane 'oranž'	2
	okker-barna	ooker-pruun	2
	okker-sárga	ooker-kollane	2
	sárgás-barna	kollakas-pruun	2
	tégla-szín	telliskivi-värv	2
	tégla-vörös	telliskivi-punane	2
	őz-barna	metskitse-pruun	2
	arany-barnás	kuld-pruunjas	1
	csau-barna	tšau-tšau-pruun	1
	csau-szín	tšau-tšau-värv	1
	csau-színű	tšau-tšau-värvi	1
	drappos-sárga	beežikas-kollane	1
	halvány-barna	kahvatu-pruun	1
	halvány-rozsda-barna	kahvatu-rooste-pruun	1
	kakaó-barna	kakao-pruun	1
	meleg-barna	soe-pruun	1
	narancsos-barnás	oranžikas-pruunjas	1
	okker	ooker	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	okkeres-karamell-színű	ooker-kollane	1
	olaj-barna	õli-pruun	1
	pirosas-barna	punakas-pruun	1
	roszda-barna	rooste-pruun	1
	roszda-szín	rooste-värv	1
	roszda-vörös	rooste-punane	1
	sárgás	kollakas	1
	sziena	sienna	1
	sötét-narancs-sárga	tume-oranž	1
	sötét-okker	tume-ooker	1
	sötét-sárga	tume-kollane	1
	tégla-barna	telliskivi-pruun	1
	tégla-színű	telliskivi-värvi	1
	terrakotta-szín	terrakota-värv	1
	világos-sárgás-barna	hele-kollakas-pruun	1
	Kokku		124
O-S3	sötét-barna	tume-pruun	59
	barna	pruun	36
	szürkés-barna	tume-pruun	5
	feketés-barna	mustjas-pruun	2
	föld-barna	maa-pruun	2
	kávé-barna	kohvi-pruun	2
	mély-barna	sügav-pruun	2
	barnás-szürke	pruunjas-hall	1
	csoki-barna	šokolaadi-pruun	1
	csokoládé-barna	šokolaadi-pruun	1
	dió-barna	pähkel-pruun	1
	dohány-szín	tubaka-värv	1
	fakó-barna	pleekinud-pruun	1
	fekete	must	1
	gesztenye-barna	kastan-pruun	1
	humusz-barna	huumus-pruun	1
	kéreg-barna	koore-pruun	1
	meleg-barna	soe-pruun	1
	mogyoró-barna	pähkel.pruun	1
	néger-barna	neeger-pruun	1
	smirgli	liivapaber	1
	sötét-okker-barna	tume-ooker-kollane	1
	sötét-szürke	tume-hall	1
	zöldes-barna	rohekas-pruun	1
	Kokku		125
ORO	piros	punane	34
	narancs-sárga	apelsini-kollane ‘oranž’	16
	világos-piros	hele-punane	11
	sötét-narancs	tume-oranž	6
	sötét-narancs-sárga	tume-oranž	6
	sárgás-piros	kollakas-punane	5
	narancs-sárgás-piros	oranžikas-punane	4
	pirosas-narancs-sárga	punakas-kollakas	4
	tégla-vörös	telliskivi-punane	4
	halvány-piros	kahvatu-punane	3

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	korall-piros	korall-punane	2
	narancs	apelsin	2
	narancs-piros	oranž-punane	2
	narancs-vörös	apelsini-värvi	2
	tégla-piros	telliskivi-punane	2
	cinóber-piros	kinavér-punane	1
	élénk-narancs-sárga	elav-oranž	1
	élénk-piros	elav-punane	1
	gránát-alma-szín	granaat-õuna-punane	1
	halvány-vörös	kahvatu-punane	1
	közép-piros	keskmine-punane	1
	narancsos-vörös	oranžikas-punane	1
	narancs-sárgás-pirosas	oranžikas-punakas	1
	paprika-piros	paprika-punane	1
	paprika-szín	paprika-värv	1
	pirosas-barna	punakas-pruun	1
	pirosas-narancs	punakas-oranž	1
	pirosas-sárgás	punakas-kollakas	1
	sárga-barack-színü	aprikoosi-värvi	1
	sárgás-vörös	kollakas-punane	1
	sötét-rikító-narancs-sárga	tume-karjuv-oranž	1
	tűz-vörös	tule-punane	1
	vér-narancs	veri-apelsin	1
	vér-narancs-szín	veri-apelsini-värv	1
	világos-tégla-színü	hele-maastiku-värv	1
	vörös	punane	1
	Kokku		124
ORO-T3	halvány-narancs-sárga	kahvatu-ornaž	8
	narancs-sárga	apelsini-kollane 'oranž'	8
	sárgás-rózsa-szín	kollakas-roosa	6
	barack-szín	virsiiku-värv	5
	barack	virsik	4
	sárga	kollane	4
	világos-narancs-sárga	hele-oranž	4
	barack-színü	virskiu-värvi	3
	hús-színü	liha-värvi	3
	sárgás-barna	kollakas-pruun	3
	bézs	beež	2
	narancsos-rózsa-szín	oranžikas-roosa	2
	okker	ooker	2
	okker-sárga	ooker-kollane	2
	rózsa-szín	roosa	2
	tégla-szín	telliskivi-värv	2
	világos-barna	hele-pruun	2
	barackos-rózsa-szín	virsiiku-roosa	1
	barack-rózsa-szín	virsiiku-roosa	1
	barack-virág	virsiiku-õis	1
	barack-virág-szín	virsiiku-õie-värv	1
	bézs-színü	beeži-värvi	1
	bőr-szín	bõr-szín	1
	drapp	beež	1
	drappos-sárga	beežikas-kollane	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	ekrü	beež	1
	fakó-narancs	pleekinud-apelsin	1
	halvány-barack	kahvatu-virsik	1
	halvány-barnás-narancs-sárga	kahvatu-pruunjas-oranž	1
	halvány-fehéres-narancs-sárga	kahvatu- Valkjas-oranž	1
	halvány-narancs-sárgás-drapp	kahvatu-oranžikas-beež	1
	halvány-sárga	kahvatu-kollane	1
	hóka-narancs-sárga	kahvatu-oranž	1
	korall	korall	1
	krém	kreem	1
	mályva-szín	kassinaeri-värv	1
	narancs	apelsin	1
	narancs-rózsa-szín	oranžikas-roosa	1
	paprika-sárga	paprika-kollane	1
	pasztell-narancs	pastell-oranž	1
	pasztell-narancs-sárga	pastell-apelsini-kollane 'oranž'	1
	pezsgő-szín	šampanja-värv	1
	pirosas-narancs-sárga	punakas-kollakas	1
	púder	puuder(jas)	1
	púder-rózsa-szín	puudri-roosa	1
	rózsa-színes-narancs	roosaks-oranž	1
	rózsa-színes-narancs-sárga	roosakas-oranž	1
	sápadt-sárga	pleekinud-kollane	1
	sárgás-fehér	kollakas-valge	1
	szürkés-narancs-sárga	hallikas-oranž	1
	sötét-sárga	tume-kollane	1
	sötét-vaj-szín	tume-hele-sinine	1
	tégla	telliskivi	1
	tégla-színű	telliskivi-värvi	1
	téglas-vörös	telliskivi-punane	1
	tégla-vörös	telliskivi-punane	1
	terrakotta	terrakota	1
	test-színű	keha-värvi	1
	ton	tuunikala	1
	vacak-narancs-sárga	halvakvaliteediline-oranž	1
	vaj-szín	või-värv	1
	világos-barack-szín	hele-virsiku-värv	1
	világos-drapp	hele-beež	1
	világos-narancs	hele-apelsin	1
	világos-narancs-sárgás-rózsa-szín	hele-oranžikas-roosa	1
	világos-okker	hele-ooker	1
	világos-pasztell-narancs	hele-pastell-oranž	1
	világos-pirosas-rózsa-szín	hele-punakas-roosa	1
	Kokku		113
ORO-S3	drapp	beež	11
	bézs	beež	10
	rózsa-szín	roosa	9
	világos-barna	hele-pruun	7
	hús-színű	liha-värvi	5
	púder-szín	puudri-värv	4
	világos-rózsa-szín	hele-roosa	4

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	bőr-színű	naha-värvi	3
	halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	3
	pezsgő-szín	šampanja-värv	3
	rózsa-színes	roosakas	3
	barack-szín	virniku-värv	2
	barnás-rózsa-szín	pruunjas-roosa	2
	krém-színű	kreemi-värvi	2
	malac-rózsa-szín	põrsa-roosa	2
	mályva	kassinaeris	2
	rózsa-színes-barna	roosaks-pruun	2
	test-színű	keha-värvi	2
	világos-drapp	hele-beež	2
	alapozó-barna	akvamariin-sinine	1
	barack	virsik	1
	barna	pruun	1
	barnás-lila	pruunjas-lilla	1
	barnás-púder-rózsa-szín	pruunjas-puuder-roosa	1
	bőr-szín	bőr-szín	1
	csont-halvány-barna	luu-kahvatu-pruun	1
	drappos-barna	beežikas-pruun	1
	drappos-rózsa-szín	beežikas-roosa	1
	fakó-barna	pleekinud-pruun	1
	fáradt-rózsa-szín	väsinud-roosa	1
	fehères-sárgás-narancs-sárga	valkjas-kollakas-oranž	1
	gesztenye-püré-szín	kastani-pürée-värv	1
	halvány-sárga	kahvatu-kollane	1
	halvány-barack-színű	kahvatu-virniku-värvi	1
	halvány-barna	kahvatu-pruun	1
	halvány-barnás	kahvatu-pruunjas	1
	halvány-rózsa-színű-szürke	kahvatu-roosakas-hall	1
	halvány-tégla-piros	kahvatu-telliskivi-punane	1
	hús-szín	liha-värvi	1
	hús-színű-rózsa-szín	liha-värvi-roosa	1
	mogyoró-barna	pähkel.pruun	1
	mogyoró-szín	pähkli-värv	1
	mustár-barna	sinepi-pruun	1
	okker	ooker	1
	pasztell	pastell	1
	pasztell-barna	pastell-pruun	1
	pasztell-mályva	pastell-kassinaeris	1
	pasztell-szín	pastell-värv	1
	piszkos-tégla-szín	määrdunud-telliskivi-värv	1
	púder	puuder(jas)	1
	púder-rózsa-szín	puudri-roosa	1
	sárgás-piros	kollakas-punane	1
	szocialista-rózsa-szín	sotsialisti-roosa	1
	szürkés-barna	tume-pruun	1
	tégla-rózsa-szín	telliskivi-roosa	1
	terrakotta	terrakota	1
	tojás-hej-szín	muna-koore-värvi	1
	vaj-szín	või-värv	1
	világos-barack-színű	hele-virniku-värvi	1
	világos-lila	hele-lilla	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	világos-tört-mályva	hele-murtud-kassinaeris	1
	Kokku		120
RO	piros	punane	79
	vörös	punane	7
	sötét-piros	tume-punane	6
	élénk-piros	elav-punane	4
	tűz-piros	tule-punane	3
	világos-piros	hele-punane	3
	bordó	bordoo	2
	meggy-piros	kirsi-punane	2
	tégla-vörös	telliskivi-punane	2
	bíbor-vörös	purpur-punane	1
	cserép-vörös	kahhelkivi-punane	1
	élénk-közép-piros	elav-keskmine-punane	1
	halvány-piros	kahvatu-punane	1
	korall-piros	korall-punane	1
	lilás-piros	lillakas-punane	1
	meleg-piros	soe-punane	1
	mély-tégla-vörös	sügav-telliskivi-punane	1
	paprika-piros	paprika-punane	1
	paprika-szín	paprika-värv	1
	sárgás-piros	kollakas-punane	1
	sima-piros	lihtne-punane	1
	zászló-vörös	lipu-punane	1
	tégla-piros	telliskivi-punane	1
	tompa-vörös	tuhm-punane	1
	vér-piros	veri-punane	1
	vöröses	punakas	1
	Kokku		125
RO-T3	rózsa-szín	roosa	22
	sötét-rózsa-szín	tume-roosa	7
	halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	4
	narancs-sárga	apelsini-kollane 'oranž'	4
	tüdő-szín	kopsu-värv	4
	világos-rózsa-szín	hele-roosa	4
	barack-szín	virsiiku-värv	3
	pirosas-rózsa-szín	punakas-roosa	3
	tégla-szín	telliskivi-värv	3
	barack	virsik	2
	barack-színű	virskiu-värvi	2
	halvány-piros	kahvatu-punane	2
	hús-színű	liha-värvi	2
	rózsa-színes	roosakas	2
	rózsa-színes-narancs-sárga	roosakas-oranž	2
	tégla	telliskivi	2
	világos-narancs	hele-apelsin	2
	baba-rózsa-szín	beebi-roosa	1
	barack-hab	virsiiku-vaht	1
	barack-rózsa-szín	virsiiku-roosa	1
	barack-virág-színű	virsiiku-õie-värvi	1
	bugyi-rózsa-szín	aluspükste-roosa	1

Kood	Värvnimi	Vaste	Sagedus
	bõr-szín	bõr-szín	1
	bõr-színú	naha-värvi	1
	ciklámen	alpikann	1
	cinóber	kinavér-punane	1
	cseresznye-piros	kirsi-punane	1
	csont-szín	luu-värv	1
	erõs-rõzsa-szín	tugev-roosa	1
	fáradt-rõzsa-színes-piros	väsinud-roosakas-punakas	1
	fehères-piros	valkjas-punane	1
	halvány-hús-szín	kahvatu-liha-värv	1
	halvány-narancs	kahvatu-apelsin	1
	halvány-sárgás-rõzsa-szín	kahvatu-kollakas-roosa	1
	hús-lé-szín	liha-supi-värv	1
	kékes-rõzsa-szín	sinakas-roosa	1
	korall	korall	1
	korall-színú	koralli-värvi	1
	lazac	lõhe	1
	lilás-rõzsa-szín	lillakas-roosa	1
	mályva-rõzsa-szín	kassinaeri-roosa	1
	mályva-szín	kassinaeri-värv	1
	naracs-sárgás-rõzsa-színes-piros	oranžikas-roosakas-punane	1
	narancs	apelsin	1
	narancsos-rõzsa-szín	oranzikas-roosa	1
	narancs-sárgás-rõzsa-szín	oranžikas-roosa	1
	narancs-sárgás-võrõs	oranžikas-punane	1
	pink	roosa	1
	pirosas-drapp	punakas-beež	1
	pirosas-fehér	punakas-valge	1
	púder	puuder(jas)	1
	púder-szín	puudri-värv	1
	rágo-gumi-rõzsa-szín	närimis-kummi-roosa	1
	rõzsa-színes-piros	roosakas-punane	1
	rõzsa-színes-terrakotta	roosakas-terrakota	1
	sárgás-rõzsa-szín	kollakas-roosa	1
	sötét-barack-szín	tume-virsiku-värv	1
	sötét-bugyi-rõzsa-szín	tume-aluspükste-roosa	1
	sötétebb-hús-szín	tumedam-liha-värv	1
	tégla-võrõs	telliskivi-punane	1
	terrakotta	terrakota	1
	tompa-rõzsa-szín	tuhm-roosa	1
	vaj-szín	või-värv	1
	világos-ciklámen	hele-alpikann	1
	világos-piros	hele-punane	1
	világos-tégla-szín	hele-telliskivi-värv	1
	Kokku		119
RO-S3	sötét-barna	tume-pruun	67
	barna	pruun	33
	csokoládé-barna	šokolaadi-pruun	6
	barnás-szürke	pruunjas-hall	2
	néger-barna	neeger-pruun	2
	csoki-barna	šokolaadi-pruun	1
	dohány-szín	tubaka-värv	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	fa-törzs-barna	puu-tüve-pruun	1
	fekete	must	1
	feketés-barna	mustjas-pruun	1
	föld-barna	maa-pruun	1
	gesztenye-barna	kastan-pruun	1
	kávè-barna	kohvi-pruun	1
	közép-barna	keskmine-pruun	1
	lilás-barna	lillakas-pruun	1
	lilás-barnás	lillakas-pruunjas	1
	mély-barna	sügav-pruun	1
	rozsdas-barna	roostene-pruun	1
	sötét-barnás-szürke	tume-pruunjas-hall	1
	világos-barna	hele-pruun	1
	Kokku		125
ROR	piros	punane	65
	sötét-piros	tume-punane	10
	vörös	punane	5
	bordó	bordoo	4
	élénk-piros	elav-punane	2
	halvány-piros	kahvatu-punane	2
	meggy-piros	kirsi-punane	2
	világos-bordó	hele-bordoo	2
	bíbor-piros	purpur-punane	1
	bordó-piros	purpur-punane	1
	bordósabb-piros	bordoosem-punane	1
	bordós-piros	bordo-punane	1
	cseresznye-piros	kirsi-punane	1
	enyhe-bordó	õrn-bordoo	1
	fakó-vörös	pleekinud-punane	1
	fáradt-rózsa-szín	väsinud-roosa	1
	feketés-piros	mustjas-punane	1
	gránát	granaat-õun	1
	halvány-bordó	kahvatu-bordoo	1
	halvány-vörös	kahvatu-punane	1
	hideg-piros	külm-punane	1
	karmazsin-vörös	karmiin-punane	1
	közönséges-piros	tavaline/igav-punane	1
	lilás-vörös	lillakas-punane	1
	mályvás-piros	kassinaeri-punane	1
	meggyes-piros	kirsikas-punane	1
	mély-piros	sügav-punane	1
	narancs-sárga	apelsini-kollane 'oranž'	1
	rózsa-színes-piros	roosakas-punane	1
	sötétebb-tégla-szín	tumedam-telliskivi-värv	1
	sötét-lilás-piros	tume-lillakas-punane	1
	sötét-pirosas-rózsa-szín	tume-punakas-roosa	1
	tégla-piros	telliskivi-punane	1
	tompa-piros	tuhm-punane	1
	tulipán-piros	tulbi-punane	1
	tuli-piros	tulbi-punane	1
	tűz-vörös	tule-punane	1
	vér-piros	veri-punane	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	vér-vörös	veri-punane	1
	világos-bordós-piros	hele-bordoo-punane	1
	világos-piros	hele-punane	1
	Kokku		125
ROR-T3	rózsa-szín	roosa	38
	halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	8
	sötét-rózsa-szín	tume-roosa	8
	világos-rózsa-szín	hele-roosa	5
	bugyi-rózsa-szín	aluspükste-roosa	3
	halvány-piros	kahvatu-punane	3
	barack-szín	virsi-värv	2
	mályva-szín	kassinaeri-värv	2
	pink	roosa	2
	sárgás-rózsa-szín	kollakas-roosa	2
	tégla	telliskivi	2
	tégla-rózsa-szín	telliskivikas-roosa	2
	tompa-rózsa-szín	tuhm-roosa	2
	bőr-színü	naha-värvi	1
	csont-rózsa-szín	luu-roosa	1
	drappos-rózsa-szín	beežikas-roosa	1
	élénk-púder-rózsa-szín	elav-puudri-roosa	1
	élénk-rózsa-színü	elav-roosa	1
	erős-rózsa-szín	tugev-roosa	1
	fakó-bíbor	pleekinud-purpur	1
	fáradt-piros	väsinud-punane	1
	halvány-hús-szín	kahvatu-liha-värv	1
	halvány-lila	kahvatu-lilla	1
	halvány-pirosas-rózsa-szín	kahvatu-punakas-roosa	1
	halvány-rózsa-színes-lilás	kahvatu-roosakas-lilla	1
	hús-rózsa-színü	liha-roosa-värvi	1
	hús-szín	liha-värvi	1
	hús-színü	liha-värvi	1
	korall	korall	1
	közép-orgona	keskmine-sirel	1
	közép-rózsa-szín	keskmine-roosa	1
	lazac-rózsa-szín	lõhe-roosa	1
	lila	lilla	1
	mályva	kassinaeris	1
	mályva-színü	kassinaeri-värvi	1
	matt-rózsa-szín	matt-roosa	1
	naracs-sárgás-rózsa-színes-piros	oranžikas-roosakas-punane	1
	narancsos-rózsa-szín	oranžikas-roosa	1
	narancs-sárga	apelsini-kollane 'oranž'	1
	narancs-sárgás-rózsa-szín	oranžikas-roosa	1
	neon-rózsa-szín	neoon-roosa	1
	pasztell-rózsa-szín	pastell-roosa	1
	pirosas-rózsa-szín	punakas-roosa	1
	púder-színü	puudri-värvi	1
	ribizli-színü	sõstra-värvi	1
	rózsa-színes	roosakas	1
	rózsa-szín-piros	roosa-punane	1
	sápadt-rózsa-szín	pleekinud-roosa	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	szürkés-rózsaszín	hallikas-roosa	1
	sötét-barack	tume-virsik	1
	sötétebb-fehéres-piros	tumedam-valkjas-punane	1
	tégla-rózsaszín	telliskivi-roosa	1
	tüdő-szín	kopsu-värv	1
	világos-piros	hele-punane	1
	Kokku		120
ROR-S3	halvány-lila	kahvatu-lilla	13
	világos-rózsaszín	hele-roosa	12
	halvány-rózsaszín	kahvatu-roosa	10
	rózsaszín	roosa	8
	világos-lila	hele-lilla	6
	bézs	beež	3
	drapp	beež	3
	mályva	kassinaeris	3
	halvány-mályva	kahvatu-kassinaeris	2
	pasztell-rózsaszín	pastell-roosa	2
	piszkos-fehér	määrduud-valge	2
	világos-barna	hele-pruun	2
	világos-mályva	hele-kassinaeris	2
	világos-szürke	hele-hall	2
	barnás-rózsaszín	pruunjas-roosa	1
	bőr-színü	naha-värvi	1
	csont-lilás	luu-lilla	1
	drappos-rózsaszín	beežikas-roosa	1
	fakó-lila	pleekinud-lilla	1
	fakó-rózsaszín	pleekinud-roosa	1
	fáradt-rózsaszín	väsinud-roosa	1
	fehéres-rózsaszín	valkjas-roosa	1
	halvány-drapp	kahvatu-beež	1
	halvány-lilás-barna	kahvatu-lillakas-pruun	1
	halvány-pasztell-rózsaszín	kahvatu-pastell-roosa	1
	halvány-szürkés	kahvatu-hallikas	1
	halvány-szürkés-lila	kahvatu-hallikas-lilla	1
	homok-szín	liiva-värv	1
	hús-színü	liha-värvi	1
	közép-rózsaszín	keskmine-roosa	1
	lila	lilla	1
	lilás-rózsaszín	lillakas-roosa	1
	lilás-szürke	lillakas-hall	1
	mályva-szín	kassinaeri-värv	1
	matt-rózsaszín	matt-roosa	1
	nagyon-halvány-rózsaszín	väga-kahvatu-roosa	1
	natúr	naturaalne	1
	pasztell	pastell	1
	pasztell-szín	pastell-värv	1
	pezsgő-szín	šampanja-värv	1
	púder-rózsaszín	puudri-roosa	1
	púder-szín	puudri-värv	1
	rózsaszín-piros	roosa-punane	1
	rózsaszínü	roosa	1
	sápadt-rózsaszínü	pleekinud-roosa	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	se-szín	mittemingi-värv	1
	szürke	hall	1
	szürkés-lila	hallikas-lilla	1
	szürkés-rózsa-szín	hallikas-roosa	1
	szürkés-világos-rózsa-szín	hallikas-hele-roosa	1
	sötét-rózsa-szín	tume-roosa	1
	terrakotta	terrakota	1
	test-színű	keha-värvi	1
	tób	hallikas	1
	tompa-rózsa-szín	tuhm-roosa	1
	tört-rózsa-szín	murtud-roosa	1
	vaj-színű	või-värvi	1
	világos-bordó	hele-bordoo	1
	világos-drapp	hele-beež	1
	világos-lilás-barna	hele-lillakas-pruun	1
	világos-szürkés-lila	hele-hallikas-lilla	1
	világos-szürkés-pasztell-lila	hele-hallikas-pastell-lilla	1
	vizes-lila	vesine-lilla	1
	Kokku		119
R	piros	punane	24
	bordó	bordoo	21
	sötét-rózsa-szín	tume-roosa	11
	bordós-piros	bordo-punane	4
	meggy-piros	kirsi-punane	4
	rózsa-színes-piros	roosakas-punane	4
	sötét-piros	tume-punane	4
	világos-bordó	hele-bordoo	4
	ciklámen	alpikann	3
	vörös	punane	3
	lilás-piros	lillakas-punane	2
	pirosas-rózsa-szín	punakas-roosa	2
	vöröses-lila	punakas-lilla	2
	bíbor	purpur	1
	bíbor-vörös	purpur-punane	1
	bordós-eper	bordoo-maasikas	1
	bordós-rózsa-szín	bordoo-roosa	1
	bordo-vörös	bordoo-punane	1
	ciklámenes-piros	alpikanni-punane	1
	ciklámen-szín	alpikanni-värv	1
	cseresznye-piros	kirsi-punane	1
	eper-szín	maasika-värv	1
	erdekes-piros	huvitav-punane	1
	erős-hús-szín	tugev-liha-värv	1
	kármin-vörös	karmiin-punane	1
	közép-piros	keskmine-punane	1
	lila	lilla	1
	lilás-rózsa-szín	lillakas-roosa	1
	lilás-vörös	lillakas-punane	1
	mályva-piros	kassinaeri-punane	1
	matt-meggy-piros	matt-kirsi-punane	1
	matt-vörös	matt-punane	1
	meggy-szín	kirsi-värv	1

Kood	Värvnimi	Vaste	Sagedus
	pirosas	punakas	1
	pirosas-lila	punakas-lilla	1
	pirosas-lilás	punakas-lilla	1
	rózsa-szín	roosa	1
	rózsa-színü	roosa	1
	rózsás-vörös	roosakas-punane	1
	rúzs-szín	rooste-värv	1
	sötét-cián	tume-tsüaan	1
	sötétebb-pink	tumedam-roosa	1
	sötét-mályva	tume-kassinaeris	1
	sötét-pink	tume-roosa	1
	tégla-vörös	telliskivi-punane	1
	tulipán-piros	tulbi-punane	1
	világos-bíbor	hele-purpur	1
	világos-piros	hele-punane	1
	vörös-lila	punane-lilla	1
	Kokku		124
R-T4	rózsa-szín	roosa	53
	halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	16
	világos-rózsa-szín	hele-roosa	11
	bugyi-rózsa-szín	aluspükste-roosa	5
	baba-rózsa-szín	beebi-roosa	3
	pasztell-rózsa-szín	pastell-roosa	3
	púder-rózsa-szín	puudri-roosa	3
	sötét-rózsa-szín	tume-roosa	3
	pezsgő-szín	šampanja-värv	2
	rózsa-színes	roosakas	2
	rózsa-színü	roosa	2
	barack	virsik	1
	barack-virág-szín	virsiku-öie-värv	1
	bőr-szín	bőr-szín	1
	fakó-rózsa-szín	pleekinud-roosa	1
	fáradt-rózsa-szín	väsinud-roosa	1
	halovány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	1
	halvány-lila	kahvatu-lilla	1
	hús-szín	liha-värvi	1
	hús-színü	liha-värvi	1
	malac-rózsa-szín	põrsa-roosa	1
	mályva	kassinaeris	1
	pasztell	pastell	1
	szürkés-rózsa-szín	hallikas-roosa	1
	tompa-rózsa-szín	tuhm-roosa	1
	tört-rózsa-szín	murtud-roosa	1
	tüdő-szín	kopsu-värv	1
	világos-barack-szín	hele-virsiku-värv	1
	világos-lila	hele-lilla	1
	világos-pasztell-rózsa-szín	hele-pastell-roosa	1
	világos-tüdő-szín	hele-kopsu-värv	1
	Kokku		123
R-S3	sötét-barna	tume-pruun	70
	barna	pruun	22

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	barnás-lila	pruunjas-lilla	5
	csokoládé-barna	šokolaadi-pruun	3
	kávé-barna	kohvi-pruun	3
	mély-barna	sügav-pruun	3
	lilás-barna	lillakas-pruun	2
	sötét-lila	tume-lilla	2
	bordós-barna	bordoo-pruun	1
	fekete	must	1
	föld-barna	maa-pruun	1
	kávé-szín	kohvi-pruun	1
	kékes-barna	sinakas-pruun	1
	meleg-barna	soe-pruun	1
	mogyoró-barna	pähkel-pruun	1
	néger-barna	neeger-pruun	1
	salak-barna	prügi-pruun	1
	szürkés-barna	tume-pruun	1
	szürkés-fekete	hallikas-must	1
	sötét-fahej-barna	tume-kaneeli-pruun	1
	sötét-lilás-barna	tume-lillakas-pruun	1
	sötét-szürke	tume-hall	1
	Kokku		124
RVR	lila	lilla	22
	ciklámen	alpikann	14
	sötét-rózsa-szín	tume-roosa	13
	püspök-lila	piiskopi-lilla	11
	rózsa-szín	roosa	9
	lilás-piros	lillakas-punane	4
	lilás-rózsa-szín	lillakas-roosa	4
	pink	roosa	4
	bíbor	purpur	3
	piros	punane	3
	bordó	bordoo	2
	közép-lila	keskmine-lilla	2
	mályva	kassinaeris	2
	pirosas-lila	punakas-lilla	2
	pirosas-rózsa-szín	punakas-roosa	2
	világos-lila	hele-lilla	2
	vöröses-lila	punakas-lilla	2
	bordós-lilás	bordoo-lillakas	1
	bordós-piros	bordo-punane	1
	cián	tsüaan	1
	ciklámen-rózsa-szín	alpikanni-roosa	1
	élénk-lila	elav-lilla	1
	élénk-rózsa-szín	elav-roosa	1
	erős-pink	tugev-roosa	1
	lilás-bordó	lillakas-bordoo	1
	lilás-vörös	lillakas-punane	1
	mályva-rózsa-szín	kassinaeri-roosa	1
	mély-püspök-lila	sügav-piiskopi-lilla	1
	rikító-lila	karjuv-lilla	1
	rózsa-színes-lila	roosakas-lilla	1
	rózsa-színes-lilás	roosakas-lillakas	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	sötét-bíbor-színű	tume-purpuri-värvi	1
	sötét-ciklámen	tume-alpikann	1
	sötét-lila	tume-lilla	1
	sötét-lilás-piros	tume-lillakas-punane	1
	sötét-pink	tume-roosa	1
	sötét-rózsa-színes-lilás	tume-roosakas-lilla	1
	uv-lila	ultraviolett-lilla	1
	világos-bordó	hele-bordoo	1
	vörös	punane	1
	vörös-lila	punane-lilla	1
	Kokku		125
RVR-S1	lila	lilla	37
	bordó	bordoo	8
	mályva	kassinaeris	7
	sötét-lila	tume-lilla	7
	halvány-lila	kahvatu-lilla	4
	szürkés-lila	hallikas-lilla	4
	fakó-lila	pleekinud-lilla	3
	pasztell-lila	pastell-lilla	3
	rózsa-színes-lila	roosakas-lilla	3
	sötét-mályva	tume-kassinaeris	3
	világos-lila	hele-lilla	3
	mályva-szín	kassinaeri-värv	2
	orgona-lila	sireli-lilla	2
	padlizsán	baklažaan	2
	barnás-lila	pruunjas-lilla	1
	barnás-vörös	pruunjas-punane	1
	fáradt-lila	väsinud-lilla	1
	feketés-lila	mustjas-lilla	1
	halvány-matt-lila	kahvatu-matt-lilla	1
	halvány-szürkés-lila	kahvatu-hallikas-lilla	1
	hús-szín	liha-värvi	1
	ibolya	kannike	1
	kékes-lila	sinakas-lilla	1
	közép-lilás-rózsa-szín	keskmine-lillakas-roosa	1
	lilás-barna	lillakas-pruun	1
	lilás-fehér	lillakas-valge	1
	lilás-fekete	lillakas-must	1
	lilás-szín	lillakas-värv	1
	lilás-szürkés	lillakas-hall	1
	mályvás-rózsa-szín	kassinaeri-roosa	1
	mályva-színű	kassinaeri-värvi	1
	matt-lila	matt-lilla	1
	mély-matt-lila	sügav-matt-lilla	1
	orgona-szín	sireli-värv	1
	padlizsán-lila	baklažaan-lilla	1
	padlizsán-szín	baklažaaani-värv	1
	pasztell-bordó	pastell-bordoo	1
	pirosas-lila	punakas-lilla	1
	rőt	punane	1
	sápadt-lila	pleekinud-lilla	1
	sötét-bordó	tume-bordoo	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	sötétebb-orgona-szín	tumedam-sireli-värv	1
	sötét-hús-színü	tume-liha-värvi	1
	sötét-rózsa-szín	tume-roosa	1
	tégla-színü	telliskivi-värvi	1
	tört-sötét-lila	murtud-tume-lilla	1
	világos-mályva	hele-kassinaeris	1
	világos-padlizsán-szín	hele-baklažaani-värv	1
	vörös	punane	1
	Kokku		123
RVR-S3	halvány-lila	kahvatu-lilla	22
	világos-lila	hele-lilla	19
	halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	12
	rózsa-szín	roosa	10
	világos-rózsa-szín	hele-roosa	7
	lila	lilla	6
	lilás-rózsa-szín	lillakas-roosa	3
	mályva	kassinaeris	3
	halvány-lilás-rózsa-szín	kahvatu-lillakas-roosa	2
	halvány-szürkés-lila	kahvatu-hallikas-lilla	2
	mályva-színü	kassinaeri-värvi	2
	pasztell-rózsa-szín	pastell-roosa	2
	szürkés-lila	hallikas-lilla	2
	szürkés-rózsa-szín	hallikas-roosa	2
	fakó-lila	pleekinud-lilla	1
	halvány-orgona-szín	kahvatu-sireli-värv	1
	halvány-lila	kahvatu-lilla	1
	halvány-lilás-fehér	kahvatu-lillakas-valge	1
	halvány-orgona-lila	kahvatu-sireli-lilla	1
	halvány-orgona-szín	kahvatu-sireli-värv	1
	halvány-rózsa-színes-lila	kahvatu-roosakas-lilla	1
	hús-színü	liha-värvi	1
	kékes-szürke	sinakas-hall	1
	krém-színü	kreemi-värvi	1
	levendula	lavendel	1
	lilás	lillakas	1
	lilás-rózsa-színes	lillakas-roosakas	1
	orgona-lila	sireli-lilla	1
	pasztell-lila	pastell-lilla	1
	piszkos-rózsa-szín	määrdunud-roosa	1
	pistike	?	1
	púder-rózsa-szín	puudri-roosa	1
	púder-szín	puudri-värv	1
	rózsa-színes-lila	roosakas-lilla	1
	sápadt-lila	pleekinud-lilla	1
	sápadt-orgona-lila	pleekinud-sireli-lilla	1
	sötét-rózsa-szín	tume-roosa	1
	tób	hallikas	1
	tób-szín	hallikat-värvi	1
	világos-ciklámen	hele-alpikann	1
	világos-fáradt-lila	hele-väsinud-lilla	1
	világos-lilás-drapp	hele-lillakas-beež	1
	világos-lilás-rózsa-szín	hele-lillakas-roosa	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	Kokku		123
RV	lila	lilla	58
	püspök-lila	piiskopi-lilla	13
	sötét-lila	tume-lilla	13
	ciklámen	alpikann	6
	sötét-ciklámen	tume-alpikann	4
	sötét-püspök-lila	tume-piiskopi-lilla	3
	bíbor	purpur	2
	közép-lila	keskmine-lilla	2
	lilás-rózsa-szín	lillakas-roosa	2
	mályva	kassinaeris	2
	mályva-színü	kassinaeri-värvi	2
	sötét-rózsa-szín	tume-roosa	2
	élénk-lila	elav-lilla	1
	eper-szín	maasika-värv	1
	erős-püspök-lila	tugev-piiskopi-lilla	1
	fok-fölgyi-ibolya-lila	Fokfölgyi-kannikese-sinine	1
	lilás	lillakas	1
	lilás-bordó	lillakas-bordoo	1
	meggy-szín	kirsi-värv	1
	orgona-szín	sireli-värv	1
	pasztell-sötét-lila	pastell-tume-lilla	1
	pink	roosa	1
	rikító-lila	karjuv-lilla	1
	rózsa-szín	roosa	1
	sötét-pink	tume-roosa	1
	türkiz-lila	türkiis-lilla	1
	világos-bordó	hele-bordoo	1
	violet	violetne	1
	Kokku		125
RV-T2	lila	lilla	25
	rózsa-szín	roosa	24
	lilás-rózsa-szín	lillakas-roosa	15
	világos-lila	hele-lilla	11
	ciklámen	alpikann	5
	pink	roosa	5
	élénk-rózsa-szín	elav-roosa	3
	halvány-lila	kahvatu-lilla	3
	rózsa-színes-lila	roosakas-lilla	3
	élénk-lila	elav-lilla	2
	püspök-lila	piiskopi-lilla	2
	sötét-rózsa-szín	tume-roosa	2
	világos-rózsa-szín	hele-roosa	2
	baba-rózsa-szín	beebi-roosa	1
	barbi-lila	Barbie-lilla	1
	cigány-rózsa-szín	cigány-rózsa-szín	1
	ciklámen-lila	alpikanni-värvi	1
	élénk-pink	elav-roosa	1
	eper-rózsa-szín	maasika-roosa	1
	erős-rózsa-szín	tugev-roosa	1
	halvány-ciklámen	kahvatu-alpikann	1

Kood	Värvnimi	Vaste	Sagedus
	halvány-püspök-lila	kahvatu-piiskopi-lilla	1
	halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	1
	halvány-világos-lila	kahvatu-hele-lilla	1
	ibolya-lila	kannikese-lilla	1
	köcsög-szín	kannu-sinine	1
	közép-lila	keskmine-lilla	1
	közép-orgona	keskmine-sirel	1
	közép-rózsa-szín	keskmine-roosa	1
	lilás	lillakas	1
	neon-rózsa-szín	neoon-roosa	1
	rikító-lila	karjuv-lilla	1
	rikító-rózsa-szín	karjuv-roosa	1
	rikító-világos-lila	karjuv-hele-lilla	1
	rózsa-szines-kékes	roosakas-sinakas	1
	világos-meggy-szín	hele-kirsi-värv	1
	Kokku		125
VRV	lila	lilla	72
	sötét-lila	tume-lilla	27
	püspök-lila	piiskopi-lilla	10
	halvány-lila	kahvatu-lilla	2
	bíboros-lila	purpurne-lilla	1
	élénk-lila	elav-lilla	1
	erős-lila	tugev-lilla	1
	ibolya-lila	kannikese-lilla	1
	ibolya-szín	kannikese-värv	1
	indigó-lila	indigó-lilla	1
	kékes-bíbor	sinakas-purpur	1
	közép-lila	keskmine-lilla	1
	padlizsán-lila	baklažaan-lilla	1
	püspök-lilás	piiskopi-lilla	1
	sötét-püspök-lila	tume-piiskopi-lilla	1
	világos-lila	hele-lilla	1
	világos-püspök-lila	hele-piiskopi-lilla	1
	Kokku		124
VRV-S3	halvány-lila	kahvatu-lilla	43
	világos-lila	hele-lilla	28
	lila	lilla	20
	rózsa-szín	roosa	4
	orgona-lila	sireli-lilla	3
	pasztell-lila	pastell-lilla	3
	halvány-rózsa-szín	kahvatu-roosa	2
	világos-szürkés-lila	hele-hallikas-lilla	2
	békes-szürke	rahulik-hall	1
	halovány-lila	kahvatu-lilla	1
	halvány-lilás	kahvatu-lillakas	1
	halvány-lilla	kahvatu-lilla	1
	halvány-orgona-lila	kahvatu-sireli-lilla	1
	hupi-lila	kriiskav-lilla	1
	mályva	kassinaeris	1
	orgona	sirel	1
	orgona-szín	sireli-värv	1

Kood	Värvnimi	Vaste	Sagedus
	pasztell	pastell	1
	pink	roosa	1
	sápadt-orgona-lila	pleekinud-sireli-lilla	1
	szürkés-lila	hallikas-lilla	1
	sötétebb-lilás-fehér	tumedam-lillakas-valge	1
	sötét-lilás-rózsa-szín	tume-lillakas-roosa	1
	világos-ibolyas-lila	hele-kannikese-lilla	1
	világos-lila	hele-lilla	1
	világos-orgona-lila	hele-sireli-lilla	1
	világos-pasztell-lila	hele-pastell-lilla	1
	világos-pasztell-rózsa-szín	hele-pastell-roosa	1
	Kokku		125
V	lila	lilla	56
	sötét-lila	tume-lilla	41
	kékes-lila	sinakas-lilla	5
	püspök-lila	piiskopi-lilla	4
	ibolya	kannike	2
	ibolya-lila	kannikese-lilla	2
	mély-lila	sügav-lilla	2
	bíbor-lila	purpur-lilla	1
	bűn-bánat-lila	bűn-bánat-lila	1
	ibolya-kék	kannikese-sinine	1
	ibolya-szín	kannikese-värv	1
	ibolya-színű	kannikese-värvi	1
	lilás-kék	lillakas-sinine	1
	méreg-lila	mürk-lilla	1
	püspök-lilás	piiskopi-lilla	1
	reklám-lila	reklaam-lilla	1
	sötétebb-lila	tumedam-lilla	1
	sötét-orgona-lila	tume-sireli-lilla	1
	tinta-lila	hallikas	1
	világos-püspök-lila	hele-inetu-roheline	1
	Kokku		125
VBV	lila	lilla	55
	sötét-lila	tume-lilla	38
	püspök-lila	piiskopi-lilla	5
	kékes-lila	sinakas-lilla	4
	ibolya-szín	kannikese-värv	3
	halvány-lila	kahvatu-lilla	2
	lilás-kék	lillakas-sinine	2
	tinta-kék	tint-sinine	2
	bűn-bánat-lila	bűn-bánat-lila	1
	élénk-mély-kék	elav-sügav-sinine	1
	encián	emajuur	1
	erős-indigó	tugev-indigó	1
	ibolya	kannike	1
	ibolya-lila	kannikese-lilla	1
	indigó	indigó	1
	indigó-kék	indigó-sinine	1
	kék	sinine	1
	pünkösdlila	piiskopi-lilla	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	szilva-lila	ploomi-lilla	1
	sötét-lilla	tume-lilla	1
	sötét-padlizsán-szín	tume-baklažaani-värv	1
	tinta-lila	hallikas	1
	Kokku		125
VBV-T4	halvány-lila	kahvatu-lilla	33
	lila	lilla	32
	világos-lila	hele-lilla	28
	kékes-lila	sinakas-lilla	3
	orgona-lila	sireli-lilla	2
	sötét-lila	tume-lilla	2
	ciklámen-szín	alpikanni-värv	1
	élénk-lila	elav-lilla	1
	élénk-világos-lila	elav-hele-roheline	1
	fehéres-lila	valkjas-lilla	1
	halovány-lila	kahvatu-lilla	1
	halvány-ibolya	kahvatu-kannike	1
	halvány-lilás-kék	kahvatu-lillakas-sinine	1
	halvány-orgona	kahvatu-sirel	1
	halvány-orgona-lila	kahvatu-sireli-lilla	1
	ibolya-lila	kannikese-lilla	1
	közép-lila	keskmine-lilla	1
	lilás-kék	lillakas-sinine	1
	lilás-rózsa-szín	lillakas-roosa	1
	milka-lila	Milka-lilla	1
	orgona	sirel	1
	orgona-szín	sireli-värv	1
	pasztell-világos-lila	pastell-hele-lilla	1
	rózsa-szín	roosa	1
	szegfű-lila	nelgi-lilla	1
	szilva-kék	ploomi-sinine	1
	szürkés-lila	hallikas-lilla	1
	világos-ibolya	hele-kannike	1
	világos-kék	hele-sinine	1
	világos-kékes-lila	hele-sinakas-lilla	1
	világos-orgona-lila	hele-sireli-lilla	1
	Kokku		125
BV	sötét-kék	tume-sinine	34
	kék	sinine	15
	sötét-lila	tume-lilla	11
	lila	lilla	9
	lilás-kék	lillakas-sinine	9
	kékes-lila	sinakas-lilla	5
	sötét-lilás-kék	tume-lillakas-sinine	4
	indigó-kék	indigó-sinine	3
	mély-kék	sügav-sinine	3
	tinta-kék	tint-sinine	3
	encián-kék	emajuure-sinine	2
	ibolya-kék	kannikese-sinine	2
	király-kék	kuninga-sinine	2
	mély-lila	sügav-lilla	2

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	ultramariin-kék	ultramariin-sinine	2
	azúr-kék	asuur-sinine	1
	becsi-kék	Viini-sinine	1
	éj-kék	öö-sinine	1
	élénk-lila	elav-lilla	1
	ibolya-lila	kannikese-lilla	1
	indigó	indigó	1
	kékes-lilás	sinakas-lillakas	1
	közép-kék	keskmine-sinine	1
	lilás-sötét-kék	lillakas-tume-sinine	1
	mély-tenger-kék	sügav-mere-sinine	1
	padlizsán-lila	baklažaan-lilla	1
	püspök-lilás-kék	piiskopi-lillakas-sinine	1
	rojal-kék	kuninga-sinine	1
	szilva-kék	ploomi-sinine	1
	szürkés-kék	hallikas-sinine	1
	sötétebb-kék	tumedam-sinine	1
	sötét-kékes-lila	tume-sinakas-lilla	1
	telt-lilás-kék	täidlane-lillakas-sinine	1
	tenger-kék	mere-sinine	1
	Kokku		125
BV-S2	sötét-kék	tume-sinine	39
	sötét-lila	tume-lilla	22
	lila	lilla	8
	kék	sinine	7
	sötét-lilás-kék	tume-lillakas-sinine	7
	kékes-lila	sinakas-lilla	6
	tinta-kék	tint-sinine	5
	indigó-kék	indigó-sinine	4
	lilás-kék	lillakas-sinine	4
	mély-kék	sügav-sinine	3
	feketés-lila	mustjas-lilla	2
	mély-lila	sügav-lilla	2
	szilva-kék	ploomi-sinine	2
	szürkés-kék	hallikas-sinine	2
	acél-kék	teras-sinine	1
	hupi-lila	kriiskav-lilla	1
	indigó	indigó	1
	indigó-lila	indigó-lilla	1
	kobalt-kék	koobalt-sinine	1
	köz-kék	keskmine-sinine	1
	lilás-sötét-kék	lillakas-tume-sinine	1
	padlizsán-lila	baklažaan-lilla	1
	padlizsán-szín	baklažaan-värv	1
	sötét-tinta-kék	tume-tindi-sinine	1
	tinta-lila	hallikas	1
	ultramariin-kék	ultramariin-sinine	1
	Kokku		125
BVB	kék	sinine	53
	sötét-kék	tume-sinine	26
	közép-kék	keskmine-sinine	8

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	király-kék	kuninga-sinine	6
	lilás-kék	lillakas-sinine	4
	tenger-kék	mere-sinine	3
	azúr-kék	asuur-sinine	2
	encián-kék	emajuure-sinine	2
	kékes-lila	sinakas-lilla	2
	szilva-kék	ploomi-sinine	2
	tinta-kék	tint-sinine	2
	búza-kék	nisu-sinine	1
	búza-virág-kék	rukki-lille-sinine	1
	ég-kék	taeva-sinine	1
	élénk-kék	elav-sinine	1
	ipari-kék	tehis-sinine	1
	kobalt-kék	koobalt-sinine	1
	közönséges-lila	tavoline/igav-lilla	1
	lila	lilla	1
	mélyebb-kék	sügavam-sinine	1
	mély-kék	sügav-sinine	1
	sötétebb-kék	tumedam-sinine	1
	tengerész-kék	meremehe-sinine	1
	ultramarin	ultramariin	1
	ultramarin-szín	ultramariini-värv	1
	világos-kék	hele-sinine	1
	Kokku		125
BVB-S3	szürke	hall	31
	világos-szürke	hele-hall	20
	kékes-szürke	sinakas-hall	18
	szürkés-kék	hallikas-sinine	15
	világos-kék	hele-sinine	10
	halvány-szürke	kahvatu-hall	4
	közép-szürke	keskmine-hall	4
	halvány-kék	kahvatu-sinine	3
	galamb-szürke	tuvi-hall	2
	kék	sinine	2
	világos-kékes-szürke	hele-sinakas-hall	2
	világos-szürkés-kék	hele-hallikas-sinine	2
	acél-szürke	teras-hall	1
	drapp	beež	1
	élénk-szürke	elav-hall	1
	grafit-szürke	grafiit-hall	1
	gyöngy-szürke	pärl-hall	1
	halvány-lila	kahvatu-lilla	1
	halvány-lilás-kék	kahvatu-lillakas-sinine	1
	halvány-szürkés-kék	kahvatu-hallikas-sinine	1
	szellem-szürke	vaimu/tondi-hall	1
	szürkés-kékes	hallikas-sinakas	1
	sötét-szürke	tume-hall	1
	világos-acél-kék	hele-teras-sinine	1
	Kokku		125
B	kék	sinine	58
	király-kék	kuninga-sinine	16

Kood	Värvnimi	Vaste	Sagedus
	közép-kék	keskmine-sinine	12
	tenger-kék	mere-sinine	9
	sötét-kék	tume-sinine	8
	ultramarin-kék	ultramariin-sinine	3
	búza-kék	nisu-sinine	2
	ég-kék	taeva-sinine	2
	encián-kék	emajuure-sinine	2
	sötétebb-kék	tumedam-sinine	2
	akvamarin	akaatsia-lilla	1
	azúr-kék	asuur-sinine	1
	búza-virág-kék	rukki-lille-sinine	1
	ég-szín-kék	taeva-karva-sinine	1
	egyen-kék	vormi-sinine	1
	élénk-kék	elav-sinine	1
	filc-kék	vilt-sinine	1
	ipari-kék	tehis-sinine	1
	mély-tenger-kék	sügav-mere-sinine	1
	türkiz-kék	türkiis-sinine	1
	világos-kék	hele-sinine	1
	Kokku		125
B-T1	kék	sinine	61
	világos-kék	hele-sinine	19
	közép-kék	keskmine-sinine	11
	azúr-kék	asuur-sinine	4
	ég-kék	taeva-sinine	4
	tenger-kék	mere-sinine	4
	ég-szín-kék	taeva-karva-sinine	3
	király-kék	kuninga-sinine	3
	búza-virág-kék	rukki-lille-sinine	2
	sötét-kék	tume-sinine	2
	világos-közép-kék	hele-keskmine-sinine	2
	élénk-kék	elav-sinine	1
	halvány-kék	kahvatu-sinine	1
	hupi-kék	kriiskav-sinine	1
	kék-szín	sinine-värv	1
	közép-világos-kék	keskmine-hele-sinine	1
	neon-kék	neoon-sinine	1
	sötét-ég-szín-kék	tume-taeva-karva-sinine	1
	türkiz-kék	türkiis-sinine	1
	ultramarin-kék	ultramariin-sinine	1
	ősz-ég-kék	sügis-taeva-sinine	1
	Kokku		125
BGB	kék	sinine	64
	világos-kék	hele-sinine	12
	közép-kék	keskmine-sinine	10
	ég-szín-kék	taeva-karva-sinine	8
	tenger-kék	mere-sinine	7
	ég-kék	taeva-sinine	5
	türkiz-kék	türkiis-sinine	5
	búza-virág-kék	rukki-lille-sinine	2
	király-kék	kuninga-sinine	2

Kood	Värvnimi	Vaste	Sagedus
	búza-kék	nisu-sinine	1
	élénk-kék	elav-sinine	1
	hupi-kék	kriiskav-sinine	1
	mély-hupi-kék	sügav-kriiskav-sinine	1
	ozon-kék	osoon-sinine	1
	pasztell-kék	pastell-sinine	1
	sötét-világos-kék	tume-hele-sinine	1
	zöldes-kék	rohekas-sinine	1
	tinta-kék	tint-sinine	1
	ősz-ég-kék	sügis-taeva-sinine	1
	Kokku		125
BGB-T3	világos-kék	hele-sinine	57
	kék	sinine	14
	halvány-kék	kahvatu-sinine	11
	ég-szín-kék	taeva-karva-sinine	9
	ég-kék	taeva-sinine	6
	türkiz-kék	türkiis-sinine	6
	hupi-kék	kriiskav-sinine	3
	baba-kék	beebe-sinine	1
	bugyi-kék	aluspükste-sinine	1
	csempe-kék	kahhelkivi-sinine	1
	delfin-kék	delfiin-sinine	1
	élénk-kék	elav-sinine	1
	fürdő-szoba-kék	vanni-toa-sinine	1
	halvány-világos-kék	kahvatu-hele-sinine	1
	matt-világos-kék	matt-hele-sinine	1
	pasztell-kék	pastell-sinine	1
	pasztell-világos-kék	pastell-hele-sinine	1
	szürkés-zöldes-kék	hallikas-rohekas-sinine	1
	szürkés-világos-kék	hallikas-hele-sinine	1
	zöldes-kék	rohekas-sinine	1
	türkiz	türkiis	1
	vajling-kék	(teatud)poti-sinine	1
	világos-kékes-zöld	hele-sinakas-roheline	1
	világos-kékes-türkizes	hele-sinakas-türkiisikas	1
	világos-tenger-szín	hele-mere-värv	1
	világos-türkiz-kék	hele-türkiis-sinine	1
	Kokku		125
BG	kékes-zöld	sinakas-roheline	22
	kék	sinine	19
	zöldes-kék	rohekas-sinine	17
	türkiz-kék	türkiis-sinine	12
	türkiz	türkiis	11
	zöld	roheline	6
	türkiz-zöld	türkiis-roheline	5
	tenger-kék	mere-sinine	4
	világos-kék	hele-sinine	4
	sötét-türkiz-kék	tume-türkiis-sinine	3
	közép-kék	keskmine-sinine	2
	sötét-türkiz	tume-türkiis	2
	acel-kék	terase-roheline	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	azúr-kék	asuur-sinine	1
	benetton-zöld	Benettoni-roheline	1
	élénk-mély-kék	elav-sügav-sinine	1
	encián-kék	emajuure-sinine	1
	erős-türkiz	tugev-türkiis	1
	hupi-kék	kriiskav-sinine	1
	kékes	sinakas	1
	kékes-zöldes	sinakas-rohekas	1
	mély-türkiz-kék	sügav-türkiis-sinine	1
	mocsár-zöld	soo-roheline	1
	sötétebb-türkiz	tumedam-türkiis	1
	sötét-kék	tume-sinine	1
	sötét-zöld	tume-roheline	1
	türkizes	türkiisikas	1
	türkizes-azúr	türkiisikas-asuur	1
	világos-petrol	hele-petrooleum	1
	világos-zöld	hele-roheline	1
	Kokku		125
BG-T1	kékes-zöld	sinakas-roheline	20
	türkiz-kék	türkiis-sinine	20
	türkiz	türkiis	13
	kék	sinine	12
	zöldes-kék	rohekas-sinine	10
	világos-kék	hele-sinine	10
	türkiz-zöld	türkiis-roheline	5
	tenger-kék	mere-sinine	4
	hupi-kék	kriiskav-sinine	3
	közép-kék	keskmine-sinine	3
	sötét-türkiz	tume-türkiis	3
	zöld	roheline	3
	azúr-kék	asuur-sinine	1
	élénk-zöld	asuur-sinine	1
	halvány-kék	kahvatu-sinine	1
	halvány-türkiz-kék	kahvatu-türkiis-sinine	1
	kékes	sinakas	1
	középes-kék	keskmine-sinine	1
	közép-kékes-zöld	keskmine-sinakas-roheline	1
	neon-zöld	neoon-roheline	1
	rezgalic-szín	vasesulami-värv	1
	szkarabeuz-türkiz	skarabeus-türkiis	1
	sötét-kék	tume-sinine	1
	sötét-türkiz-kék	tume-türkiis-sinine	1
	tenger-színü	mere-värvi	1
	tenger-zöld	mere-roheline	1
	türkizes	türkiisikas	1
	türkizes-kék	türkiisikas-sinine	1
	türkiz-kékes	türkiis-sinakas	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	világos-kékes-zöld	hele-sinakas-roheline	1
	világos-szürkés-kék	hele-hallikas-sinine	1
	Kokku		125
BG-S2	kékes-zöld	sinakas-roheline	21
	sötét-zöld	tume-roheline	18
	zöld	roheline	16
	sötét-kékes-zöld	tume-sinakas-roheline	7
	zöldes-kék	rohekas-sinine	7
	türkiz-zöld	türkiis-roheline	6
	méreg-zöld	mürk-roheline	5
	sötét-türkiz	tume-türkiis	5
	sötét-zöldes-kék	tume-rohekas-sinine	4
	sötét-türkiz-zöld	tume-türkiis-roheline	4
	türkiz-kék	türkiis-sinine	4
	kék	sinine	3
	haragos-zöld	sapi-roheline	2
	mély-zöld	sügav-roheline	2
	olaj-zöld	õli-roheline	2
	tenger-zöld	mere-roheline	2
	benetton-zöld	Benettoni-roheline	1
	enyhe-kékes-zöld	õrn-sinakas-roheline	1
	fenyő-zöld	männi/kuuse-roheline	1
	fü-zöld	mururoheline	1
	kékes-fenyő-zöld	sinakas-kuuse-roheline	1
	kobalt-kék	koobalt-sinine	1
	króm-zöld	kroom-roheline	1
	közép-zöld	keskmine-roheline	1
	matt-türkiz-zöld	matt-türkiis-roheline	1
	mélyebb-zöld	sügavam-roheline	1
	palack-zöld	pudeli-roheline	1
	szürkés-zöld	hallikas-roheline	1
	sötétebb-zöld	tumedam-roheline	1
	sötét-türkiz-kék	tume-türkiis-sinine	1
	zöldes	rohekas	1
	türkiz	türkiis	1
	ultramarin	ultramariin	1
	Kokku		125
GBG	zöld	roheline	39
	kékes-zöld	sinakas-roheline	15
	türkiz-zöld	türkiis-roheline	14
	sötét-zöld	tume-roheline	9
	zöldes-kék	rohekas-sinine	7
	sötét-türkiz-zöld	tume-türkiis-roheline	4
	tenger-zöld	mere-roheline	4
	sötétebb-zöld	tumedam-roheline	3
	türkiz	türkiis	3
	türkiz-kék	türkiis-sinine	3
	fü-zöld	mururoheline	2
	közép-zöld	keskmine-roheline	2
	méreg-zöld	mürk-roheline	2
	türkizes-zöld	türkiisikas-roheline	2

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	világos-fenyő-zöld	hele-männi/kuuse-roheline	2
	acélos-zöld	terasene-hall	1
	haragos-zöld	sapi-roheline	1
	matt-türkiz	matt-türkiis	1
	mediterrán-zöld	vahe mere-sinine	1
	mély-tenger-zöld	mürk-roheline	1
	neon-zöld	neoon-roheline	1
	óceán-zöld	ookeani-sinine	1
	olaj-zöld	õli-roheline	1
	szürkés-zöld	hallikas-roheline	1
	sötét-türkiz	tume-türkiis	1
	zöldes-türkiz	rohekas-türkiis	1
	tenger-kék	mere-sinine	1
	világos-kék	hele-sinine	1
	világos-olaj-zöld	hele-õli-roheline	1
	Kokku		125
GBG-S2	világos-kék	hele-sinine	14
	kékes-zöld	sinakas-roheline	11
	zöldes-kék	rohekas-sinine	9
	türkiz-kék	türkiis-sinine	9
	türkiz	türkiis	8
	kék	sinine	6
	világos-zöld	hele-roheline	5
	halvány-kékes-zöld	kahvatu-sinakas-roheline	4
	halvány-zöld	kahvatu-õli-roheline	4
	szürkés-kék	hallikas-sinine	4
	zöld	roheline	4
	halvány-kék	kahvatu-sinine	3
	szürkés-zöld	hallikas-roheline	3
	pasztell-zöld	pastell-roheline	2
	zöldes	rohekas	2
	tenger-kék	mere-sinine	2
	türkiz-zöld	türkiis-roheline	2
	világos-kékes-zöld	hele-sinakas-roheline	2
	adriai-tenger-zöld	Aadria-mere-roheline	1
	akvamarin-kék	akvamariin	1
	benetton-zöld	Benettoni-roheline	1
	csó-víz-kék	kanali-vee-sinine	1
	fakó-kék	pleekinud-sinine	1
	fakó-zöld	pleekinud-roheline	1
	halvány-zöldes-kék	kahvatu-rohekas-sinine	1
	halvány-zöldes-szürke	kahvatu-rohekas-hall	1
	halvány-türkiz	kahvatu-türkiis	1
	halvány-türkiz-kék	kahvatu-türkiis-sinine	1
	halvány-türkiz-szín	kahvatu-türkiisi-värv	1
	kacsa-tojás-kék	pardi-muna-kollane	1
	kékes-szürke	sinakas-hall	1
	kékes-világos-zöld	sinakas-hele-roheline	1
	méreg-zöld	mürk-roheline	1
	óceán-kék	ookeani-sinine	1
	pasztell-türkiz	pastell-türkiis	1
	pasztell-türkiz-kék	pastell-hele-sinine	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	ronda-zöld	inetu-roheline	1
	szürkés-kékes-zöld	hallikas-sinakas-roheline	1
	szürkés-türkiz	hallikas-türkiis	1
	zöldes-szürke	rohekas-hall	1
	tavaszi-ég-kék	kevad-taeva-sinine	1
	tenger-zöld	mere-roheline	1
	türkizes-kék	türkiis-sinine	1
	türkiz-világos-kék	türkiis-hele-sinine	1
	világos-pasztell-zöld	hele-pastell-roheline	1
	világos-zöldes-kék	hele-rohekas-sinine	1
	világos-türkiz-kék	hele-türkiis-sinine	1
	víz-zöld	vesi-roheline	1
	Kokku		124
G	zöld	roheline	75
	sötét-zöld	tume-roheline	13
	fű-zöld	murru-roheline	8
	közép-zöld	keskmine-roheline	3
	tenger-zöld	mere-roheline	3
	élénk-zöld	elav-roheline	2
	sötétebb-zöld	tumedam-roheline	2
	világos-zöld	hele-roheline	2
	benetton-zöld	Benettoni-roheline	1
	élénk-világos-zöld	elav-hele-roheline	1
	erős-zöld	tugev-roheline	1
	európai-zöld	Euroopa-roheline	1
	hideg-zöld	külm-roheline	1
	hupi-zöld	kriiskav-roheline	1
	kékes-zöld	sinakas-roheline	1
	középes-zöld	keskmine-roheline	1
	mély-türkiz-zöld	sügav-türkiis-roheline	1
	neon-zöld	neoon-roheline	1
	rikító-zöld	karjuv-roheline	1
	sötét-élénk-zöld	tume-elav-roheline	1
	sötét-türkiz	tume-türkiis	1
	zöldes-kék	rohekas-sinine	1
	zöldes-türkiz-kék	rohekas-türkiis-sinine	1
	türkiz-zöld	türkiis-roheline	1
	világos-fenyő-zöld	hele-männi/kuuse-roheline	1
	Kokku		125
G-S3	sötét-zöld	tume-roheline	58
	méreg-zöld	mürk-roheline	16
	zöld	roheline	15
	haragos-zöld	sapi-roheline	7
	fenyő-zöld	männi/kuuse-roheline	5
	mély-zöld	sügav-roheline	2
	moha-zöld	sambbla-roheline	2
	palack-zöld	pudeli-roheline	2
	sötét-kékes-zöld	tume-sinakas-roheline	2
	boszorkány-zöld	nõia-roheline	1
	erdő-zöld	metsa-roheline	1
	feketés-zöld	mustjas-roheline	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	fenyő-erdő-zöld	kuuse-metsa-roheline	1
	fű-zöld	mururoheline	1
	hideg-zöld	külm-roheline	1
	króm-zöld	kroom-roheline	1
	matt-sötét-zöld	matt-tume-roheline	1
	mély-fenyő-zöld	sügav-männi/kuuse-roheline	1
	olaj-zöld	õli-roheline	1
	oliva-zöld	oliivi-roheline	1
	szürkés-sötét-zöld	hallikas-tume-roheline	1
	sötét-levél-zöld	tume-lehe-roheline	1
	sötét-szürkés-zöld	tume-hallikas-roheline	1
	tenger-zöld	mere-roheline	1
	világos-zöld	hele-roheline	1
	Kokku		125
GYG	zöld	roheline	66
	fű-zöld	mururoheline	17
	közép-zöld	keskmine-roheline	9
	világos-zöld	hele-roheline	9
	élénk-zöld	elav-roheline	5
	sötét-zöld	tume-roheline	4
	neon-zöld	neoon-roheline	2
	egres-zöld	tikri-roheline	1
	fenyő-zöld	männi/kuuse-roheline	1
	friss-zöld	várske-roheline	1
	kékes-zöld	sinakas-roheline	1
	közép-fű-zöld	keskmine-muru-roheline	1
	közép-világos-zöld	keskmine-hele-roheline	1
	liba-legelő-zöld	hane-karjamaa-roheline	1
	mű-zöld	tehis-roheline	1
	sárgás-zöld	kollakas-roheline	1
	sötétebb-zöld	tumedam-roheline	1
	türkiz	türkiis	1
	világos-fű-zöld	hele-muru-roheline	1
	világos-kékes-zöld	hele-sinakas-roheline	1
	Kokku		125
GYG-T4	világos-zöld	hele-roheline	52
	halvány-zöld	kahvatu-õli-roheline	16
	alma-zöld	õuna-roheline	12
	zöld	roheline	12
	borsó-zöld	herne-roheline	2
	fakó-zöld	pleekinud-roheline	2
	halvány-kékes-zöld	kahvatu-sinakas-roheline	2
	neon-zöld	neoon-roheline	2
	pasztell-zöld	pastell-roheline	2
	világos-pasztell-zöld	hele-pastell-roheline	2
	csempe-zöld	kahhelkivi-roheline	1
	élénk-világos-zöld	elav-hele-roheline	1
	enyhe-zöld	õrn-roheline	1
	halvány-zöld	kahvatu-roheline	1
	iskola-pad-zöld	kooli-laau-roheline	1
	khaki-zöld	khaki-roheline	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	liba-zöld	hane-roheline	1
	menta-zöld	müнди-roheline	1
	mü-zöld	tehis-roheline	1
	nyú-éves-zöld	uue-aasta-roheline	1
	orvosi-zöld	arsti-roheline	1
	pasztell-alma-zöld	pastell-õuna-roheline	1
	pasztelles-világos-zöld	pastelne-hele-roheline	1
	pisztácia-zöld	pistaatsia-roheline	1
	rikító-pasztell-zöld	karjuv-pastell-roheline	1
	saláta-zöld	salati-roheline	1
	sápadt-zöld	pleekinud-roheline	1
	sárgás-zöld	kollakas-roheline	1
	világos-ronda-zöld	hele-inetu-roheline	1
	víz-zöld	vesi-roheline	1
	Kokku		124
GYG-S1	zöld	roheline	45
	világos-zöld	hele-roheline	17
	halvány-zöld	kahvatu-roheline	8
	szürkés-zöld	hallikas-roheline	7
	fü-zöld	mururoheline	5
	fakó-zöld	pleekinud-roheline	3
	közép-zöld	keskmine-roheline	3
	matt-zöld	matt-roheline	3
	barnás-zöld	pruunikas-roheline	2
	olaj-zöld	õli-roheline	2
	pasztell-zöld	pastell-roheline	2
	alma-zöld	õuna-roheline	1
	fakó-levél-zöld	pleekinud-lehe-roheline	1
	fakó-sötét-zöld	pleekinud-tume-roheline	1
	feketés-zöld	mustjas-roheline	1
	fenyő-zöld	männi/kuuse-roheline	1
	halvány-moha-szín	kahvatu-sambla-värv	1
	halvány-olaj-zöld	kahvatu-õli-roheline	1
	halvány-világos-zöld	kahvatu-hele-roheline	1
	hinár-zöld	vetika-roheline	1
	kék	sinine	1
	kékes-zöld	sinakas-roheline	1
	khaki-zöld	khaki-roheline	1
	olaj-bogyó-zöld	oliivi-roheline	1
	páfrány-zöld	sõnajala-roheline	1
	palack-zöld	pudeli-roheline	1
	pasztell-fenyő-zöld	pastell-männi/kuuse-roheline	1
	sápadt-zöld	pleekinud-roheline	1
	spenót-zöld	spinati-roheline	1
	sötét-alma-zöld	tume-õuna-roheline	1
	sötétebb-zöld	tumedam-roheline	1
	sötét-pasztell-zöld	tume-pastell-roheline	1
	zöldes-szürke	rohekas-hall	1
	terep-zöld	maastiku-roheline	1
	tompa-zöld	tuhm-roheline	1
	világos-moszat-zöld	hele-vetika-roheline	1
	világos-olaj-zöld	hele-õli-roheline	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	világos-oliva-zöld	hele-oliivi-roheline	1
	világos-szürkés-zöld	hele-hallikas-roheline	1
	Kokku		125
YG	világos-zöld	hele-roheline	56
	zöld	roheline	25
	fű-zöld	mururoheline	8
	neon-zöld	neoon-roheline	8
	élénk-zöld	elav-roheline	6
	liba-zöld	hane-roheline	5
	alma-zöld	õuna-roheline	2
	levél-zöld	lehe-roheline	2
	rikító-zöld	karjuv-roheline	2
	borsó-zöld	herne-roheline	1
	fakó-fű-zöld	pleekinud-muru-roheline	1
	halvány-friss-fű-zöld	kahvatu-várske-muru-roheline	1
	halvány-zöld	kahvatu-õli-roheline	1
	közép-zöld	keskmine-roheline	1
	liba-fos-zöld	hane-pasa-roheline	1
	menta-zöld	müнди-roheline	1
	olaj-zöld	õli-roheline	1
	pasztell-zöld	pastell-roheline	1
	sárgás-zöld	kollakas-roheline	1
	széna-zöld	heina-roheline	1
	Kokku		125
YG-S3	sötét-zöld	tume-roheline	41
	zöld	roheline	16
	olaj-zöld	õli-roheline	14
	méreg-zöld	mürk-roheline	12
	moha-zöld	sambla-roheline	4
	barnás-zöld	pruunikas-roheline	3
	sötét-khaki	tume-khaki	3
	sötét-khaki-zöld	tume-khaki-roheline	3
	katona-zöld	sõduri-roheline	2
	khaki	khaki	2
	piszkos-zöld	määrduud-roheline	2
	spenót-zöld	spinati-roheline	2
	sötétebb-zöld	tumedam-roheline	2
	sötét-olaj-zöld	tume-oliivi-roheline	2
	zöldes-barna	rohekas-pruun	2
	dió-sötét-zöld	pähkli-tume-roheline	1
	fenyő-zöld	männi/kuuse-roheline	1
	haragos-zöld	sapi-roheline	1
	mély-zöld	sügav-roheline	1
	oliva-zöld	oliivi-roheline	1
	oliv-zöld	oliiv-roheline	1
	palack-zöld	pudeli-roheline	1
	sóska-zöld	hapuoblika-roheline	1
	szürkés-zöld	hallikas-roheline	1
	sötét-fű-zöld	tume-muru-roheline	1
	sötét-levél-zöld	tume-lehe-roheline	1
	sötét-szürkés-zöld	tume-hallikas-roheline	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	sötét-zöldes-szürke	tume-rohekas-hall	1
	tompa-zöld	tuhm-roheline	1
	vadász-zöld	jahimehe-roheline	1
	Kokku		125
YGY	világos-zöld	hele-roheline	37
	liba-zöld	hane-roheline	13
	zöld	roheline	13
	sárgás-zöld	kollakas-roheline	8
	neon-zöld	neoon-roheline	7
	fű-zöld	mururoheline	6
	alma-zöld	õuna-roheline	5
	élénk-zöld	elav-roheline	5
	halvány-zöld	kahvatu-õli-roheline	5
	rikító-zöld	karjuv-roheline	5
	liba-fos-zöld	hane-pasa-roheline	4
	uv-zöld	ultraviolet-roheline	3
	zöldes-sárga	rohekas-kollane	2
	banán-zöld	banaani-roheline	1
	citrom-zöld	sidruni-roheline	1
	derús-világos-zöld	positiivne-hele-roheline	1
	kanari-zöld	kanaarilinnu-roheline	1
	kiwi-zöld	kiivi-roheline	1
	levél-zöld	lehe-roheline	1
	meleg-világos-élénk-zöld	soe-hele-elav-roheline	1
	olaj-zöld	õli-roheline	1
	oliva-zöld	oliivi-roheline	1
	saláta-zöld	salati-roheline	1
	türkiz-zöld	türkiis-roheline	1
	világos-sárgás-zöld	hele-kollakas-roheline	1
	Kokku		125
YGY-S3	világos-zöld	hele-roheline	38
	halvány-zöld	kahvatu-õli-roheline	29
	zöld	roheline	12
	pasztell-zöld	pastell-roheline	8
	szürkés-zöld	hallikas-roheline	5
	alma-zöld	õuna-roheline	4
	zöldes-szürke	rohekas-hall	3
	borsó-zöld	herne-roheline	2
	világos-pasztell-zöld	hele-pastell-roheline	2
	vizes-zöld	vesine-roheline	2
	babér-levél-zöld	loorberi-lehe-roheline	1
	balaton-világos-zöld	Balaton-hele-roheline	1
	banán-zöld	banaani-roheline	1
	enyhe-zöld	õrn-roheline	1
	fakó-olaj-zöld	pleekinud-õli-roheline	1
	halvány-sárgás-zöld	kahvatu-kollakas-roheline	1
	halvány-zöldes	kahvatu-rohekas	1
	halvány-zöldes-szürke	kahvatu-rohekas-hall	1
	halvány-világos-zöld	kahvatu-hele-roheline	1
	mogyoró	pähkel	1
	moha-zöld	sambla-roheline	1

Kood	Värvnimi	Vaste	Sagedus
	szürkés-zöldes	hallikas-roheline	1
	zöldes	rohekas	1
	zöldes-fehér	rohekas-valge	1
	világos-alma-zöld	hele-õuna-roheline	1
	világos-kékes-zöld	hele-sinakas-roheline	1
	világos-moha-zöld	hele-sambla-roheline	1
	világos-szürkés-zöld	hele-hallikas-roheline	1
	világos-zöldes-khaki	hele-rohekas-khaki	1
	Kokku		124
GRAY-1	világos-szürke	hele-hall	37
	szürke	hall	22
	fehér	valge	17
	halvány-szürke	kahvatu-hall	15
	szürkés-fehér	hallikas-valge	9
	piszkos-fehér	määrduud-valge	7
	galamb-szürke	tuvi-hall	6
	tört-fehér	murtud-valge	5
	fal-szürke	sein-hall	2
	elefánt-csont-fehér	elevandi-luu-valge	1
	fehéres-szürke	valkjas-hall	1
	halavány-kék	kahvatu-sinine	1
	pezsgő-fehér	šampanja-valge	1
	világos-szellem-szürke	hele-vaimu-hall	1
	Kokku		125
GRAY 2E	világos-szürke	hele-hall	46
	szürke	hall	41
	halvány-szürke	kahvatu-hall	16
	fehér	valge	4
	galamb-szürke	tuvi-hall	4
	szürkés-fehér	hallikas-valge	4
	egér-szürke	hiir-hall	3
	ekrü	beež	1
	elefánt-csont-szín	elevandi-luu-värv	1
	fehéres	valkjas	1
	halavány-szürke	kahvatu-hall	1
	kályha-ezüst	ahju-höbe	1
	tób	hallikas	1
	világos-szellem-szürke	hele-vaimu-hall	1
	Kokku		125
GRAY 4	szürke	hall	90
	világos-szürke	hele-hall	17
	halvány-szürke	kahvatu-hall	4
	közép-szürke	keskmine-hall	3
	egér-szürke	hiir-hall	2
	galamb-szürke	tuvi-hall	2
	friss-szürke	värske-hall	1
	halvány-szürkés-fekete	kahvatu-hallikas-must	1
	halvány-zöldes-szürke	kahvatu-rohekas-hall	1
	homlokzat-szürke	fasaad-hall	1
	középes-szürke	keskmine-hall	1

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	szürkés	hallikas	1
	sötét-szellem-szürke	tume-vaimu/tondi-hall	1
	Kokku		125
GRAY 6	szürke	hall	56
	sötét-szürke	tume-hall	38
	közép-szürke	keskmine-hall	10
	grafit-szürke	grafiit-hall	3
	egér-szürke	hiir-hall	2
	világos-szürke	hele-hall	2
	aszfalt-szürke	asfaldi-hall	1
	csuka-szürke	haug-hall	1
	ezüst	hõbe	1
	farkas-szürke	hunt-hall	1
	füst-szürke	suits-hall	1
	hajnal-szürke	koidu-hall	1
	halvány-fekete	kahvatu-must	1
	halvány-grafit-szürke	kahvatu-grafiit-hall	1
	halvány-szürke	kahvatu-hall	1
	hamu-szürke	suits-hall	1
	kékes-szürke	sinakas-hall	1
	középes-szürke	keskmine-hall	1
	ólom-szürke	tina-hall	1
	sötétebb-szürke	tumedam-hall	1
	Kokku		125
GRAY 8	fekete	must	77
	sötét-szürke	tume-hall	15
	grafit-szürke	grafiit-hall	4
	szürkés-fekete	hallikas-must	4
	korom-fekete	nõgi-must	3
	sötét-barna	tume-pruun	3
	világos-fekete	hele-must	3
	fakó-fekete	pleekinud-must	2
	mély-szürke	sügav-hall	2
	sötét-zöld	tume-roheline	2
	barnás-fekete	pruunjas-must	1
	éj-fekete	õö-must	1
	halvány-fekete	kahvatu-must	1
	kopott-fekete		1
	korom-színű	nõe-värvi	1
	korom-színű-fekete	nõe-värvi-must	1
	matt-fekete	matt-must	1
	medve-barna	karu-pruun	1
	sötét-kék	tume-sinine	1
	sötét-lila	tume-lilla	1
	Kokku		125
BLACK	fekete	must	105
	korom-fekete	nõgi-must	5
	sötét-barna	tume-pruun	3
	barnás-fekete	pruunjas-must	2
	éj-fekete	õö-must	2

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	sötét-zöld	tume-roheline	2
	antracit-szürke	antratsiit-hall	1
	kopott-fekete	pleekinud-must	1
	szén-fekete	süsi-must	1
	sötét-fekete	tume-must	1
	sötét-szürke	tume-hall	1
	zöldes-fekete	rohekas-must	1
	Kokku		125
WHITE	fehér	valge	77
	piszkos-fehér	mäárdunud-valge	7
	tört-fehér	murtud-valge	7
	koszos-fehér	räpane-valge	4
	világos-szürke	hele-hall	4
	hó-fehér	lumi-valge	3
	csont-fehér	luu-valge	2
	fal-fehér	sein-valge	2
	halvány-szürke	kahvatu-hall	2
	matt-fehér	matt-valge	2
	szürkés-fehér	hallikas-valge	2
	tej-fehér	piim-valge	2
	elefánt-csont	elevandi-luu	1
	fehéres	valkjas	1
	koszos-kékes-fehér	räpane-sinakas-valge	1
	krém-szín	kreemi-värvi	1
	nyers-fehér	värske-valge	1
	pezsgő-színű	šampanja-värvi	1
	sárgás-fehér	kollakas-valge	1
	szürke	hall	1
	tojás-fehér	muna-valge	1
	tojás-hej-szín	muna-koore-värvi	1
	vaj-fehér	või-valge	1
	Kokku		125
ROSE RED	sötét-rózsaszín	tume-roosa	14
	ciklámen	alpikeer	12
	lila	lilla	8
	lilás-piros	lillakas-punane	7
	piros	punane	6
	rózsaszín	roosa	6
	lilás-rózsaszín	lillakas-roosa	4
	sötét-lila	tume-lilla	4
	világos-bordó	hele-bordoo	4
	vörös-lila	punakas-lilla	4
	bíbor	purpur	3
	bordó	bordoo	3
	pink	roosa	3
	ciklámen-színű	alpikeeri-värvi	2
	erős-rózsaszín	tugev-roosa	2
	lilás	lillakas	2
	lilás-rózsaszínes	lillakas-roosakas	2
	lilás-vörös	lillakas-punane	2
	mályva	kassinaeris	2

Kood	Värvinimi	Vaste	Sagedus
	pirosas-rózsa-szín	punakas-roosa	2
	sötét-pink	tume-roosa	2
	vörös	punane	2
	bíbor-lila	purpur-lilla	1
	bordós-lila	bordoo-lilla	1
	bordós-rosza	bordoo-roosa	1
	cián	tsüaan	1
	ciklámen-lila	alpikeer-värv	1
	ciklámen-szín	alpikeer-värv	1
	élénk-lila	elav-lilla	1
	élénk-rózsa-szín	elav-roosa	1
	eleven-bordó-szín	elav-bordoo-värv	1
	erős-ciklámen	tugev-alpikann	1
	erős-pink	tugev-roosa	1
	halvány-bordó	kahvatu-bordoo	1
	kékes-lila	sinakas-lilla	1
	közép-lila	keskmine-lilla	1
	málna-szín	vaarika-värv	1
	meggy-piros	kirsi-punane	1
	meggy-szín	kirsi-värv	1
	mély-mályva-szín	sügav-kassinaeri-värv	1
	püspök-lila	piiskopi-lilla	1
	rózsa-színes-lila	roosakas-lilla	1
	rózsa-színes-piros	roosakas-punane	1
	sötét-vörös	tume-punane	1
	tört-püspök-lila	murtud-piiskopi-lilla	1
	világos-ciklámen	hele-alpikann	1
	világos-lila	hele-lilla	1
	világos-piros	hele-punane	1
	világ-piros	tule-punane	1
	vöröses-rózsa-szín	punakas-roosa	1
	Kokku		124
BROWN	barna	pruun	39
	világos-barna	hele-pruun	21
	rozsda-barna	rooste-pruun	13
	közép-barna	keskmine-pruun	7
	vöröses-barna	punakas-pruun	7
	óz-barna	metskitse-pruun	4
	csau	tšau-tšau	3
	barnás-vörös	pruunjas-punane	2
	bordó	bordoo	2
	pirosas-barna	punakas-pruun	2
	barnás-piros	pruunjas-punane	1
	csau-barna	tšau-tšau-pruun	1
	cserép-színü	kahhelkivi-värvi	1
	csoki-barna	šokolaadi-pruun	1
	föld-barna	maa-pruun	1
	gesztenye-barna	kastan-pruun	1
	halvány-barna	kahvatu-pruun	1
	kakaó-barna	kakao-pruun	1
	kávés-barna	kohvi-pruun	1
	kávés-szín	kohvi-pruun	1

Kood	Värvnimi	Vaste	Sagedus
	matt-rozsda-barna	matt-rooste-pruun	1
	narancs-barna	oranžikas-pruun	1
	narancs-sárga	apelsini-kollane 'oranž'	1
	narancs-sárgás-barna	oranžikas-pruun	1
	rozsda	rooste	1
	sötétebb-cinóber	tumedam-kivaner	1
	sötét-rozsda-barna	tume-rooste-pruun	1
	sötét-terrakotta	tume-terrakota	1
	tégla-barna	telliskivi-pruun	1
	tégla-szín	telliskivi-värv	1
	tégla-színű	telliskivi-värvi	1
	terrakotta	terrakota	1
	törzs-barna	tüve-pruun	1
	világos-csau-színű	hele-tšau-tšau-värvi	1
	világos-őz-barna	hele-metskitse-pruun	1
	Kokku		125